

การพัฒนาแบบวัดการบรรลุศักยภาพแห่งตน สำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี

ปริญญานิพนธ์

ของ

นภสร ไสภา

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัดผลการศึกษา

ตุลาคม 2548

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

155 2
๒๕๕๗
จ 2

การพัฒนาแบบวัดการบรรลุศักยภาพตนเอง สำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี

บทคัดย่อ
ของ
นภสร ไสภา

10 ก.พ. 2549

S134844

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัดผลการศึกษา

ตุลาคม 2548

S134844

นภสร โสภกา (2548) การพัฒนาแบบวัดการบรรลุดัศยภาพแห่งตน สำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี
ปริญญาโท กศ ม (การวัดผลการศึกษา) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ คณะกรรมการควบคุม อาจารย์ชวลิต รวยอาจัน
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นิคม ตั้งคะพิภพ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาแบบวัดการบรรลุดัศยภาพแห่งตนและแสดงคุณภาพ
ของแบบวัดที่สร้างขึ้น ในด้านค่าอำนาจจำแนก ความเที่ยงตรง ความเชื่อมั่น และศึกษาระดับการบรรลุดัศยภาพแห่งตน โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตระดับปริญญาตรี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2548 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำนวนทั้งสิ้น 882 คน ซึ่งได้มาด้วยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบวัดการบรรลุดัศยภาพแห่งตนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งมีลักษณะเป็นสถานการณ์ 3 ตัวเลือก

ผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้

1 ค่าอำนาจจำแนกของแบบวัดการบรรลุดัศยภาพแห่งตน ด้านความสามารถทางเวลา , ด้านค่านิยมของคนที่มีการบรรลุดัศยภาพแห่งตน , ด้านการไม่ยึดติดกับหลักการมากเกินไป ด้านการยกย่องนับถือตนเอง ด้านธรรมชาติของมนุษย์ จำนวน 7 ข้อ ด้านการชี้นำตนเอง , ด้านความไวในการตอบสนองความรู้สึก ด้านความเป็นธรรมชาติ จำนวน 6 ข้อ ด้านการยอมรับตนเอง ด้านความสามารถที่จะมีสัมพันธภาพกันอย่างใกล้ชิดกับผู้อื่น จำนวน 8 ข้อ ด้านความสามารถในการมองอย่างกลมกลืน จำนวน 9 ข้อ และด้านการยอมรับความก้าวร้าว จำนวน 5 ข้อ รวมทั้งสิ้น 83 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.227 ถึง 0.658

2 ค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแบบวัดการบรรลุดัศยภาพแห่งตน ที่ได้จากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ด้านความสามารถทางเวลา ด้านการชี้นำตนเอง , ด้านค่านิยมของคนที่มีการบรรลุดัศยภาพแห่งตน ด้านการไม่ยึดติดกับหลักการมากเกินไป ด้านความไวในการตอบสนองความรู้สึก ด้านความเป็นธรรมชาติ , ด้านการยกย่องนับถือตนเอง ด้านการยอมรับตนเอง ด้านธรรมชาติของมนุษย์ ด้านความสามารถในการมองอย่างกลมกลืน , ด้านการยอมรับความก้าวร้าว และด้านความสามารถที่จะมีสัมพันธภาพกันอย่างใกล้ชิดกับผู้อื่น มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ 0.409, 0.253, 0.369, 0.473, 0.214, 0.293, 0.409, 0.531, 0.183, 0.421, 0.231 และ 0.504 ตามลำดับ

ค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างที่ได้จากการหาสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์กับแบบทดสอบมาตรฐานพี โอ ไอ เมื่อพิจารณาตามรายด้าน พบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ดังนี้ 0.766, 0.715, 0.797, 0.796, 0.848, 0.790, 0.674, 0.677, 0.804, 0.828, 0.666 และ 0.789 ซึ่งเป็น

ค่าความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 01 และ 05 และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ทั้งฉบับเท่ากับ 0.860 ซึ่งเป็นค่าความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 01 แสดงว่า แบบวัดการบรรลุศักยภาพแห่งตนมีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง

3 ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดการบรรลุศักยภาพแห่งตน วิเคราะห์ด้วยวิธีหาสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient) ของครอนบัค (Cronbach) ด้านความสามารถทางเวลา ด้านการขึ้นนำตนเอง ด้านค่านิยมของคนที่มีการบรรลุศักยภาพแห่งตน , ด้านการไม่ยึดติดกับหลักการมากเกินไป ด้านความไวในการตอบสนองความรู้สึก , ด้านความเป็นธรรมชาติ , ด้านการยกย่องนับถือตนเอง ด้านการยอมรับตนเอง ด้านธรรมชาติของมนุษย์ ด้านความสามารถในการมองอย่างกลมกลืน ด้านการยอมรับความก้าวร้าว และด้านความสามารถที่จะมีสัมพันธ์ภาพกันอย่างใกล้ชิดกับผู้อื่น มีค่าความเชื่อมั่นแต่ละด้าน เป็น 0.583, 0.553, 0.506, 0.674, 0.461, 0.455, 0.615, 0.754, 0.685, 0.657, 0.493 และ 0.685 ตามลำดับ ส่วนค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับของแบบวัด มีค่าเท่ากับ 0.934

4 การศึกษาระดับการบรรลุศักยภาพแห่งตน จากกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสาขาวิชา พบว่า นิสิตปริญญาตรี สาขาวิชามนุษยศาสตร์ มีระดับการบรรลุศักยภาพแห่งตนอยู่ในระดับสูงที่สุด และนิสิตปริญญาตรี สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มีระดับการบรรลุศักยภาพแห่งตนอยู่ในระดับต่ำที่สุด

เมื่อศึกษาระดับการบรรลุศักยภาพแห่งตน จากกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามชั้นปีที่ศึกษา พบว่า นิสิตปริญญาตรี ชั้นปีที่ 4 และชั้นปีที่สูงกว่า มีระดับการบรรลุศักยภาพแห่งตนอยู่ในระดับสูงที่สุด และนิสิตปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มีระดับการบรรลุศักยภาพแห่งตนอยู่ในระดับต่ำที่สุด

และไม่พบว่ามีปฏิสัมพันธ์ที่เกิดจากความแตกต่างระหว่างสาขาวิชาที่ศึกษาและชั้นปีที่ศึกษา ที่ส่งผลรวมกันต่อระดับการบรรลุศักยภาพแห่งตนของนิสิตระดับปริญญาตรี

THE DEVELOPMENT OF SELF - ACTUALIZATION TEST
FOR UNDERGRADUATE STUDENTS

AN ABSTRACT
BY
NOPPASORN SOPA

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree in Educational Measurement
at Srinakharinwirot University
October 2005

Noppasorn Sopa (2005) *The Development of Self - Actualization Test for Undergraduate Students* Master thesis M Ed (Educational Measurement)
Bangkok Graduate School Srinakharinwirot University Advisor Committee
Mr Chawalit Ruayajin Assist Prof Dr Nikom Tangkapipop

The purpose of this study was focused on The Development of Self - Actualization Test and the quality of test were examined discrimination index , validity , reliability and study for undergraduate students A total 882 students for Undergraduate Student at Srinakharinwirot University on the first semester year 2005 from Srinakharinwirot University was selected as a sample group by Stratified random sampling technique This the Self – actualization test was comprised of 3 selective situations

The results showed that

1 Self - actualization test was assemble Time ratio Self – actualizing value Existentiality Self – regard , Nature of man 7 items The support ratio , Feeling Reactivity , Spontaneity 6 items Self – acceptance and Capacity for intimate 8 items Synergy 9 items Acceptance of aggression 5 items Overall this test 83 items The discrimination Index was 0.227 to 0.658

2 Construct validity of Self - actualization test was assemble Time ratio The support ratio , Self–actualizing value Existentiality , Feeling Reactivity Spontaneity Self – regard Self – acceptance , Nature of man Synergy Acceptance of aggression Capacity for intimate from confirmatory analysis were 0.409 , 0.253 0.369 0.473 0.214 , 0.293 , 0.409 , 0.531 0.183 , 0.421 , 0.231 and 0.504 respectively

Construct validity of Self - actualization test was assemble Time ratio The support ratio Self–actualizing value , Existentiality Feeling Reactivity Spontaneity , Self – regard , Self – acceptance Nature of man Synergy Acceptance of aggression , Capacity for intimate from correlation with other test (POI) were 0.766 0.715 0.797 0.796 , 0.848 , 0.790 0.674 , 0.677 0.804 , 0.828 0.666 and 0.789 respectively with significant .01 and .05 level , the correlation overall test was 0.860 with significant at .01 level

3 The reliability of this test analyzed by alpha – coefficient on each traits were 0.583 0.553 0.506 0.674 0.461 0.455 0.615 0.754 0.685 0.657 0.493 and 0.685. And the reliability overall this test was 0.934.

4 The Self – actualization score from undergraduate students by Major were: Humanity had the highest score and Health Science had the lowest score.

The Self – actualization score from undergraduate students by Grade were: the Fourth grade and higher grade had the highest score and the First grade had the lowest score.

And there was no interaction between Major and Grade.

ปริญญานิพนธ์
เรื่อง

การพัฒนาแบบวัดการบรรลุศักยภาพแห่งตน สำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี

ของ
นภสร โสภา

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัดผลการศึกษา
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

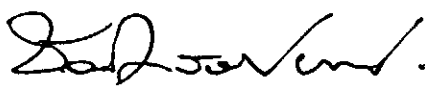

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เพ็ญสิริ จีระเดชากุล)

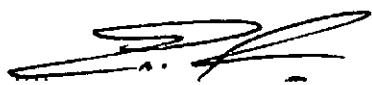
วันที่ 14 เดือน ตุลาคม พ.ศ. 2548

คณะกรรมการสอบปริญญานิพนธ์

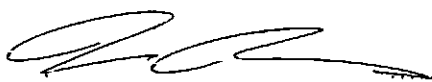
ประธาน

(อาจารย์ชวลิต รวยอาจิณ)

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นิคม ดังคะพิภพ)

กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(รองศาสตราจารย์ ดร. บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์)

กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(รองศาสตราจารย์ นิภา ศรีไพโรจน์)

ขอขอบพระคุณ
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ที่พิจารณาให้
“ทุนทบวงมหาวิทยาลัย”
เพื่อสนับสนุนในการทำปริญญานิพนธ์

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ได้รับความอนุเคราะห์จากอาจารย์ชวลิต รวยอาจิณ ประธานควบคุมปริญญานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นิคม ดังคะพิภพ กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้ความรู้ คำปรึกษา ข้อเสนอแนะ และการแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ให้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์มากที่สุด อีกทั้งยังได้รับความกรุณาให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม จาก รองศาสตราจารย์ ดร. บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์ และรองศาสตราจารย์นิภา ศรีไพโรจน์ กรรมการสอบปริญญานิพนธ์ เพื่อให้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ ที่นี้

ในขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยขอขอบคุณผู้เชี่ยวชาญทุกท่าน ที่กรุณาสละเวลาให้ข้อเสนอแนะ ข้อคิดเห็น เพื่อเป็นประโยชน์ในการแก้ไขข้อบกพร่องของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบคุณ อาจารย์ เจ้าหน้าที่ประจำคณะต่างๆ ที่ให้ความช่วยเหลือเป็นอย่างดี ในขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล และขอขอบใจในสิ่งที่ท่านเป็นกลุ่มตัวอย่างทุกคนที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ ภาควิชาการวัดผลและวิจัยการศึกษาทุกท่าน ที่ได้อบรมสั่งสอน ให้ความรู้เกี่ยวกับการวัดผลและวิจัย ซึ่งเป็นประโยชน์ให้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ขอขอบคุณพี่ เพื่อน น้อง ชาววิจัยวัดผลทุกท่าน โดยเฉพาะชาววัดผลรุ่นที่ 38 ที่คอยเป็นกำลังใจในการเรียนตลอดมา ขอขอบคุณ คุณขวัญยืน มูลศรี คุณอนุ เจริญวงศ์ระยับ คุณกรรณิการ์ สุขสมัย และคุณศรัณยา หนูเงิน ที่ช่วยให้ผู้วิจัยเข้าใจโปรแกรม LISREL 8 30 และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันมากยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อบุญส่งศักดิ์ – คุณแม่จรัสศรี โสภา ที่สนับสนุนการศึกษาของผู้วิจัยและคอยเป็นแรงใจให้ตลอดมา ขอขอบคุณ คุณจิรัฐยา โสภา พี่สาวที่คอยเป็นกำลังใจตลอดการศึกษาเล่าเรียนของผู้วิจัย

ความสำเร็จและประโยชน์อันพึงเกิดจากปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบแด่ ปู่ ยา ตา ยาย บิดา มารดา และครูอาจารย์ทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทความรู้และอบรมสั่งสอน ตลอดจนผู้มีพระคุณทุกท่าน

นภสร โสภา

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ	1
	ภูมิหลัง	1
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
	ความสำคัญของการวิจัย	4
	ขอบเขตของการวิจัย	5
	ประชากรที่ใช้ในการวิจัย	5
	กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย	5
	ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย	5
	นิยามศัพท์เฉพาะ	6
	สมมติฐานในการวิจัย	9
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	10
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการบรรลุดัศยภาพแหวงตน	10
	การบรรลุดัศยภาพแหวงตนในทศณะของมาสโลว์	10
	การบรรลุดัศยภาพแหวงตนในทศณะของซอสตรอม	27
	แบบทดสอบพี ไอ ไอ	38
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพของแบบวัด	46
	คาอำนาจจำแนก	46
	คาความเที่ยงตรง	47
	คาความเชื่อมั่น	52
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	53
	งานวิจัยต่างประเทศ	53
	งานวิจัยในประเทศ	54
3	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	58
	การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง	58
	การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	62

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3 (ต่อ)	
การเก็บรวบรวมข้อมูล	73
การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล	74
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	75
4	
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	79
สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	79
การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	81
5	
สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	95
สังเขป วัตถุประสงค์และวิธีดำเนินการวิจัย	95
สรุปผลการวิจัย	96
อภิปรายผล	98
ข้อเสนอแนะ	101
บรรณานุกรม	103
ภาคผนวก	108
ภาคผนวก ก คาสถิติที่ได้จากการทดสอบ	109
ภาคผนวก ข คู่มือดำเนินการสอบแบบวัดการบรรลุศักยภาพแห่งตน	126
ภาคผนวก ค รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ	151
ประวัติย่อผู้วิจัย	153

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 เปรียบเทียบพฤติกรรมควบคุมจัดการกับพฤติกรรมในระดับสภาวะการบรรลุ ศักยภาพแห่งตนในแต่ละชั่วของคานิยม	36
2 จำนวนนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำแนกตาม สาขาวิชาและชั้นปีที่ศึกษา	59
3 จำนวนนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำแนกตาม สาขาวิชาและชั้นปีที่ศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง	60
4 ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบวัดการบรรลุศักยภาพแห่งตน	82
5 ผลการวิเคราะห์ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแบบวัดการบรรลุศักยภาพแห่งตน ด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันรายด้าน	84
6 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของแบบวัดการบรรลุศักยภาพแห่งตนกับแบบทดสอบ มาตรฐาน พี โอ ไอ	86
7 ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดการบรรลุศักยภาพแห่งตน	88
8 ค่าสถิติพื้นฐานและการประมาณค่าเฉลี่ยประชากรของระดับการบรรลุศักยภาพ แห่งตน จากกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสาขาวิชา	89
9 ค่าสถิติพื้นฐานและการประมาณค่าเฉลี่ยประชากรของระดับการบรรลุศักยภาพ แห่งตน จากกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามชั้นปีที่ศึกษา	90
10 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของการบรรลุศักยภาพแห่งตน ของนิสิต ปริญญาตรี จำแนกตามสาขาวิชาและชั้นปีที่ศึกษา	91
11 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของการบรรลุศักยภาพแห่งตนของนิสิต ปริญญาตรีที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ที่อยู่ในสาขาวิชาที่แตกต่างกัน ด้วยสถิติ ทดสอบเชฟเฟ (Scheffe's S-Test)	93
12 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของการบรรลุศักยภาพแห่งตนของนิสิต ปริญญาตรีที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ที่อยู่ในชั้นปีที่ที่แตกต่างกัน ด้วยสถิติทดสอบ เชฟเฟ (Scheffe's S-Test)	94
13 ดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบวัดการบรรลุศักยภาพแห่งตนจำนวน 120 ข้อ	110

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง		หน้า
14	ผลการวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบวัดการบรรลุศักยภาพแห่งตน จำนวน 120 ข้อ	113
15	ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของแบบวัดการบรรลุศักยภาพแห่งตนเป็น รายข้อ	116
16	ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของแบบวัดการบรรลุศักยภาพแห่งตนเป็น รายด้าน	122
17	ผลการวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบวัดการบรรลุศักยภาพแห่งตน จำนวน 83 ข้อ	124

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ		หน้า
1	ลำดับชั้นความต้องการของมาสโลว์ (Maslow's Hierarchy of Needs)	12
2	ค่านิยมพื้นฐาน 8 ประการ	28
3	ข้อของค่านิยมที่ต่อเนื่องระหว่างความเข้มแข็ง – ความอ่อนแอ	29
4	การสังเคราะห์ค่านิยม	30
5	ระดับสภาวะแท้จริงแห่งตน	31
6	ระดับควบคุมจัดการ	32
7	ระดับลักษณะนิสัย	33
8	ระดับโรคจิต	33
9	ลำดับขั้นตอนการสร้างแบบวัดการบรรลุศักยภาพแห่งตน	63
10	กราฟปฏิสัมพันธ์ระหว่างสาขาวิชาที่ศึกษากับชั้นปีที่ศึกษาที่ส่งผลต่อ การบรรลุศักยภาพแห่งตน	92

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การศึกษาเป็นกระบวนการสำคัญที่ทำให้บุคคลเกิดการเรียนรู้ เพื่อความเจริญงอกงามของตนเองและสังคม รัฐบาลทุกยุคทุกสมัยได้ตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษาตลอดมา โดยได้มีการจัดทำพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545 - พ.ศ. 2559) ขึ้น เพื่อเป็นกรอบและแนวทางการดำเนินงานการจัดการศึกษาให้เกิดความต่อเนื่องอย่างสอดคล้องและทันกับความก้าวหน้าของนานาประเทศทั่วโลก (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา 2547 คำนำ)

สังคมไทยมาถึงจุดเปลี่ยนที่สำคัญ ซึ่งจะเห็นได้จากการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย มีความหลากหลาย เช่น สังคมข่าวสาร สังคมธุรกิจบริการ สังคมเทคโนโลยี สังคมเกษตรอุตสาหกรรม สังคมนานาชาติ รวมทั้งสังคมที่ทุกคนต้องการจะเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมและการตรวจสอบเพื่อความชัดเจนและโปร่งใส เมื่อสภาพสังคมมีความหลากหลาย ดังได้กล่าวมาแล้วจะมีอิทธิพลและส่งผลกระทบต่อกระบวนการจัดการศึกษาอย่างมาก

กระบวนทัศน์ใหม่ (New Paradigm) การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพของบุคคล มีแนวความคิดในการจัดการศึกษาใหม่เพื่อเป้าหมายเสริมสร้างพลังความสามารถของแต่ละบุคคลที่มีอยู่ในตนเองให้เจริญเติบโตอย่างเต็มขีดความสามารถ และนำศักยภาพนี้มาพัฒนาตนและสังคมได้เหมาะสมกับความสามารถแห่งตน ศักยภาพจะได้รับการกระตุ้นและพัฒนาโดยการจัดการกระบวนการเรียนรู้ และการสอนตามสภาพจริง (Authenticity learning) รวมทั้งการประเมินตามสภาพจริง (Authentic evaluation) ซึ่งช่วยเสริมสร้างศักยภาพการเรียนรู้ของแต่ละบุคคลให้เจริญได้ถึงขีดสุด เพื่อเป้าหมายของการจัดการศึกษาให้เป็น คนดี คนเก่ง และมีความสุข (วิชัย วงษ์ใหญ่ 2540 1 - 2)

ดังนั้น การเสริมสร้างศักยภาพของผู้เรียนให้ถึงขีดสุด จึงเป็นกระบวนการที่สำคัญยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษา เนื่องจากสังคมปัจจุบันต่างยอมรับในความสามารถที่หลากหลายและแตกต่างกันของมนุษย์ และได้พยายามหาหนทางที่จะนำเอาความสามารถที่หลากหลายเหล่านั้นมารวมกันให้เกิดเป็นพลังแห่งความร่วมมือ เพื่อให้เกิดพลังความสามารถสร้างสรรค์ผลงานที่มีความยิ่งใหญ่และซับซ้อนได้ นักการศึกษาทั้งมวลจึงได้พยายามสนับสนุนและหาหนทางให้มวลมนุษย์ยอมรับและยกย่องความสามารถที่มีแตกต่างกันไปของมวลมนุษย์อย่างเท่าเทียมกัน และจุดเริ่มต้นของความพยายามเสนอแนวคิดดังกล่าวที่ดีที่สุดคือ เริ่มต้นจากการศึกษา และสถานศึกษาจะต้อง

พยายามที่จะพัฒนาความสามารถที่แตกต่างกันเหล่านั้นให้ไปสู่ศักยภาพที่สูงสุดตามที่แต่ละคนพึงมี ซึ่งไม่เหมือนกัน จึงเป็นความจำเป็นอย่างยิ่งที่นักการศึกษาจะต้องให้ความสำคัญต่อการพัฒนา ศักยภาพของผู้เรียน (ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ 2540 1)

จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กล่าวไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องเป็น ไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มี จริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข โดยให้จัดตาม ความเหมาะสมของแต่ละระดับ โดยมุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลให้เหมาะสมแก่วัยและศักยภาพ (วิสิทธิ์ โรจน์พจนรัตน์ 2546 23 - 34) และเป้าหมายสำคัญของการผลิตบัณฑิตตามแผนพัฒนาการ ศึกษาในระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 – 2549) คือ บัณฑิตเป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุข นั่นคือ การจัดการศึกษาเป็นไปเพื่อพัฒนานักศึกษาให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติ ปัญญา ความรู้ คุณธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข (ทบวงมหาวิทยาลัย 2543 10) นักศึกษาจึงต้องได้รับการพัฒนาให้เป็นคนที่มีคุณภาพ เช่นเดียวกับ นักศึกษาระดับอุดมศึกษาที่เมื่อเข้ามาเรียนตาก็มุ่งหวังที่จะสำเร็จการศึกษาเป็นบัณฑิตที่พึงประสงค์ ของสาขาวิชา และตามปณิธานของสถาบันการศึกษา

จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และเป้าหมายสำคัญของการผลิตบัณฑิต ตามแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 – 2549) นี้ ชี้ให้เห็นว่าต้องการ พัฒนามนุษย์ให้เป็น “มนุษย์ที่สมบูรณ์” และ “ไปสู่ศักยภาพที่สูงสุดตามที่แต่ละคนพึงมี” นั้น เป็น จุดมุ่งหมายสำคัญของการศึกษา ซึ่งลักษณะของ “มนุษย์ที่สมบูรณ์” และ “ไปสู่ศักยภาพที่สูงสุดตาม ที่แต่ละคนพึงมี” นี้เอง เป็นลักษณะของผู้ที่บรรลุศักยภาพแห่งตน (Self – Actualization person) ตามแนวคิดของมาสโลว์ (Maslow 1954) ซึ่งเป็นนักจิตวิทยาในกลุ่มที่สร้างทฤษฎีบุคลิกภาพขึ้นมา

มาสโลว์ได้ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับลักษณะของบุคคลที่บรรลุศักยภาพแห่งตนอย่างละเอียด ถี่ถ้วน เขาทำให้คำนี้เป็นที่รู้จักและใช้กันอย่างแพร่หลาย ด้วยการเสนอทฤษฎีเกี่ยวกับบุคลิกภาพและ แรงจูงใจ ในลักษณะของ “ลำดับขั้นของความต้องการ” ซึ่งมี 5 ขั้น ได้แก่ ความต้องการทางร่างกาย ความต้องการความปลอดภัย ความต้องการความรักและเป็นที่ยอมรับ ความต้องการได้รับการยกย่องหรือความภาคภูมิใจในตนเอง ซึ่งความต้องการทั้ง 4 ประการนี้เป็นความต้องการเพื่อสนอง สิ่งที่บุคคล “ขาด” หรือมีความปรารถนาในสิ่งนั้นอยู่ ซึ่งความต้องการบรรลุศักยภาพแห่งตน เป็น ความต้องการในขั้นสูงสุดของมนุษย์ทุกคน ซึ่งถือเป็นความต้องการที่มีลักษณะของพัฒนาการที่ดี เพราะจะเป็นตัวกระตุ้นให้บุคคลต้องการแสวงหาความรู้ มีพัฒนาการเพิ่มขึ้นต่อไป (แสงเดือน ทวีสิน 2545 236)

การบรรลุศักยภาพแห่งตน (Self - actualization) เป็นความต้องการที่จะรู้จักตนเองตามสภาพที่แท้จริงของตน จะกล้าที่จะตัดสินใจเลือกทางเดินของชีวิต รู้จักค่านิยมของตนเอง มีความจริงใจต่อตนเอง ปรารถนาที่จะเป็นคนดีที่สุดเท่าที่จะมีความสามารถทำได้ ทั้งด้านสติปัญญา ทักษะ และอารมณ์ความรู้สึก ยอมรับตนเองทั้งส่วนดีส่วนเสียของตน ที่สำคัญที่สุดก็คือ การมีสติที่จะยอมรับว่าตนใช้กลไกในการป้องกันตนเองในการปรับตัว และพยายามที่จะเลิกใช้ เปิดโอกาสให้ตนเองเผชิญกับความจริงของชีวิต เผชิญกับสิ่งแวดล้อมใหม่ๆ โดยคิดว่าเป็นสิ่งที่ 'ท้าทาย' "นาตีนเต็น และมีความหมาย เป็นกระบวนการที่จะพัฒนาตนเองเต็มที่ตามศักยภาพของตน (สุรางค์ ใ้วตระกูล 2544 161 – 162)

แบบทดสอบ พี โอ ไอ (Personal Orientation Inventory POI) สร้างขึ้นมาจากแนวคิดดังกล่าว นับตั้งแต่เริ่มนำแบบทดสอบพี โอ ไอ พิมพ์ออกมาใช้ในปี ค.ศ 1963 เป็นต้นมา เป็นการกระตุ้นให้เกิดการศึกษาวิจัยอย่างมากมาย โดยมีจุดประสงค์เพื่อทดสอบสมมติฐานที่เกิดจากแนวคิดต่างๆ เกี่ยวกับบุคคลที่บรรลุศักยภาพแห่งตน ซึ่งเป็นการวัดบุคลิกภาพของผู้ที่มีการบรรลุศักยภาพแห่งตนทั้งหมด 12 ด้าน

แต่ปัญหาหนึ่งที่เป็นข้อจำกัดในเรื่องนี้คือ แม้ว่าแบบทดสอบพี โอ ไอ ที่ใช้อยู่เป็นแบบทดสอบที่ปรับมาจากของต่างประเทศที่ได้รับการยอมรับตามมาตรฐานสากล โดยที่ก่อนการนำแบบทดสอบนั้นๆ มาใช้ ได้มีการแปลและปรับข้อคำถามให้ใกล้เคียงกับวัฒนธรรมและความเป็นไปในวิถีชีวิตของคนไทยอย่างมากที่สุดแล้วก็ตาม แต่ความจริงก็คือแบบทดสอบนั้นๆ ก็เป็นสิ่งที่สร้างในต่างประเทศ ฉะนั้น คำถามและกระบวนการทดสอบต่างๆ ตลอดจนเกณฑ์การแปลผลจึงได้มาจากค่านิยมของคนที่อยู่ในประเทศที่เป็นเจ้าของแบบทดสอบ (กนกรัตน์ สุชะตุงคะ และคณะ 2547 : 54) ดังนั้น จึงควรมีการพัฒนาแบบทดสอบที่มีพื้นฐานมาจากลักษณะและวิถีไทย จึงจะมีความเหมาะสม และสอดคล้องกับมาตรฐานของคนไทยมากที่สุด

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยมีความหวังว่า เพื่อให้บรรลุเจตนารมณ์ของการศึกษาที่ดี จึงควรมีการประเมินและวัดการบรรลุศักยภาพแห่งตน โดยต้องอาศัยเครื่องมือวัดที่มีคุณภาพเพียงพอในการวัด เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพของการศึกษาตามความคาดหวังของสังคม เนื่องจากคุณลักษณะการบรรลุศักยภาพแห่งตนเป็นสิ่งที่มีความสำคัญยิ่ง เพราะผู้บรรลุศักยภาพแห่งตนจะเป็นผู้ที่สามารถชี้นำตนเองได้ และเป็นผู้ที่มีความสามารถในการใช้เวลาให้เป็นประโยชน์ ซึ่งหมายถึงการมีชีวิตอยู่กับปัจจุบัน ไม่ยึดติดอยู่กับอดีต ไม่วิตกกังวลถึงอนาคต มีการดำเนินชีวิตที่เรียบง่ายเป็นธรรมชาติ ไม่ติดแน่นกับหลักการมากเกินไป นั่นคือมีความยืดหยุ่นได้ สามารถมองของสองสิ่งได้อย่างกลมกลืน เช่น มีทุกข์ก็ยอมมีสุขได้ เป็นผู้ที่มีความไวในการตอบสนองความต้องการของตน และที่สำคัญคือ จะเป็นบุคคลที่มีการยอมรับตนเองทั้งจุดเด่นจุดด้อย มีการนับถือตนเอง

ยอมรับความก้าวร้าว เข้าใจธรรมชาติมนุษย์ มีความสามารถในการสร้างสัมพันธภาพที่ใกล้ชิดกับผู้อื่นได้

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนาแบบวัดการบรรลุศักยภาพแห่งตนของนิสิตระดับปริญญาตรี เพื่อให้มีคุณภาพในการพัฒนาแบบวัด อีกทั้งยังศึกษาระดับการบรรลุศักยภาพของนิสิตระดับปริญญาตรีเพื่อเป็นประโยชน์ต่อนิสิตระดับปริญญาตรีในการที่จะค้นพบระดับการบรรลุศักยภาพของตนเองและเข้าใจตนเองได้ดียิ่งขึ้น ซึ่งส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการเรียน บทบาท และหน้าที่ที่รับผิดชอบ ตลอดจนการประกอบอาชีพต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยต้องการที่จะพัฒนาแบบวัดการบรรลุศักยภาพแห่งตน ให้มีความเที่ยงตรงและเชื่อถือได้ นอกจากนี้ ยังศึกษาถึงระดับของการบรรลุศักยภาพแห่งตนของนิสิตระดับปริญญาตรีในแต่ละสาขาวิชาและแต่ละชั้นปีต่างๆ ผู้วิจัยจึงกำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้

1 เพื่อพัฒนาแบบวัดการบรรลุศักยภาพแห่งตน สำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี ในรูปแบบวัดชนิดสถานการณ์ โดยยึดโครงสร้างของแบบทดสอบพี โอ ไอ จำนวน 12 ด้าน และแสดงหลักฐานคุณภาพของแบบวัดการบรรลุศักยภาพแห่งตน ในด้านต่างๆ ดังนี้

1 1 คาอ่านาจำแนก

1 2 คาความเที่ยงตรง

1 3 คาความเชื่อมั่น

2 เพื่อศึกษาเปรียบเทียบระดับการบรรลุศักยภาพแห่งตน ของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในแต่ละสาขาวิชาที่ศึกษาและในแต่ละชั้นปีที่ศึกษา

ความสำคัญของการวิจัย

จากการวิจัยในครั้งนี้ ทำให้ได้แบบวัดการบรรลุศักยภาพแห่งตนที่มีคุณภาพ โดยทราบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแบบวัดการบรรลุศักยภาพแห่งตนวัดได้ตรงตามลักษณะของผู้ที่มีการบรรลุศักยภาพแห่งตน และยังทราบถึงความเชื่อมั่นของแบบวัดการบรรลุศักยภาพแห่งตน ซึ่งเป็นแนวทางในการที่จะนำแบบวัดที่มีคุณภาพไปพัฒนา และตรวจสอบระดับการบรรลุศักยภาพแห่งตนของนิสิตระดับปริญญาตรีในแต่ละสาขาวิชาและแต่ละชั้นปีที่ศึกษา เพื่อเป็นประโยชน์ต่อนิสิตในการที่จะค้นพบระดับการบรรลุศักยภาพของตนเอง และเข้าใจตนเองได้ดียิ่งขึ้น ซึ่งส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการเรียน บทบาท และหน้าที่ที่รับผิดชอบ ตลอดจนการประกอบอาชีพต่อไปในอนาคต

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาควิชาที่ 1 ปีการศึกษา 2548 รวมจำนวนนิสิตทั้งสิ้น 11 574 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาควิชาที่ 1 ปีการศึกษา 2548 จำนวน 882 คน ซึ่งเลือกมาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยมีชั้นปีเป็นชั้น (Strata) และมีนิสิตในแต่ละสาขาวิชาเป็นหน่วยการสุ่ม (Sampling Unit)

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ในการศึกษาเรื่องการบรรลุศักยภาพแห่งตน ของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ผู้วิจัยจำแนกตัวแปรที่ศึกษา ดังนี้

1 ตัวแปรที่ศึกษาทางด้านคุณภาพของแบบวัด ได้แก่

- 1 1 ค่าอำนาจจำแนก
- 1 2 ค่าความเที่ยงตรง
- 1 3 ค่าความเชื่อมั่น

2 ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาเปรียบเทียบ ได้แก่

2 1 ตัวแปรอิสระ (Independent variables) ได้แก่

2 1 1 ระดับชั้นปี จำแนกเป็น

- 1) ชั้นปีที่ 1
- 2) ชั้นปีที่ 2
- 3) ชั้นปีที่ 3
- 4) ชั้นปีที่ 4 และชั้นปีที่สูงกว่า

2 1 2 สาขาวิชา จำแนกเป็น

1) สาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ ได้แก่ สาขาวิชาที่นิสิตกำลังศึกษาอยู่ใน คณะแพทยศาสตร์ คณะทันตแพทยศาสตร์ คณะเภสัชศาสตร์ คณะพยาบาลศาสตร์ และคณะ สหเวชศาสตร์

2) สาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ได้แก่ สาขาวิชาที่นิสิตกำลังศึกษาอยู่ในคณะวิทยาศาสตร์ และคณะวิศวกรรมศาสตร์

3) สาขามนุษยศาสตร์ ได้แก่ สาขาวิชาที่นิสิตกำลังศึกษาอยู่ในคณะมนุษยศาสตร์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ สถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และวิทยาลัยนานาชาติเพื่อศึกษาความยั่งยืน

4) สาขาสังคมศาสตร์ ได้แก่ สาขาวิชาที่นิสิตกำลังศึกษาอยู่ในคณะสังคมศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ และคณะพลศึกษา

2.2 ตัวแปรตาม (Dependent variables) คือ การบรรลุศักยภาพแห่งตน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1 การพัฒนาแบบวัด หมายถึง การสร้างแบบวัดการบรรลุศักยภาพแห่งตน ให้มีคุณภาพที่ดีทั้งทางด้านความจำแนก ความเที่ยงตรง และความเชื่อมั่น โดยยึดโครงสร้างจากแบบทดสอบพี ไอ ไอ ซึ่งประกอบด้วยคุณลักษณะ 12 ด้านเป็นแนวทางในการสร้าง และแบบวัดที่พัฒนาเป็นลักษณะแบบวัดชนิดสถานการณ์ 3 ตัวเลือก

2 การบรรลุศักยภาพแห่งตน (Self - actualization) หมายถึง การเข้าใจตนเอง ตรงตามสภาพที่เป็นอยู่ เข้าใจถึงความสามารถ ความสนใจ ความต้องการของตนเอง ยอมรับตนเอง ทั้งในส่วนที่ดีและส่วนที่บกพร่อง สามารถตัดสินใจเลือกและรับผิดชอบต่อการเลือกของตนเอง แก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง และเป็นสิ่งที่ตนเป็นได้ดีที่สุด ซึ่งสามารถวัดได้จากลักษณะ 12 ประการ ดังต่อไปนี้

2.1 ความสามารถทางเวลา (Time ratio) หมายถึง ความสามารถในการดำเนินชีวิตอยู่กับสภาวะที่เป็นปัจจุบัน ที่นี้ และเดี๋ยวนี้ อย่างสมบูรณ์ หรือความสามารถที่จะผูกพันอยู่กับอดีตรวมทั้งอนาคตได้อย่างต่อเนื่องกับสภาวะปัจจุบัน

2.2 การขึ้นนำตนเอง (The support ratio) หมายถึง ความสามารถในการดำเนินชีวิตอย่างอิสระ มีลักษณะเป็นตัวของตัวเอง สามารถช่วยเหลือตนเองได้ โดยการขึ้นนำตนเองนั้นเกิดจากความรู้สึกภายในของตนเอง

2.3 ค่านิยมของคนที่มีการบรรลุศักยภาพแห่งตน (Self – actualizing value) หมายถึง การดำเนินชีวิตโดยการยอมรับค่านิยมของตนเอง ไม่ขึ้นอยู่กับอิทธิพลของวัฒนธรรมหรือต้องปรับตัวเข้ากับสังคมเสมอไป

2 4 การตอบสนองต่อสถานการณ์ต่างๆ โดยไม่ยึดมั่นกับหลักการมากเกินไป (Existentiality) หมายถึง การไม่ยึดมั่นกับหลักการมากเกินไป หรือมีการปรับตัวได้ดี มีความยืดหยุ่นในการปรับตัวให้เหมาะกับสภาพการณ์ มีความยืดหยุ่นจากการยึดมั่นในค่านิยมของตน

2 5 การตอบสนองต่อความรู้สึก (Feeling reactivity) หมายถึง ความรู้สึกไวต่อความต้องการหรือความรู้สึกของตนเอง

2 6 ความเป็นธรรมชาติ (Spontaneity) หมายถึง ความสามารถที่แสดงออกมาโดยการกระทำ หรือมีเสรีภาพในการตอบสนองอย่างเป็นธรรมชาติ

2 7 การยกย่องนับถือตนเอง (Self - regard) หมายถึง ความสามารถในการชื่นชมซาบซึ้งในคุณค่าของตนเอง ยอมรับในความสามารถที่ตนเองมีอยู่

2 8 การยอมรับตนเอง (Self - acceptance) หมายถึง การยอมรับตนเองทั้งในด้านความบกพร่องและความมีประสิทธิภาพในด้านดีและด้านไม่ดีของตนเอง

2 9 ธรรมชาติของมนุษย์ (Nature of man) หมายถึง ความสามารถของมนุษย์ในแง่ดี สามารถเข้าใจธรรมชาติของมนุษย์ว่ามีทั้งส่วนดีและไม่ดี มีทั้งเข้มแข็งและอ่อนแอ

2 10 ความสามารถในการมองเห็นของสองสิ่งอย่างกลมกลืน (Synergy) หมายถึง ความสามารถในการมองเห็นความกลมกลืนของสิ่งสองสิ่งที่ตรงข้ามกัน มองเห็นสิ่งที่ตรงข้ามกันในชีวิตของมนุษย์ว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างมีความหมาย

2 11 การยอมรับความก้าวร้าว (Acceptance of aggression) หมายถึง ความสามารถในการยอมรับความโกรธ ความก้าวร้าวของมนุษย์ว่าเป็นลักษณะธรรมชาติ ยอมรับธรรมชาติของตนเองในด้านความก้าวร้าวโดยไม่ป้องกันตนเอง ไม่ปฏิเสธ และไม่เก็บกดความก้าวร้าวของตน

2 12 ความสามารถที่จะมีสัมพันธภาพกันอย่างใกล้ชิดกับผู้อื่น (Capacity for intimate) หมายถึง ความสามารถในการสร้างสัมพันธภาพ และอยู่ร่วมกับเพื่อนมนุษย์ได้อย่างดี สามารถสร้างสัมพันธภาพที่อบอุ่นกับบุคคลอื่นได้

3 คุณภาพของแบบวัด หมายถึง การที่แบบวัดมีความถูกต้องเหมาะสมตามเกณฑ์ที่กำหนด โดยในการวิจัยครั้งนี้ ได้หาคุณภาพด้าน ค่าอำนาจจำแนก ค่าความเที่ยงตรง และค่าความเชื่อมั่น ดังนี้

3 1 ค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) หมายถึง คุณสมบัติของแบบวัดที่สามารถจำแนกหรือแยกผู้ตอบออกเป็นกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ โดยการวิจัยครั้งนี้หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมจากข้ออื่นๆ ที่เหลือทั้งหมด โดยการหาค่า

สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product – Moment Correlation Coefficient) เพื่อคัดเลือกข้อคำถามที่มีคุณภาพ คือ ข้อที่ค่า r มากกว่าหรือเท่ากับ 200 ขึ้นไป

3 2 ความเที่ยงตรง (Validity) หมายถึง คุณสมบัติของแบบวัดที่สามารถทำหน้าที่วัดในสิ่งที่ต้องการจะวัดได้ถูกต้องตรงตามความมุ่งหมาย ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ หาคความเที่ยงตรงดังต่อไปนี้

3 2 1 ความเที่ยงตรงเชิงพินิจ (Face Validity) หาโดยให้ผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ตรวจสอบจำนวนด้านละ 5 ทาน เพื่อคัดเลือกข้อคำถามที่มีคุณภาพ คือ ข้อที่ค่า IOC มากกว่าหรือเท่ากับ 500 ขึ้นไป

3 2 2 ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) หมายถึง ประสิทธิภาพของแบบวัดที่แต่ละคนทำได้จากการตอบแบบวัดได้ตรงตามคุณลักษณะที่นิยามไว้ ในการวิจัยครั้งนี้หาคความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง 2 วิธีด้วยกัน คือ

1) การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) หมายถึง วิธีการทางสถิติที่ศึกษาตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กัน แล้วนำไปวิเคราะห์เพื่อยืนยันหรือทดสอบสมมติฐานว่ามีองค์ประกอบในลักษณะนั้นจริง โดยพิจารณาจาก

- ไค-สแควร์ (χ^2) ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($P > 05$) แต่เนื่องจากค่าไค-สแควร์จะแปรผันต่อขนาดกลุ่มตัวอย่าง จึงพิจารณาสถิติตัวอื่นรวมด้วย

- ไค-สแควร์สัมพัทธ์ (χ^2/df) มีค่าน้อยกว่า 3 000

- ค่าดัชนีรากของกำลังสองเฉลี่ยของเศษเหลือ (RMR) มีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ 0 050

- ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) มีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 0 900

- ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) มีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 0 900

2) การหาความสัมพันธ์กับแบบทดสอบมาตรฐาน (Correlation with other test) หมายถึง การศึกษาสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนจากแบบวัดการบรรลุศักยภาพแห่งตนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นกับคะแนนจากแบบทดสอบมาตรฐาน พี โอ ไอ ต้องมีความสัมพันธ์ทางบวกต่อกัน และต้องมีนัยสำคัญทางสถิติอย่างน้อยที่ระดับ 05 จึงแสดงถึงความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแบบวัดการบรรลุศักยภาพแห่งตน

3 2 3 ความเชื่อมั่นของแบบวัด (Reliability) หมายถึง คุณสมบัติของแบบวัดที่สามารถทำหน้าที่วัดการบรรลุศักยภาพแห่งตนของผู้ตอบได้คงที่แน่นอน ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยหาความเชื่อมั่นของแบบวัดการบรรลุศักยภาพแห่งตนเป็นรายด้านและทั้งฉบับ ด้วยวิธีหาสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient) ของครอนบัค (Cronbach)

5 ผู้เชี่ยวชาญ หมายถึง ผู้ที่มีวุฒิการศึกษาตั้งแต่ปริญญาโทขึ้นไป สาขาการวัดผล การศึกษาหรือสาขาจิตวิทยา จำนวน 10 ท่าน และมีประสบการณ์ในการทำงานมาแล้วไม่ต่ำกว่า 5 ปี เป็นผู้พิจารณาความสอดคล้องของนิยามกับข้อคำถามในแบบวัดการบรรลุศักยภาพแห่งตนที่ผู้วิจัย สร้างขึ้น

สมมติฐานในการวิจัย

1 นิสิตระดับปริญญาตรี ที่กำลังศึกษาอยู่ในสาขาวิชาที่แตกต่างกัน มีระดับการบรรลุ ศักยภาพแห่งตนแตกต่างกัน

2 นิสิตระดับปริญญาตรี ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นปีที่แตกต่างกัน มีระดับการบรรลุศักยภาพ แห่งตนแตกต่างกัน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

- 1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการบรรลุศักยภาพแห่งตน
 - 1 1 การบรรลุศักยภาพแห่งตนในทัศนะของมาสโลว์
 - 1 2 การบรรลุศักยภาพแห่งตนในทัศนะของชอสตรอม
 - 1 3 แบบทดสอบพี โอ ไอ
- 2 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพของแบบวัด
 - 2 1 ค่าอำนาจจำแนก
 - 2 2 ค่าความเที่ยงตรง
 - 2 3 ค่าความเชื่อมั่น
- 3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 3 1 งานวิจัยต่างประเทศ
 - 3 2 งานวิจัยในประเทศ

1 การบรรลุศักยภาพแห่งตน (Self - Actualization)

ในเรื่องการบรรลุศักยภาพแห่งตน (Self - Actualization) นั้น มีนักจิตวิทยาหลายท่านได้กล่าวถึงไว้ในรูปแบบต่างๆ กัน จากการค้นคว้าของผู้วิจัย ผู้วิจัยได้ศึกษาทฤษฎีต่างๆ และได้รวบรวมหลักทฤษฎีของนักจิตวิทยาไว้ ได้แก่ มาสโลว์ (Maslow) และ ชอสตรอม (Shostrom) ดังนี้

1 1 การบรรลุศักยภาพแห่งตนในทัศนะของมาสโลว์

1 1 1 ความหมายของการบรรลุศักยภาพแห่งตนในทัศนะของมาสโลว์

มาสโลว์ (Schultz 1977 68 citing Maslow n d unpaged) ได้ให้ความหมายของการบรรลุศักยภาพแห่งตนไว้ว่า หมายถึง การที่บุคคลได้รับความพึงพอใจที่เหมาะสมแล้วในขั้นของความต้องการขั้นพื้นฐาน โดยไม่มีอาการของโรคจิตและโรคประสาท รวมทั้งความเจ็บป่วยทางจิตอื่นๆ เป็นการที่บุคคลมีวุฒิภาวะทางอารมณ์ มีสุขภาพจิตที่ดี เต็มอิ่มในตนเอง และสามารถใช้ศักยภาพที่ตนมีอยู่ได้อย่างเต็มที่เพื่อที่จะเป็นในสิ่งที่เขาเป็นได้ เขาจะทราบว่าเขาคือใครและกำลังจะก้าวไปสู่ที่ใด

1 1 2 แนวคิดและทฤษฎีการจูงใจของมาสโลว์

ศาสตราจารย์อับบราฮัม มาสโลว์ เริ่มจากการเป็นนักจิตวิทยาทดลอง ที่ได้ทำการวิจัยเพื่อการศึกษาพฤติกรรมของสัตว์และคาดหวังว่าจะนำผลของการวิจัยมาอธิบายพฤติกรรมมนุษย์ แต่มาสโลว์พบว่าไม่ได้รับผลที่น่าพอใจ ในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 มาสโลว์ได้พบกับแวก์ไทเมอร์ ผู้ซึ่งเป็นนักจิตวิทยาเกสตัลท์และนักจิตวิเคราะห์ เช่น อีริค ฟรอมม์ รวมทั้งจากการอ่านทฤษฎีของ فروยด์และจุง มาสโลว์จึงได้คิดทฤษฎีที่ไดรวบรวมความคิด ของนักจิตวิทยาเกสตัลท์และนักจิตวิเคราะห์ ทฤษฎีของมาสโลว์เป็นทฤษฎีที่เรียกว่า Holistic Dynamic Theory เป็นทฤษฎีที่ผสมผสานทฤษฎีเชิงพฤติกรรม ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ของ فروยด์ และทฤษฎีมนุษยนิยมที่ได้จากการศึกษามนุษย์ โดยศึกษาบุคคลที่มีสุขภาพสมบูรณ์ ความหมายของคนที่มีสุขภาพสมบูรณ์ไม่ได้หมายถึงคนที่ปราศจากโรคเท่านั้น จะต้องเป็นผู้ที่มีสุขภาพจิตสมบูรณ์ หนังสือของมาสโลว์ที่ได้รับความนิยมอย่างแพร่หลาย ชื่อว่า แรงจูงใจและบุคลิกภาพ

มาสโลว์ได้แบ่งความต้องการพื้นฐาน (Basic Needs) ออกเป็น 5 ประเภท คือ ความต้องการทางสรีระหรือความต้องการทางร่างกาย (Physiological หรือ Physical Needs) ความต้องการ ความมั่นคง ปลอดภัย หรือสวัสดิภาพ (Safety Needs) ความต้องการความรักและความเป็นส่วนหนึ่งของหมู่ (Love & Belonging Needs) ความต้องการที่จะรู้สึกว่าคุณค่าตนเองมีค่า (Esteem Needs) และความต้องการรู้จักตนเองอย่างแท้จริงและพัฒนาตนเองเต็มที่ตามศักยภาพของตน (Self - Actualization)

มาสโลว์ได้จัดลำดับขั้นความต้องการจากต่ำไปสูง เริ่มจากความต้องการทางสรีระซึ่งมาสโลว์เชื่อว่าเป็นความต้องการพื้นฐานที่มีแรงผลักดันรุนแรงที่สุด ถ้าความต้องการนี้ขาด จะเป็นแรงผลักดันให้บุคคลนั้นมีพฤติกรรมตอบสนองจนเป็นที่พอใจ จึงจะมีความต้องการขั้นสูงต่อไป ตัวอย่างเช่น คนที่มีความหิวมาก ๆ มักจะไม่สนใจว่าตนเองจะเป็นที่ยอมรับของเพื่อนหรือไม่ หรือคนที่ใช้ชีวิตอยู่ในช่วงอันตรายเพราะมีคนปองร้าย จะไม่มีความต้องการที่จะรู้สึกว่าคุณค่าตนเองมีค่าความต้องการขั้นสูงสุด คือ ความต้องการที่จะรู้จักตนเองอย่างแท้จริง และพัฒนาตนเองเต็มที่ตามศักยภาพของตน จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อความต้องการทั้ง 4 ประเภทได้รับการตอบสนอง อย่างไรก็ตาม การตอบสนองความต้องการแต่ละขั้นไม่จำเป็นต้องถึง 100% ส่วนมากขึ้นกับแต่ละบุคคล

นอกจากความต้องการพื้นฐาน 5 ประเภtdังกล่าว ยังพบว่า ยังมีความต้องการอีก 2 ประเภทรวมอยู่ด้วย คือ ความต้องการที่จะรู้และเข้าใจ (Need to Know and Understand) และ ความต้องการทางสุนทรียภาพ (Aesthetic Needs) เป็นลำดับขั้นที่ 6 และลำดับขั้นที่ 7 ตามลำดับ มีนักจิตวิทยานานาชาติไม่เห็นด้วยกับการจัดลำดับแบบนี้ และคิดว่า Self - Actualization ควรจะเป็นความต้องการขั้นสูงที่สุดเพราะ Self - Actualization เป็นกระบวนการที่คนเราทุกคนที่ได้รับความพอใจ

ในความต้องการพื้นฐาน 4 ประเภทแล้วเสาะแสวงหาอยู่เสมอโดยไม่มีจุดจบ จึงเป็นการยากที่จะเชื่อว่าคนเราจะต้องถึงขั้น Self – Actualization อย่างสมบูรณ์ก่อนที่จะมีความต้องการทางสติปัญญา หรือความต้องการที่จะรู้และเข้าใจ อีกประการหนึ่ง มาสโลว์ได้เขียนไว้ในหนังสือว่า ความต้องการที่จะรู้และเข้าใจ(ความอิสระที่จะสำรวจสิ่งแวดล้อมหาข้อมูล) เป็นความต้องการที่จำเป็นที่จะมีก่อน (Preconditions) เพื่อจะมีพฤติกรรมตอบสนองความต้องการพื้นฐานอย่างอื่น ดังนั้น ในหนังสือที่เขียนเกี่ยวกับความต้องการตามทฤษฎีของมาสโลว์ ในทศวรรษที่แล้วเป็นต้นมา จึงได้ Self - Actualization เป็นลำดับขั้นสูงสุดของความต้องการตามทฤษฎีของมาสโลว์ ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 ลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ (Maslow's Hierarchy of Needs)

จากภาพประกอบ 1 ความหมายของความต้องการพื้นฐาน 5 ชนิด ตามทฤษฎีของมาสโลว์ มีดังนี้

(1) ความต้องการทางสรีระ (Physical Needs)

หมายถึง ความต้องการพื้นฐานของร่างกาย เช่น ความหิว ความกระหาย ความต้องการทางเพศและการพักผ่อน เป็นต้น ความต้องการเหล่านี้เป็นความต้องการที่จำเป็นสำหรับมีชีวิตอยู่ มนุษย์ทุกคนมีความต้องการทางสรีระอยู่เสมอมิอาจขาดไม่ได้ ถ้าอยู่ในสภาพที่ขาดจะกระตุ้นให้ตนมีกิจกรรม ขวนขวายที่จะสนองความต้องการ

(2) ความต้องการความมั่นคงปลอดภัยหรือสวัสดิภาพ (Safety Needs)

หมายถึง ความต้องการความมั่นคงปลอดภัยทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ เป็นอิสระจากความกลัว ขูเขี่ย บังคับ จากผู้อื่นและสิ่งแวดล้อม เป็นความต้องการที่จะได้รับการปกป้องคุ้มกัน ความต้องการประเภทนี้เริ่มตั้งแต่วัยทารกจนกระทั่งวัยชรา ความต้องการที่จะมีงานทำเป็นหลักแหล่ง ก็เป็นความต้องการเพื่อสวัสดิภาพของผู้ใหญ่อายหนึ่ง

(3) ความต้องการความรักและเป็นส่วนหนึ่งของหมู่ (Love & Belonging Needs)

มนุษย์ทุกคนมีความปรารถนาจะให้เป็นที่รักของผู้อื่น และต้องการมีความสัมพันธ์กับผู้อื่น และเป็นส่วนหนึ่งของหมู่ ทราบว่าทุกคนยอมรับตนเป็นสมาชิก คนที่รู้สึกเหงาไม่มีเพื่อน มีชีวิตไม่สมบูรณ์ เป็นผู้ที่จะต้องซ่อมความต้องการประเภทนี้ คนที่รู้สึกวาดนเป็นที่รักและยอมรับของหมู่จะเป็นผู้ที่สมปรารถนาในความต้องการความรักและเป็นส่วนหนึ่งของหมู่

(4) ความต้องการที่จะรู้สึกว่าคุณค่า (Esteem Needs)

ความต้องการนี้ประกอบด้วยความต้องการที่จะประสบความสำเร็จ มีความสามารถ ต้องการที่จะให้ผู้อื่นเห็นว่าตนมีความสามารถ มีคุณค่าและมีเกียรติ ต้องการได้รับความยกย่องนับถือจากผู้อื่น ผู้ที่มีความสมปรารถนาในความต้องการนี้จะเป็นผู้ที่มีความมั่นใจในตนเอง เป็นคนมีประโยชน์ และมีค่าตรงข้ามกับผู้ที่ขาดความต้องการประเภทนี้ จะรู้สึกว่าคุณค่าตนไม่มีความสามารถและมีปมด้อยมองโลกในแง่ร้าย

(5) ความต้องการที่จะรู้จักตนเอง ตามสภาพที่แท้จริงและพัฒนาตามศักยภาพของตน

(Self - Actualization)

มาสโลว์อธิบายความต้องการที่เรียกว่า 'Self - Actualization' ว่าเป็นความต้องการที่จะรู้จักตนเองตามสภาพที่แท้จริงของตน จะกล้าที่จะตัดสินใจเลือกทางเดินของชีวิต รู้จักค่านิยมของตนเอง มีความจริงใจต่อตนเอง ปรารถนาที่จะเป็นคนดีที่สุดในความสามารถทำได้ทั้งทางด้านสติปัญญา ทักษะ และอารมณ์ความรู้สึก ยอมรับตนเองทั้งส่วนดีส่วนเสียของตน ที่สำคัญที่สุดก็คือการมีสติที่จะยอมรับว่าตนใช้กลไกในการป้องกันตนเองในการปรับตัวและพยายามที่จะเลิกใช้ เปิด

โอกาสให้ตนเองเผชิญกับความจริงของชีวิต เผชิญกับสิ่งแวดล้อมใหม่ๆโดยคิดว่าเป็นสิ่งท้าทาย นานาตื่นเต้น และมีความหมาย กระบวนการที่จะพัฒนาตนเองเต็มที่ตามศักยภาพของตน เป็น กระบวนการที่ไม่มีจุดจบ ตลอดเวลาที่มีชีวิตอยู่ มนุษย์ทุกคนมีความต้องการที่จะพัฒนาตนเองเต็มที่ ตามศักยภาพของตน เพราะมีน้อยคนที่จะได้ถึงขั้น 'Self Actualization' อย่างสมบูรณ์

โดยทั่วไปแล้ว ในชีวิตของคนเราอาจจะมีประสบการณ์ที่รู้จักตนเองตามสภาพที่แท้จริง หรือ ตระหนักในตนเองอย่างแท้จริงบางครั้งบางคราว มาสโลว์ได้สัมภาษณ์ความรู้สึกของบุคคลหลาย ประเภทตั้งแต่นิสิตนักศึกษาและบุคคลที่ได้ความสำเร็จในชีวิตที่มีประสบการณ์ "Self -Actualization" ว่ามีความรู้สึกอย่างไร มาสโลว์ให้ชื่อประสบการณ์ในขณะที่มีประสบการณ์ตระหนักในตนเองว่า "Peak Experience" หรือประสบการณ์สุดยอด จากผลการสัมภาษณ์มาสโลว์พบว่า ในขณะที่มี "Peak Experience" จะมีความรู้สึกมีความสุข ตื่นเต้น ปีติ ราเริง บันเทิงใจ และมีชีวิตชีวา รู้สึกตนว่ามี ประโยชน์ เป็นสภาพที่บุคคลนั้นจะลืมนึกถึงตนเองและปราศจากความเห็นแก่ตัว และรู้สึกวาตนเอง เป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติแวดล้อม ปราศจากความกังวลห่วงใยทั้งในอดีตและในอนาคต ผู้ที่มีความสมปรารถนาในความต้องการขั้นนี้จะเป็นผู้ที่มีความพอใจและสันโดษในชีวิต ทั้งทางด้านอาชีพ และด้านส่วนตัว

เนื่องจากความต้องการพื้นฐาน 4 ประเภทแรก จำเป็นสำหรับความต้องการที่จะพัฒนาตน ตามศักยภาพของตน การช่วยให้สมปรารถนาในความต้องการทั้ง 4 ประเภทตามลำดับขั้น คือ ความต้องการทางสรีระ ความต้องการความปลอดภัย ความต้องการความรักและเป็นส่วนหนึ่งของ หมู่ และความต้องการที่จะรู้สึกวาตนเองมีค่าและเป็นที่ยอมรับนับถือของผู้อื่น จึงเป็นหลักการพื้นฐาน ของหลักการสอนและวิธีสอนตามทัศนะของนักจิตวิทยามนุษยนิยม (สุรางค์ ไคว์ตระกูล 2544 158 – 162)

1 1 3 ภาวะการบรรลุศักยภาพแห่งตนในทัศนะของมาสโลว์

การบรรลุศักยภาพแห่งตน (Self - Actualization) เป็นภาวะที่บุคคลได้ใช้ความสามารถของ ตนอย่างมีประสิทธิภาพและอย่างมีความสุข บุคคลนั้นจะมีจิตใจที่สมบูรณ์ มีจิตใจที่เปิดกว้างต่อ ประสบการณ์ใหม่ มีการแสดงออกอย่างสมบูรณ์เป็นธรรมชาติ มีทัศนะที่สร้างสรรค์ มีอารมณ์ขัน มีการยกย่องนับถือ มีความเป็นอิสระจากความต้องการพื้นฐานมากกว่าบุคคลธรรมดา มีความรับรู้ที่ แท้จริงในศักยภาพของเขาอย่างเต็มที่ มีความใกล้ชิดต่อภาวะชีวิตที่เป็นจริง และมีความเป็นมนุษย์ อย่างสมบูรณ์ ในทัศนะของมาสโลว์ การบรรลุศักยภาพแห่งตน (Self -Actualization) เป็นภาวะที่ เกิดจากกระบวนการ 3 ประการ คือ

(1) กระบวนการพัฒนาความสามารถและลักษณะพิเศษเฉพาะตัว

(2) กระบวนการเข้าใจและยอมรับตนเอง

(3) กระบวนการผสมผสานแรงจูงใจต่างๆ ของบุคคล

การบรรลุศักยภาพแห่งตนไม่ใช่เป้าหมาย (goal) ที่บุคคลจะแสวงหาเอาได้แต่เป็นผลพลอยได้ (by-product) ที่เกิดจากบุคคลได้ทุ่มเทกำลังสติปัญญา และความสามารถของตน เพื่อได้มาซึ่งความจริง ความงาม และยุติธรรม เมื่อบุคคลได้เผชิญกับสิ่งท้าทายหรืองานที่ได้รับมอบหมาย ทำให้เขาค้นพบแหล่งความสามารถของเขาที่ซ่อนเร้นอยู่

ชอสโตรม (Shostrom 1967 15) กล่าวว่า การที่บุคคลมีภาวะการบรรลุศักยภาพแห่งตน จะทำให้มีชีวิตอันดีงามอย่างเต็มที่ โดยปราศจากการขัดแย้งภายในความคิด ความรู้สึก และการกระทำ สื่อความรู้สึกชอบ ความรู้สึกไม่ชอบ กล้าดักเตือน กล้าขอร้อง กล้ายืนยัน เพื่อความถูกต้อง กล้าให้ความช่วยเหลือ เมื่อเป็นที่ต้องการ อีกทั้งกล้ายอมรับพฤติกรรมเชิงลบบางอย่างของตน มีวิถีชีวิต มีความอิสระตามธรรมชาติปราศจากความกลัวและความไม่แน่ใจ

ทาจีสัน (Tageson 1982 37) กล่าวว่า การมุ่งไปสู่การบรรลุศักยภาพแห่งตนนั้น เป็นกระแส ซึ่งมีการดำเนินและเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องเพื่อปรับให้เข้ากับ ความเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อม โดยมุ่งไปยังจุดหมายของชีวิต การส่งเสริมให้บุคคลมุ่งพัฒนาตนเองไปสู่การบรรลุศักยภาพแห่งตน จึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งเพื่อให้บุคคลได้มีชีวิตที่ดี มีความสุข และสามารถใช้ศักยภาพในการทำงานอย่างเต็มที่

1 1 4 ธรรมชาติของมนุษย์ในทัศนะของมาสโลว์

(1) ธรรมชาติภายในของมนุษย์นั้นมิได้มีความชั่วร้ายเป็นพื้นฐาน แต่มีภาวะทางอารมณ์และความสามารถที่เป็นกลางและมีศักยภาพที่ดิ่งามอยู่ภายใน และหากมนุษย์ต้องแสดงความดูร้าย ความริษยา อาฆาตหรือการก้าวร้าวทำลาย สิ่งเหล่านี้ไม่ใช่ความรู้สึกภายในของมนุษย์อย่างแท้จริง แต่เป็นเพียงปฏิกิริยารุนแรงที่มนุษย์แสดงถึงความอึดอัดคับแค้นใจของอารมณ์ที่จะแสดงความสามารถและความต้องการภายในของมนุษย์เอง (Maslow 1968 3) ดังนั้น เมื่อธรรมชาติภายในของมนุษย์ดิ่งาม จึงน่าจะสนับสนุนให้มนุษย์ได้แสดงความต้องการนั้นอย่างเต็มที่ เพื่อมนุษย์จะได้งอกงามไปสู่ความสมบูรณ์พร้อมและมีความสุข (Maslow 1968 4)

(2) มนุษย์มีธรรมชาติที่ไม่เข้มแข็ง มีความอ่อนแอ พร้อมทั้งความละเอียดอ่อน ซึ่งธรรมชาติเช่นนี้มักถูกครอบงำโดยนิสัย ความกดดันทางวัฒนธรรมและทัศนคติที่ผิดๆได้ง่าย (Maslow 1968

4)

(3) มนุษย์อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่มีภาวะไม่คงที่ เลื่อนไหล เปลี่ยนแปลงไปตามกระแส มิได้หยุดนิ่งอยู่กับที่ เมื่อมนุษย์ต้องอยู่ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงไม่แน่นอนเช่นนี้ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะสร้างเสริมให้มนุษย์สามารถดำรงอยู่ท่ามกลางกระแสที่เปลี่ยนแปลงไปนี้ได้เป็นอย่างดี เปรียบกับการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมั่นคงเข้มแข็ง และกล้าหาญที่จะพบกับสถานการณ์ที่ตนไม่สามารถคาดเดาได้ล่วงหน้า (Maslow 1978 64)

(4) มนุษย์มีศักยภาพที่เต็มอยู่ในตัว มนุษย์มีพลังไปสู่ความสมบูรณ์ (Health) ซึ่งจะนำไปสู่ความงอกงามและการบรรลุศักยภาพแห่งตน (Maslow 1978 24) อย่างไรก็ตาม มนุษย์ถูกกีดกันขัดขวางมิให้แสดงความสามารถและศักยภาพภายในตนด้วยเงื่อนไขทางสังคม ความกลัว และกลไกป้องกันตนเองในทุกรูปแบบ ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะสร้างกิจกรรมหรือวิธีการต่างๆ เพื่อจะส่งเสริมให้มนุษย์ได้แสดงความสามารถของตนออกมา ก่อให้เกิดการพัฒนาศักยภาพของมนุษย์ อันจะนำไปสู่การบรรลุศักยภาพแห่งตน

1.1.5 ลักษณะของการบรรลุศักยภาพแห่งตนในทัศนะของมาสโลว์

ตามแนวคิดของมาสโลว์ เห็นว่าเป็นการพัฒนาขั้นสูงสุดที่เกิดขึ้นจากความต้องการทางกายภาพ ความปลอดภัย ความรัก ความเป็นเจ้าของและการนับถือตนเอง เป็นลักษณะทางวุฒิภาวะ สุขภาพจิต และเป็นความเพียบพร้อมของบุคคลปกติ ที่ปราศจากอาการทางจิตและประสาท ผู้ที่มีลักษณะของการบรรลุศักยภาพแห่งตนจะใช้ความสามารถของตนเองอย่างเต็มที่ เพื่อพัฒนาไปสู่เป้าหมายของชีวิตของแต่ละบุคคล

มาสโลว์ ได้ศึกษาลักษณะของการบรรลุศักยภาพแห่งตนจากบุคคลซึ่งมีสุขภาพจิตดี และพบวาลักษณะของการบรรลุศักยภาพแห่งตน ประกอบด้วยลักษณะย่อยๆ 15 ลักษณะดังนี้ (Maslow 1954 203 - 228)

(1) รับรู้ความเป็นจริงอย่างชัดเจน และสามารถสัมพันธ์กับความเป็นจริงอย่างสบายใจ (more efficient perception of reality and more comfortable relations with it)

บุคคลผู้บรรลุศักยภาพแห่งตนจะสามารถรับทราบความหลอกลวง การเสแสร้ง และความไม่ซื่อสัตย์ในความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลได้ สามารถตัดสินใจที่เกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็วและตรงไปตรงมา สามารถพิจารณาบุคคลได้อย่างถูกต้องแม่นยำและมีประสิทธิภาพ สามารถรับรู้และแปลความหมายสิ่งที่เป็นนามธรรมให้เป็นรูปธรรมได้ มีชีวิตอยู่ด้วยความเป็นจริงตามธรรมชาติ และมีความอดทนต่อความไม่แน่นอนได้มากกว่าผู้อื่น ซึ่งการรับรู้เหล่านี้มีขึ้นได้โดยไม่ต้องพึ่งพาสิ่งอื่นใด บุคคลผู้บรรลุศักยภาพแห่งตนจึงมีชีวิตอยู่กับธรรมชาติอย่างแท้จริงมากกว่าจะขึ้นอยู่กับแนวความคิด

ความคาดหวัง หรือความเชื่อของผู้ใด โดยมีการรับรู้ตามที่เป็นจริง มิใช่มีการรับรู้ไปตามอิทธิพลแห่งความปรารถนา ความคาดหวัง ความกลัว ความวิตกกังวล หรือความเชื่อทั้งในสวนตนหรือในสวนของสังคม ดังนั้นจึงเป็นผู้ที่ไม่ถูกคุกคามจากสิ่งที่ยังไม่รู้ ไม่มีความหวาดกลัวหรือวาดมโนภาพถึงภัยอันตรายต่างๆที่ยังมิได้เกิด สิ่งที่ไม่มิตัวตน หรือความหายนะ วาสังเหล่านี้อาจเกิดขึ้นได้ หรือพยายามเชื่อว่าสิ่งที่ยังมิได้เกิดขึ้นจะเป็นความจริงได้ แต่ก็จะไม่ละเลย ปฏิเสธ หรือหลีกเลี่ยงสิ่งต่างๆเหล่านี้

นับว่าเป็นความสามารถในการรู้เท่าทันความรู้สึกนึกคิดของตนเอง มีความสังเกตได้อย่างชัดเจนถูกต้อง ปราศจากอคติ มีความซื่อสัตย์ต่อตนเอง และไม่มีการบิดเบือนการรับรู้ความต้องการ ความปรารถนา ความวิตกกังวล ความกลัว หรือความรู้สึกถูกครอบงำ รับรู้ความเป็นไปของบุคคลอื่นด้วยความจริง ไม่มองคนในแง่ดีหรือแง่ร้าย รวมถึงความสามารถในการแยกนามธรรมและรูปธรรมของสิ่งต่างๆ ได้อย่างชัดเจน ทำให้บุคคลอยู่ในโลกแห่งความเป็นจริงตามธรรมชาติอย่างแท้จริง

(2) การยอมรับตนเอง ยอมรับผู้อื่น และยอมรับความเป็นจริงของธรรมชาติ (acceptance - self others , nature)

บุคคลผู้บรรลุศักยภาพแห่งตนจะยอมรับลักษณะตามธรรมชาติของตน ว่าแตกต่างจากผู้อื่น ทั้งในด้านความเป็นจริงและในอุดมคติ และยอมรับความบกพร่องของตนเองโดยปราศจากความวิตกกังวล ความรู้สึกผิด หรือความละอาย สามารถยอมรับความโลเล ความอ่อนแอ และความชั่วร้ายในธรรมชาติมนุษย์โดยปราศจากข้อสงสัย ไม่ติเตียนกลาวโทษหรือได้รับความทุกข์โศกจากสิ่งเหล่านี้ แต่จะมองโลกด้วยสายตาที่เปิดกว้างโดยไม่วิพากษ์วิจารณ์ ไม่เรียกร้องจะทำเพียงแต่สังเกต เอาใจใส่ในแต่ละเรื่อง โดยปราศจากข้อโต้แย้งทั้งในแง่ธรรมชาติของตนเอง และของผู้อื่น มองโลกได้อย่างไม่บิดเบือนและมีความกระจางชัดกว่าผู้อื่น ปราศจากความตึงเครียด มักจะมีความเบิกบานใจและราเริง ซึ่งการยอมรับตนเองนี้จะเกิดขึ้นในทุกๆลำดับขั้นของความต้องการด้วย

บุคคลที่ยอมรับตนเองและยอมรับผู้อื่นจะแสดงออกด้วยการไม่ปกป้องตนเองหรือเสแสร้งแสดงตนให้ต่างไปจากความเป็นจริง อีกทั้งยังรู้สึกขมขื่นกับท่าทีการแสดงออกที่เสแสร้งของผู้อื่น เช่น การคุยโว การหลอกลวง ซึ่งเป็นลักษณะที่แตกต่างไปจากตนผู้ซึ่งสามารถอยู่ได้อย่างเป็นสุข แม้ว่าจะมีข้อบกพร่อง เพราะรับรู้ว่าเป็นเพียงลักษณะธรรมชาติของมนุษย์เท่านั้น แต่สิ่งเหล่านี้มิได้หมายความว่าความวาทจะเป็นผู้ที่ขาดความรู้สึกผิดชอบชั่วดี ความละอาย ความเสียใจ หรือความวิตกกังวล เป็นแต่เพียงจะไม่มีความรู้สึกเหล่านี้มากจนผิดปกติ แต่จะรู้สึกผิดต่อเมื่อเป็นข้อบกพร่องที่สามารถแก้ไขได้ เช่น ความเกียจคร้าน การทำร้ายจิตใจผู้อื่น หรือการมีจิตใจที่มึนร้าย เช่น การอิจฉาริษยา เป็นต้น

บุคคลที่มีความเข้าใจธรรมชาติของมนุษย์ทั้งตนเองและผู้อื่น ยอมรับข้อบกพร่อง ความขัดแย้งในตนเอง ความอ่อนแอ หรือความชั่วร้ายได้ มีความเคารพ และเห็นคุณค่าของตนเอง และผู้อื่น เปิดเผยความจริงใจ เป็นบุคคลที่ดำรงอยู่อย่างสมดุลระหว่างสิ่งที่ป็นจริง และสิ่งที่ไม่เป็นจริง หรือสิ่งที่ควรจะเป็น

(3) ความเป็นอิสระ ความเรียบง่าย และความเป็นธรรมชาติ (spontaneity , simplicity , naturalness)

บุคคลผู้บรรลุศักยภาพแห่งตนจะมีพฤติกรรมที่เป็นธรรมชาติ มีความคิด มีแรงจูงใจมาจากภายในตนซึ่งเป็นธรรมชาติและตรงไปตรงมา ไม่เสแสร้งหรือกระทำไปเพื่อหวังผลแก่ตนเอง ทั้งนี้ มิได้หมายความว่าป็นพฤติกรรมที่ผิดปกติ แต่เป็นสิ่งที่อยู่ภายในตน เช่น แรงจูงใจ ความคิด และ จิตสำนึก จะไม่ขึ้นกับระเบียบแบบแผนหรือขนบธรรมเนียมใดๆ แต่จะเป็นโดยตนเองเท่านั้น แม้ว่าในบางครั้ง ผู้อื่นจะไม่เข้าใจหรือยอมรับไม่ได้ก็ตาม แต่ก็จะมีได้เป็นการทำร้ายจิตใจผู้อื่น เพียงแต่จะไม่ยอมให้ขนบธรรมเนียมประเพณีต่างๆ เข้ามาขัดขวางการกระทำที่ได้พิจารณาแล้วว่าสำคัญ และควรกระทำโดยไม่เกิดความเสียหายแก่ตนเองและผู้อื่น จึงอาจทำให้ผู้อื่นเข้าใจว่าเป็นผู้ที่ไม่มศีลธรรม หรือปฏิบัติตัวเป็นเซนคนที่แปลกประหลาด แต่ที่จริงแล้วกลับตรงกันข้าม คือ จะเป็นผู้ที่มีศีลธรรมที่แท้จริงอยู่ในจิตใจ มิใช่เพียงการแสดงออกถึงพฤติกรรมของผู้ที่มีศีลธรรมเท่านั้น

บุคคลผู้บรรลุศักยภาพแห่งตน จะมีความตระหนักรู้เหนือกว่าผู้อื่นในเรื่องสิ่งจูงใจ ความปรารถนา ความคิด และปฏิกิริยาตอบโต้โดยทั่วไป ดังนั้นจึงแตกต่างจากผู้อื่นในด้านคุณลักษณะของการจูงใจซึ่งมาจากภายใน เพื่อพัฒนาตนให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นไป โดยมีรูปแบบเฉพาะของตนเอง ซึ่งต่างจากบุคคลทั่วไปที่จะกระทำตามเพียงแรงจูงใจในระดับต้นๆ เท่านั้น

บุคคลนี้จะมี ความคิด ความรู้สึก และการกระทำที่เป็นอิสระ ไม่ขึ้นอยู่กัวัฒนธรรม จริยธรรม ดังนั้น หลักศีลธรรมของเขาอาจแตกต่างจากบุคคลอื่น มีความเรียบง่าย มีวิถีชีวิตที่เขาเลือกจะทำ มิใช่ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ แบบแผนทางสังคมเขาจะตระหนักรู้ถึงความปรารถนา ความคิดของตนเอง และแสดงออกมาอย่างเป็นธรรมชาติ

(4) การยึดถือปัญหาเป็นศูนย์กลาง (problem centering)

บุคคลนี้เป็นผู้ที่มุ่งเน้นความสนใจไปที่ตัวปัญหภายนอกตนเอง โดยไม่ใช้ตนเองเป็นที่ตั้ง สิ่งสิ่งเหล่านี้มิใช่เป็นงานที่ชอบ เลือกลง หรือต้องการจะกระทำ แต่จะถือเป็นหน้าที่เป็นความรับผิดชอบที่จะต้องกระทำ ซึ่งโดยทั่วไปแล้วจะมีใครกระทำโดยเห็นว่าเป็นงานส่วนตัวหรืองานที่กระทำเพื่อตนเอง แต่จะมุ่งสนใจในสัจธรรม คุณค่าและประโยชน์ของงาน นอกจากนี้ ยังเป็นบุคคลผู้มีทัศนคติที่

กว้างไกล สนใจในทุกสิ่งที่ผ่านมาในชีวิตประจำวัน ใช้ชีวิตอย่างปราศจากความวิตกกังวลต่อภาระหน้าที่ เพื่อความสุขของทั้งตนเองและผู้อื่นที่เกี่ยวข้อง

บุคคลนี้จะพิจารณาปัญหาจากข้อเท็จจริง ไม่นำความรู้สึกส่วนตัวเกี่ยวกับความพอใจหรือไม่พอใจมาเกี่ยวข้องในการตัดสินใจ และไม่หมกมุ่นอยู่กับตนเอง เขาจะสามารถมองเห็นปัญหาอย่างชัดเจน และอยู่บนความถูกต้อง

(5) มีความรู้สึกอิสระ และอยู่ด้วยตนเองได้ (the quality of detachment , the need for privacy)

บุคคลผู้บรรลุศักยภาพแห่งตนสามารถจะมีชีวิตที่สันโดษ โดยปราศจากทั้งอันตรายและความไม่สบายต่อนตนเอง ขึ้นชมและเฝ้าหาความสันโดษและความเป็นส่วนตัวมากกว่าบุคคลทั่วไปสามารถอยู่ในสถานการณ์ที่ยุงยากรอบๆ ตัวได้โดยไม่ถูกรบกวน เพราะจะสามารถปลีกตัวออกด้วยความสงบได้โดยง่าย ยอมรับความโชคร้ายโดยปราศจากการตอบโต้ด้วยปฏิกิริยาที่รุนแรง ซึ่งอาจเป็นเพราะเป็นผู้ที่พิจารณาสถานการณ์ด้วยตนเองมากกว่าจะขึ้นอยู่กับความรู้สึกหรือความคิดของผู้อื่น คุณสมบัติด้านนี้จะโยงไปถึงคุณสมบัติอื่นๆ ด้วย จึงเป็นผลให้เป็นผู้ที่มีสมรรถสูงกว่าบุคคลทั่วไปสามารถละเลยสภาพแวดล้อมที่รบกวนได้ แม้ว่าบางครั้งอาจทำให้ถูกมองว่ามีสัมพันธภาพทางสังคมกับผู้อื่นในลักษณะที่เป็นผู้เฉยชา ไร้เสน่ห์ ไม่เป็นมิตร หรือแยกตัว

บุคคลผู้บรรลุศักยภาพแห่งตนจะตัดสินใจในการกระทำสิ่งต่างๆ ด้วยตนเองอย่างเข้มแข็ง มีความรับผิดชอบต่อนตนเองและเป้าหมายของตน โดยปราศจากความช่วยเหลือจากผู้อื่น นอกจากนี้ยังเป็นผู้ที่มีอิสระที่จะกระทำสิ่งต่างๆ ตามความตั้งใจของตนโดยไม่ถูกกำหนดจากบุคคลอื่นใดอีกด้วย

บุคคลนี้จะสามารถดำรงตนเองได้ ต้องการความเป็นส่วนตัวสูงกว่าบุคคลทั่วไป สามารถรับภาวะที่ถูกทางเหิน หรือข้อจำกัดต่างๆ จากบุคคลอื่น และยังคงความสงบ และแจ่มใสตลอดเวลา มีความเป็นตัวของตัวเอง สามารถตัดสินใจ ปกครองตนเองได้ มีชีวิตชีวา มีความรับผิดชอบ มีวินัยในตนเอง มีความเข้มแข็ง มีจิตใจที่เป็นอิสระ

(6) ความเป็นตัวของตัวเอง เป็นอิสระจากวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม (autonomy independent of culture and environment will , active agents)

บุคคลผู้บรรลุศักยภาพแห่งตน เป็นผู้ที่ไม่เคร่งครัดต่อขนบธรรมเนียมประเพณีและสิ่งแวดล้อม มีอิสระจากสิ่งแวดล้อมรอบๆ ตัวและจากบุคคลอื่น เป็นผู้ที่ไม่ยึดติดในรูปธรรมและสภาวะของสังคม เป็นผู้ที่ไม่พึงพอใจที่จะพัฒนาตนให้มีความเจริญงอกงามอย่างต่อเนื่อง โดยใช้ศักยภาพและทรัพยากรภายในตน มิใช่มาจากบุคคลอื่น จากวัฒนธรรม หรือจากแรงจูงใจภายนอก

ตน ซึ่งการพัฒนาดนอย่างแท้จริงนี้จะเริ่มขึ้นเมื่อบุคคลได้รับความพึงพอใจจากภายนอกอย่างเพียงพอแล้ว

การมีอิสระจากสิ่งแวดล้อม หมายถึง มีความมั่นคงทางด้านจิตใจเมื่อเผชิญปัญหาต่างๆ การสูญเสีย หรือความลึ้นหวัง บุคคลเหล่านี้จะสามารถดำรงตนอยู่ได้อย่างสงบ ทามกลางสถานการณ์เลวร้ายเหล่านั้น

บุคคลทั่วไปจะต้องได้รับความพึงพอใจในด้านต่างๆ จากบุคคลอื่นๆ แต่ผู้ที่มีแรงจูงใจจากภายในนี้กลับถูกขัดขวางจากบุคคลอื่นๆ เพราะความพึงพอใจในส่วนตนจะมาจากภายในตนเองมิใช่จากสังคม ซึ่งการที่จะเป็นเช่นนี้ได้ก็เนื่องมาจากการได้รับการตอบสนองความต้องการในระดับต้นๆ เหล่านั้นมาอย่างเหลือเฟือแล้วนั่นเอง

เป็นคุณลักษณะที่บุคคลมีความรู้สึกเป็นอิสระจากสิ่งแวดล้อมทางสังคม มีแรงจูงใจในการพัฒนาดน โดยมีแรงจูงใจในการพัฒนาดนจากภายใน และเติบโตด้วยศักยภาพของตนเอง เขาจะมีความเป็นอิสระจากค่านิยม ความคิดเห็นที่ดีของผู้อื่น และไม่ขึ้นอยู่กับอิทธิพลของความรัก ชื่อเสียง เกียรติยศ ความเป็นที่นิยมของสังคม

(7) ความดำรงความสดชื่น ชาบซึ่งในประสบการณ์ชีวิตประจำวัน (continued freshness of appreciation)

บุคคลนี้มีความสามารถที่จะรับความปิติยินดีและความชื่นชมอย่างบริสุทธิ์จากประสบการณ์ธรรมดาๆ แม้ว่าจะเป็นประสบการณ์ที่ได้เคยพบเห็นมาแล้วก็ตาม ก็ยังคงมีความรู้สึกปิติเท่ากับที่ได้เคยมีประสบการณ์ครั้งแรก ความรู้สึกเหล่านี้มิได้เกิดขึ้นตลอดเวลา แต่จะเกิดขึ้นในเวลาที่มีได้คาดหวังมาก่อน และเป็นประสบการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ มิใช่เสแสร้งปรุงแต่งขึ้น บางครั้งอาจเกิดจากประสบการณ์พิเศษได้บ้าง ซึ่งบุคคลผู้บรรลุศักยภาพแห่งตนจะเป็นผู้ที่ไม่ปล่อยให้ความรู้สึกชื่นชมเหล่านั้นผ่านไปโดยไร้ความหมาย

บุคคลโดยทั่วไปมักจะซึมซับรับเอาประสบการณ์ที่ผ่านเข้ามาในชีวิตไว้ ด้วยความรู้สึกที่เคยชิน จำเจ และซ้ำซาก จนปราศจากความรู้สึกถึงคุณค่าของสิ่งเหล่านั้น เชกเช่นความรู้สึกในด้านดีๆ หรือบุคคลใกล้ชิด ซึ่งบุคคลโดยทั่วไปมักจะไม่ค่อยซาบซึ้งในคุณค่าของบุคคลหรือสิ่งที่มีอยู่จนกว่าจะสูญเสียสิ่งเหล่านั้นไป

บุคคลนี้สามารถมีความรู้สึกพึงพอใจ ชาบซึ่งกับประสบการณ์ สิ่งแวดล้อม และธรรมชาติที่ผ่านเข้ามาในชีวิตตลอดเวลา มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับสิ่งที่เป็นรูปธรรมตามธรรมชาติ

(8) มีประสบการณ์ลึกซึ้ง (the mystic experience , the peak experience)

บุคคลผู้บรรลุศักยภาพแห่งตนจะเป็นผู้ที่มีความละเอียดอ่อน รับรู้ความงดงามของสิ่งต่างๆ ได้ เป็นความรู้สึกลึกซึ้งที่มีขอบเขตกว้างขวางมากจนเรียกได้ว่าเป็นประสบการณ์มหัศจรรย์ เช่นเดียวกับการที่ขยายขอบฟ้าให้กว้างไกลออกไปจนไร้ขอบเขต เป็นความรู้สึกที่มีดังอำนาจในตนเอง และหมดหนทางในเวลาเดียวกันอย่างที่ไม่เคยเป็นมาก่อน เป็นความรู้สึกปลาบปลื้มปิติที่ใหญ่นิ่ง น่าประหลาดใจ และน่าเกรงขามจนรู้สึกเสมือนกับตกอยู่ในที่ซึ่งไร้ทั้งเวลา สถานที่ และตัวตน ทำหน้าที่สุดก็คือทำให้สำนึกได้ว่า มีบางสิ่งบางอย่างซึ่งมีความสำคัญและมีคุณค่าอย่างยิ่งวดได้เกิดขึ้นแล้ว ในชีวิตประจำวัน อย่างไรก็ตาม ประสบการณ์นี้มิใช่เป็นอภินิหารหรือเกิดจากความเชื่อทางศาสนา แต่เป็นสิ่งที่เกิดจากธรรมชาตินี้เอง

ความรู้สึกของบุคคลผู้บรรลุศักยภาพแห่งตนเหล่านี้ จะแตกต่างจากบุคคลอื่นในลักษณะของระดับหรือปริมาณของความรู้สึก ซึ่งเป็นความแตกต่างที่สำคัญ บุคคลทั่วไปจะใช้ชีวิตเป็นนักปฏิบัติ นักปรับปรุงสังคม นักการเมือง หรือนักรบ ส่วนบุคคลผู้บรรลุศักยภาพแห่งตนจะมีความเหมาะสมมากกว่าถ้าจะเป็นกวี นักดนตรี หรือนักปรัชญา เป็นการมีประสบการณ์ที่กว้างขวาง ไร้ขอบเขต มีทัศนะเปิดกว้างต่อสรรพสิ่ง ปราศจากข้อจำกัดของเวลาและขอบเขต ตลอดจนเห็นคุณค่าและความสำคัญของประสบการณ์ที่ผ่านเข้ามาแต่ละวัน

(9) มีความรู้สึกผูกพันอย่างใกล้ชิดกับมวลมนุษย (gemeinschaftsgefühl)

บุคคลผู้บรรลุศักยภาพแห่งตนจะมีความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับผู้อื่น มีความรู้สึกเห็นอกเห็นใจ ปราศจากทิฐิที่จะรวมทุกข์รวมสุข ขวยเหลือเพื่อนมนุษย์ โดยปราศจากความโกรธหรือรังเกียจเด็ดฉันท แต่จะมีความอดทนต่อบุคคลเหล่านั้นดังเช่นเป็นบุคคลในครอบครัวเดียวกับตน ทั้งที่บุคคลเหล่านั้นอาจจะแสดงความโง่เขลาเบาปัญญา ความอ่อนแอ หรือแม้แต่ความหยาบคายก็ยังให้อภัยได้ สิ่งเหล่านี้อาจทำให้บุคคลผู้บรรลุศักยภาพแห่งตนดูแตกต่างจากผู้อื่น จนกระทั่งมีคนน้อยคนนักที่จะเข้าใจหรือมีลักษณะเช่นนี้ได้ เป็นความรู้สึกผูกพัน เข้าใจ เห็นใจ เมตตาต่อมนุษย์โดยไม่มีเงื่อนไข มีความต้องการช่วยเหลือมนุษยชาติ ไม่ว่าจะอยู่ในสถานการณ์หรือบุคคลประเภทใดก็ตาม

(10) มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับบุคคลอื่น (interpersonal relations)

บุคคลผู้บรรลุศักยภาพแห่งตนจะมีความรู้สึกลึกซึ้ง และสามารถแสดงออกตอบบุคคลทั่วไปอย่างตรงไปตรงมาตามสถานการณ์ มีความสามารถจะลดอัตราของตนเองลงได้มากกว่าที่บุคคลทั่วไปจะทำได้ มีความกรุณา รู้จักอดกลั้นต่อผู้อื่น มีความรักใคร่อ่อนโยน และให้ความสงสารเด็กๆ เป็นพิเศษ

แม้ว่าบุคคลผู้บรรลุศักยภาพแห่งตนจะเป็นผู้ที่มีสัมพันธภาพอย่างลึกซึ้งเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับผู้อื่นได้ดีก็ตาม แต่บางครั้งก็อาจจะแสดงตนเป็นปฏิปักษ์ต่อบุคคลผู้ชอบเสแสร้งหรือวางท่าได้เมื่อเห็นวามสมควร ทั้งนี้มิได้หมายความว่าจะเป็นบุคคลที่มีนิสัยชอบเป็นปฏิปักษ์ต่อผู้ใด แต่จะแสดงออกต่อบุคคลประเภทนี้อย่างตรงไปตรงมาตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นเท่านั้นมิใช่คำนึงถึงตัวบุคคล เป็นบุคคลที่มีสัมพันธภาพที่ลึกซึ้ง และมีความใกล้ชิด มีความรัก มีความสนิทสนม และสร้างสัมพันธไมตรีกับบุคคลอื่น และเป็นบุคคลที่น่าสนใจสำหรับผู้อื่น

(11) มีความเป็นประชาธิปไตย (the democratic character structure)

บุคคลผู้บรรลุศักยภาพแห่งตนจะสามารถเป็นมิตรต่อผู้อื่นได้ง่าย และเรียนรู้ที่จะสร้างความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นได้ในทุกสถานที่ที่เหมาะสม โดยไม่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างตนเองกับบุคคลเหล่านั้น สามารถเรียนรู้จากบุคคลผู้มีความรู้หรือมีทักษะบางอย่างซึ่งตนเองไม่มีได้โดยไม่จำเป็นต้องรักษาสถานภาพของตน และไม่มีความรู้สึกเสียหน้าแต่อย่างใด โดยจะให้ความนับถือในความเป็นบุคคลแก่ผู้ที่มีความรู้และทักษะเหล่านั้น ให้คุณค่าของความเป็นคนจากอุปนิสัยและความสามารถ โดยไม่ยึดติดในชาติกำเนิด อายุ ชื่อเสียง หรืออำนาจใดๆ

เป็นบุคคลที่มีความรู้สึกเคารพต่อการเป็นมนุษย์ ไม่แบ่งชั้นวรรณะ การศึกษา เชื้อชาติ ฯลฯ มีความพร้อมที่จะเรียนรู้ เขาจะเลือกโดยเน้นที่คุณภาพ ความสามารถ และพรสวรรค์ของบุคคลที่เขาเคารพยกย่อง

(12) มีความสามารถแยกความแตกต่างระหว่างวิธีการ และจุดหมาย ความดี ความชั่ว ได้อย่างชัดเจน (discrimination between means and ends , between good and evil)

บุคคลผู้บรรลุศักยภาพแห่งตนจะเป็นผู้ที่มีความเข้าใจชัดเจนถึงความแตกต่างระหว่างสิ่งที่ถูกกับสิ่งที่ผิดในชีวิตจริง ดังนั้นจึงไม่ประสบความยุ่งยากอันเนื่องมาจากความผิดพลาดทางจริยธรรมดังเช่นบุคคลทั่วไป เพราะจะกระทำแต่สิ่งที่ถูกและละการปฏิบัติที่ผิดๆ

บุคคลผู้บรรลุศักยภาพแห่งตนจะแบ่งแยกวิธีการออกจากจุดหมายได้อย่างกระจ่างชัด โดยจะให้ความสำคัญต่อจุดหมายมากกว่าวิธีการ รู้สึกพอใจในวิธีการและพฤติกรรมที่จะนำไปสู่จุดหมายแม้ว่าจะทำให้ผู้อื่นไม่พอใจ เป็นความสามารถจำแนกมาตรฐานทางศีลธรรมได้อย่างถูกต้อง สามารถแยกวิธีการ และ จุดหมาย โดยมุ่งที่จุดหมายมากกว่าวิธีการ

(13) มีอารมณ์ขัน ซึ่งแฝงไว้ด้วยความมีไมตรี และข้อคิด (philosophical , unhostile sense of humor)

บุคคลผู้บรรลุศักยภาพแห่งตนจะเป็นผู้ที่มีอารมณ์ขันอย่างเป็นธรรมชาติ และอารมณ์ขันที่แสดงออกไม่เป็นการสร้างความเจ็บปวด อับอายขายหน้า หรือสะเทือนใจให้แก่ผู้อื่น ไม่ล้อเลียนบุคคลที่ด้อยกว่า เป็นอารมณ์ขันที่เป็นปรัชญาชีวิต อาจเรียกได้ว่าเป็นอารมณ์ขันในเรื่องของความจริงเกี่ยวกับธรรมชาติโดยทั่วๆ ไปที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันของมนุษย์ ซึ่งจะทำให้ยิ้มได้บ่อยกว่าที่จะหัวเราะออกมาดังๆ เพราะมิใช่เป็นอารมณ์ขันกับสิ่งที่ตลกอย่างไร้สาระ แต่เป็นอารมณ์ขันที่เกิดขึ้นอย่างผู้มีสติและอาจเกิดขึ้นในสถานการณ์ที่เป็นเรื่องจริงจึงก็ได้ สามารถสร้างอารมณ์ขัน ให้ข้อคิดข้อเตือนใจ หรือปรัชญาชีวิต โดยอารมณ์ขันเกิดจาก เหตุการณ์ สถานการณ์ซึ่งกำลังดำเนินอยู่ เกิดขึ้นตามธรรมชาติมากกว่าการสร้างขึ้น ขณะเดียวกันก็ให้เกียรติยกย่องผู้อื่นเสมอ

(14) มีความคิดสร้างสรรค์ (creativity)

การมีความคิดสร้างสรรค์ เป็นคุณสมบัติพิเศษประจำตัวของบุคคลผู้บรรลุศักยภาพแห่งตนที่จะมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีบุคลิกลักษณะโดยเฉพาะที่จะเป็นต้นแบบ ซึ่งมาจากทั้งแรงขับและพลังความสามารถภายในตน เป็นความคิดสร้างสรรค์ที่กว้างและตรงไปตรงมา เจกเซนความคิดอันบริสุทธิ์ของเด็ก ซึ่งมนุษย์ทุกคนได้รับติดตัวมาแต่กำเนิด และอาจจะสูญหายไปได้ เนื่องจากวัฒนธรรม แต่บางคนก็ยังคงความสดใสและไร้มารยา มองโลกอย่างตรงไปตรงมา ความคิดสร้างสรรค์นี้มิได้หมายถึงการคิดประดิษฐ์สิ่งต่างๆ ในรูปแบบธรรมดาทั่วไป แต่หมายถึงการรับรู้อย่างเฉียบแหลม และการรับรู้อย่างมีประสิทธิภาพ มองเห็นความจริงแท้ได้โดยง่าย เป็นผู้ที่ไม่ถูกจำกัดไว้ในขอบเขตใดๆ แม้แต่วัฒนธรรม มีความเป็นธรรมชาติยิ่งกว่าผู้อื่น เป็นการรับรู้อย่างเฉียบแหลม และการรับรู้อย่างมีประสิทธิภาพ มองเห็นความจริงแท้ได้โดยง่าย เป็นผู้ที่ไม่ถูกจำกัดไว้ในขอบเขตใดๆ แม้แต่วัฒนธรรม มีความเป็นธรรมชาติยิ่งกว่าผู้อื่น

(15) มีความสามารถต้านทานต่อการครอบงำทางวัฒนธรรม (resistance to enculturation
the transcendence of any particular culture)

บุคคลผู้บรรลุศักยภาพแห่งตนจะเป็นผู้ที่ไม่ถูกครอบงำด้วยวัฒนธรรมโดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการแสดงออก ไม่ยึดมั่นถือมั่น หรือถูกครอบงำด้วยกฎเกณฑ์ต่างๆ อันเคร่งครัดของสังคม ยังคงมีความเป็นตัวของตัวเองอยู่ภายใน มีความปรารถนาอันดีที่จะปรับปรุงสังคมให้ดีขึ้น โดยไม่ใช้ความรุนแรง และเป็นผู้ที่ปฏิบัติตนโดยมีระเบียบกฎเกณฑ์ภายในของตนเองมิใช่กฎเกณฑ์ของสังคมใดๆ เป็นลักษณะประการสุดท้ายของบุคคลที่มีลักษณะการบรรลุศักยภาพแห่งตน ที่จะปลดตัวเองจากการครอบงำทางวัฒนธรรม ค่านิยม กฎหมาย กฎเกณฑ์ประเพณีของสังคม กล้าที่จะมีทัศนะเชิงวิจารณ์ต่อความอยู่ดีมีสุขทางสังคมได้

1 1 6 แนวทางสู่การบรรลุศักยภาพแห่งตน

มาสโลว์ได้อธิบายถึงแนวทางซึ่งเป็นการอธิบายถึงความหมายของการบรรลุศักยภาพแห่งตน ในลักษณะของพฤติกรรมและวิถีทางที่ชัดเจนอันจะนำไปสู่ภาวะการบรรลุศักยภาพแห่งตนทั้ง 15 ประการตามที่ได้กล่าวมาข้างต้น ซึ่งแนวทางทั้ง 8 ประการมีดังนี้ (Maslow 1978 43 - 47)

(1) ภาวะการบรรลุศักยภาพแห่งตนนี้ หมายถึง ภาวะที่บุคคลสามารถสัมผัสกับสิ่งต่างๆ อย่างเต็มที่ มีความแจ่มใสชัดเจน ไม่ยึดมั่นในตัวตน มีความชัดเจนเป็นสมาธิอย่างเต็มที่ และมีภาวะจิตที่เพ่งอยู่กับสิ่งใดสิ่งหนึ่งจนแน่วแน เป็นช่วงประสบการณ์ที่บุคคลมีจิตใจที่เต็มพร้อม สามารถเข้าใจตนเองได้อย่างชัดเจน เป็นภาวะที่จะละการยึดตัวตน การป้องกันตน ความรู้สึกอายและดำรงอยู่ในสภาวะจิตที่แน่วแนเป็นสมาธิอย่างเต็มที่ สิ่งสำคัญในแนวทางสู่ภาวะการบรรลุศักยภาพแห่งตนนี้ คือ การไม่ยึดติดกับตน อันจะนำมาซึ่งความทุกข์ใจเพราะบุคคลนั้นจะได้รับความทุกข์ใจเมื่อยึดติดกับตนเองมากเกินไป

(2) การไปสู่ภาวะการบรรลุศักยภาพแห่งตนเป็นกระบวนการแห่งการเลือก และชีวิตทุกชีวิตต่างก็มีหนทางการเลือกของตน ซึ่งการเลือกแต่ละครั้งจะเป็นการเลือกที่จะเดินไปสู่ความก้าวหน้าหรือการถอยหลัง อาจจะเป็นหนทางไปสู่การป้องกันตัว ไปสู่ความปลอดภัย ไปสู่ความกลัวหรือเป็นหนทางไปสู่ความมั่งคั่ง ควรเลือกหนทางไปสู่ความมั่งคั่งหรือไปสู่ภาวะการบรรลุศักยภาพแห่งตนเป็นการเปิดตนเองไปสู่ประสบการณ์ใหม่ที่ท้าทาย แม้จะเสี่ยงกับสิ่งใหม่ที่ไม่รู้จักแต่ก็เป็นการก้าวไปเพื่อการเข้าใจชัดเจนในชีวิตและในตนเองซึ่งก็คือการประจักษ์ในภาวะการบรรลุศักยภาพแห่งตนอันเป็นเป้าหมายและวิถีการที่จะดำเนินควบคู่กันไป

(3) มนุษย์เป็นองค์ประกอบของความรู้สึกและร่างกายที่ประกอบด้วยชีวเคมีต่างๆ มากมาย ซึ่งมารวมกันอย่างสมดุล ภาวะการรวมตัวขององค์ประกอบเหล่านี้ทำให้รับรู้ได้ถึงความเป็น "ตัวตน" (Self) ขึ้นมา บุคคลที่ปรารถนาการประจักษ์ในภาวะการบรรลุศักยภาพแห่งตนพึงเข้าใจธรรมชาติภายในของบุคคลให้ชัดเจนนั้น บุคคลจึงควรรับฟัง "เสียงกระตุ่นเตือนจากภายใน" ซึ่งหมายถึงการยอมให้ตัวตนแท้จริงของตนออกมา เพราะโดยทั่วไปแล้วบุคคลมักไม่ได้รับฟังความต้องการจากภายในของตนอย่างแท้จริง แต่กลับยอมให้อิทธิพลจากภายนอก ตั้งแต่ครอบครัว ระเบียบประเพณี เข้ามากำหนดชีวิตและการตัดสินใจของตน

(4) ในสถานการณ์ที่เกิดความสงสัยขึ้นมา บุคคลมักจะไม่ซื่อสัตย์กับตนเอง ที่จะตอบข้อสงสัยนั้นตามความเป็นจริง แต่อาจจะตอบตามที่คนอื่นจะพอใจหรือทำให้ดูดีสำหรับตนเอง การที่บุคคลจะเข้าใจถึงภาวะการบรรลุศักยภาพแห่งตนได้นั้น เขาพึงซื่อสัตย์กับตนเองและหาคำตอบด้วยตนเองอย่างรับผิดชอบโดยสัมผัสกับจิตใจภายในของตนเองอย่างละเอียดเพื่หาคำตอบนั้นด้วย

ตัวเองอย่างแท้จริง ความซื่อสัตย์และความรับผิดชอบเช่นนี้ เป็นหนทางสู่ภาวะการบรรลุศักยภาพแห่งตน

(5) ขั้นตอนทั้ง 4 ที่กล่าวมาแล้วซึ่งเป็นเรื่องของประสบการณ์ที่จะตระหนักรู้ในการไม่ยึดถือตัวตน การเลือกหนทางไปสู่ความงอกงาม การฟังเสียงเรียกเตือนจากภายในตนและการมีความซื่อสัตย์และความรับผิดชอบ ทั้ง 4 ขั้นตอนนั้นเป็นการนำไปสู่การประจักษ์ในตนเองและทำให้บุคคลตระหนักชัดว่าตนจะไม่สามารถเลือกหรือตัดสินใจกับชีวิตได้อย่างถูกต้องดังาม หากตนไม่กล้าที่จะรับฟังตนเองและไว้วางใจตนเองในการที่จะตัดสินใจเลือกในสิ่งที่พึงพอใจอย่างแท้จริง ซึ่งจะนำไปสู่ การเลือกได้ดีกว่าในสิ่งที่เหมาะสมสำหรับแต่ละบุคคล เช่น ในการเลือกศิลปะ ดนตรี อาหาร รวมทั้งการตัดสินใจสำคัญๆ ในชีวิต เช่น การเลือกคู่ครองและการเลือกอาชีพ

(6) ภาวะการบรรลุศักยภาพแห่งตนมิได้เป็นเพียงแค่จุดมุ่งหมายแต่ยังเป็นกระบวนการของการพัฒนาศักยภาพของบุคคลอย่างแท้จริง ซึ่งหมายถึงการใช้ความสามารถและสติปัญญาของตนและพยายามทำให้ดีที่สุดในสิ่งที่ตนปรารถนาจะกระทำ ซึ่งต้องผ่านความยากลำบากและต้องใช้เวลาเตรียมตัวเพื่อตระหนักถึงศักยภาพที่มีอยู่ในแต่ละบุคคล วิธีทางที่จะนำไปสู่ภาวะการบรรลุศักยภาพแห่งตนจึงเป็นกระบวนการที่ดำเนินไปอย่างต่อเนื่องไปจบสิ้น เพราะเป็นวิถีแห่งการดำเนินชีวิตการทำงานและการสัมพันธ์กับโลกอย่างต่อเนื่องมิใช่เพียงการบรรลุจุดมุ่งหมายหรือความสำเร็จเท่านั้น

(7) ประสบการณ์ลึกซึ้งที่มีความหมายต่อชีวิตนั้นเป็นประสบการณ์ที่เกิดขึ้นชั่วครู่หนึ่งของภาวะการบรรลุศักยภาพแห่งตน ซึ่งเป็นช่วงเวลาแห่งความปิติสุขที่ไม่สามารถซื้อหา ค้นหา หรือยึดถือไว้กับตนได้ยั่งยืน แต่จะเกิดขึ้นเมื่อบุคคลสร้างเงื่อนไขเพื่อให้ประสบการณ์นั้นมีโอกาสเกิดขึ้นได้โดยขจัดสิ่งที่เป็นมายาของชีวิต การรับรู้ผิดๆ และการเรียนรู้ถึงศักยภาพของตนเองอย่างแท้จริง สิ่งเหล่านี้จะก่ออุลให้บุคคลรู้เท่าทันตนเองและโลกมากขึ้นในขณะเวลาที่อิมเอบกับประสบการณ์ลึกซึ้งนี้ และในชวงเวลานั้นบุคคลจะคิด กระทำ และรู้สึกได้ชัดเจนแม่นยำที่สุด จะรักและยอมรับผู้อื่นมากขึ้น และเป็นอิสระจากความขัดแย้งภายใน ความวิตกกังวลและสามารถนำพลังงานของตนมาใช้อย่างสร้างสรรค์

(8) การเรียนรู้และทำความเข้าใจอย่างแท้จริงในตนเองว่า ตนคือใคร มีความรู้สึกชอบและไม่ชอบสิ่งใด กำลังทำสิ่งใดและมีเป้าหมายของตนอย่างไร เป็นการเปิดใจรับรู้ความเป็นจริงเกี่ยวกับตนจนสามารถมองเห็นการป้องกันตนเอง ซึ่งเมื่อประจักษ์ได้เช่นนี้ก็จะมีความกล้าพอที่จะละเลิกการใช้กลไกนั้นเสีย แม้จะต้องพบกับความเจ็บปวดเพราะการป้องกันตนเองนี้ถูกสร้างขึ้นมาเพื่อจะปกปิดไม่ยอมรับกับบางสิ่งที่ตนไม่พอใจ แต่อย่างไรก็ตาม หากสามารถเลิกการใช้กลไกป้องกันตนได้นั้นนับว่าเป็นสิ่งที่คุ้มค่าที่ดี

1 1 7 การวัดการบรรลุศักยภาพแห่งตน

มาสโลว์ ได้กล่าวถึงบุคคลที่บรรลุศักยภาพแห่งตน (Self - Actualization) ว่าเป็นบุคคลที่สามารถปฏิบัติงานได้อย่างเต็มความสามารถและมีชีวิตที่ดั่งใจมากกว่าบุคคลทั่วไป เนื่องจากบุคคลได้พัฒนาและใช้ศักยภาพที่มีอยู่อย่างเต็มที่ มีอิสระจากอารมณ์ หรือความต้องการขั้นพื้นฐานของตนเอง ซึ่งจากแนวคิดดังกล่าว ซอสโตรอม (Shostrom) จึงได้สร้างแบบวัดการบรรลุศักยภาพแห่งตน พี โอ ไอ (POI Personal Orientation Inventory) ขึ้น เพื่อเป็นเครื่องมือในการวัดการบรรลุศักยภาพแห่งตนของบุคคล โดยแบบวัดพี โอ ไอ (POI) จะประกอบด้วยข้อคำถาม 150 ข้อ แต่ละข้อจะมีประโยคซึ่งมีความหมายตรงกันข้ามให้เลือก 2 ประโยค ซึ่งจะเป็นการเปรียบเทียบค่านิยม และตัดสินพฤติกรรมของผู้ทดสอบแต่ละบุคคล โดยข้อคำถามทั้งหมด สามารถประเมินการบรรลุศักยภาพแห่งตนได้ใน 2 ลักษณะ

ลักษณะแรกเป็นการประเมินการบรรลุศักยภาพแห่งตนใน 2 มาตรหลัก คือ ความสามารถในการใช้ชีวิตปัจจุบัน (Time Competence TC) และความเป็นตัวของตัวเอง (Inner-Directedness I)

ลักษณะที่สอง เป็นการประเมินลักษณะที่สำคัญของบุคคลที่มีการบรรลุศักยภาพแห่งตน 10 ด้านย่อย ตามแนวคิดของมาสโลว์ อันได้แก่ คุณค่าในการดำเนินชีวิต (Self – Actualization Value Sav) ความยืดหยุ่นต่อค่านิยม (Existentiality Ex) ความละเอียดอ่อนต่อความรู้สึก (Feeling Reactivity Fr) ความเป็นธรรมชาติ (Spontaneity S) ความนับถือตนเอง (Self – Regard Sr) ความยอมรับตนเอง (Self – Acceptance Sa) การมีทัศนคติดีต่อผู้อื่น (Nature of Manconstructive Nc) การรับรู้ความสัมพันธ์กันของธรรมชาติ (Synergy Sy) การยอมรับความก้าวร้าว (Acceptance of Aggression A) ความสามารถสร้างความสัมพันธ์ใกล้ชิด (Capacity for Intimate Contact C) ซึ่งจะเห็นได้ว่าแบบวัดการบรรลุศักยภาพแห่งตน พีโอไอ (POI) เป็น เครื่องมือที่สามารถใช้วัดภาวะการบรรลุศักยภาพแห่งตนของบุคคลตามความหมายของมาสโลว์ ได้อย่างดี โดยมีงานวิจัยที่น่าเชื่อถือสนับสนุนเป็นจำนวนมาก (Shostrom 1966 4 23 - 33)

แบบวัด พี โอ ไอ (POI) ได้ถูกนำไปใช้ในการวัดการบรรลุศักยภาพแห่งตนของบุคคลหลายกลุ่ม ได้แก่ กลุ่มนักเรียนระดับมัธยมศึกษา นักศึกษามหาวิทยาลัย นักศึกษาวิทยาลัยชุมชน ครู อาจารย์ ทหาร กลุ่มผู้ติดยาเสพติด เป็นต้น ซึ่งจะกล่าวถึงในหัวข้อต่อไป

1 2 ทฤษฎีการบรรลุศักยภาพแห่งตนในทัศนะของชอสตรอม

1 2 1 ความหมายของการบรรลุศักยภาพแห่งตนในทัศนะของชอสตรอม

ชอสตรอม (Shostrom 1976 3 - 27) เป็นนักจิตวิทยาในกลุ่มจิตวิทยาเพื่อการบรรลุศักยภาพแห่งตน ซึ่งเป็นกลุ่มเพื่อพัฒนาความเจริญงอกงามทางด้านจิตใจ (Work shop for Growth) ของคนปกติให้ไปสู่เป้าหมายสูงสุดของการเป็นมนุษย์ ชอสตรอมได้พัฒนาแนวทางการให้คำปรึกษาโดยการสังเคราะห์แนวคิดต่างๆ ขึ้น เช่น จิตรักษาของเกสตัลท์ (Gestalt Therapy) แนวทฤษฎีการบำบัดแบบผู้มาขอรับคำปรึกษาเป็นศูนย์กลาง (Client - Centered Therapy) แนวการพิจารณาเหตุผลและอารมณ์ (Rational Emotive Therapy) รวมทั้งแนวคิดอื่นๆ จากการทดลองและงานวิจัยมากมาย ซึ่งเขาเรียกแนวคิดใหม่นี้ว่า 'การสังเคราะห์เชิงสร้างสรรค์' (Creative Synthesis) แนวคิดนี้เป็นระบบการให้คำปรึกษาเชิงจิตวิทยาและวิถีชีวิตที่เน้นสภาวะปัจจุบันของกระแสชีวิตที่เป็นการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการอย่างต่อเนื่องกันไปในแต่ละช่วงของเวลา ดังนั้นชีวิตจึงเป็นกระบวนการ มีสภาวะที่ตายตัว และบุคคลมีโอกาสดูทุกๆ ขณะที่จะพัฒนาจิตใจของตนมากขึ้นตามศักยภาพของแต่ละบุคคล

ชอสตรอม (Shostrom 1972 38 - 39 1976 3 - 4 82 - 198) มีความเชื่อมั่นในธรรมชาติของมนุษย์ว่า แต่ละบุคคลมีความเฉพาะตน (Uniqueness) และแสวงหาความพึงพอใจส่วนตัว แต่ละคนมีความสร้างสรรค์ มีอิสระเสรีในชีวิตที่เป็นของตน มีความรับผิดชอบ และที่สำคัญคือเขาเชื่อถืออย่างสูงสุดว่า มนุษย์มีศักยภาพที่แฝงเร้นอยู่ในตนและสามารถพัฒนาให้เติบโตได้เช่นเดียวกับเมล็ดพืชที่พร้อมจะงอกงามแข็งแรง เมื่อได้รับการส่งเสริมอย่างเหมาะสม

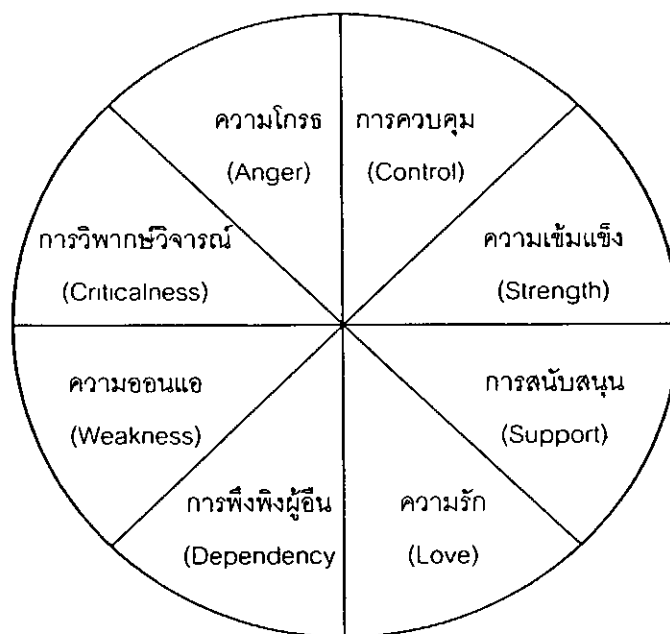
ชอสตรอม (Shostrom 1972 8 - 23) เรียกบุคคลที่บรรลุศักยภาพแห่งตนว่า บุคคลที่มีเสรีภาพที่จะเป็น (Freedom to Be) ซึ่งหมายถึง บุคคลที่อยู่ที่นี่และเดี๋ยวนี้ กล้าที่จะเป็นตัวของตัวเองอย่างเต็มศักยภาพและเป็นอิสระ

1 2 2 แนวคิดสำคัญของทฤษฎี

ชอสตรอม (สมใจ เกียรติพิณิจกุล 2535 23 - 33 , อ้างอิงจาก Shostrom 1976 149) ได้กล่าวพอสรุปได้ว่า กลุ่มจิตวิทยาเพื่อการบรรลุศักยภาพแห่งตนนั้นมีเป้าหมายสูงสุดคือ การยกระดับจิตใจมนุษย์จากสภาวะควบคุมจัดการ ซึ่งเป็นสภาวะจิตที่ไม่สมบูรณ์ไปสู่สภาวะการบรรลุศักยภาพแห่งตน ซึ่งเป็นสภาวะจิตที่สมบูรณ์ มีความสมดุลตามธรรมชาติ นักจิตวิทยาในกลุ่มนี้เชื่อว่า "ยิ่งบุคคลลดความขัดแย้งในจิตใจลงได้มากเพียงใด ก็จะทำให้ได้พลังไปสู่สภาวะการบรรลุศักยภาพแห่งตนได้มากขึ้นเพียงนั้น"

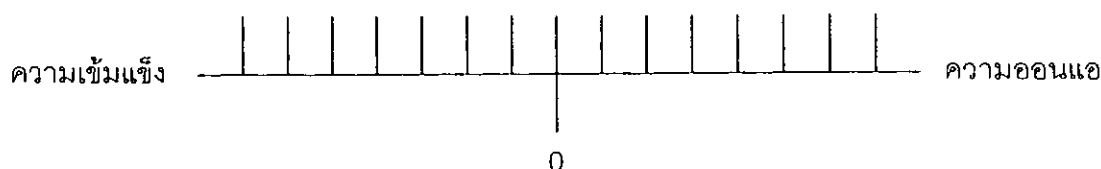
และแนวคิดที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งของทฤษฎีนี้ ได้แก่ ขั้วของค่านิยม (Polarities) ซึ่งชอสตรอม (Shostrom 1983 6 - 26) ได้อธิบายไว้พอสรุปได้ว่า ขั้วของค่านิยมนี้ประกอบไปด้วยค่า

และแนวคิดที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งของทฤษฎีนี้ ได้แก่ ขั้วของคานิยม (Polarities) ซึ่ง ซอสโตรอม (Shostrom 1983 6 - 26) ได้อธิบายไว้พอสรุปได้ว่า ขั้วของคานิยมนี้ประกอบไปด้วย คานิยมประเภทใหญ่ๆ 8 ชนิด หรือ 4 คู่ที่เป็นขั้วตรงข้ามกัน คือ ความเข้มแข็ง – ความอ่อนแอ , ความโกรธ – ความรัก , การควบคุม – การพึ่งพิงผู้อื่น การวิพากษ์วิจารณ์ - การสนับสนุน ดังภาพประกอบ 2

ภาพประกอบ 2 คานิยมพื้นฐาน 8 ประการ
(ชูชัย สมितिไกร 2527 17 , อ้างอิงมาจาก Shostrom 1983 7)

คำว่า "ขั้วของคานิยม" ที่ซอสโตรอมใช้นี้ หมายถึง การรวมตัวกันของความคิดและความรู้สึก ซึ่งประกอบด้วยปฏิกริยาทั้งในทางบวกและทางลบต่อสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นรอบตัวเรา เช่น แต่เดิมเราเชื่อว่าความโกรธเป็นอารมณ์หรือความรู้สึกชนิดหนึ่ง แต่เมื่อเราแสดงความรู้สึกโกรธออกมา เรามักจะถูกสั่งสอนว่าเป็นสิ่งไม่ดี เพราะทำให้ผู้อื่นรู้สึกไม่สบายใจ และเราควรควบคุมความโกรธของเราไว้ ความโกรธจึงได้รับการตัดสินคุณค่าอยู่เสมอ และมีได้เป็นเพียงความรู้สึกแท้ๆ แต่เป็นกระบวนการที่ผสมผสานกันระหว่างความคิดและความรู้สึกเข้าด้วยกัน ที่เรียกว่า คานิยม" ดังนั้นขั้วของคานิยมจึงหมายถึง คานิยมที่มีขั้วตรงข้ามกัน แต่ไม่แยกกันอย่างสิ้นเชิง หากแตกต่างกันที่ตรงความเข้มของความรู้สึกเท่านั้น เช่น ความเข้มแข็งมีขั้วตรงข้ามกับความอ่อนแอ แต่มีความต่อเนื่องกันและไม่สามารถแยกกันได้ ดังภาพประกอบ 3

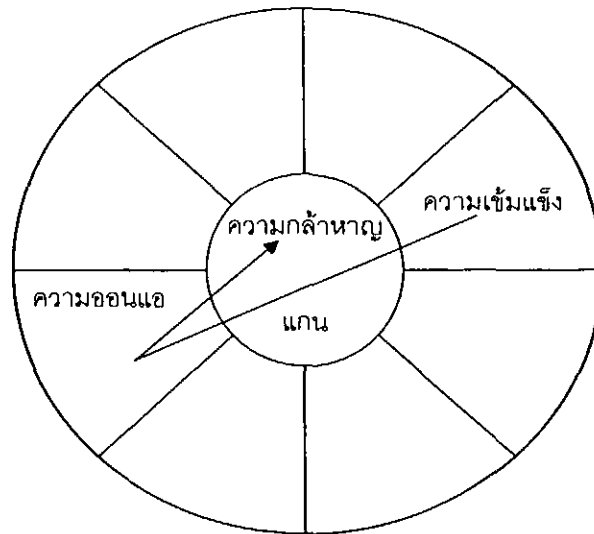

ภาพประกอบ 3 ขั้วของค่านิยมที่ต่อเนื่องระหว่างความเข้มแข็ง – ความอ่อนแอ
(Shostrom 1983 26)

จากจุดที่เป็นศูนย์ เมื่อเคลื่อนที่ไปทางขวา ระดับความอ่อนแอจะเพิ่มมากขึ้น หากเคลื่อนที่ไปทางด้านซ้าย ระดับความเข้มแข็งก็จะเพิ่มมากขึ้น ดังนั้นความเข้มแข็งและความอ่อนแอจึงเป็นความตรงข้ามที่ไม่แยกจากกัน แต่แตกต่างกันไปตามปริมาณเท่านั้น จึงอาจกล่าวได้ว่า คนที่อ่อนแอ คือ คนที่มีปริมาณความเข้มแข็งน้อยและมีปริมาณความอ่อนแอมาก ส่วนคนเข้มแข็งก็คือ คนที่มีปริมาณความอ่อนแอเล็กน้อยและมีปริมาณความเข้มแข็งมากนั่นเอง

แต่บุคคลโดยทั่วไปมักจะรับรู้ค่านิยมที่เป็นความตรงข้ามที่ไม่แยกจากกันนี้ ว่าเป็นความตรงข้ามที่แยกจากกันอย่างสิ้นเชิง การรับรู้ดังกล่าวเมื่อรวมเข้ากับประสบการณ์ของตน บุคคลจึงมักจะประเมินโดยบวกกับการยอมรับตามเกณฑ์ของสังคม ทำให้ยอมรับตนเองเพียงด้านใดด้านหนึ่งตามที่ผู้อื่นให้การยอมรับได้เท่านั้น เช่น ประเมินตนเองว่าเป็นคนอย่างใดอย่างหนึ่ง คือ ไม่เป็นคนเข้มแข็งก็ต้องอ่อนแอ หรือประเมินผู้อื่นโดยยึดตามเกณฑ์ของสังคมเพียงด้านใดด้านหนึ่ง คือ ไม่เป็นคนดีก็ต้องเป็นคนเลว และไม่กล้าเสี่ยงที่จะก้าวผ่านจุดศูนย์ไปสัมผัสขั้วของค่านิยมที่ตรงกันข้ามกับค่านิยมเดิมของตน ทำให้เกิดการใช้ค่านิยมเดิมมากเกินไป และยึดติดอยู่กับค่านิยมนั้น จึงตกอยู่ในสภาพที่ไม่สามารถยอมรับความแตกต่างของค่านิยมอื่นที่มีขั้วตรงกันข้ามกับค่านิยมเดิมของตนมากยิ่งขึ้น จนกลายเป็นการใช้ค่านิยมเดิมของตนไปปิดกั้นความเป็นตัวของตัวเองของผู้อื่น ซึ่งชอสรอมเรียกพฤติกรรมในลักษณะนี้ว่า “การควบคุมจัดการ” (Manipulation) ซึ่งเป็นลักษณะของการใช้กลวิธีปกป้องกันตนเอง หรือการแสดงออกที่ไม่จริงใจต่อตนเองและผู้อื่น ทำให้ไม่สามารถใช้ความสามารถหรือค่านิยมอื่นๆ ให้เป็นประโยชน์ได้ในสถานการณ์ที่จำเป็น จึงมีผลให้ไม่อาจใช้ศักยภาพที่มีอยู่ในตนเองได้อย่างเต็มที่ ดังนั้นเพื่อการบรรลุศักยภาพแห่งตนหรือการใช้ศักยภาพที่มีอยู่ในตนเองได้อย่างเต็มที่ เราจึงต้องสัมผัสและรับรู้กับค่านิยมทั้งมวลของตน ซึ่งจะกระทำได้โดยอาศัย “กระบวนการสังเคราะห์ (Process of Synthesis) ที่ชอสรอมได้อธิบายไว้พอสรุปได้ว่า เมื่อเกิดกระบวนการสังเคราะห์ค่านิยมทั้งสองขั้วเข้าด้วยกัน จะทำให้บุคคลเกิดความกลมกลืนในบุคลิกภาพมากยิ่งขึ้น และจะเกิดค่านิยมใหม่ซึ่งผสมผสานขั้วทั้งสองเข้าด้วยกันอย่างเหมาะสมได้

ดังภาพประกอบ 4

ภาพประกอบ 4 การสังเคราะห์ค่านิยม (Shostrom 1983 9)

การสังเคราะห์ระหว่างความเข้มแข็งกับความอ่อนแอจะนำไปสู่ความกล้าหาญ เช่น ในการให้คำปรึกษาของกลุ่มจิตวิทยาเพื่อการบรรลุศักยภาพแห่งตน ผู้มาขอรับคำปรึกษาที่เคยมีค่านิยมว่าตนเองเป็นคนเข้มแข็งเท่านั้นจะได้รับการช่วยเหลือให้พัฒนาค่านิยมของตนผ่านจุดศูนย์กลางไปสัมผัสกับความรู้สึกอ่อนแอ ซึ่งจะเป็นการทำให้ผู้มาขอรับคำปรึกษาได้ประสบกับสภาวะแท้จริงแห่งตนได้อย่างแท้จริง ทำให้เกิดการสำรวจและสังเกตความอ่อนแอที่ชัดเจนมากขึ้น จนสามารถยอมรับความอ่อนแอของตนได้โดยไม่ถูกปฏิเสธ ผู้มาขอรับคำปรึกษาจึงมีความกลมกลืนในการแสดงตนทั้ง 3 ส่วนคือ ความคิด ความรู้สึก และการโต้ตอบทางสรีระ ซึ่งกระบวนการดังกล่าวเป็นพัฒนาการของค่านิยมความเข้มแข็งและค่านิยมความอ่อนแอให้ผสมผสานกัน จนสามารถแสดงออกได้อย่างสร้างสรรค์และเป็นธรรมชาติ โดยตั้งอยู่บนความกล้าหาญในการที่จะเป็นตัวของตัวเองได้ในที่สุด

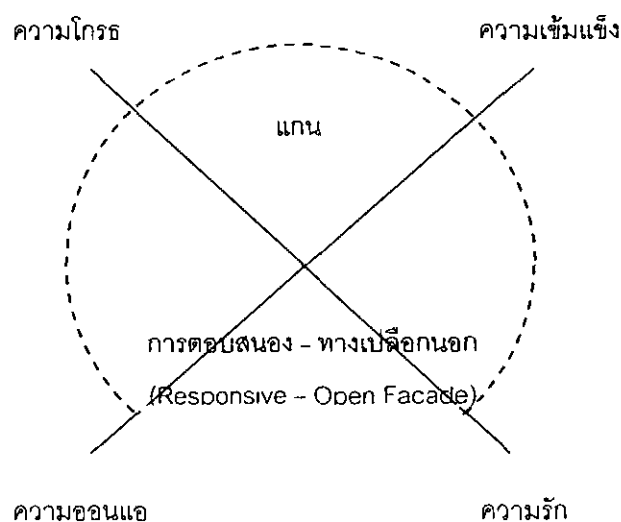
1 2 3 โครงสร้างของบุคลิกภาพ

ชอสตรอม (Shostrom 1976 66 - 67) ได้กล่าวถึงโครงสร้างของบุคลิกภาพพอสรุปได้ว่า บุคลิกภาพมีตน (Self) เป็นส่วนสำคัญยิ่ง “ตน หมายถึง หน่วยรวมของมโนทัศน์ ค่านิยม ความรู้สึก ความคิดและความเชื่อของบุคคล ซึ่งอยู่ในรูปของการเคลื่อนไหวเป็นตัวกำหนดวิถีชีวิตและการแสดงออกของบุคคลในแต่ละขณะ การรับรู้มโนทัศน์ของตนเกิดจากการเรียนรู้ทั้งที่เป็นประสบการณ์ตรงและการรับเอาประสบการณ์หรือค่านิยมของพ่อแม่เข้ามาไว้เหมือนกับเป็นประสบการณ์ตรงของตนเอง จากนั้นจึงพัฒนาขึ้นเป็นภาพรวมของการรับรู้ “ตน” แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

(1) แกน (Core) (คุจเดือน จีนเจริญทรัพย์ 2533 : 8) หมายถึง ธรรมชาติอันเป็นศูนย์กลางการดำรงอยู่ของมนุษย์ แกนเป็น "ตน สวนบุคคล (Private Self) ที่มีความเฉพาะตนและเป็นส่วนหนึ่งที่ถึงความเป็นตนเองในแต่ละบุคคล (Personal Expression)

(2) เปลือก (Facade) หมายถึง ตนที่บุคคลแสดงออกมาในการติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่น ส่วนนี้เป็นตนที่แสดงออกหรือตัวตนที่มองเห็นทั่วไป (Public - Impression) เปลือกแบ่งออกเป็น 4 ระดับ ได้แก่

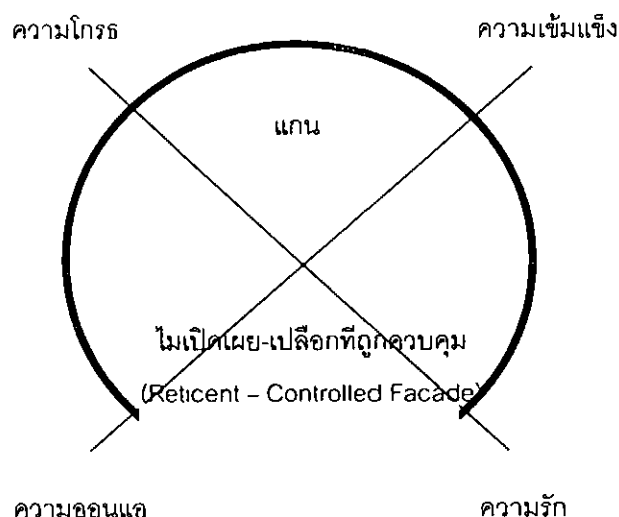
(2.1) ระดับสภาวะการบรรลุศักยภาพแห่งตน (Actualizing level) ในระดับนี้บุคคลจะมีการตระหนักรู้ต่อตนทั้ง 2 ส่วน คือทั้งเปลือกและแกน เขาจะมีความละเอียดอ่อนที่จะรับรู้ความรู้สึกภายในแกนที่เป็นศูนย์กลางของชีวิต และแสดงออกในส่วนเปลือกได้อย่างสอดคล้องกัน ดังนั้นการตัดสินใจและการแสดงออกตนในแต่ละขณะจึงชัดเจน และเป็นภาวะที่ปราศจากความขัดแย้งของความคิดและความรู้สึก จากภาพประกอบ ตนทั้ง 2 ส่วนจะเปิดกว้างและยืดหยุ่น จึงสามารถสัมผัสได้ทั้ง ตนเองและโลกรอบๆ ตัวได้อย่างอิสระและกลมกลืนกับความจริงที่เปลี่ยนแปลงได้ทุกขณะ ดังภาพประกอบ 5

ภาพประกอบ 5 ระดับสภาวะแท้จริงแห่งตน (Shostrom 1976 : 71)

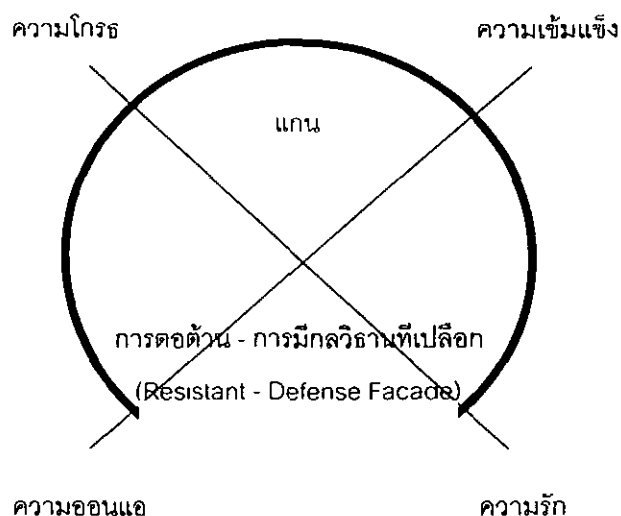
(2.2) ระดับควบคุมจัดการ (Manipulative level) บุคคลในระดับนี้จะมีการตระหนักรู้ต่อตนเองน้อยลง ความรู้สึกอิสระที่จะแสดงตนที่แท้จริงก็น้อยลง ความจริงต่างๆ ถูกบิดเบือนหรือปฏิเสธ สิ่งที่เขาต้องการคือ การแสดงตนที่คิดว่าดีที่สุดเพื่อให้ประทับใจแก่คนรอบข้าง แล้วเขาจึงจะได้รับสิ่งที่ตนเองต้องการ ดังนั้นการแสดงของเขาจึงเหมือนกับว่าได้มีการวางแผนไว้แล้ว และจะพยายาม

ทำตามโปรแกรมนั้นๆ อยู่เสมอ สัญลักษณ์ที่แทนตนในภาพประกอบ จะเห็นว่ามีลักษณะเปิดและ
 แดบเข้า แสดงถึงการควบคุมและจำกัดตนเองให้ใช้ตนอยู่น้อยลง มีความละเอียดอ่อนต่อความรู้สึก
 ภายในแกนน้อยลง และติดต่อกับผู้อื่นได้น้อยลงเช่นกัน ดังภาพประกอบ 6

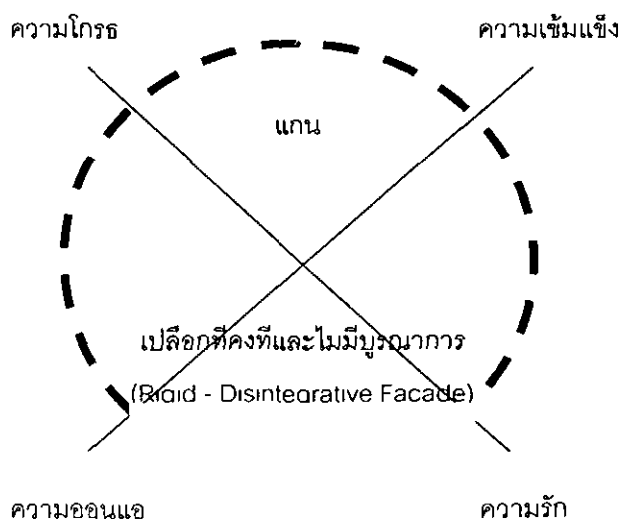
ภาพประกอบ 6 ระดับควบคุมจัดการ (Shostrom 1976 73)

(2 3) ระดับลักษณะนิสัย (Character level) เป็นระดับที่ป้องกันและจำกัดตนเองมากขึ้น
 อีก เขาจะต่อต้านกับความเป็นจริงซึ่งขัดแย้งกับตน และใช้การควบคุมจัดการจนกลายเป็นวิถีชีวิต
 เขาจะไม่ละเอียดอ่อนต่อความรู้สึกและไม่เป็นอิสระที่จะแสดงตนเอง สัญลักษณ์แทนตนในภาพที่
 ลักษณะเป็นกำแพงหนา และปิดแคบมากขึ้นอีก ซึ่งแสดงถึงการต่อต้านและคัดค้านกับความจริง
 ตนในระดับนี้มีความเข้มงวดตายตัวมาก บุคคลจึงเหมือนมีเปลือกหุ้มตนเองไว้จนขาดความสัมพันธ์
 กับผู้อื่นและสิ่งแวดล้อม ดังภาพประกอบ 7

ภาพประกอบ 7 ระดับลักษณะนิสัย (Shostrom 1976 : 74)

(2.4) ระดับโรคจิต (Psychotic level) บุคคลที่อยู่ในระดับนี้จะขาดความตระหนักรู้โดยสิ้นเชิง และมีบุคลิกภาพแปรปรวน เขาจะรู้สึกต้องการควบคุมตัวเองอย่างมาก ไร้อิสระในการเป็นตัวของตัวเอง สัญลักษณ์ที่แทนตนจะเป็นกำแพงแตกแยก มีลักษณะปิดแคบแสดงถึงการขาดความกลมกลืน และเข้มงวดตายตัวมากที่สุด ดังภาพประกอบ 8

ภาพประกอบ 8 ระดับโรคจิต (Shostrom 1976 : 76)

แต่ละระดับของเปลือกมีความแตกต่างกันที่การตระหนักรู้ (Self-awareness) ต่อดนเองในสรวงแกนที่เป็นศูนย์กลางของชีวิตและความรู้สึกอิสระในการแสดงตน ดังนั้นการพัฒนาตนจากระดับต่างๆ ไปสู่ระดับสภาวะการบรรลุศักยภาพแห่งตน จึงเป็นการทำให้บุคคลเกิดการตระหนักรู้ต่อ

ความรู้สึกภายในจนเกิดอิสระที่จะแสดงตนได้มากยิ่งขึ้น โดยเกิดจากการสังเคราะห์ค่านิยมในแต่ละข้อให้มีความกลมกลืนภายในตนมากยิ่งขึ้นนั่นเอง

1 2 4 สาเหตุของการควบคุมตนเองและผู้อื่น

การที่บุคคลจะพัฒนาจากระดับต่างๆ ไปสู่ระดับการบรรลุศักยภาพแห่งตน บุคคลจะต้องเรียนรู้ และเข้าใจถึงสาเหตุของการควบคุมตนเองและผู้อื่น (The Cause of Manipulation) ที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาศักยภาพภายในของบุคคล ซึ่งชอสตรอม (Shostrom 1972 112) ได้กล่าวถึงสาเหตุการควบคุมตนเองและผู้อื่นไว้ พอสรุปได้ดังนี้

(1) ความไม่ไว้วางใจ (Distrust) ซึ่งเกิดจากความขัดแย้งระหว่างการใช้ความไว้วางใจผู้อื่นกับการไว้วางใจตนเอง มนุษย์จะควบคุมผู้อื่นเพื่อให้ตนเองเกิดความเชื่อมั่น โดยจะไม่ไว้วางใจผู้อื่นอย่างแท้จริง มีความหวาดระแวง ความไม่ไว้วางใจผู้อื่นนี้ทำให้มนุษย์พัฒนาการเป็นผู้ควบคุมที่เข้มแข็ง (Active Manipulator) หรือการทำให้ผู้อื่นตกเป็นเหยื่อ (Victimize the people)

(2) การพยายามที่จะทำให้ตนเป็นที่รักของผู้อื่น โดยมนุษย์พยายามทำตนให้อ่อนแอ เพราะยิ่งอ่อนแอมากเท่าไร ก็ทำให้น่ารักน่าสงสารมากขึ้น โดยมนุษย์มิได้ตระหนักว่าความรักเป็นผลสัมฤทธิ์ (Achievement) ที่ไม่อาจได้รับ หรือได้มาง่ายๆ ตราบใดที่มนุษย์ไม่รักตนเอง ก็ไม่สามารถรักคนอื่นได้

(3) การเสี่ยงและความไม่แน่นอน (Risk and Contingency) สาเหตุของการควบคุมอีกประการหนึ่ง เกิดจากการเสี่ยงและความไม่แน่นอน ทั้งนี้ เพราะทุกขั้นตอนของการดำเนินชีวิตเปรียบเสมือนการโยนก้อนหินลงในบ่อหรือสระน้ำ ซึ่งคาดการณ์ไม่ได้ว่าจะเกิดอะไรขึ้นบ้าง สิ่งที่จะเกิดในวันข้างหน้า มนุษย์ไม่สามารถจะทำนายได้ บางคนจึงเกิดความท้อแท้ ลี้ลั่นหว้าง และเริ่มพัฒนารูปแบบการควบคุมที่อ่อนแอ (Passive Manipulator)

(4) หลีกเลี่ยงความสัมพันธ์กับผู้อื่น เนื่องจากความกลัวที่จะมีสัมพันธภาพ กลัวการที่จะเกี่ยวข้องกับผู้อื่นจึงหลีกเลี่ยงความสัมพันธ์นั้น ซึ่งจะกระทำอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง

(5) มีสมมติฐานเกี่ยวกับชีวิตที่ผิดๆ โดยมีสมมติฐานว่า จะต้องทำให้ผู้อื่นประทับใจอยู่เสมอ เป็นลักษณะของผู้ควบคุมที่อ่อนแออีกรูปแบบหนึ่ง ซึ่งจะเป็นบุคคลที่ไม่จริงใจและไม่ซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น

จะเห็นได้ว่า สาเหตุดังกล่าวจะเป็นอุปสรรคขัดขวางต่อการพัฒนาตัวตนไปสู่ระดับการบรรลุศักยภาพแห่งตน ดังนั้น ชอสตรอมจึงได้ให้แนวคิดที่เป็นข้อเปรียบเทียบในการพิจารณาแยกแยะพฤติกรรมระดับควบคุม กับพฤติกรรมระดับการบรรลุศักยภาพแห่งตน เพื่อให้บุคคลเข้าใจและตระหนักรู้ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตัวตนต่อไป

1 2 5 การพัฒนาจากระดับควบคุมจัดการไปสู่ระดับสภาวะการบรรลุศักยภาพแห่งตน

ชอสตรอม (Shostrom 1976 4 – 7 82 - 102) ได้ยกตัวอย่างของบุคคลที่ได้รับ

ประสบการณ์ทางจิตวิทยา เพื่อพัฒนาตนจากระดับควบคุมจัดการไปสู่ระดับสภาวะการบรรลุศักยภาพแห่งตนไว้พอสรุปได้ว่า เป็นการกระทำให้บุคคลมีการตระหนักรู้มากขึ้นถึงลักษณะพฤติกรรมของตนในแต่ละขณะว่ามีลักษณะควบคุมจัดการหรือไม่ จึงเท่ากับว่าบุคคลมีการขยายตนไปสู่พฤติกรรมในระดับสภาวะ การบรรลุศักยภาพแห่งตนที่แสดงออกในแต่ละชั่วขณะของค่านิยม

พฤติกรรมในระดับการบรรลุศักยภาพแห่งตนเป็นพฤติกรรมที่มีรากฐานอยู่บนความเชื่อถือตนเอง ให้เกียรติผู้อื่น สอนพฤติกรรมควบคุมจัดการเป็นพฤติกรรมที่มีรากฐานอยู่บนความต้องการที่จะเรียกร้อง ควบคุมจัดการผู้อื่นให้เป็นไปตามใจตน เป็นพฤติกรรมที่มีลักษณะ “ไม่สมดุล” ซึ่งพฤติกรรมทั้งสองลักษณะนี้ มีรายละเอียดที่แสดงออกมาในแต่ละชั่วขณะของค่านิยม พอสรุปได้ดังนี้ (ดุจเดือน ชินเจริญทรัพย์ 2533 18 – 19 อ้างอิงจาก Shostrom 1976 35 – 47 54 - 57)

ตาราง 1 เปรียบเทียบพฤติกรรมควบคุมจัดการกับพฤติกรรมในระดับสภาวะการบรรลุศักยภาพ
 แหงตนในแต่ละขั้วของคานียม

ขั้วของคานียม (Polarities)	พฤติกรรมควบคุมจัดการ	พฤติกรรมในระดับสภาวะ การบรรลุศักยภาพหงตน
1 ความเข้มแข็ง (Strength)	- เผด็จการ มีลักษณะเน้นการ มีอำนาจในตนเอง ชอบบงการ บังคับและอยู่เหนือผู้อื่น ต้องการสั่งให้ทุกอย่างดำเนิน ไปตามใจตน	- แนะนำหรือแนะแนวโดยไม่ใช้อำนาจ มีจิตใจที่มั่นคงเข้มแข็งและ โน้มน้าวใจผู้อื่นได้โดยไม่หวั่นไหว แต่ขณะเดียวกันก็รับฟังผู้อื่นด้วย
2 ความอ่อนแอ (Weakness)	- อ่อนแอ ไม่กล้าแสดงออก หวั่นไหวง่าย วิดกกังวล สับสนและหลบซ่อนตัว	- เห็นอกเห็นใจ ฟังและนึกถึงผู้อื่น ขณะเดียวกันก็กล้ายอมรับ ข้อบกพร่องของตน
3 การควบคุม (Control)	- ใจเล่ห์เหลี่ยมเอาชนะผู้อื่น ด้วยกลอุบายหลอกลวงและไม่ ตรงไปตรงมา มักชอบที่จะรู้สึก ว่าถือไพ่เหนือกว่า และควบคุม ผู้อื่นได้	- ให้เกียรติไม่เอาัดเอาเปรียบและ แสวงหาผลประโยชน์จากผู้อื่น เชื่อถือตนเองและให้เกียรติผู้อื่น ชื่นชมและเห็นคุณค่าของตนเอง และผู้อื่น
4 การพึ่งพาผู้อื่น (Dependency)	- พึ่งพิงอาศัยผู้อื่นนำชีวิต เรียกร้องต้องการคนตัดสินใจ แทน ทำงานแทน ต้องการคน เอาใจใสและไม่ยอมช่วยตัวเอง	- ขาบซึ่งประทับใจ ชื่นชมใน ความสามารถของตนเองและผู้อื่น ซึ่งแตกต่างไปจากตน ชอบทำงานให้ สำเร็จด้วยตนเองและตัดสินใจได้ อย่างรวดเร็ว
5 ความโกรธ (Anger)	- แสดงอาการก้าวร้าวอย่าง รุนแรง หยาบคาย คุกคาม และทำร้ายจิตใจผู้อื่น	- แสดงออกอย่างเหมาะสม กล้าต่อสู้เพื่อความถูกต้อง ไม่ก้าวร้าวแต่แสดงออกอย่าง ตรงไปตรงมาและมีสัมพันธภาพที่ดี

ตาราง 1 (ต่อ)

ขั้วของค่านิยม (Polarities)	พฤติกรรมควบคุมจัดการ	พฤติกรรมในระดับสภาวะ การบรรลุศักยภาพแห่งตน
6 ความรัก (Love)	- ไม่กล้าแสดงออกหรือ เอาอกเอาใจและสุภาพมาก เกินไปจนไม่กล้าขอร้องหรือ แสดงความรู้สึกที่แท้จริง	- เอาใจใส่ให้ความรักอย่างลึกซึ้ง และมีความเป็นมิตรอย่างเสมอต้น เสมอปลาย
7 การวิพากษ์วิจารณ์ (Criticalness)	- มักตัดสิน ต่ำหนิ เปรียบเทียบ วิพากษ์วิจารณ์ ผู้อื่น ไม่ไว้วางใจ โอ้อวดโกรธ และไม่ยอมให้อภัย	- บอกความรู้สึก กล้าแสดงออก และยืนยันความคิดเห็นของตนเอง อย่างเชื่อมั่นโดยไม่ตัดสินหรือ ตำหนิผู้อื่น
8 การสนับสนุน (Support)	- ปกป้องผู้อื่นจนเกินควร ชอบ ให้ท้าย กลัวหรือไม่ให้อีก ผู้อื่นได้ช่วยเหลือตนเองและมัก คำนึงถึงความรู้สึกของผู้อื่นโดย ไม่สนใจตนเอง	- เสนอแนะไม่สั่งสอนหรือปกป้อง ผู้อื่นจนเกินพอดี ช่วยเหลือให้ผู้อื่น ได้ค้นพบแนวทางของเขาเองอย่าง อ่อนโยน

ชอสโตรม (Shostrom 1976 5 – 6 , 143) ได้กล่าวไว้พอสรุปได้ว่า สภาวะการบรรลุศักยภาพแห่งตนนั้นเป็นกระบวนการบูรณาการพฤติกรรมที่มีลักษณะควบคุมจัดการในรูปแบบต่างๆ เข้าด้วยกัน จึงเป็นการผสมผสานสิ่งที่มีอยู่แล้วให้มีคุณภาพมากขึ้น รวมทั้งยอมรับสิ่งที่แตกต่างกัน เข้าไว้ด้วยกัน บุคคลจึงสามารถปรับจังหวะลีลาในการดำเนินชีวิตของตนไปตามสภาวะการณ์ได้ทุกรูปแบบ

1 2 6 ลักษณะของการบรรลุศักยภาพแห่งตนในทัศนะของชอสโตรม

ชอสโตรม (Shostrom 1972 9 1976 64 136 - 160) กล่าวว่า ความสำเร็จในสภาวะการบรรลุศักยภาพแห่งตนเป็นสิ่งที่บุคคลเป็นตัวของตัวเอง และแสดงตนได้อย่างเต็มศักยภาพของตน ซึ่งสอดคล้องกับความรู้สึกหรือความต้องการภายในแต่ละขณะ บุคคลผู้มีความประจักษ์ในสภาวะการบรรลุศักยภาพแห่งตนจะมีชีวิตที่เลื่อนไหลไปตามธรรมชาติอันแท้จริงของตนโดยไม่พยายามจัดการ ควบคุม บิดเบือน หรือปฏิเสธ หรือพยายามให้ตนเองเป็นในสิ่งที่ไม่ได้เป็น

ชอสโตรมเปรียบเทียบชีวิตดังกล่าวกับธรรมชาติไว้ว่า “บุคคลผู้มีความประจักษ์ในการบรรลุศักยภาพแห่งตนมีกระแสชีวิตที่มีลีลาดังธรรมชาติ เขาอยู่กับความเป็นจริง และปรับตัวไปตามจังหวะนั้นๆ อย่างกลมกลืนเหมือน การไหลของกระแสน้ำหรือการหมุนเวียนของฤดูกาล” (Shostrom 1972 58) เขาระบุว่าลักษณะ พื้นฐานของบุคคลดังกล่าวจะมีคุณภาพดังต่อไปนี้ (Shostrom 1967 50 - 104)

(1) มีความซื่อตรงและจริงใจ (Honesty) หมายถึง ความตระหนักรู้ต่อความรู้สึกของตนเองอย่างตรงไปตรงมา ไม่บิดเบือน ไม่ปฏิเสธในสิ่งที่รับรู้ได้ และกล้าแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานที่สอดคล้องกับความจริงของตนเอง

(2) มีสติตระหนักรู้ (Awareness) หมายถึง การใส่ใจรับรู้รับฟังหรือสังเกตสิ่งต่างๆ ที่ผ่านเข้ามาในการรับรู้ของตนเองแต่ละขณะอย่างชัดเจนแจ่มใส อันเป็นการรับรู้ทั้งตนเองและผู้อื่น รวมทั้งการรับรู้ในธรรมชาติ ความงามของศิลปะ ความไพเราะของดนตรี และความเป็นจริงของชีวิตในแง่มุมอื่น

(3) มีเสรีภาพ (Freedom) หมายถึง รู้สึกอิสระที่จะเป็นตัวของตัวเอง มีอิสระในการที่จะเลือกหรือไม่เลือก และกล้ารับผลที่เกิดขึ้นด้วยตนเอง รวมทั้งการยอมรับผู้อื่นได้โดยอิสระโดยไม่จัดหาหรือควบคุมชักใยให้เป็นไปตามใจของตน

(4) มีความไว้วางใจ ศรัทธาเชื่อถือ (Trust , Faith , Belief) หมายถึง มีความไว้วางใจ ศรัทธา และเชื่อถือในตนเองและผู้อื่น ตลอดจนการยอมรับและพึงพอใจตนเองอย่างที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

ภาวะการบรรลุศักยภาพแห่งตนในความหมายนี้ จึงเป็นทั้งความละเอียดอ่อนที่จะสัมผัสต่อความรู้สึกภายในแก่นแท้ของตนเอง และรู้สึกอิสระที่จะแสดงตนอย่างตรงไปตรงมาบนพื้นฐานของการให้เกียรติผู้อื่น ทิศทางของการพัฒนาตนจึงเป็นทั้งมิติภายในบุคคลและระหว่างบุคคล (Intrapersonal and Interpersonal) ซึ่งเกี่ยวเนื่องอยู่ด้วยกันอย่างแนบแน่นภายในมิติของเวลาที่เรียกว่า “ที่นี่ – เดียวนี้” (Here – and - Now)

1.3 แบบทดสอบพี โอ ไอ

1.3.1 ความเป็นมาของแบบทดสอบพี โอ ไอ

มาสโลว์ (Shostrom 1980 4, citing Maslow 1967 unpagged) ได้พัฒนาแนวคิดเกี่ยวกับผู้ที่บรรลุศักยภาพแห่งตนซึ่งเป็นบุคคลที่สามารถใช้ศักยภาพได้อย่างเต็มที่ในการปฏิบัติหน้าที่ และสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างสมบูรณ์มากกว่าคนปกติธรรมดาทั่วไป มนุษย์ทุกคนสามารถที่จะพัฒนาตนเองได้ โดยนำเอาความสามารถหรือศักยภาพที่เป็นเอกลักษณ์ของตนมาใช้ประโยชน์ได้

อย่างเต็มที่ เป็นอิสระจากการถูกกีดกัน ขัดขวาง และความสับสนทางอารมณ์ ซึ่งการถูกกีดกัน ขัดขวางและ ความสับสนทางอารมณ์นี้เป็นลักษณะของผู้ที่ไม่มีการบรรลุศักยภาพแห่งตน โรเจอร์ส (Shostrom 1980 4 citing Rogers 1961 unpagged) แบรมเมค และชอสตรอม (Shostrom 1980 4 citing Brammer and Shostrom 1960 unpagged) ชอสตรอม และแนพ (Shostrom 1980 4 citing Shostrom and Knap 1975 unpagged) ได้เขียนหนังสือซึ่งมีแนวคิดในทำนองเดียวกัน โดยเสนอว่า เป้าหมายของกระบวนการพัฒนาจิตใจคือ ความสมบูรณ์ขึ้นของมนุษย์ ผู้ให้คำปรึกษาและ นักจิตบำบัดส่วนใหญ่จึงต้องการที่จะประเมินค่านิยมและพฤติกรรมของมนุษย์ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญใน การพัฒนาการบรรลุศักยภาพแห่งตนของบุคคล

แบบทดสอบพี โอ ไอ (POI) สร้างขึ้นมาจากแนวความคิดดังกล่าว นับตั้งแต่เริ่มนำแบบทดสอบพี โอ ไอ พิมพ์ออกมาใช้ในปี ค.ศ 1963 เป็นต้นมา เป็นการกระตุ้นให้เกิดการศึกษาวิจัยอย่างมากมาย โดยมีจุดประสงค์เพื่อการทดสอบสมมติฐานที่เกิดจากแนวคิดต่างๆ เกี่ยวกับบุคคลที่มีการบรรลุศักยภาพแห่งตน

การศึกษาการบรรลุศักยภาพแห่งตนได้เปลี่ยนแปลงไปจากการศึกษาปรากฏการณ์มาเป็นวิทยาศาสตร์ที่เกิดจากการสังเกต โดยมาสโลว์ (Shostrom 1980 4 , citing Maslow 1971 28) ได้เขียนไว้ว่า จากการศึกษาผู้มีสุขภาพดี ผู้ที่มีการบรรลุศักยภาพแห่งตนและอื่นๆ พบว่า มีการเปลี่ยนแปลงจากลักษณะปกติธรรมดาและลักษณะที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่ทราบโดยทั่วไป จนกระทั่งมีรายละเอียดที่บรรยายคุณลักษณะซึ่งแสดงให้เห็นว่า ลักษณะที่เป็นมาตรฐานของการบรรลุศักยภาพแห่งตนในปัจจุบันนี้คืออะไร มีค่านิยมในเชิงปฏิบัติการของการบรรลุศักยภาพแห่งตนมากขึ้น เช่นเดียวกันกับการให้ค่านิยมของคำว่า สติปัญญา ลักษณะการบรรลุศักยภาพแห่งตนสามารถใช้แบบทดสอบวัดได้ ซึ่งมีความสัมพันธ์กับตัวแปรต่างๆ ภายนอกมากมาย และเพิ่มมากขึ้นอีกเรื่อยๆ โดยมีความสัมพันธ์กันอย่างมีความหมาย

แบบทดสอบพี โอ ไอ ที่นำมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาแบบวัดนี้ เป็นแบบทดสอบพี โอ ไอ ที่ชอสตรอมและแนพ (Shostrom 1980 4 – 18 citing Shostrom and Knap 1975 unpagged) ได้ศึกษาจากโครงสร้างของทฤษฎีและปรับปรุงจากแบบทดสอบพี โอ ไอ เดิม และมีผู้นำมาใช้อย่างแพร่หลายในการวัดการบรรลุศักยภาพแห่งตนของบุคคลในวงการต่างๆ เช่น วงการศึกษา ธุรกิจ และอุตสาหกรรม คลินิกและการให้คำปรึกษาในการใช้แบบทดสอบ พี โอ ไอ ในสถานการณ์ของการบำบัดรักษานั้น การแปลผลก็เป็นไปในลักษณะเดียวกันกับการใช้แบบทดสอบอื่นๆ คือ ใช้คะแนนเปอร์เซ็นต์ไทล์และคะแนนมาตรฐานต่างๆ

1 3 2 ลักษณะของแบบทดสอบพี โอ ไอ

แบบทดสอบพี โอ ไอ มี 150 ข้อ โดยแต่ละข้อนั้นลักษณะข้อความเป็น 2 ตัวเลือกเพื่อเป็นการเปรียบเทียบค่านิยมและพฤติกรรม แต่ละข้อจะนับคะแนน 2 ครั้ง การนับคะแนนในครั้งแรกเป็นระดับคะแนนพื้นฐานที่สำคัญของแบบทดสอบพี โอ ไอ คือ คะแนนของคุณลักษณะในด้านการชี้นำตน จำนวน 127 ข้อ และคุณลักษณะในด้านความสามารถทางเวลา จำนวน 23 ข้อ การนับคะแนนครั้งที่ 2 นั้นเป็นระดับคะแนนของการประเมินคุณลักษณะของแนวคิดอื่นๆ ที่สำคัญอีก 10 ด้านของคุณลักษณะการบรรลุศักยภาพแห่งตนของบุคคล

ลักษณะของแบบทดสอบพี โอ ไอ เป็นแบบเลือกตอบ 2 ตัวเลือก จำนวน 150 ข้อ เป็นการวัดบุคลิกภาพของผู้ที่มีการบรรลุศักยภาพแห่งตนทั้งหมด 12 ด้าน ดังนี้

(1) ความสามารถทางเวลา มี 23 ข้อ แบ่งออกเป็น

(1 1) ความสามารถอยู่กับปัจจุบันหรือความรู้จักกาล (Time Competence) ใช้สัญลักษณ์ TC

(1 2) การดำเนินชีวิตอยู่กับอดีตหรืออนาคตหรือความรู้จักกาล (Time Incompetence) ใช้สัญลักษณ์ TI

(2) การชี้นำตน มี 127 ข้อ แบ่งออกเป็น

(2 1) การชี้นำตนเอง (Inner Directness หรือ Self - Directness) ใช้สัญลักษณ์ I

(2 2) การถูกชี้นำโดยผู้อื่น (Others Directness) ใช้สัญลักษณ์ O

(3) ค่านิยมของคนที่มีการบรรลุศักยภาพแห่งตน (Self - Actualizing Value) มี 26 ข้อ ใช้สัญลักษณ์ SAV

(4) การไม่ยึดติดกับหลักการมากเกินไป (Existentiality) มี 32 ข้อ ใช้สัญลักษณ์ Ex

(5) ความไวในการตอบสนองความรู้สึก (Feeling Reactivity) มี 23 ข้อ ใช้สัญลักษณ์ Fr

(6) ความเป็นธรรมชาติ (Spontaneity) วัดความมีเสรีภาพในการตอบสนองอย่างเป็นธรรมชาติหรือเป็นตัวของตัวเอง มี 18 ข้อ ใช้สัญลักษณ์ S

(7) การยกย่องนับถือตนเอง (Self - Regard) วัดความนับถือตนเองว่ามีค่าหรือมีความสามารถ มี 16 ข้อ ใช้สัญลักษณ์ Sr

(8) การยอมรับตนเอง (Self - Acceptance) วัดการยอมรับตนเองในส่วนที่ตนบกพร่องหรือความอ่อนแอของตนเอง มี 22 ข้อ ใช้สัญลักษณ์ Sa

(9) ธรรมชาติของมนุษย์ (Nature of Man) วัดแนวคิดที่แสดงให้เห็นว่า เป็นแนวคิดของเพศหญิงหรือเพศชาย มี 16 ข้อ ใช้สัญลักษณ์ No

(10) ความสามารถในการมองอย่างกลมกลืน (Synergy) มี 9 ข้อ ใช้สัญลักษณ์ Sy

(11) การยอมรับความก้าวร้าว (Acceptance of Aggression) วัดการยอมรับธรรมชาติของตนเองในด้านความก้าวร้าวโดยไม่ป้องกันตนเอง ไม่ปฏิเสธและไม่เก็บกดความก้าวร้าวของตน มี 25 ข้อ ใช้สัญลักษณ์ A

(12) ความสามารถที่จะมีสัมพันธ์ภาพอย่างใกล้ชิดกับผู้อื่น (Capacity for Intimate Contact) มี 28 ข้อ ใช้สัญลักษณ์ C

1.3.3 การแปลผลคะแนนจากแบบทดสอบพี โอ ไอ

ในการแปลผลลักษณะการบรรลุศักยภาพแห่งตนจากการวัดทั้ง 12 ด้าน มี 2 ด้านหลักที่สำคัญในการพัฒนาของแต่ละบุคคล ได้แก่

(1) ความสามารถทางเวลา

(2) การชี้นำตน

ส่วนด้านอื่นๆ อีก 10 ด้านนั้น เป็นระดับคะแนนย่อยที่วัดเพื่อศึกษาลักษณะการบรรลุศักยภาพแห่งตนเพิ่มเติมให้มากขึ้นอีก ระดับคะแนนจากด้านการชี้นำตนนั้นจะทำให้ทราบถึงพื้นฐานของแต่ละบุคคลในเรื่องของการเกิดแรงจูงใจ แรงจูงใจของบุคคลเกิดจากอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมภายนอกหรือเกิดจากภายในตัวบุคคลนั่นเอง ส่วนความสามารถทางเวลานั้นจะทำให้ทราบถึงความสามารถในการดำเนินชีวิตอยู่กับสภาวะปัจจุบัน ซึ่งตรงกันข้ามกับอดีตหรืออนาคต บุคคลที่มีความสามารถทางเวลานั้นจะดำเนินชีวิตอยู่กับสภาวะที่เป็นปัจจุบัน และมีความตระหนักรู้อย่างเต็มที่ในการรับรู้สิ่งต่างๆ หรือการทํากิจกรรมาต่างๆ ในขณะที่บุคคลที่มีความสามารถทางเวลาต่ำจะดำเนินชีวิตโดยคำนึงเรื่องในอดีต ความรู้สึกผิด ความเสียใจ และความโกรธ และผู้ที่ดำเนินชีวิตอยู่กับอนาคตจะครุ่นคิดถึงเป้าหมายตามจินตนาการของตน แผนและโครงการในอนาคต ความคาดหวัง การทำนายคาดการณ์และความกลัว

การแปลผลคะแนนจากแบบทดสอบพี โอ ไอ ในแต่ละด้านมีรายละเอียดดังนี้

(1) ด้านความสามารถทางเวลา ผู้ที่มีการบรรลุศักยภาพแห่งตนจะมีความสามารถทางเวลาเป็นพื้นฐานที่สำคัญ จะแสดงออกให้เห็นโดยการดำเนินชีวิตอยู่กับสภาวะที่เป็นปัจจุบัน ที่นี้ และเดี๋ยวนี้อย่างสมบูรณ์ เขาสามารถที่จะผูกพันอยู่กับอดีต รวมทั้งอนาคตในเฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องและมีความหมายอย่างมาก และอย่างต่อเนื่องกับสภาวะปัจจุบันเท่านั้น ผู้ที่มีการบรรลุศักยภาพแห่งตนจะเกี่ยวข้องกับอดีตและอนาคตน้อยกว่าผู้ที่ไม่มีการบรรลุศักยภาพแห่งตน อีกทั้งยังมีความรู้สึกผิด ความเสียใจ และความโกรธน้อยกว่าอีกด้วย ผู้ที่มีการบรรลุศักยภาพแห่งตนจะผูกพันอยู่กับเป้าหมายการทำงานในปัจจุบัน มีศรัทธาต่ออนาคตอย่างไม่ยึดมั่นจนเกินไป และไม่ตั้งเป้าหมายที่เกินความเป็นจริงที่จะเป็นไปได้ ในขณะที่ผู้ที่ไม่มีการบรรลุศักยภาพแห่งตนขาดความสามารถในการแยกแยะ

ระหว่างอดีตหรืออนาคต ซึ่งแสดงออกโดยมีความวิตกกังวล ครุ่นคิดเรื่องในอดีตและอนาคตที่เกี่ยวข้องกับปัจจุบันมากจนเกินไป ซึ่งอาจทำให้เกิดการปิดกั้นการยอมรับสิ่งที่เป็นปัจจุบัน บุคคลที่วิตกกังวลอยู่กับอดีตอาจมีนิสัยที่มักจะมีความรู้สึกผิด ความเสียใจ การตำหนิสิ่งต่างๆ และความโกรธ มีความรู้สึกเจ็บปวดเนื่องจากความทรงจำเกี่ยวกับเรื่องในอดีต สวมผู้ดำเนินชีวิตอยู่กับอนาคต จะวิตกกังวลอยู่กับเป้าหมายที่คาดหวังแผนและโครงการในอนาคต ความคาดหวัง การทำนายคาดการณ์ และความกลัว จะเกิดความวิตกกังวลซ้ำซากอยู่กับสิ่งต่างๆ เหล่านี้ แตกต่างจากผู้ที่มีการบรรลุศักยภาพแห่งตนที่ไม่ยอมให้อดีตมาทำให้ความหมายของปัจจุบันเสียไป และไม่ให้เป้าหมายในอนาคตมาขัดขวางการกระทำในปัจจุบัน

บุเลอร์ (Shostrom 1980 : 17 , citing Buhler 1962 : 121) กล่าวว่า การมีลักษณะการบรรลุศักยภาพแห่งตนนั้น บุคคลจะต้องสามารถทำตามเป้าหมายที่วางไว้ได้จริง ซึ่งได้จัดตามลำดับขั้นของความต้องการไว้แล้ว เขาเสนอแนะไว้ว่า หากเป้าหมายที่เป็นจริงไม่ตรงกับความต้องการและค่านิยมของตนเองแล้ว บุคคลก็จะตั้งเป้าหมายใหม่ขึ้นแทน เป้าหมายใหม่นี้อาจทำให้เกิดปัญหาแก่บุคคลนั้น คือ อาจเป็นปัญหาด้านคุณค่าของค่านิยม การแสวงหาค่าคุณค่า หรือการพิจารณาไตร่ตรองถึงคุณค่าด้านค่านิยม เป็นเหตุของความสงสัยไม่แน่ใจว่าเขาจะได้รับการสนองตอบ ความพึงพอใจจากการที่มุ่งมานะพยายามต่อสู้ปลรรคด้วยความยากลำบากเพื่อที่จะทำให้ประสบ ผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้นั้น บุคคลจะมีความสุขอยู่ได้ไม่นาน หากปราศจากเป้าหมายหรือความหวัง ความต้องการที่จะติดตามอนาคต ความเชื่อ การกระทำในการแก้ปัญหาต่อสู้กับอุปสรรคนั้นไม่ใช่เป้าหมาย ดังนั้น บุเลอร์จึงย้ำถึงความหมายของอนาคตรวมกับความต้องการผูกพันกับปัจจุบันกับอนาคตอย่างมีความหมาย

ฟินิเซล (Shostrom 1980 : 4 , citing Fenichel 1945 : 571) กล่าวว่า ในสถานการณ์การบำบัดรักษานั้นควรจะเน้นเรื่องสถานการณ์ปัญหาที่ทำให้ไม่สบายใจในอดีตหรือปัจจุบันเป็นอันดับแรก โดยสรุปแล้วการแก้ปัญหาจะเกี่ยวข้องกับความคิดของผู้ป่วยในเรื่องของอดีตและอนาคต ผู้บำบัดจะต้องทำให้ผู้ป่วยกลับมาสู่ความเป็นจริงในปัจจุบัน ถ้าผู้ป่วยอยู่กับความเป็นจริงในปัจจุบันแล้ว ผู้บำบัดจะต้องช่วยให้ผู้ป่วยมีความสามารถทางเวลาให้สำเร็จ ซึ่งจะเชื่อมโยงถึงความเป็นปัจจุบันของบุคคล ความทรงจำในอดีตเปรียบเสมือนประสบการณ์การเรียนรู้ และเชื่อมโยงเป้าหมายในอนาคตมาสู่การกระทำในปัจจุบัน เพราะฉะนั้น อดีต ปัจจุบัน และอนาคตเป็นสิ่งที่มีความหมายอย่างต่อเนื่อง

(2) ด้านการชี้แนะ ก่อนที่จะทำความเข้าใจกับคุณลักษณะย่อยอื่นๆ ของผู้มีการบรรลุศักยภาพแห่งตน ต้องเข้าใจแนวคิดเกี่ยวกับการชี้แนะว่า มีส่วนสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับลักษณะการบรรลุศักยภาพแห่งตนอย่างไร

ผู้ที่มีความสามารถในการชี้นำตนเองนั้นจะมีหลักหรือแกนกลางของจิตใจอยู่ ซึ่งเริ่มต้นโดยได้รับอิทธิพลจากพ่อแม่ ในระยะต่อมา ก็จะได้รับอิทธิพลจากผู้อื่น หรือสิ่งอื่นน้อยลง จะดำเนินชีวิตอย่างอิสระ ตัดสินใจ และชี้นำตนเอง โดยสิ่งที่เป็นลักษณะภายในของตนที่มาของการชี้นำตนเองเปรียบเสมือนแกนหลักแรกของชีวิต บุคคลที่มีการบรรลุศักยภาพแห่งตนจะถูกชี้นำ ควบคุม โดยกฎเกณฑ์ต่างๆ น้อยมาก ที่มาของการควบคุม ชี้นำของเขาจะมาจากความรู้สึกภายในของตนเอง เป็นแรงจูงใจภายในที่มีพลังผลักดันมากกว่าอิทธิพลจากสิ่งภายนอกการชี้นำและควบคุม เนื่องจากพลังภายในตนเองนี้จะกลายเป็นส่วนที่สำคัญหรือลักษณะนิสัย

ผู้ที่ถูกชี้นำโดยผู้อื่นเกิดจากการถูกจูงใจเนื่องจากสิ่งภายนอกสัญลักษณ์ต่างๆ มากกว่าพ่อแม่ ไม่มีขอบเขตของการสัมพันธ์กับสิ่งภายนอก ส่วนใหญ่การถูกควบคุมหรือถูกชี้นำในระยะแรกมีแนวโน้มเนื่องมาจากความกลัวหรือความวิตกกังวลจากโรงเรียนหรือกลุ่มเพื่อน คนที่ถูกชี้นำโดยผู้อื่นนั้นมักจะสนใจความคิดของผู้อื่นมากเกินไปและมักจะคล้อยตามสิ่งภายนอก เป้าหมายสูงสุดของตนเองมักมาจากการคล้อยตามผู้อื่น ดังนั้นจะเห็นได้ว่าความกลัวจะเปลี่ยนมาเป็นการยำคิดยำทำตามความสุข หรือต้องการความรักไม่มีที่สิ้นสุด

ผู้ที่มีการบรรลุศักยภาพแห่งตนมีแนวโน้มที่จะพึ่งพาน้อยกว่าผู้ที่ถูกชี้นำโดยผู้อื่น มีลักษณะเป็นตัวของตัวเอง สามารถช่วยเหลือตนเองได้ แต่ถ้าจะถูกชี้นำโดยผู้อื่นก็จะเป็นโดยสมัครใจ มีความเป็นมิตร และปรารถนาดี แต่จะเกิดขึ้นน้อยมาก ที่มาของการกระทำทั้งหลายที่สำคัญก็คือการชี้นำตนเอง เป็นอิสระ แต่ความเป็นอิสระของเขาไม่ใช่เกิดจากการต่อต้านขัดแย้งกับผู้อื่น ทำร้ายหรือแย้งชิงมาจากผู้อื่น การพัฒนาการชี้นำตนเองให้สมบูรณ์ทำได้โดยการผสมผสานและขยายความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของแกนสำคัญในระยะแรกของชีวิต มีวิธีการดำเนินชีวิตด้วยความมั่นใจ

(3) ด้านค่านิยมของคนที่มีการบรรลุศักยภาพแห่งตน เป็นแนวคิดที่ได้มาจากมาสโลว์ ถ้าระดับคะแนนในด้านนี้สูง แสดงว่า บุคคลนั้นดำเนินชีวิตโดยค่านิยมของการบรรลุศักยภาพแห่งตน และถ้าระดับคะแนนด้านนี้ต่ำ แสดงว่า ผู้นั้นไม่ยอมรับค่านิยมของการบรรลุศักยภาพแห่งตน

(4) ด้านการไม่ยึดติดกับหลักการมากเกินไป เป็นส่วนประกอบการวัดในด้านค่านิยมของบุคคลที่มีการบรรลุศักยภาพแห่งตน ระดับคะแนนในด้านนี้แสดงถึงความยืดหยุ่นในการปรับตัว แม้ว่าแต่ละบุคคลจะมีกฎเกณฑ์หรือค่านิยมในชีวิตก็ตาม เป็นการวัดความสามารถในการปรับตัว ถ้าระดับคะแนนในด้านนี้สูงแสดงว่าบุคคลนั้นเป็นผู้ที่มีความยืดหยุ่นจากการยึดมั่นในค่านิยมของตน และถ้าระดับคะแนนด้านนี้ต่ำ แสดงว่าผู้นั้นมีแนวโน้มที่จะยึดมั่นอยู่กับค่านิยมของตน ซึ่งอาจทำให้กลายเป็นผู้ที่มีลักษณะยึดติด ย่ำแย่ และคิดว่าตนเองทำถูกต้องเสมอ

(5) ด้านความไวในการตอบสนองความรู้สึก ถ้าระดับคะแนนในด้านนี้สูงแสดงว่าบุคคลนั้นมีความรู้สึกไวต่อความต้องการหรือความรู้สึกของตนเอง ถ้าระดับคะแนนด้านนี้ต่ำ แสดงว่าผู้นั้นมีความรู้สึกไวต่อความต้องการหรือความรู้สึกของตนเองน้อย

(6) ด้านความเป็นธรรมชาติ ถ้าระดับคะแนนในด้านนี้สูงแสดงถึงความสามารถในด้านแสดงความรู้สึกออกมาโดยการกระทำ ถ้าระดับคะแนนด้านนี้ต่ำ แสดงว่าผู้นั้นไม่กล้าหรือกลัวการแสดงความรู้สึกออกมาโดยการกระทำหรือพฤติกรรม

(7) ด้านการยกย่องนับถือตนเอง ถ้าระดับคะแนนในด้านนี้สูง แสดงถึงความสามารถในการชื่นชม ชำบชื่นในคุณค่าของตนเอง ในฐานะที่ตัวเราก็คือมนุษย์คนหนึ่ง ถ้าระดับคะแนนในด้านนี้ต่ำ แสดงว่าผู้นั้นประเมินคุณค่าของตนเองต่ำ

(8) ด้านการยอมรับตนเอง ถ้าระดับคะแนนในด้านนี้สูงแสดงถึงการยอมรับตนเองทั้งในด้านความบกพร่องและความมีประสิทธิภาพในด้านดีและไม่ดี ถ้าระดับคะแนนในด้านนี้ต่ำ แสดงว่าผู้นั้นไม่สามารถยอมรับความบกพร่องหรือความไม่ดีของตนได้ จะทำให้เกิดความลำบากในการยอมรับตนเองมากกว่าการประเมินคุณค่าของตนเองต่ำ ผู้ที่มีการบรรลุศักยภาพแห่งตนจะต้องมีคุณลักษณะทั้งด้านการนับถือตนเองและด้านการยอมรับตนเอง

(9) ด้านธรรมชาติของมนุษย์ ถ้าระดับคะแนนในด้านนี้สูงแสดงว่า บุคคลนั้นมองมนุษย์ในแง่ดี สามารถเข้าใจธรรมชาติของมนุษย์ว่ามีทั้งส่วนดีและไม่ดี เข้มแข็งและอ่อนแอ ถ้าระดับคะแนนในด้านนี้ต่ำ หมายความว่า ผู้นั้นมองมนุษย์ในแง่ร้าย

(10) ด้านความสามารถในการมองอย่างกลมกลืน ถ้าระดับคะแนนในด้านนี้สูง แสดงถึงความสามารถในการมองเห็นความตรงข้ามต่างๆ ในชีวิตมนุษย์ที่สัมพันธ์กันอย่างมีความหมาย นั่นคือสามารถเห็นความกลมกลืนของสิ่งสองสิ่งที่ตรงกันข้ามกัน ถ้าระดับคะแนนในด้านนี้ต่ำ แสดงว่าผู้นั้นมองสิ่งที่ตรงข้ามกันแยกออกจากกันอย่างเด็ดขาด

(11) ด้านการยอมรับความก้าวร้าว ถ้าระดับคะแนนในด้านนี้สูง แสดงถึงความสามารถในการยอมรับความโกรธ และความก้าวร้าวของมนุษย์ว่าเป็นลักษณะธรรมชาติ ถ้าระดับคะแนนในด้านนี้ต่ำ แสดงว่า ผู้นั้นไม่ยอมรับความโกรธ และความก้าวร้าวของมนุษย์ว่าเป็นธรรมชาติของมนุษย์

(12) ด้านความสามารถที่จะมีสัมพันธภาพอย่างใกล้ชิดกับผู้อื่น ถ้าระดับคะแนนในด้านนี้สูงแสดงถึงความสามารถในการติดต่อสัมพันธ์และอยู่ร่วมกับเพื่อนมนุษย์ได้ดี ถ้าระดับคะแนนด้านนี้ต่ำ แสดงว่าผู้นั้นจะสร้างสัมพันธภาพที่อบอุ่นกับความบุคคลอื่นได้ยาก

ในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลนั้น จะใช้ระดับคะแนนในด้านการยอมรับความก้าวร้าว และระดับคะแนนในด้านความสามารถที่จะมีสัมพันธภาพอย่างใกล้ชิดกับผู้อื่นควบคู่กันในการแปลผลการยอมรับความก้าวร้าวของมนุษย์เป็นสิ่งที่จำเป็นในการติดต่อสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ความสามารถที่

จะมีสัมพันธภาพอย่างใกล้ชิดกับผู้อื่นอาจทำให้กล้าแสดงออก แสดงความก้าวร้าว หรือให้ความรัก ความอบอุ่นในการติดต่อสัมพันธ์กับบุคคลอื่นได้ ซึ่งระดับคะแนนทั้งสองด้านดังกล่าวข้างต้นจะแสดงให้เห็นถึงสัมพันธภาพที่ระหว่างบุคคลและอาจจะสะท้อนให้เห็นถึงความรู้สึกในเรื่องของความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

ความสัมพันธ์ระหว่างระดับคะแนนด้านต่างๆ ในบุคคลที่มีการบรรลุศักยภาพแห่งตน ระดับคะแนนด้านความสามารถอยู่กับปัจจุบันหรือความรู้จักกาล ด้านการชี้นำตนเอง ตลอดจนด้านอื่นๆ อีก 10 ด้านจะสูง และค่าสหสัมพันธ์ของระดับคะแนนด้านต่างๆ มีแนวโน้มที่จะเป็นไปในด้านบวก จากกลุ่มตัวอย่างของผู้ที่มีการบรรลุศักยภาพแห่งตนจะมีระดับคะแนนในทุกๆ ด้านสูงกว่าระดับคะแนนของกลุ่มตัวอย่างของผู้ไม่มีการบรรลุศักยภาพแห่งตนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในกลุ่มตัวอย่างของคนปกติจะมีระดับคะแนนด้านต่างๆ อยู่ในระดับกลาง หลักการพัฒนาระดับคะแนนด้านต่างๆ ของแบบทดสอบพี โอ ไอ นั้น มีแนวคิดว่าจะเน้นในแต่ละด้านไม่ได้แยกอิสระออกจากกันโดยเด็ดขาด ดังนั้นข้อคำถามแต่ละข้อของแบบทดสอบพี โอ ไอ จึงไม่ได้ใช้วัดด้านต่างๆ ของการบรรลุศักยภาพแห่งตนเพียงด้านเดียวเท่านั้น แต่สามารถใช้วัดการบรรลุศักยภาพแห่งตนได้มากกว่าหนึ่งด้าน ยกเว้นเพียง 2 ด้านเท่านั้นคือ การวัดด้านความสามารถทางเวลาและด้านการชี้นำตนที่ข้อคำถามไม่ซ้ำซ้อน

จากประสบการณ์ด้านการบำบัดรักษาโดยใช้แบบทดสอบพี โอ ไอ ขอสรุปรวมได้สังเกตและพบว่า มีโปรไฟล์ (Profile) ของระดับคะแนนจากแบบทดสอบพี โอ ไอ ที่สามารถใช้พิสูจน์ได้ในการแปลความหมายของคะแนนจากแบบทดสอบพี โอ ไอ คือ ผู้ที่มีการบรรลุศักยภาพแห่งตนจะมีระดับคะแนนมาตรฐานที่ (T-Score) ระหว่าง 50 – 60 จากข้อมูลดังกล่าว หากผู้ที่ได้ระดับคะแนนในด้านต่างๆ จากแบบทดสอบพี โอ ไอ สูงมากเกินไป คือ คะแนนมาตรฐานที่ในทุกๆ ด้านอยู่ระหว่าง 60 – 70 อาจจะแปลความหมายได้ว่า ผู้นั้นมีความตั้งใจพยายามอย่างมากที่จะทำแบบทดสอบพี โอ ไอ ให้ถูกต้องและได้คะแนนมากๆ โดยการศึกษาหรืออ่านทฤษฎีของมาสโลว์และแนวคิดทฤษฎีกลุ่มมนุษยนิยม แม้แต่มาสโลว์ ระดับคะแนนมาตรฐานที่จากแบบทดสอบพี โอ ไอ อยู่ระหว่าง 50 – 60 ดังนั้น เป็นจุดที่น่าสนใจให้คิดอย่างมีเหตุผลที่เป็นไปได้สำหรับความคลาดเคลื่อนระหว่างการตอบ คำถามในแบบทดสอบพี โอ ไอ ตามความรู้สึกจริงๆ ของผู้ที่มีการบรรลุศักยภาพแห่งตนกับผู้ที่ไม่แสวงงตอบคำถามให้ถูกต้องเพื่อพยายามทำให้ตนเองเป็นผู้มีการบรรลุศักยภาพแห่งตน

2 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพของแบบวัด

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลนั้น เมื่อสร้างเสร็จแล้วจะต้องนำไปตรวจสอบคุณภาพก่อนว่าดีเพียงใด ถ้าเครื่องมือมีคุณภาพไม่ดี ข้อมูลที่เก็บมาได้ก็จะไม่แน่นอน ผลการวิจัยก็จะคลาดเคลื่อน ดังนั้น เมื่อสร้างเครื่องมือที่จะใช้ในการวิจัยเสร็จแล้วต้องนำไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่างก่อน แล้วจึงนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์หาคุณภาพ ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แสดงหลักฐานคุณภาพของแบบวัดการบรรลุนิสัยภาพแห่งตน ในด้านค่าอำนาจจำแนก ค่าความเที่ยงตรง และค่าความเชื่อมั่น ดังนี้

2.1 ค่าอำนาจจำแนก (Discrimination Index)

ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ (2543 : 299 - 309) ได้กล่าวถึงค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบวัดด้านความรู้สึก ไว้ดังนี้

ค่าอำนาจจำแนก หมายถึง ความสามารถในการแยกลักษณะของคน 2 กลุ่มได้ นั่นคือ แยกคนที่มีคุณลักษณะนั้นสูง กับคนที่มีคุณลักษณะนั้นต่ำ เช่น วัดความซื่อสัตย์คนที่ได้คะแนนสูง แปลว่า มีความซื่อสัตย์มาก ส่วนคนที่ได้คะแนนต่ำ แปลว่า เป็นคนไม่มีความซื่อสัตย์ หรือซื่อสัตย์น้อย

การวัดค่าอำนาจจำแนกมีหลายแบบ ขึ้นอยู่กับธรรมชาติของคะแนนที่ได้จากข้อสอบนั้นๆ ที่นิยมใช้วัดด้านความรู้สึก มีดังนี้

2.1.1 ดัชนีพอยท์ไบซีเรียล (Point – Biserial Index) ดัชนีแบบนี้เป็นลักษณะสหสัมพันธ์ระหว่าง 2 ตัวแปร หรือคะแนน 2 กลุ่มนั่นเอง แต่มีข้อตกลงว่า 'คะแนนกลุ่มหนึ่งเป็นแบบค่าต่อเนื่อง อีกกลุ่มหนึ่งเป็นแบบไม่ต่อเนื่องมี 2 กลุ่ม เช่น คะแนนจากการสอบ ข้อสอบความมีวินัย 30 ข้อ ถ้าให้ข้อละ 1 คะแนน เด็กมีโอกาสได้คะแนนสูงสุด 30 คะแนน ต่ำสุด 0 คะแนน คะแนนแบบนี้เรียกว่าค่าต่อเนื่อง ถ้าแต่ละข้อให้ตอบเพียง ใช่ ไม่ใช่ หรือ ถูก ผิด คะแนนเป็นแบบ 1, 0 แบบนี้เรียกว่าคะแนนแบบ dichotomous คือ มี 2 คะแนนเท่านั้น

2.1.2 ดัชนีสหสัมพันธ์เพียร์สัน เนื่องจากมีข้อตกลงว่า กรณีตัวเลือกเป็นคะแนนแบบช่วงเท่ากัน เช่น 1 2 3 หรือ 1, 2, 3 4 หรือมากกว่านั้นก็ได้ ด้านคะแนนมากมักเห็นด้วยอย่างมาก หรือมีคุณลักษณะอย่างนั้นมาก เมื่อผู้ตอบเลือกตอบตัวเลือกที่มีคะแนนมาก ย่อมได้คะแนนรวมมากด้วย หรือผู้ตอบเลือกตอบตัวเลือกที่มีคะแนนน้อย ย่อมได้คะแนนรวมที่น้อยด้วย ลักษณะของคะแนน 2 อย่างขึ้นลงตามกัน แสดงว่าข้อนั้นจำแนก แต่ถ้าไม่ขึ้นลงตามกัน แสดงว่าค่าอำนาจจำแนกไม่ดี หรืออาจขึ้นลงกลับกันแปลว่าข้อนั้นไม่ดี

การทดสอบนัยสำคัญของค่าอำนาจจำแนก สามารถตรวจสอบได้จากตารางวิกฤติของ r แบบเพียร์สัน การคำนวณพวกนี้มีโปรแกรมสำเร็จรูปในคอมพิวเตอร์จะทำให้สะดวกในการคำนวณ

2.1.3 ค่าอำนาจจำแนกจากการทดสอบที่ (t - test Index) การใช้ดัชนีนี้เสนอโดย A.L. Edwards ในปี 1957 ในกรณีคะแนนแสดงความรู้สึกแต่ละข้อมีมากกว่า 1 คะแนน แต่ละข้อควรให้เหมือนกัน นั่นคือ ถ้า 3 คะแนน ก็ 3 คะแนนเหมือนกันหมด โดยหลักการคือ พยายามหาความแตกต่างของกลุ่มที่ได้คะแนนสูงกับกลุ่มที่ได้คะแนนต่ำ ว่าข้อนั้นๆ ได้คะแนนเป็นไปตามความจริงหรือไม่

2.1.4 การหาอำนาจจำแนกรวมทั้งฉบับ

วิธีที่ 1 กรณีหาค่าอำนาจจำแนกเป็นคาสหสัมพันธ์ ในแต่ละข้อถ้าจะหาค่าอำนาจจำแนกรวม จะเอาค่าอำนาจจำแนกมาเฉลี่ยโดยตรงไม่ได้ เพราะตัวเลขคาสหสัมพันธ์มีช่วงไม่เท่ากัน จึงนิยมเปลี่ยนค่าอำนาจจำแนก r เป็นคะแนนช่วงเท่ากัน คือ z ก่อน ค่า z ตัวนี้เรียกว่า Fisher's z

วิธีที่ 2 พิจารณาการกระจายของคะแนน กิลฟอร์ด (Guildford 1954) ให้ความคิดว่าข้อสอบจะจำแนกคนแต่ละบุคคลได้ก็ต่อเมื่อ คะแนนจากการแจกแจงกระจายการพิจารณา การแจกแจงของคะแนนของข้อสอบจึงเป็นแนวทางการหาอำนาจจำแนกอย่างหนึ่ง แต่ละคนจะจำแนกกันได้ ถ้าแต่ละคนทำคะแนนได้แตกต่างกัน การเอาจำนวนข้อสอบมาสัมพันธ์กับคะแนนการตอบของคนมองในรูปของความถี่แต่ละคะแนนจึงทำให้สูตรการจำแนกเกิดขึ้น

เมื่อดำเนินค่า z ได้แล้ว สามารถเปิดค่า r กลับ จากค่า Fisher's z ได้ ใช้ตารางเดียวกันเปิดกลับไปกลับมา

ดังนั้น ค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบจึงเป็นคุณภาพของแบบทดสอบที่จะบอกได้ว่าแบบทดสอบฉบับนั้นสามารถที่จะจำแนกบุคคลออกได้เป็น 2 กลุ่มที่มีคุณลักษณะต่างกันในเรื่องที่กำลังศึกษา

ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ แบบวัดการบรรลุดัศยภาพแห่งคนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนั้นมีตัวเลือกเป็นคะแนนแบบช่วงเท่ากัน คือ 1,2,3 คะแนน ผู้วิจัยจึงเลือกใช้การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ในการแสดงค่าอำนาจจำแนกของแบบวัด

2.2 ความเที่ยงตรง (Validity)

ความเที่ยงตรง (Validity) ของแบบทดสอบเป็นคุณสมบัติที่สำคัญของเครื่องมือวัดทุกชนิด ซึ่งมีนักวิจัยทางการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของความเที่ยงตรงไว้ ดังจะยกตัวอย่างดังต่อไปนี้

อนาสตาซี (Anastasi 1968 : 29) กล่าวว่า ความเที่ยงตรงของแบบทดสอบคือระดับที่แบบทดสอบนั้นวัดได้จริงในสิ่งที่ตั้งใจวัด

ทักแมน (Tuckman 1975 229) กล่าวว่า ความเที่ยงตรงของแบบทดสอบ หมายถึง แบบทดสอบฉบับหนึ่งวัดในสิ่งที่ต้องการจะให้วัดหรือไม่

อัลเลน และเยน (Allen and Yen 1979 95) กล่าวว่า แบบทดสอบจะมีความเที่ยงตรงถ้า แบบทดสอบนั้นวัดได้ตรงตามจุดประสงค์ที่จะวัด

ไคลน์ (Kline 2000 17) กล่าวว่า แบบทดสอบจะเรียกได้ว่ามีความเที่ยงตรงถ้าวัดสิ่งที่ ต้องการวัดได้

อนันต์ ศรีโสภ (2524 43) กล่าวว่า แบบทดสอบใดที่มีความเที่ยงตรง หมายถึง แบบทดสอบนั้นสามารถวัดได้ในสิ่งที่ต้องการวัดได้อย่างถูกต้อง

เชิดศักดิ์ โฆวาสินธุ์ (2525 40-41) ให้ความหมายว่า ความเที่ยงตรง หมายถึง คุณสมบัติ หรือความสามารถของเครื่องมือในการวัดสิ่งที่ต้องการจะวัด ไม่ว่าจะเป็นไปในขอบเขตของเนื้อหา นิยาม หรือโครงสร้างของสิ่งนั้น

พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2538 115) ให้ความหมายของความเที่ยงตรงว่า หมายถึง คุณสมบัติ ของเครื่องมือที่แสดงให้เห็นว่าเครื่องมือต่างๆ สามารถวัดได้ในสิ่งที่ต้องการวัดหรือต้องการศึกษาได้ ถูกต้อง และครบถ้วนเพียงใด

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ (2543 246) ให้ความหมายของความเที่ยงตรงของ เครื่องมือวัดว่า หมายถึง เครื่องมือที่สามารถวัดได้ตรงตามลักษณะหรือจุดประสงค์ที่ต้องการจะวัด

จากความหมายที่กล่าวมาทั้งหมดในข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ความเที่ยงตรงของ แบบทดสอบ หมายถึง คุณภาพของแบบทดสอบที่สามารถวัดได้ตรงตามสิ่งที่ต้องการจะวัดหรือตรง ตามลักษณะที่ได้นิยามไว้

2.2.1 ชนิดของความเที่ยงตรง

สำเริง บุญเรืองรัตน์ (2527 90-91) ได้แบ่งความเที่ยงตรงของแบบทดสอบออกเป็น 3 ประเภทใหญ่ๆ คือ

(1) ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity)

(2) ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity)

(3) ความเที่ยงตรงเชิงสัมพันธ์กับเกณฑ์ (Criterion Related Validity) ซึ่งแบ่ง ออกเป็น 2 ประเภท คือ

(3.1) ความเที่ยงตรงเชิงสภาพ (Concurrent Validity) เป็นคุณภาพของ แบบทดสอบที่สามารถบ่งชี้ได้อย่างถูกต้องตามสภาพที่เป็นจริงของผู้ถูกสอบ

(3 2) ความเที่ยงตรงเชิงพยากรณ์ (Predictive Validity) เป็นคุณภาพในการวัดที่สามารถนำผลจากการวัดนั้นไปพยากรณ์ความสำเร็จในการเรียนวิชาต่างๆ อาชีพต่างๆ ในอนาคตได้อย่างถูกต้อง

ซึ่งจะกล่าวถึงรายละเอียดของความเที่ยงตรงแต่ละประเภทได้ดังนี้

(1) ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity)

วิรัช วรรณรัตน์ (2532 64 - 66) กล่าวถึงความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ว่าเป็นความสอดคล้องของเนื้อหาในเครื่องมือกับเนื้อหาของสิ่งที่ต้องการวัด โดยใช้การพิจารณาความเหมาะสมหรือความสอดคล้องเป็นหลักโดยตรง 2 ลักษณะด้วยกัน คือ

(1 1) พิจารณาคำถามเป็นรายข้อ ว่าวัดตรงตามเนื้อหาวิชาหรือเรื่องราวที่ต้องการวัดแท้จริงเพียงใด ข้อคำถามนั้นอยู่ในเนื้อหาหรือเรื่องราวนั้นหรือไม่

(1 2) พิจารณาเครื่องมือทั้งฉบับ โดยพิจารณาคำถามทั้งหมดว่าวัดเนื้อหาได้ครอบคลุมหรือไม่ และจำนวนข้อคำถามได้สัดส่วนเหมาะสมตามความสำคัญหรือไม่

ซึ่งจากการพิจารณาดังกล่าวทำให้มีวิธีการหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา หลายวิธีดังนี้

- การหาความสอดคล้องระหว่างเนื้อหาข้อสอบกับเนื้อหารายวิชา โดยอาศัยตารางวิเคราะห์รายวิชากับตารางจำแนกรายละเอียดข้อสอบ ถ้าสร้างได้สอดคล้องกันก็แสดงว่าเครื่องมือนี้มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา

- การหาความสอดคล้องของเนื้อหาในเครื่องมือกับเนื้อหาของสิ่งที่ต้องการวัด เป็นการพิจารณาถึงขอบข่ายของลักษณะประชากรเนื้อหาในแบบแปลนของคำถามตาม Item Form หรือ Item Specification และการกำหนดความหมายหรือคำนิยามของสิ่งที่ต้องการวัด โดยที่การหาความเที่ยงตรงทั้ง 2 วิธี จำเป็นต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา เป็นผู้พิจารณาตามขอบข่ายหรือตามนิยาม ซึ่งเป็นการพิจารณาในลักษณะรวมๆ ไม่ได้ชี้ในลักษณะเชิงปริมาณหรือตัวเลข แต่ถ้าจะใช้วิธีการคำนวณก็สามารถทำได้ดังนี้

วิธีที่ 1 หาดัชนีความสอดคล้อง คือให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาวาข้อคำถามนั้นสอดคล้องกับลักษณะที่ต้องการวัดหรือไม่ โดยพิจารณาเลือกข้อที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0 5 ขึ้นไป

วิธีที่ 2 หาความเฉลี่ย และหาค่าความเบี่ยงเบนของระดับคะแนน ซึ่งทำโดยนำระดับคะแนนผู้เชี่ยวชาญพิจารณาในแต่ละรายข้อมาหาค่าเฉลี่ยและหาค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อนั้นๆ โดยพิจารณาเลือกข้อที่มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 0 5 ขึ้นไป และมีค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานไม่เกิน

จากวิธีการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยเลือกวิธีการตรวจสอบ โดยการให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน พิจารณาข้อความแต่ละข้อความว่าวัดพฤติกรรมที่แสดงออกได้ ตรงตามลักษณะที่ได้นิยามไว้หรือไม่ โดยคำนวณค่าความเที่ยงตรงด้วยวิธีหาดัชนีความสอดคล้อง เพราะการสร้างข้อความเพื่อวัดพฤติกรรมที่แสดงออกถึงลักษณะของผู้ที่บรรลุศักยภาพแห่งตนเป็นการ วัดทางด้านบุคลิกภาพ การตรวจสอบความสอดคล้องของเนื้อหาข้อความกับเนื้อหาคำนิยามจึง เหมาะสม

(2) ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างและการตรวจสอบ

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ (2543 : 320 - 326) กล่าวว่า ความเที่ยงตรงเชิง โครงสร้าง (Construct Validity) เป็นการมองข้อคำถามของเครื่องมือวัดโครงสร้างหรือแนวทฤษฎีใด จากผลการตอบคำถามของเครื่องมือข้อนั้น ความเที่ยงตรงตามโครงสร้างพิจารณาเน้นตรงข้อมูลจาก ผลการตอบว่าเป็นไปตามโครงสร้างที่กำหนดไว้หรือไม่ โดยพิจารณาจากสหสัมพันธ์ระหว่างข้อสอบใน ฉบับหรือกับฉบับอื่นที่พิสูจน์มาแล้ว หรือสิ่งที่รู้แน่ชัดมาแล้ว

วรรณวดี ม้าลำพอง (2530 : 152 - 154) กล่าวไว้ว่า การหาความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างมี วิธีการหาได้หลายวิธี ดังนี้

(2.1) ให้ความแตกต่างของความสามารถของต่างอายุเป็นเกณฑ์ (Age Differentiation) คือ การตรวจสอบความแตกต่างของคะแนนระหว่างผู้สอบที่มีอายุต่างกัน ซึ่งตรวจสอบการสร้าง แบบทดสอบตามทฤษฎีพื้นฐานที่วาสติปัญญาจะเพิ่มขึ้นตามอายุ ทำได้โดยนำแบบทดสอบไปสอบ กับเด็กที่มีอายุต่างกัน ถ้าผลการสอบพบว่าเด็กที่มีอายุสูงขึ้นคะแนนสอบเพิ่มขึ้น แสดงว่า แบบทดสอบฉบับนั้นมีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง

(2.2) โดยหาความสัมพันธ์กับแบบทดสอบฉบับอื่น (Correlations with other tests) ทำได้ โดยนำแบบทดสอบที่จะหาความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างกับแบบทดสอบที่วัดในคุณลักษณะเดียวกันที่ เป็นมาตรฐานแล้วไปสอบกับกลุ่มตัวอย่างเดียวกัน ก็จะได้ข้อมูล 2 ชุด แล้วหาค่าสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์ซึ่งคำนวณจากสูตรสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (r_{xy}) ของข้อมูลทั้งสอง ก็จะได้ความเที่ยงตรง เชิงโครงสร้างตามต้องการ

(2.3) วิธีหาความคงที่ภายใน (Internal Consistency) วิธีนี้ใช้คะแนนรวมของการทำ แบบทดสอบเป็นเกณฑ์ แบบทดสอบที่ประกอบด้วยแบบทดสอบย่อยๆ หลายตอนสามารถตรวจสอบ ความเที่ยงตรงตามโครงสร้างโดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนของแบบทดสอบย่อยกับ คะแนนรวมทั้งฉบับ ถ้าแบบทดสอบย่อยฉบับใดมีค่าสหสัมพันธ์กับแบบทดสอบทั้งฉบับต่ำ จะ พิจารณาตัดออกไป เพื่อให้แบบทดสอบฉบับนั้นมีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง

(2 4) เปรียบเทียบคะแนนการสอบก่อนและหลังการทดลอง (Pretest – Posttest Technique) โดยทดลองสอนหรือฝึกคุณลักษณะ หรือความสามารถตามจุดมุ่งหมายของการวัดของแบบทดสอบ กับกลุ่มตัวอย่างหนึ่ง แล้วตรวจสอบดูว่าหลังการฝึก กลุ่มตัวอย่างมีความก้าวหน้าเพิ่มขึ้นหรือไม่ โดยเปรียบเทียบกับคะแนนหลังฝึกอบรมกับก่อนฝึกอบรม

(2 5) วิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) เป็นวิธีการทางสถิติสำหรับตรวจสอบคุณสมบัติทางจิตวิทยาด้วยการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อ เพื่อระบุลักษณะรวมของคำถามเหล่านั้นว่า ข้อคำถามทั้งหมดที่วัดนั้นประกอบด้วยองค์ประกอบอะไรบ้าง ตรงตามทฤษฎีหรือข้อสมมติฐานที่ตั้งไว้หรือไม่ ถ้าตรงก็แสดงว่ามีความเที่ยงตรงตามโครงสร้าง

(2 6) วิธีหลายลักษณะ หลายวิธีการ (Multitrait - Multimethod) เป็นวิธีที่เสนอโดยแคมเบลล์ และฟิสค์ (Campbell and Fiske) แคมเบลล์ชี้ให้เห็นว่า ในการหาความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างนั้นไม่ควรแสดงเพียงแต่ว่า แบบทดสอบนั้นมีค่าสหสัมพันธ์กันตามทฤษฎีเท่านั้น (Convergent Validity Coefficient) แต่ต้องแสดงให้เห็นด้วยว่า ไม่ได้ให้ค่าสหสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญกับตัวแปรอื่นที่แตกต่างกัน (Divergent Validity Coefficient)

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยแสดงหลักฐานความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแบบวัด 2 วิธี คือ แบบหาความสัมพันธ์กับแบบทดสอบฉบับอื่น และแบบการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน เนื่องจากแบบวัดการบรรลุศักยภาพแห่งตนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนี้ ได้ยึดโครงสร้างจากแบบทดสอบมาตรฐาน พี โอ ไอ มาใช้เป็นโครงสร้าง และโครงสร้างนี้มีองค์ประกอบยืนยันที่ชัดเจนแล้ว จึงเหมาะสมกับการแสดงหลักฐานความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างทั้งสองวิธีนี้

(3) ความเที่ยงตรงเชิงเกณฑ์สัมพันธ์และการตรวจสอบ

ลำเร้ง บุญเรืองรัตน์ (2528 : 90 - 91) กล่าวว่า ความเที่ยงตรงเชิงสัมพันธ์กับเกณฑ์ หมายถึง ความเที่ยงตรงที่หาได้จากความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนจากแบบทดสอบนั้นกับเกณฑ์ภายนอก (External Criterion) ซึ่งได้แบ่งความเที่ยงตรงเชิงสัมพันธ์กับเกณฑ์ออกเป็น 2 ประเภท ซึ่งแต่ละประเภท มีวิธีการตรวจสอบดังนี้

(3 1) ความเที่ยงตรงตามสภาพ (Concurrent Validity) การหาความเที่ยงตรงตามสภาพนี้ทำได้โดยหาค่าสัมประสิทธิ์ระหว่างคะแนนจากแบบทดสอบนั้นกับคะแนนจัดอันดับของสภาพที่เป็นจริงของนักเรียนในกลุ่มนั้น ซึ่งอาจใช้สูตรของ Pearson Product Moment หรือ Spearman Rank - Order ถ้าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูง แสดงว่าแบบทดสอบนั้นมีความเที่ยงตรงตามสภาพสูง

(3 2) ความเที่ยงตรงเชิงพยากรณ์ (Predictive Validity) การหาความเที่ยงตรงเชิงพยากรณ์นี้หาได้โดยการหาสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนจากแบบทดสอบนั้น กับผลการเรียนหรือความสำเร็จใน

การงานในอนาคต โดยใช้สูตรของ Pearson Product Moment ถ้าค่าสหสัมพันธ์สูง แสดงว่า มีความเที่ยงตรงเชิงพยากรณ์สูง

2.3 ความเชื่อมั่น (Reliability)

พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2538 : 120 - 128) กล่าวถึงความเชื่อมั่นว่า เป็นคุณสมบัติของเครื่องมือที่แสดงให้เห็นว่า เครื่องมือนั้นๆ ให้ผลการวัดที่สม่ำเสมอ แนนอน คงที่ (Stability or Consistency) มากน้อยเพียงใด ถ้าเครื่องมือที่สร้างขึ้นให้ผลการวัดที่แนนอนคงที่มากไม่ว่าจะนำไปวัดกี่ครั้งก็ตาม เครื่องมือนั้นก็มีความเชื่อมั่นสูง ในทางตรงข้าม ถ้าเครื่องมือที่สร้างขึ้นให้ผลการวัดที่มีความคงที่น้อย เครื่องมือนั้นก็มีความเชื่อมั่นต่ำ

การตรวจสอบหรือหาความเชื่อมั่น มีวิธีการอยู่หลายวิธี แต่ละวิธีก็เหมาะสมกับเครื่องมือแต่ละชนิด ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะของเครื่องมือและคุณลักษณะของสิ่งที่ต้องการศึกษา การหาความเชื่อมั่นแต่ละวิธีมีดังต่อไปนี้

2.3.1 แบบสอบซ้ำ (Test – retest Method) เป็นการนำเครื่องมือที่สร้างขึ้นไปสอบวัดกับคนกลุ่มเดียวกันสองครั้งในเวลาต่างกัน ได้คะแนนมาสองชุด นำคะแนนทั้งสองชุดมาหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ถ้าเป็นคะแนนดิบก็ใช้วิธีของเพียร์สัน ถ้าเป็นคะแนนในรูปอื่น ก็หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ด้วยวิธีอื่น ถ้าได้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงก็แสดงว่าเครื่องมือมีความเชื่อมั่นสูง การหาความเชื่อมั่นแบบนี้เป็นการวัดความคงที่ภายนอก (Stability) สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่คำนวณได้อาจเรียกว่า สัมประสิทธิ์ของความคงที่ (Coefficient of Stability)

2.3.2 แบบใช้เครื่องมือวัดที่มีลักษณะเท่าเทียมกันหรือคู่ขนานกัน (Equivalent form or Parallel form Method) เป็นการหาความเชื่อมั่นโดยนำเครื่องมือที่สร้างขึ้นกับเครื่องมืออีกฉบับหนึ่งที่มีคุณภาพเหมือนกันทุกประการ คือมีเนื้อหา รูปแบบข้อคำถาม จำนวนข้อ ความยากง่ายเหมือนกันและมีค่าเฉลี่ยและความแปรปรวนเท่ากันทั้งสองฉบับไปสอบวัดกับกลุ่มทดลองเครื่องมือกลุ่มเดียวกัน ได้คะแนนสองชุด นำมาหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ตามวิธีของเพียร์สัน (ถ้าใช้คะแนนดิบ) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่ได้เรียกสัมประสิทธิ์ของความเท่าเทียมกัน (Coefficient of Equivalence)

2.3.3 แบบแบ่งครึ่ง (Split Half Method) เป็นการนำเครื่องมือที่ต้องการหาความเชื่อมั่นไปสอบวัดกับกลุ่มทดลองเครื่องมือกลุ่มเดียว แล้วนำเครื่องมือที่พร้อมคำตอบมาแบ่งครึ่งเป็นสองฉบับ ส่วนมากการแบ่งครึ่งมักจะแบ่งเป็นข้อคู่ ข้อคี่ ซึ่งแบ่งแล้วจะได้ข้อสอบสองฉบับที่มีจำนวนข้อเท่ากัน ตรวจให้คะแนนข้อคู่ครึ่งหนึ่ง และข้อคี่อีกครึ่งหนึ่ง ได้คะแนนสองชุด สมาชิกในกลุ่มแต่ละคนจะได้คะแนนสองตัว นำคะแนนทั้งสองชุดนั้นมาหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ตามวิธีของเพียร์สัน หา

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่ได้จะเป็นค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือที่เพียงครั้งฉบับ ซึ่งต้องปรับให้เป็นค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ โดยใช้สูตรของสเปียร์แมน บราวน์ (Spearman Brown)

2 3 4 แบบของคูเดอร์ – ริชาร์ดสัน (Kuder - Richardson) การหาค่าความเชื่อมั่นวิธีนี้เป็นที่นิยมมาก เพราะมีข้อดีตรงที่ทดสอบครั้งเดียวกับกลุ่มตัวอย่าง ทดลองเครื่องมือกลุ่มเดียวแล้วหาค่าความเชื่อมั่นได้ ข้อตกลงเบื้องต้นของวิธีนี้คือ เครื่องมือชุดนั้นต้องวัดลักษณะเดียวกันร่วมกันและมีระบบการให้คะแนนที่เป็น dichotomous คือ ตอบถูกได้ 1 คะแนน ตอบผิดได้ 0 คะแนน การหาความเชื่อมั่นวิธีนี้เป็นการหาความคงตัวภายใน (Internal Consistency)

2 3 5 แบบของครอนบัค (Cronbach) ในกรณีที่เครื่องมือที่สร้างให้คะแนนเป็นแบบจัดอันดับหรือมาตราส่วนประมาณค่า เช่น ข้อสอบอัตนัย แบบสอบถาม มาตรวัดทัศนคติต่างๆ โดยครอนบัคเสนอแนะให้ใช้การหาความเชื่อมั่นโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient)

2 3 6 แบบวิเคราะห์ความแปรปรวน (Analysis of Variance) ซึ่งเป็นวิธีที่ฮอยท์ (Hoyt) เป็นผู้คิดขึ้น เป็นวิธีที่ใช้กับเครื่องมือที่ระบุการให้คะแนนไม่เป็น dichotomous เช่น การสัมภาษณ์ ซึ่งมีผู้สัมภาษณ์และผู้ถูกสัมภาษณ์หลายคน

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบวัด โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient) ของครอนบัค (Cronbach) เนื่องจากแบบวัดของผู้วิจัยมีการให้คะแนนแบบจัดอันดับ

3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3 1 งานวิจัยต่างประเทศ

เฟอร์น์ลด์ (Shostrom 1980 12 , citing Fernald N d unpagged) รายงานผลการศึกษาลักษณะแห่งตนของหน่วยอาสาสมัครเพื่อสันติภาพ โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 62 คน ซึ่งได้ผลการวิจัยดังนี้ คือ หน่วยอาสาสมัครเพื่อสันติภาพได้คะแนนเฉลี่ยด้านความสามารถทางเวลามากที่สุด และได้คะแนนเฉลี่ยด้านการไม่ยึดติดกับหลักการมากเกินไปน้อยที่สุด

เจนกินส์ (Shostrom 1980 12 , citing Jenkins N d unpagged) รายงานผลการเปรียบเทียบการบรรลุดัศยภาพแห่งตน ของนักศึกษามหาวิทยาลัยชั้นปีที่ 1 ระหว่างเพศชายและเพศหญิง โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาชายจำนวน 1,254 คน และ นักศึกษาหญิงจำนวน 792 คน และทำการเปรียบเทียบการบรรลุดัศยภาพแห่งตนของนักศึกษามหาวิทยาลัยชั้นปีที่ 1 ระหว่างเพศชายและเพศหญิง พบว่า ด้านความสามารถทางเวลา (Tc) ด้านการยอมรับตนเอง (Sa) ด้านธรรมชาติของมนุษย์ (Nc) และด้านความสามารถในการมองอย่างกลมกลืน (Sy) มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 01

โทมัลตี (Tomalty 1986 Abstract) ศึกษาผลของการสัมมนาทางศักยภาพของมนุษย์ที่มีต่อการบรรลุดีศักยภาพแห่งตนของนักศึกษาผู้ใหญ่ของมหาวิทยาลัยซุมซนมิชิกแกน การออกแบบการทดลองเป็นแบบทดสอบก่อน ทดสอบหลังแบบมีกลุ่มควบคุม กลุ่มทดลอง 12 คน ได้รับประสบการณ์กลุ่มครั้งละ 3 ชั่วโมง โดยพบกัน 2 ครั้งต่อสัปดาห์ ขณะที่กลุ่มควบคุม 10 คนไม่ได้รับประสบการณ์ เครื่องมือใช้แบบวัดพี โอ ไอ (POI Personal Orientation Inventory) และแบบประเมินตนเองของแม็คฮอลแลนด์ (McHollan's Self – evaluation Inventory) การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การทดสอบค่าที และการวิเคราะห์ความแปรปรวนรวม ผลปรากฏว่า การบรรลุดีศักยภาพแห่งตนของนักศึกษา มีการพัฒนาเพิ่มมากขึ้น และได้ข้อสรุปว่า การสัมมนาทางศักยภาพมนุษย์เอื้ออำนวยให้เกิดการพัฒนาการบรรลุดีศักยภาพแห่งตนได้

สก๊อต (Scott 1989 2831 - B) ได้ศึกษาระดับการบรรลุดีศักยภาพแห่งตนของนักศึกษาแพทย์จำนวน 161 คน ประกอบด้วยนักศึกษาแพทย์ปีที่ 1 จำนวน 42 คน ปีที่ 2 จำนวน 47 คน ปีที่ 3 จำนวน 35 คน และปีที่ 4 จำนวน 37 คน โดยนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดได้ทำแบบสำรวจ POI (Personal Orientation Inventory) ผลการวิจัยไม่พบความแตกต่างของระดับการบรรลุดีศักยภาพแห่งตนระหว่างนักศึกษาแพทย์ทั้ง 4 ปี อย่างไรก็ตาม ยังพบความแตกต่างของข้อมูลย่อยในส่วนของการศึกษาลักษณะเตรียมแพทย์ สถานภาพการสมรส ชาติพันธุ์ และอายุ โดยพบว่า นักศึกษาแพทย์ที่มีพื้นฐานทางศิลปศาสตร์จะมีการบรรลุดีศักยภาพแห่งตนสูงที่สุด ซึ่งตรงข้ามกับนักศึกษาแพทย์ที่มีพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ จะมีการบรรลุดีศักยภาพแห่งตนน้อยที่สุด นักศึกษาแพทย์ที่หย่าขาดจากคู่สมรสจะมีการบรรลุดีศักยภาพแห่งตนสูงที่สุดเมื่อเทียบกับนักศึกษาแพทย์ที่ยังเป็นโสดหรือที่แต่งงานแล้ว นักศึกษาที่มีชาติพันธุ์ในกลุ่มผิวดำจะมีการบรรลุดีศักยภาพแห่งตนสูงที่สุดเมื่อเทียบกับนักศึกษาแพทย์ในชาติพันธุ์อื่นๆ นักศึกษาแพทย์ที่มีอายุมากจะได้คะแนนการบรรลุดีศักยภาพแห่งตนสูงที่สุดเมื่อเทียบกับนักศึกษาแพทย์ที่มีอายุน้อยกว่า และจากการศึกษาในครั้งนี้ ร้อยละ 78 ของผู้ตอบแบบสอบถามได้คะแนนการบรรลุดีศักยภาพแห่งตนในระดับต่ำ

3.2 งานวิจัยในประเทศ

ดุจเดือน ชินเจริญทรัพย์ (2533 บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาผลของกลุ่มจิตวิทยาเพื่อการบรรลุดีศักยภาพแห่งตนตามแนวคิดของซอสตรอมของนักศึกษามหาวิทยาลัย กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา จำนวน 8 คน อายุระหว่าง 19 – 24 ปี ที่ได้คะแนนตั้งแต่ลบ 0.5 S.D. ลงไปของคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มที่มาสมัคร โดยทำการเข้าร่วมกลุ่มเป็นเวลา 2 วัน 2 คืน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบวัดภาวะการบรรลุดีศักยภาพแห่งตนซึ่งผู้วิจัยแปลและดัดแปลงจากแบบวัด พีโอไอ (POI Personal Orientation Inventory) พบว่า

การบรรลุดัศยภาพแห่งตนของนักศึกษามหาวิทยาลัยเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 01 หลังจากเข้าร่วมกลุ่มจิตวิทยาเพื่อการบรรลุดัศยภาพแห่งตนตามแนวคิดของชอสตรอม

ณรงค์ชัย พิพิธพัฒนาปราชญ์(2534 บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาผลของกลุ่มจิตสัมพันธ์ตามทฤษฎีของซูทส์ ที่มีต่อการบรรลุดัศยภาพแห่งตนของหัวหน้างานในโรงงานอุตสาหกรรม โดยมีสมมติฐานว่า การบรรลุดัศยภาพแห่งตนของกลุ่มตัวอย่างหลังจากการเข้ากลุ่มจิตสัมพันธ์ตามทฤษฎีของซูทส์จะสูงกว่าก่อนเข้ากลุ่มจิตสัมพันธ์ กลุ่มตัวอย่างเป็นหัวหน้างานของบริษัทอุตสาหกรรมปิโตรเคมีกัลไทย จำกัด (ส่วนโรงงานจังหวัดระยอง) ผู้ซึ่งดำรงตำแหน่งหัวหน้าหน่วย หัวหน้ากะ และผู้ช่วยหัวหน้ากะของฝ่ายผลิต ฝ่ายเทคโนโลยีและฝ่ายซ่อมบำรุง จำนวน 9 คน อายุระหว่าง 23 – 28 ปี ดำเนินการกลุ่มจิตสัมพันธ์เป็นเวลา 3 วัน 2 คืน โดยมีนักจิตวิทยาการปรึกษา 2 คน เป็นผู้ดำเนินการกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบวัดภาวะการบรรลุดัศยภาพแห่งตนฉบับประยุกต์ซึ่งดัดแปลงจากแบบวัดของชินเจริญุทริย์แปงและดัดแปลงมาจากแบบวัด พี โอ ไอ(POI Personal Orientation Inventory) ของชอสตรอม(Shostrom) พบว่า การบรรลุดัศยภาพแห่งตนของหัวหน้างานเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 05 หลังจากเข้าร่วมกลุ่มจิตสัมพันธ์ตามทฤษฎีของซูทส์

หม่อมหลวงจาวุธวัฒนา ชินธรรมมิตร (2534 บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาผลของการใช้กลุ่มสร้างเสริมคุณภาพการปฏิบัติงานที่มีต่อการพัฒนาการบรรลุดัศยภาพแห่งตนของพนักงานในโรงงานกลุ่มตัวอย่างเป็นพนักงานในโรงงานบริษัทน้ำตาลทามะกา จำกัด จำนวน 50 คน แบ่งเป็น 2 กลุ่มคือกลุ่มทดลองเป็นกลุ่มที่ผ่านการฝึกอบรมกิจกรรมกลุ่มสร้างเสริมคุณภาพการปฏิบัติงาน และเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสร้างเสริมคุณภาพการปฏิบัติงานในสภาพการปฏิบัติงานจริง กลุ่มควบคุมเป็นกลุ่มที่ปฏิบัติงานในหน้าที่ตามปกติ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบวัดภาวะการบรรลุดัศยภาพแห่งตนของแอนโทนี บานท์ ซึ่งแปลและเรียบเรียงโดยผู้วิจัย พบว่า พนักงานที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสร้างเสริมคุณภาพการปฏิบัติงานจะมีคะแนนจากแบบสำรวจสูงกว่าพนักงานที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมที่ระดับนัยสำคัญ 05

สุรางค์ เกาสวัสดิ์ (2535 บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการบรรลุดัศยภาพแห่งตนของนักศึกษาหลักสูตรเจ้าพนักงานสาธารณสุข ในวิทยาลัยการสาธารณสุข กองฝึกอบรม กระทรวงสาธารณสุข จำนวน 797 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบทดสอบ พี โอ ไอ ของชอสตรอม พบว่า ระดับคะแนนในด้านต่างๆ ของคุณลักษณะการบรรลุดัศยภาพแห่งตนของนักศึกษาหลักสูตรเจ้าพนักงานสาธารณสุขชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2 เป็นผู้ไม่การบรรลุดัศยภาพแห่งตน

สุนีย์ ด่วงทอง (2536 บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการบรรลุดัศยภาพแห่งตนของนิสิตปริญญาโท วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว มหาวิทยาลัยนเรศวร ปีการศึกษา 2535 จำนวน 43 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบทดสอบพี โอ ไอ ของชอสตรอม ผลการวิจัยปรากฏว่า

(1) การบรรลุดัศยภาพแห่งตนของนิสิตปริญญาโท วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว ด้านการชี้นำตนเอง (I) ค่านิยมของคนที่บรรลุดัศยภาพแห่งตน (SAV) ความไวในการตอบสนองความรู้สึก (Fr) ความเป็นธรรมชาติ (S) การยกย่องนับถือตนเอง (Sr) การยอมรับตนเอง (Sa) การยอมรับความก้าวร้าว (A) และความสามารถที่จะมีสัมพันธภาพอย่างใกล้ชิดกับผู้อื่น (C) มากกว่าเกณฑ์ปกติการบรรลุดัศยภาพแห่งตนของซอสตรอม แต่มีความสามารถอยู่กับปัจจุบัน (Tc) การไม่ยึดติดกับหลักการมากเกินไป (Ex) ธรรมชาติของมนุษย์ (Nc) และความสามารถในการมองอย่างกลมกลืน (Sy) น้อยกว่าเกณฑ์ปกติการบรรลุดัศยภาพแห่งตนของซอสตรอม

(2) นิสิตปริญญาโทเพศหญิง มีความสามารถอยู่กับปัจจุบัน (Tc) การชี้นำตนเอง (I) ค่านิยมของคนที่บรรลุดัศยภาพแห่งตน (SAV) การไม่ยึดติดกับหลักการมากเกินไป (Ex) ความไวในการตอบสนองความรู้สึก (Fr) ความเป็นธรรมชาติ (S) การยกย่องนับถือตนเอง (Sr) การยอมรับตนเอง (Sa) ธรรมชาติของมนุษย์ (Nc) การยอมรับความก้าวร้าว (A) ความสามารถที่จะมีสัมพันธภาพอย่างใกล้ชิดกับผู้อื่น (C) มากกว่านิสิตปริญญาโทเพศชาย แต่นิสิตปริญญาโทเพศหญิง มีความสามารถในการมองอย่างกลมกลืน (Sy) น้อยกว่านิสิตปริญญาโทเพศชาย

ทัศนีย์ นักบรรเลง (2536 บทคัดย่อ) ศึกษาคุณลักษณะการบรรลุดัศยภาพแห่งตน และความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับการบรรลุดัศยภาพแห่งตน กลุ่มตัวอย่างคือนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ วิทยาลัยพยาบาลพุทธชินราช ชั้นปีที่ 2 ปีการศึกษา 2535 จำนวน 202 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบทดสอบพี โอ ไอ ของซอสตรอม ผลการวิจัยพบว่า

(1) คะแนนเฉลี่ยการบรรลุดัศยภาพแห่งตนของนักศึกษาพยาบาลต่ำกว่าของคนปกติ

(2) คะแนนเฉลี่ยการบรรลุดัศยภาพแห่งตนด้านความเป็นธรรมชาติสูงกว่าคนปกติ ส่วนคุณลักษณะอื่นๆ ต่ำกว่าปกติ

(3) คะแนนเฉลี่ยการบรรลุดัศยภาพแห่งตนของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลางและต่ำ มีค่าต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยคนปกติ

(4) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับการบรรลุดัศยภาพแห่งตนไม่มีความสัมพันธ์กัน

(5) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกับการบรรลุดัศยภาพแห่งตน ด้านรวมคุณลักษณะการบรรลุดัศยภาพแห่งตน ด้านความไวในการตอบสนองความรู้สึก (Fr) ความเป็นธรรมชาติ (S) ความสามารถในการมองอย่างกลมกลืน (Sy) มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 05 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกับการบรรลุดัศยภาพแห่งตน ด้านการชี้นำตนเอง (I) ค่านิยมของคนที่บรรลุดัศยภาพแห่งตน (SAV) มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 01 ส่วนคุณลักษณะการบรรลุดัศยภาพแห่งตนด้านอื่นๆ พบว่าไม่มีความสัมพันธ์กัน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลางและต่ำกับการบรรลุดัศยภาพแห่งตนไม่มีความสัมพันธ์กัน

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวกับการบรรลุศักยภาพแห่งตน จะเห็นได้ว่าการบรรลุศักยภาพแห่งตนเป็นลักษณะที่สำคัญของบุคคลในการดำเนินชีวิตประจำวัน และได้มีการวิจัยในหลายๆ วงการไม่ว่าจะเป็นทางการศึกษาหรือวงการทางธุรกิจ แต่แบบทดสอบที่ใช้ในการวัดการบรรลุศักยภาพแห่งตนใช้เพียงแค่แบบทดสอบมาตรฐาน พี ไอ ไอ ซึ่งเป็นแบบวัดที่สร้างมาจากพื้นฐานของต่างประเทศ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงต้องการพัฒนาแบบวัดการบรรลุศักยภาพแห่งตน ให้มีลักษณะเหมาะสมกับและวิถีไทยให้มากที่สุด เพื่อให้มีแบบวัดการบรรลุศักยภาพแห่งตนที่มีคุณภาพทั้งด้านความเที่ยงตรง ความเชื่อมั่น อันเป็นคุณลักษณะสำคัญของแบบวัด อีกทั้งยังได้ศึกษาระดับการบรรลุศักยภาพแห่งตนของนิสิตระดับปริญญาตรี เพื่อเป็นประโยชน์ต่อนิสิตในการที่จะค้นพบระดับการบรรลุศักยภาพของตนเอง และเข้าใจตนเองได้ดียิ่งขึ้น ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุขตลอดจนการประกอบอาชีพต่อไปในอนาคต

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

- 1 การกำหนดประชากรและการกลุ่มตัวอย่าง
- 2 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 4 การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2548 ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 11,574 คน โดยจำแนกเป็นสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ (คณะแพทยศาสตร์, คณะทันตแพทยศาสตร์, คณะเภสัชศาสตร์, คณะพยาบาลศาสตร์, คณะสหเวชศาสตร์) จำนวน 1,722 คน สาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (คณะวิทยาศาสตร์, คณะวิศวกรรมศาสตร์) จำนวน 3,143 คน สาขามนุษยศาสตร์ (คณะมนุษยศาสตร์, คณะศิลปกรรมศาสตร์, สถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม, วิทยาลัยนานาชาติเพื่อศึกษาความยั่งยืน) จำนวน 3,127 คน และสาขาสังคมศาสตร์ (คณะสังคมศาสตร์, คณะศึกษาศาสตร์, คณะพลศึกษา) จำนวน 3,652 คน และจำแนกเป็นชั้นปีที่ 1 จำนวน 3,233 คน ชั้นปีที่ 2 จำนวน 2,788 คน ชั้นปีที่ 3 จำนวน 2,593 คน และชั้นปีที่ 4 และชั้นปีที่สูงกว่าจำนวน 2,960 คน ดังตาราง 2

ตาราง 2 จำนวนนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีการศึกษา 2548
จำแนกตามสาขาวิชาที่ศึกษาและชั้นปีที่ศึกษา

สาขาวิชา	ชั้นปี	ประชากร
วิทยาศาสตร์สุขภาพ	1	388
	2	300
	3	308
	4 และสูงกว่า	656
วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	1	935
	2	853
	3	674
	4 และสูงกว่า	681
มนุษยศาสตร์	1	993
	2	785
	3	647
	4 และสูงกว่า	702
สังคมศาสตร์	1	917
	2	850
	3	964
	4 และสูงกว่า	921
รวม		11 574

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2548 จำแนกเป็นชั้นปีที่ 1 จำนวน 275 คน ชั้นปีที่ 2 จำนวน 242 คน ชั้นปีที่ 3 จำนวน 188 คน และชั้นปีที่ 4 และชั้นปีที่สูงกว่าจำนวน 177 คน รวมนิสิตที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 882 คน ที่ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยมีขั้นตอนการสุ่ม ดังนี้

1 สํารวจข้อมูลจํานวนนิสิตระดับปริญญาตรี ปีการศึกษา 2548 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จากลํานักฝ่ายทะเบียนของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ แล้วจัดทำกรอบการสุ่ม (Sampling Frame) ดังปรากฏตามตาราง 3

2 ทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้ชั้นปีเป็นชั้น (Strata) และให้นิสิตในแต่ละสาขาวิชาเป็นหน่วยการสุ่ม (Sampling Unit)

ตาราง 3 จํานวนนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำแนกตามสาขาวิชาและชั้นปีที่ศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

สาขาวิชาที่ศึกษา	ชั้นปีที่ศึกษา				กลุ่มตัวอย่าง (คน)
	1	2	3	4 และสูงกว่า	
วิทยาศาสตร์สุขภาพ	33	26	22	39	120
วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	80	74	49	41	244
มนุษยศาสตร์	84	68	47	42	241
สังคมศาสตร์	78	74	70	55	277
รวม	275	242	188	177	882

3 การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง

ขนาดกลุ่มตัวอย่างดังปรากฏตามตารางที่ 3 ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้ชั้นปีเป็นตัวแปรแบ่งชั้น (Strata) และให้นิสิตในแต่ละสาขาวิชาเป็นหน่วยการสุ่ม (Sampling Unit) แล้วดำเนินการสุ่มที่อาศัยหลักของการสุ่มที่อาศัยการกำหนดความคลาดเคลื่อน (Limit of error) และระดับความเชื่อมั่น (Level of confidence) ที่ 95 ในการประมาณค่าเฉลี่ยของประชากร โดยอาศัยข้อมูลในการประมาณค่าขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

3.1 ขนาดความคลาดเคลื่อนเท่ากับ 1 500 คะแนน จากคะแนนเต็มของแบบวัดการบรรลุศักยภาพแห่งตน ซึ่งผู้วิจัยถือว่าขนาดความคลาดเคลื่อนที่กำหนดขึ้นนี้เป็นขนาดที่เพียงพอที่จะนำผลการวิจัยไปใช้ในการตัดสินใจเกี่ยวกับประเด็นที่เกี่ยวข้องได้

3.2 ค่าประมาณความแปรปรวนของประชากร (σ^2) ของนิสิตในชั้นปีที่ 1 ชั้นปีที่ 2 ชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 และชั้นปีที่สูงกว่า ได้จากการนำแบบวัดการบรรลุศักยภาพแห่งตนที่ผู้วิจัยนำไปทดลองใช้ (Tryout) กับนิสิตระดับปริญญาตรี จำนวน 214 คน จากนิสิตในชั้นปีที่ 1 ชั้นปีที่ 2

ชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 และชั้นปีที่สูงกว่า ซึ่งมีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง พบว่า มีความแปรปรวนเท่ากับ 591 441 , 600 624 , 499 978 และ 410 748 จากนั้น ผู้วิจัยได้นำค่าความแปรปรวนนี้ ไปประมาณค่ากลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย โดยใช้สูตรการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของการสุ่มแบบแบ่งชั้น (มยุรี ศรีชัย 2538 104-105) ได้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นจำนวน 882 คน

4 การตรวจสอบความเหมาะสมของกลุ่มตัวอย่าง

ภายหลังการวิเคราะห์ข้อมูลกลุ่มตัวอย่างจำนวน 882 คน จากนิสิตชั้นปีที่ 1 จำนวน 275 คน นิสิตชั้นปีที่ 2 จำนวน 242 คน นิสิตชั้นปีที่ 3 จำนวน 188 คน และ นิสิตชั้นปีที่ 4 และชั้นปีที่สูงกว่า จำนวน 177 คน พบว่า ค่าประมาณความแปรปรวนของการบรรจุศักยภาพแห่งตน ($\hat{\sigma}^2$) ของนิสิตปริญญาตรีในชั้นปีต่างๆ เท่ากับ 96 821 , 120 484 102 204 และ 114 242 ตามลำดับ ซึ่งพบว่าคุณค่าความแปรปรวนที่ใช้ในการประมาณค่าดังกล่าว มีค่าน้อยกว่าค่าประมาณความแปรปรวนที่ใช้ในการคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่าง และเมื่อพิจารณาระดับของความคลาดเคลื่อนที่กำหนดเป็นเกณฑ์ในการประมาณค่าที่ยอมรับได้ด้วยระดับความเชื่อมั่นของการประมาณค่าเฉลี่ยเท่ากับร้อยละ 95 ในการวางแผนการกำหนดกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเท่ากับ 1 500 คะแนน ปรากฏว่า ผลของการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการประมาณค่าเฉลี่ยของประชากรของการบรรจุศักยภาพแห่งตน มีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการประมาณค่า (S_x) ในภาพรวมเท่ากับ 0 254 และผู้วิจัยกำหนดระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ดังนั้น จึงมีค่าความคลาดเคลื่อน ($z_{\alpha/2} s_x$) เท่ากับ 498 คะแนน ซึ่งมีค่าความคลาดเคลื่อนน้อยกว่าเมื่อเทียบกับค่าความคลาดเคลื่อนที่กำหนดไว้เบื้องต้น

จึงสรุปได้ว่า กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นกลุ่มตัวอย่างที่มีขนาดใหญ่เกินกว่าที่ควรจะเป็นการสมควร จึงทำให้ความคลาดเคลื่อนของการประมาณค่าเฉลี่ยประชากรมีค่าต่ำกว่าค่าความคลาดเคลื่อนที่กำหนดไว้ อย่างไรก็ตาม การมีขนาดของกลุ่มตัวอย่างขนาดที่ทำการวิจัยครั้งนี้มาก ก็เป็นประโยชน์ทำให้ผลการประมาณค่าประชากรมีความแม่นยำมากขึ้น จึงเป็นประโยชน์ให้คาสถิติต่างๆ ที่เป็นตัวบ่งชี้คุณภาพแบบวัดมีความแม่นยำตามไปด้วย

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แบบวัดจำนวน 2 ฉบับ คือ

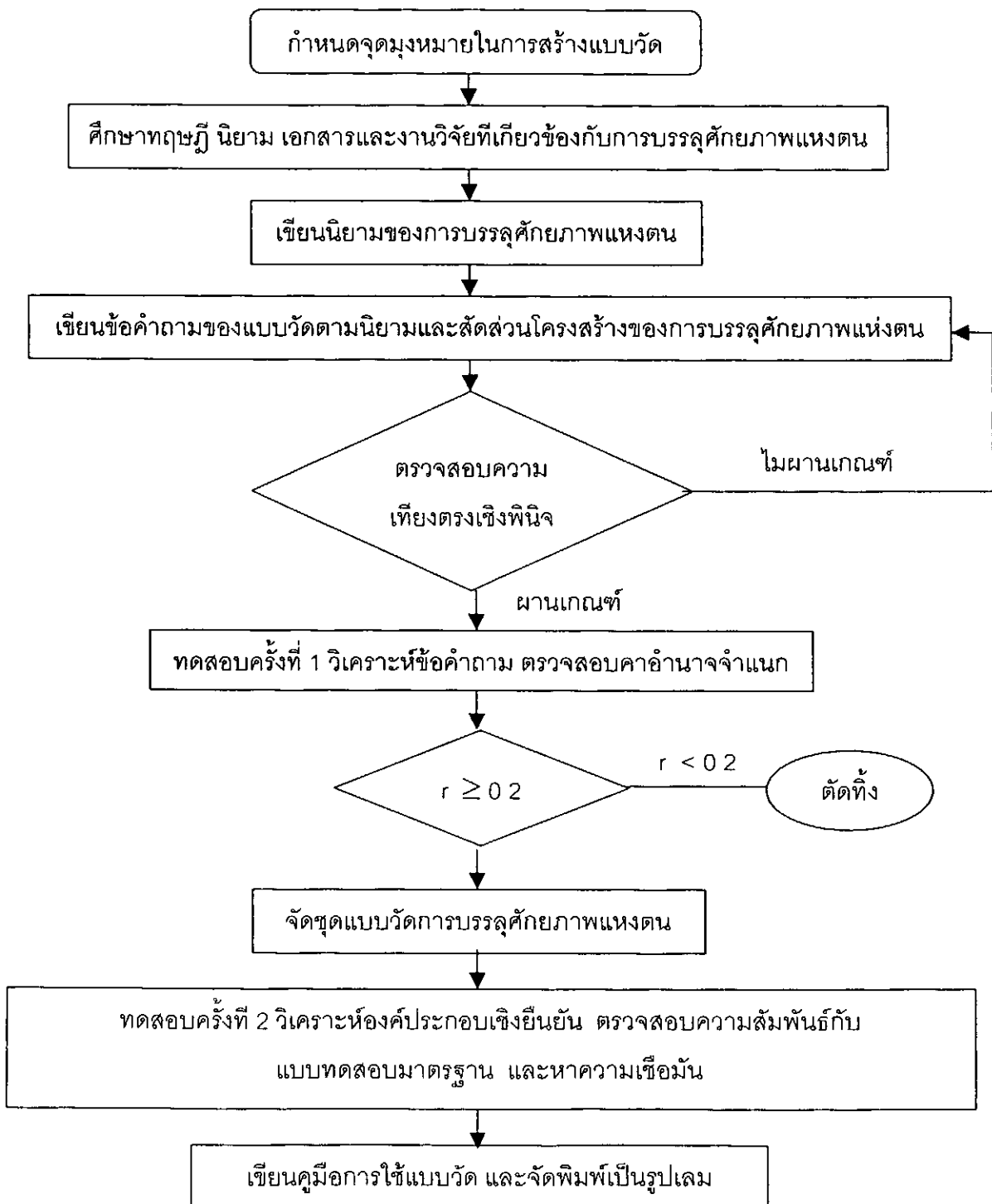
- 1 แบบวัดการบรรลุศักยภาพแห่งตน จำนวน 12 ลักษณะ ดังนี้
 - 1 1 ความสามารถทางเวลา จำนวน 7 ข้อ
 - 1 2 การชี้นำตนเอง จำนวน 6 ข้อ
 - 1 3 ค่านิยมของคนที่มีการบรรลุศักยภาพแห่งตน จำนวน 7 ข้อ
 - 1 4 การไม่ยึดติดกับหลักการมากเกินไป จำนวน 7 ข้อ
 - 1 5 ความไวในการตอบสนองความรู้สึก จำนวน 6 ข้อ
 - 1 6 ความเป็นธรรมชาติ จำนวน 6 ข้อ
 - 1 7 การยกย่องนับถือตนเอง จำนวน 7 ข้อ
 - 1 8 การยอมรับตนเอง จำนวน 8 ข้อ
 - 1 9 ธรรมชาติของมนุษย์ จำนวน 7 ข้อ
 - 1 10 ความสามารถในการมองอย่างกลมกลืน จำนวน 9 ข้อ
 - 1 11 การยอมรับความก้าวร้าว จำนวน 5 ข้อ
 - 1 12 ความสามารถที่จะมีสัมพันธภาพกันอย่างใกล้ชิดกับผู้อื่น จำนวน 8 ข้อ

2 แบบทดสอบ พี โอ ไอ ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยของทัศนีย์ นักบรรเลง (2536) สุนีย์ ดั่งทอง (2536) วิรติ ปานศิลา (2536) และสุรางค์ เกาสวัสดิ์ (2535) พบว่า ได้ใช้แบบทดสอบ พี โอ ไอ ฉบับแปลเป็นภาษาไทยที่มีความคล้ายคลึงกัน ผู้วิจัยจึงนำแบบทดสอบมาปรับใช้ เนื่องจากงานวิจัยต่างๆ นี้ได้ใช้แบบทดสอบ พี โอ ไอ ในการวิจัย และผ่านการหาคุณภาพเครื่องมือโดยผู้เชี่ยวชาญแล้ว จึงมีคุณภาพเพียงพอที่จะนำไปใช้ในการวิจัยต่อไปได้ ซึ่งประกอบด้วย 12 คุณลักษณะ จำนวน 150 ข้อ ดังคุณลักษณะในแบบวัดการบรรลุศักยภาพแห่งตนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือขึ้นที่ 1 แบบวัดการบรรลุศักยภาพแห่งตน

ในการสร้างแบบวัดการบรรลุศักยภาพแห่งตน ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างตามลำดับขั้นตอน

ดังนี้

ภาพประกอบที่ 9 ขั้นตอนในการสร้างแบบวัดการบรรลุศักยภาพแห่งตน

วิธีการหาคุณภาพเครื่องมือขึ้นที่ 1 แบบวัดการบรรลุดัศยภาพแห่งตน

ในการสร้างแบบวัดการบรรลุดัศยภาพแห่งตนฉบับนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างตามลำดับขั้นของภาพประกอบ และมีวิธีการหาคุณภาพเครื่องมือ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1 กำหนดจุดมุ่งหมายในการสร้างแบบวัด ดังนี้

1 1 เพื่อสร้างแบบวัดการบรรลุดัศยภาพแห่งตนของนิสิตระดับปริญญาตรี

1 2 เพื่อหาคุณภาพของแบบวัดการบรรลุดัศยภาพแห่งตน ด้านคาอำนาจจำแนก

คาความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง และคาความเชื่อมั่น

2 ศึกษาทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบรรลุดัศยภาพแห่งตน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างนิยามปฏิบัติการในการสร้างแบบวัด

3 กำหนดนิยามลักษณะผู้บรรลุดัศยภาพแห่งตนทั้ง 12 คุณลักษณะ ได้แก่

3 1 ความสามารถทางเวลา

3 2 การชี้แนะตนเอง

3 3 คานิยมของคนที่มีการบรรลุดัศยภาพแห่งตน

3 4 การไม่ยึดติดกับหลักการมากเกินไป

3 5 ความไวในการตอบสนองความรู้สึก

3 6 ความเป็นธรรมชาติ

3 7 การยกย่องนับถือตนเอง

3 8 การยอมรับตนเอง

3 9 ธรรมชาติของมนุษย์

3 10 ความสามารถในการมองอย่างกลมกลืน

3 11 การยอมรับความก้าวร้าว

3 12 ความสามารถที่จะมีสัมพันธภาพกันอย่างใกล้ชิดกับผู้อื่น

4 สร้างข้อคำถามแบบสถานการณ์ให้ครอบคลุมนิยามปฏิบัติการของคุณลักษณะด้านต่างๆ ทั้ง 12 ด้าน โดยมีรายละเอียดดังนี้

4 1 ลักษณะของแบบวัดเป็นแบบวัดชนิดสถานการณ์ จำนวนสถานการณ์ในแต่ละด้านมี 10 ข้อ รวมทั้งหมด 120 ข้อ

4 2 แบบวัดสถานการณ์ในแต่ละข้อ เป็นสถานการณ์ให้เลือกตอบ 3 ตัวเลือก ซึ่งผู้ตอบต้องตอบตามความคิดเห็นของตน

4 3 การให้คะแนนแต่ละตัวเลือกมีน้ำหนัก 1 2 3 คะแนน โดยยึดหลักดังนี้

ให้ 1 คะแนน สำหรับคำตอบที่แสดงถึงการบรรลุศักยภาพแห่งตนในระดับน้อย

ให้ 2 คะแนน สำหรับคำตอบที่แสดงถึงการบรรลุศักยภาพแห่งตนในระดับ

ปานกลาง

ให้ 3 คะแนน สำหรับคำตอบที่แสดงถึงการบรรลุศักยภาพแห่งตนในระดับมาก

5 นำแบบวัดที่สร้างขึ้นตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้นด้านความเที่ยงตรงเชิงพินิจ (Face Validity) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 10 ท่าน เป็นผู้พิจารณาวาข้อคำถามในแบบวัดที่สร้างขึ้นมานั้น สามารถวัดได้ตรงตามนิยามปฏิบัติการที่กำหนดไว้หรือไม่ รวมทั้งภาษาที่ใช้มีความเหมาะสม ควรแก้ไขเพิ่มเติมในข้อคำถามใด พิจารณาคัดเลือกข้อคำถามที่มีความเที่ยงตรงครอบคลุม รวมทั้งข้อเสนอแนะต่างๆ โดยคัดเลือกข้อคำถามที่มีดัชนีค่าความสอดคล้อง (IOC) มากกว่าหรือเท่ากับ 500 แล้วทำการปรับปรุงข้อคำถามโดยสร้างขึ้นใหม่

6 ทดสอบครั้งที่ 1 นำแบบวัดการบรรลุศักยภาพแห่งตนที่สร้างขึ้น ซึ่งคัดเลือกและปรับปรุงจากการตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้นในด้านความเที่ยงตรงเชิงพินิจโดยผู้เชี่ยวชาญแล้ว ได้ข้อคำถามที่มีดัชนีค่าความสอดคล้องมากกว่าหรือเท่ากับ 500 จำนวน 120 ข้อ โดยแบ่งเป็นด้านละ 10 ข้อ ไปทดสอบกับกลุ่มนิสิตที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นนิสิตระดับปริญญาตรีในสาขาและชั้นปีต่างๆ จำนวน 214 คน เพื่อแสดง หลักฐานคุณภาพของแบบวัดด้านค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมจากข้ออื่นๆ ที่เหลือทั้งหมด โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product – Moment Correlation Coefficient) และคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนกได้ คือ ค่า r มากกว่าหรือเท่ากับ 0.200 ได้ข้อคำถามจำนวน 88 ข้อ ซึ่งมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 213 - 530 โดยรายละเอียดผลการแสดงหลักฐานคุณภาพของแบบวัด การบรรลุศักยภาพแห่งตน มีดังนี้

6.1 ด้านความสามารถทางเวลา จำนวน 7 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 225 ถึง 498

6.2 ด้านการขึ้นนำตนเอง จำนวน 7 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 216 ถึง 456

6.3 ด้านค่านิยมของคนที่มีการบรรลุศักยภาพแห่งตน จำนวน 7 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 218 ถึง 375

6.4 ด้านการไม่ยึดติดกับหลักการมากเกินไป จำนวน 7 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 213 ถึง 524

6.5 ด้านความไวในการตอบสนองความรู้สึก จำนวน 7 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 215 ถึง 427

6.6 ด้านความเป็นธรรมชาติ จำนวน 7 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 218 ถึง 387

- 6 7 ด้านการยกย่องนับถือตนเอง จำนวน 7 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 269 ถึง 400
- 6 8 ด้านการยอมรับตนเอง จำนวน 8 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 228 ถึง 530
- 6 9 ด้านธรรมชาติของมนุษย์ จำนวน 7 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 237 ถึง 470
- 6 10 ด้านความสามารถในการมองอย่างกลมกลืน จำนวน 9 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 220 ถึง 439
- 6 11 ด้านการยอมรับความก้าวร้าว จำนวน 7 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 236 ถึง 456
- 6 12 ด้านความสามารถที่จะมีสัมพันธภาพกันอย่างใกล้ชิดกับผู้อื่น จำนวน 8 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 283 ถึง 483

7 ทดสอบครั้งที่ 2 นำข้อคำถามที่คัดเลือกและปรับปรุงจากการทดสอบครั้งที่ 1 จำนวน 88 ข้อ ไปทดสอบกับนิสิตที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 891 คน เพื่อแสดงหลักฐานคุณภาพโดยการวิเคราะห์ ดังนี้

7 1 แสดงหลักฐานความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างแบบภายใน (Internal Consistency Validity) ด้วยวิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) เพื่อเป็นการทดสอบความสอดคล้องของแบบวัดการบรรลุศักยภาพแห่งตนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นกับแนวคิดที่ผู้วิจัยใช้เป็นหลักในการวิจัยครั้งนี้ โดยพิจารณาจาก ค่าสถิติไค - สแควร์ (χ^2) โดยจะต้องไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่เนื่องจากค่าไค-สแควร์จะแปรผันต่อขนาดกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยจึงพิจารณาค่าสถิติอื่นๆ ร่วมด้วย

- ค่า χ^2 ของแบบวัดการบรรลุศักยภาพแห่งตน มีค่าเท่ากับ 2881.200 และมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.01
- ไค-สแควร์สัมพัทธ์ (χ^2/df) มีค่าเท่ากับ 1.084
- ค่าดัชนีรากของกำลังสองเฉลี่ยของเศษเหลือ (RMR) มีค่า 0.036
- ดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) และ ดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) มีค่า 0.930 และ 0.900 ตามลำดับ

ได้ข้อคำถามที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ 0.01 จำนวน 83 ข้อ และคัดข้อคำถามที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบที่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ 0.01 ออก จำนวน 5 ข้อ จึงเหลือข้อคำถามในแต่ละด้านเป็นจำนวน 7, 6, 7, 7, 6, 6, 7, 8, 7, 9, 5 และ 8 ข้อ เหลือข้อคำถามจำนวน 83 ข้อ

7.2 แสดงหลักฐานความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างแบบภายนอก (External Consistency Validity) โดยศึกษาจากสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนจากแบบวัดการบรรลุศักยภาพที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นหลังจากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันจำนวน 83 ข้อ กับคะแนนจากแบบทดสอบมาตรฐาน พี โอ ไอ จำนวน 150 ข้อ ซึ่งแบบวัดการบรรลุศักยภาพแห่งตน สามารถแสดงหลักฐานความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างแบบหาสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์กับแบบทดสอบมาตรฐาน พี โอ ไอ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์รายด้านเท่ากับ 0.766, 0.715, 0.797, 0.796, 0.848, 0.790, 0.674, 0.677, 0.804, 0.828, 0.666 และ 0.789 โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ 0.01 และมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ทั้งฉบับเท่ากับ 0.860 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

7.3 แสดงหลักฐานความเชื่อมั่นของแบบวัดการบรรลุศักยภาพแห่งตน ซึ่งตรวจสอบด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) โดยรายละเอียดผลการแสดงหลักฐานคุณภาพของแบบวัดการบรรลุศักยภาพแห่งตนจำนวน 83 ข้อ มีค่าดังนี้ 0.583, 0.553, 0.506, 0.674, 0.461, 0.455, 0.615, 0.754, 0.685, 0.657, 0.493 และ 0.685 ตามลำดับ ซึ่งค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับของแบบวัดการบรรลุศักยภาพแห่งตนมีค่าเท่ากับ 0.934

8 เขียนคู่มือการใช้แบบวัดการบรรลุศักยภาพแห่งตนและจัดพิมพ์เป็นรูปเล่ม เพื่อนำไปใช้ในการวิจัยต่อไป

ลักษณะของแบบวัดที่ใช้ในการวิจัย

ลักษณะของแบบวัดแต่ละฉบับ มีลักษณะดังนี้

ฉบับที่ 1 แบบวัดการบรรลุศักยภาพแห่งตน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของนิสิต ดังตัวอย่าง

(1) สาขาวิชาที่ศึกษาของนิสิต

☐ สาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ ได้แก่ คณะแพทยศาสตร์

คณะทันตแพทยศาสตร์ คณะเภสัชศาสตร์ คณะพยาบาลศาสตร์ และคณะสหเวชศาสตร์

☐ สาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ได้แก่ คณะวิทยาศาสตร์ และ
คณะวิศวกรรมศาสตร์

☐ สาขามนุษยศาสตร์ ได้แก่ คณะมนุษยศาสตร์
คณะศิลปกรรมศาสตร์ และสถาบันพัฒนาการทองเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

☐ สาขาสังคมศาสตร์ ได้แก่ คณะสังคมศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์
คณะพลศึกษา และวิทยาลัยนานาชาติเพื่อศึกษาความยั่งยืน

(2) ชั้นปีที่ศึกษาของนิสิต

☐ ชั้นปีที่ 1

☐ ชั้นปีที่ 2

☐ ชั้นปีที่ 3

☐ ชั้นปีที่ 4 หรือชั้นปีที่สูงกว่า

ตอนที่ 2 แบบวัดการบรรลุศักยภาพแห่งตน ดังตัวอย่าง

คำชี้แจง ให้ทำเครื่องหมาย X ลงในกระดานคำตอบให้ตรงกับตัวเลือกที่นิสิตตัดสินใจแล้วว่าตรงกับ
ความรู้สึกของนิสิตมากที่สุด

ด้านความสามารถทางเวลา

(0) ในช่วงของการสอบ หลังการสอบวิชาแรกผ่านไป นิตยาคิดว่าตนทำได้ไม่ด้นัก ถ้าท่าน
เป็นนิตยา ท่านจะมีความคิดเช่นไร

ก วิชาต่อไปก็คงจะแยเหมือนวิชาแรก (1 คะแนน)

ข ต้องตั้งใจให้ดีที่สุดเพื่อวิชาต่อไป (3 คะแนน)

ค คิดท้อใจบ้างเล็กน้อย (2 คะแนน)

ด้านการชี้นำตนเอง

(0) เพื่อนๆ ของสุนิตาแต่งตัวตามแฟชั่นทุกคน ซึ่งบางครั้งสุนิตาคิดความมันไปเกินไป ถ้าท่านเป็นสุนิตา ท่านจะปฏิบัติตนเช่นไร

- ก แต่งตัวตามเพื่อนๆ (1 คะแนน)
- ข แต่งตัวตามที่ตนเองเห็นว่าเหมาะสม (3 คะแนน)
- ค แต่งตัวเหมือนกับเพื่อน แต่หลีกเลี่ยงบางชุดที่ไปเกินไป (2 คะแนน)

ด้านค่านิยมของคนที่มีการบรรลุศักยภาพแห่งตน

(0) พิศมัยต้องการไปดูภาพยนตร์เรื่องหนึ่งมาก แต่เพื่อนๆ ของพิศมัยไม่ต้องการดูภาพยนตร์เรื่องนี้ ถ้าท่านเป็นพิศมัย ท่านจะปฏิบัติตนเช่นไร

- ก ไม่ไปดูภาพยนตร์เรื่องนี้เลย (1 คะแนน)
- ข ไปดูภาพยนตร์เรื่องนี้คนเดียว (3 คะแนน)
- ค พยายามโน้มน้าวเพื่อนให้ไปด้วยกัน (2 คะแนน)

ด้านการไม่ยึดติดกับหลักการมากเกินไป

(0) วีระชัยได้รับมอบหมายให้เก็บเงินค่าทัศนศึกษาของมหาวิทยาลัย แต่มีเพื่อนนำเงินมาให้เกินกำหนดไปหนึ่งวันเนื่องจากทางบ้านไม่สามารถส่งเงินมาให้ได้ ถ้าท่านเป็นวีระชัย ท่านจะปฏิบัติตนเช่นไร

- ก ไม่รับเงินและตัดรายชื่อเพื่อนคนนั้นออกจากการเดินทาง (1 คะแนน)
- ข ไม่รับเงินและให้เพื่อนไปติดต่อกับทางมหาวิทยาลัยเอง (2 คะแนน)
- ค รับเงินจากเพื่อนและกลับไปเช็กยอดบัญชีเพิ่มเข้าไปใหม่ (3 คะแนน)

ด้านความไวในการตอบสนองความรู้สึก

(0) กิตติพงษ์มีทักษะทางการพิมพ์งาน แต่ก็ไม่เคยรับจ้างงานด้านนี้มาก่อน ต่อมา มีผู้จ้างให้กิตติพงษ์ช่วยพิมพ์งานให้ ถ้าท่านเป็นกิตติพงษ์ ท่านจะปฏิบัติตนเช่นไร

- ก รับรับงานนั้นทันที (3 คะแนน)
- ข ลังเลและขอเวลาตัดสินใจก่อน (2 คะแนน)
- ค ไม่รับเพราะกลัวจะทำงานนั้นไม่ได้ (1 คะแนน)

ด้านความเป็นธรรมชาติ

(0) วันนี้เพื่อนนัดกันไปเที่ยว อัญชลีได้ใส่ชุดใหม่ไป เพื่อนๆชมว่าวันนี้อัญชลีดูสวยเป็นพิเศษซึ่งอัญชลีรู้สึกดีใจ ถ้าท่านเป็นอัญชลี ท่านจะปฏิบัติตนเช่นไร

- ก. เกียวกาก็เหมือนทุกๆวัน (1 คะแนน)
- ข. ถ่อมตนว่าไม่ถึงขนาดนั้นหรอก (2 คะแนน)
- ค. ยอมรับคำชมด้วยความรู้สึกยินดี (3 คะแนน)

ด้านการยกย่องนับถือตนเอง

(0) พิชณได้เรียนคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ตามความตั้งใจ ต่อมาเขาเรียนได้เกรดไม่ดีแถมบางวิชายังตกแต่ก็บากบั่นจนจบ ถ้าท่านเป็นพิชณ ท่านจะมีความคิดเช่นไร

- ก. คิดว่าจะอะไรที่ผ่านมาก็ให้ผ่านไปไม่นานจดจำไว้ (2 คะแนน)
- ข. คิดถึงแต่ความโง่เงาในการเรียนของตนที่ผ่านมา (1 คะแนน)
- ค. คิดปลอบปล้ำใจในความอดทนไม่ย่อท้อของตนเอง (3 คะแนน)

ด้านการยอมรับตนเอง

(0) ชนิดาเป็นคนตั้งใจทำงานมากจนบางครั้งเคร่งเครียดเกินไป ต่อมาได้มีเพื่อนท้วงติงว่าให้ลดความเคร่งเครียดลงบ้าง ถ้าท่านเป็นชนิดา ท่านจะปฏิบัติตนเช่นไร

- ก. รับฟังและคิดนำไปปรับปรุงตนเอง (3 คะแนน)
- ข. ไม่ยอมรับฟังและโกรธที่เพื่อนทักท้วง (1 คะแนน)
- ค. รับฟัง แต่ไม่คิดที่จะปรับตัวแต่อย่างใด (2 คะแนน)

ด้านธรรมชาติของมนุษย์

(0) วินิจเป็นเพื่อนของสุนทรี สุนทรีเลี้ยงแมวอยู่ตัวหนึ่ง ต่อมามันโดนสุนัขกัดตาย สุนทรีร้องไห้เสียใจอย่างหนัก ถ้าท่านเป็นวินิจ ท่านจะปฏิบัติตนเช่นไร

- ก. ปลอบใจสุนทรี (3 คะแนน)
- ข. ปลอยให้ร้องไห้ต่อไป (2 คะแนน)
- ค. รำคาญและตอวาสุนทรีว่าน่าเบื่อ (1 คะแนน)

ด้านความสามารถในการมองอย่างกลมกลืน

(0) อารีย์อ่านหนังสือพิมพ์ เรื่องลูกเลี้ยงเอามัดแทงพ่อเลี้ยงเนื่องจากพ่อเลี้ยงข่มขืนแม่ของ

ตน ถ้าท่านเป็นอารีย์ ท่านจะมีความคิดเห็นไร

- ก รู้สึกสมน้ำหน้าพ่อเลี้ยงแล้ว (1 คะแนน)
- ข รู้สึกว่าลูกเลี้ยงทำรุนแรงเกินไป (2 คะแนน)
- ค รู้สึกเห็นใจลูกเลี้ยงและเข้าใจในเหตุการณ์ (3 คะแนน)

ด้านการยอมรับความก้าวร้าว

(0) ไตรภพโดนวิจิตตอวาวาขโมยหนังสือของเขาไป โดยที่ไตรภพไม่ได้ทำ ตอมาวิจิตพบวา

ตนลืมนำหนังสือเล่มนั้นไว้ในห้องสมุด ถ้าท่านเป็นไตรภพ ท่านจะปฏิบัติตนเช่นไร

- ก ให้อภัยวิจิตและไม่คิดอะไร (3 คะแนน)
- ข กลับไปตอวาวาวิจิตว่าไม่รอบคอบ (1 คะแนน)
- ค ไม่ตอวาวาวิจิตแต่ไม่ยุ่งเกี่ยวกับอีก (2 คะแนน)

ด้านความสามารถที่จะมีสัมพันธภาพกันอย่างใกล้ชิดกับผู้อื่น

(0) เสาวลักษณ์ต้องย้ายที่เรียนกะทันหันเนื่องจากครอบครัวต้องย้ายที่ทำงาน ในวันแรกของการ

ไปมหาวิทยาลัยใหม่ ถ้าท่านเป็นเสาวลักษณ์ ท่านจะปฏิบัติตนเช่นไร

- ก นั่งเงียบไม่พูดคุยกับใคร (1 คะแนน)
- ข รอให้มีคนมาทักก่อนจึงพูดด้วย (2 คะแนน)
- ค พยายามทำความรู้จักกับเพื่อนใหม่ (3 คะแนน)

เกณฑ์การให้คะแนน

การให้คะแนนในแต่ละตัวเลือก ให้ตามความเข้มของข้อความแต่ละคุณลักษณะ ดังนี้

ให้ 3 คะแนน เมื่อเลือกตอบในตัวเลือกที่แสดงถึงการบรรลุศักยภาพแห่งตนสูง

ให้ 2 คะแนน เมื่อเลือกตอบในตัวเลือกที่แสดงถึงการบรรลุศักยภาพแห่งตนปานกลาง

ให้ 1 คะแนน เมื่อเลือกตอบในตัวเลือกที่แสดงถึงการบรรลุศักยภาพแห่งตนต่ำ

การแปลความหมายคะแนน

แบบวัดการบรรลุศักยภาพแห่งตน ชนิดสถานการณ์ 3 ตัวเลือก โดยแต่ละตัวเลือกมีเกณฑ์

การให้คะแนนตามความเข้มของแต่ละคุณลักษณะ เป็น 1 2 และ 3 คะแนน จำนวนทั้งสิ้น 83 ข้อ

คะแนนเต็ม 249 คะแนน มีการแปลความหมายคะแนน ดังนี้

- คะแนนตั้งแต่ 195 – 249 แสดงว่ามีการบรรลุศักยภาพแห่งตนอยู่ในระดับสูง
 คะแนนตั้งแต่ 139 – 194 999 แสดงว่ามีการบรรลุศักยภาพแห่งตนอยู่ในระดับปานกลาง
 คะแนนตั้งแต่ 83 – 138 999 แสดงว่ามีการบรรลุศักยภาพแห่งตนอยู่ในระดับต่ำ

ฉบับที่ 2 แบบทดสอบพี โอ ไอ ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของนิสิต ดังตัวอย่าง

(1) สาขาวิชาที่ศึกษาของนิสิต

☐ สาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ ได้แก่ คณะแพทยศาสตร์

คณะทันตแพทยศาสตร์ คณะเภสัชศาสตร์ คณะพยาบาลศาสตร์ และคณะสหเวชศาสตร์

☐ สาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ได้แก่ คณะวิทยาศาสตร์ และ
คณะวิศวกรรมศาสตร์

☐ สาขามนุษยศาสตร์ ได้แก่ คณะมนุษยศาสตร์

คณะศิลปกรรมศาสตร์ และสถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

☐ สาขาสังคมศาสตร์ ได้แก่ คณะสังคมศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์

คณะพลศึกษา และวิทยาลัยนานาชาติเพื่อศึกษาความยั่งยืน

(2) ชั้นปีที่ศึกษาของนิสิต

☐ ชั้นปีที่ 1

☐ ชั้นปีที่ 2

☐ ชั้นปีที่ 3

☐ ชั้นปีที่ 4 หรือชั้นปีที่สูงกว่า

ตอนที่ 2 แบบทดสอบพี โอ ไอ ดังตัวอย่าง

คำชี้แจง ให้ทำเครื่องหมาย X ลงในกระดาษคำตอบให้ตรงกับตัวเลือกที่นิสิตตัดสินใจแล้วว่าตรงกับ
ความรู้สึกของนิสิตมากที่สุด

(0)	ก ฉันยึดถือในหลักแห่งความยุติธรรม	(0 คะแนน)
	ข ฉันไม่ยึดถือในหลักแห่งความยุติธรรมเสมอไป	(1 คะแนน)
(00)	ก ฉันรู้สึกว่าการฉันต้องพูดความจริง	(0 คะแนน)
	ข ฉันไม่พูดความจริงเสมอไป	(1 คะแนน)

เกณฑ์การให้คะแนน

เมื่อผู้ตอบเลือกตอบตรงกับด้านที่ต้องการวัด จะได้ 1 คะแนน ถ้าเลือกตรงข้ามกับด้านที่ต้องการวัดจะได้ 0 คะแนน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอนดังนี้

- 1 ติดต่อทำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถึงคณบดีแต่ละคณะในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อขอความกรุณาในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับนิสิตที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย
- 2 ติดต่อนิสิตในแต่ละคณะที่เลือกเป็นกลุ่มตัวอย่าง นัดหมายวัน เวลา และสถานที่ ก่อนที่จะนำแบบวัดไปเก็บข้อมูล
- 3 จัดเตรียมแบบวัดให้เพียงพอกับจำนวนนิสิตที่ทำการวัดในแต่ละครั้ง และวางแผนดำเนินการวัดเอง
- 4 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ตามวัน เวลาและสถานที่ที่กำหนดขึ้น และชี้แจงให้นิสิตเข้าใจวัตถุประสงค์ในการวัด และประโยชน์ที่ได้รับจากการวัดอย่างชัดเจน โดยระยะเวลาที่ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้
 - 4 1 การทดสอบครั้งที่ 1 กับนิสิตที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 214 คน ในช่วงเดือนมิถุนายน 2548 เพื่อตรวจสอบค่าอำนาจจำแนก
 - 4 2 การทดสอบครั้งที่ 2 กับนิสิตที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 891 คน ในช่วงเดือนมิถุนายน 2548 เพื่อแสดงค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างและความเชื่อมั่น
 - 4 3 การทดสอบครั้งที่ 3 กับนิสิตที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 882 คน ในช่วงเดือนกรกฎาคม 2548 เพื่อแสดงระดับการบรรลุศักยภาพแห่งตนของนิสิตปริญญาตรี ในแต่ละสาขาวิชา และในแต่ละชั้นปีที่ศึกษา
- 5 นำแบบวัดที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลแต่ละครั้ง มาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ และนำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ นำผลที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูล

การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

1 วิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของแบบวัดการบรรลุศักยภาพแห่งตนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

2 วิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกของแบบวัด โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมจากข้ออื่น ๆ ที่เหลือทั้งหมดโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product – Moment Correlation Coefficient)

3 วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบความน่าจะเป็นสูงสุด (Confirmatory Maximum Likelihood Factor Analysis) ของแบบวัดการบรรลุศักยภาพแห่งตนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

4 วิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของแบบวัดการบรรลุศักยภาพแห่งตนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น กับแบบทดสอบพี โอ ไอ และใช้สถิติในการทดสอบนัยสำคัญ

5 วิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับของแบบวัดการบรรลุศักยภาพแห่งตนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น และวิเคราะห์ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการวัด

6 เปรียบเทียบระดับการบรรลุศักยภาพแห่งตนของนิสิตในแต่ละสาขาวิชา และในแต่ละชั้นปี ด้วยสถิติทดสอบเอฟ (F-test) จากการวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทาง (Two – Way Analysis of Variance) ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทำการทดสอบภายหลังด้วยวิธีเชฟเฟ (Scheffe's S-Test)

7 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ มีดังต่อไปนี้

7.1 สถิติที่ใช้ในการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง

สูตรการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างเพื่อใช้ในการประมาณค่าเฉลี่ยของประชากรโดยใช้สูตรการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random sampling) ด้วยความเชื่อมั่นร้อยละ 99 เปอร์เซนต์ ($\alpha = 0.01$) ซึ่งมีค่า $Z_{\alpha/2} = 2.58$ (มยุรี ศรีชัย 2538 : 104 - 105)

$$n = \frac{\sum_{g=1}^k \frac{N_g^2 S_g^2}{W_g}}{\frac{N^2 e^2}{Z_{\alpha/2}^2} + \sum_{g=1}^k N_g S_g^2}$$

เมื่อ	n	แทน	ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
	N	แทน	จำนวนนิสิตทั้งหมด
	k	แทน	จำนวนชั้นปี (4 ระดับ)
	S_g^2	แทน	ค่าความแปรปรวนของการบรรลุศักยภาพแห่งตน
	e	แทน	ความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่า ($Z_{\alpha/2} S_g$)
	N_g	แทน	จำนวนนิสิตในแต่ละชั้นปี
	W_g	แทน	$\frac{N_g}{N}$

7.2 สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

7.2.1 แสดงความเที่ยงตรงเชิงพินิจโดยผู้เชี่ยวชาญ หาได้จากค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of consistency IOC) (บุญเชิด ภิญญอนันตพงษ์ 2545 : 95)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ	IOC	แทน	ค่าดัชนีความสอดคล้อง
	$\sum R$	แทน	ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ
	N	แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

7.2.2 ค่าอำนาจจำแนกของแบบวัด โดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมทุกข้อ (บุญเชิด ภิญญอนันตพงษ์ 2545 : 161)

$$r_{xx} = \frac{N \sum XY - \sum X \sum Y}{\sqrt{\{N \sum X^2 - (\sum X)^2\} \{N \sum Y^2 - (\sum Y)^2\}}}$$

เมื่อ	N	แทน	จำนวนคนในกลุ่ม
	X	แทน	คะแนนของข้อคำถาม
	Y	แทน	คะแนนผลรวมของข้ออื่นๆ ที่เหลือทุกข้อ

7.2.3 แสดงความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) โดยใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) โดยใช้โปรแกรม LISREL 8.30 ด้วยการพิจารณาคาสติติ ดังนี้ (นงลักษณ์ วิรัชชัย 2542 : 113 - 161)

- (1) ไค-สแควร์ (χ^2) ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($P > 0.05$) แต่เนื่องจากค่าไค-สแควร์จะแปรผันต่อขนาดกลุ่มตัวอย่าง จึงพิจารณาสถิติตัวอื่นร่วมด้วย
- (2) ไค-สแควร์สัมพัทธ์ (χ^2 / df) มีค่าน้อยกว่า 3.000
- (3) ค่าดัชนีรากของกำลังสองเฉลี่ยของเศษเหลือ (RMR) มีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ 0.050
- (4) ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) มีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 0.900
- (5) ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) มีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 0.900

7.2.4 แสดงความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างโดยหาคาสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ โดยใช้สูตรหาคาสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson product – moment coefficient correlation) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ 2543 : 259)

$$r_{xx} = \frac{N \sum XY - \sum X \sum Y}{\sqrt{\{N \sum X^2 - (\sum X)^2\} \{N \sum Y^2 - (\sum Y)^2\}}}$$

เมื่อ	r_{xy}	แทน	สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร X กับ Y
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนจากแบบวัดที่สร้างขึ้น
	$\sum Y$	แทน	ผลรวมของคะแนนจากแบบทดสอบมาตรฐาน
	$\sum X^2$	แทน	ผลรวมของ X แต่ละตัวยกกำลังสอง
	$\sum Y^2$	แทน	ผลรวมของ Y แต่ละตัวยกกำลังสอง
	$\sum XY$	แทน	ผลรวมของผลคูณ X กับ Y
	N	แทน	จำนวนคนของกลุ่มตัวอย่าง

7.2.5 ทดสอบความมีนัยสำคัญของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ โดยใช้ t-test (ล้วน
สายยศ และอังคณา สายยศ 2540 : 250)

$$t = r \sqrt{\frac{N-2}{1-r^2}}$$

เมื่อ	t	แทน	ค่าการแจกแจงแบบ t
	r	แทน	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
	N	แทน	จำนวนกลุ่ม
	df	=	N - 2

7.2.6 แสดงความเชื่อมั่นของแบบวัด (Reliability) โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา
(α -coefficient) ของครอนบัค (Cronbach) (บุญเจิด ภิญโญอนันตพงษ์ 2545 : 131)

$$\alpha = \frac{k}{k-1} \left\{ 1 - \frac{\sum s_i^2}{s_t^2} \right\}$$

เมื่อ	α	แทน	สัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น
	k	แทน	จำนวนข้อสอบของเครื่องมือวัด
	s_i^2	แทน	คะแนนความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ
	s_t^2	แทน	คะแนนความแปรปรวนของคะแนนแบบวัดทั้งฉบับ

7 2 7 แสดงค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการวัด (Standard error of measurement S_e) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ 2543 : 244 - 245)

$$S_e = S\sqrt{1 - r_{tt}}$$

เมื่อ	r_{tt}	แทน	ความเชื่อมั่นของแบบวัด
	S_e	แทน	ความความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการวัด
	S	แทน	คะแนนเบี่ยงเบนมาตรฐานในการวัด

7 3 สถิติที่ใช้ในการวิจัย

7 3 1 คาสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) , ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S)
ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของคะแนนเฉลี่ย (S_M)

7 3 2 เปรียบเทียบระดับการบรรลุศักยภาพแห่งตน ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวน
สองทาง (Two – way ANOVA) (ล้วน สายยศ , และอังคณา สายยศ 2540 : 286)

7 3 3 ทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยเป็นรายคู่ของการบรรลุศักยภาพแห่ง
ตน โดยใช้วิธีแบบเชฟเฟ (Scheffe's S - test) ในกรณีที่พบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยอย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติ (ล้วน สายยศ , และอังคณา สายยศ 2540 : 319)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการแปลความหมายของผลการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

k	แทน	จำนวนข้อคำถามของแบบวัด
n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
X	แทน	คะแนนเต็มรายข้อของแบบวัด
S	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
M	แทน	ค่าเฉลี่ย
S_M	แทน	ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของคะแนนเฉลี่ย
X_1	แทน	แบบวัดการบรรลุดัศยภาพแห่งตนด้านความสามารถทางเวลา
X_2	แทน	แบบวัดการบรรลุดัศยภาพแห่งตนด้านการชี้แนะตนเอง
X_3	แทน	แบบวัดการบรรลุดัศยภาพแห่งตนด้านค่านิยมของคนที่มี การบรรลุดัศยภาพแห่งตน
X_4	แทน	แบบวัดการบรรลุดัศยภาพแห่งตนด้านการไม่ยึดติดกับหลักการ มากเกินไป
X_5	แทน	แบบวัดการบรรลุดัศยภาพแห่งตนด้านความไวในการตอบสนอง ความรู้สึก
X_6	แทน	แบบวัดการบรรลุดัศยภาพแห่งตนด้านความเป็นธรรมชาติ
X_7	แทน	แบบวัดการบรรลุดัศยภาพแห่งตนด้านการยกย่องนับถือตนเอง
X_8	แทน	แบบวัดการบรรลุดัศยภาพแห่งตนด้านการยอมรับตนเอง
X_9	แทน	แบบวัดการบรรลุดัศยภาพแห่งตนด้านธรรมชาติของมนุษย์
X_{10}	แทน	แบบวัดการบรรลุดัศยภาพแห่งตนด้านความสามารถในการมอง อย่างกลมกลืน

X_{11}	แทน	แบบวัดการบรรลุศักยภาพแห่งตนด้านการยอมรับความก้าวร้าว
X_{12}	แทน	แบบวัดการบรรลุศักยภาพแห่งตนด้านความสามารถที่จะมี สัมพันธ์ภาพกันอย่างใกล้ชิดกับผู้อื่น
r	แทน	ค่าอำนาจจำแนกของข้อคำถามเป็นรายข้อ
r_{ii}	แทน	ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัด
SE_{meas}	แทน	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการวัด
r_{xy}	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์จากการหาความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง แบบหาความสัมพันธ์กับแบบทดสอบมาตรฐาน
b	แทน	ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ
R^2	แทน	ค่าความแปรปรวนสหสัมพันธ์
χ^2	แทน	ค่าไค-สแควร์
χ^2/df	แทน	ค่าไค-สแควร์สัมพัทธ์
RMR	แทน	ค่าดัชนีรากของกำลังสองเฉลี่ยของเศษเหลือ
GFI	แทน	ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน
AGFI	แทน	ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับค่าแล้ว
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณา F-distribution
SS	แทน	ผลบวกกำลังสองของคะแนน (Sum of Squares)
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยของผลบวกกำลังสอง (Mean Squares)
df	แทน	ระดับชั้นแห่งความเป็นอิสระ (Degrees of Freedom)
**	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 01
*	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 05

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 การทดสอบครั้งที่ 1 การวิเคราะห์ข้อคำถามเป็นรายข้อ เพื่อตรวจสอบ
ค่าอำนาจจำแนกของแบบวัดการบรรลุดัศยภาพแห่งตน

ตอนที่ 2 การทดสอบครั้งที่ 2 การตรวจสอบคุณภาพของแบบวัดการบรรลุดัศยภาพแห่งตน

2 1 การวิเคราะห์หองค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) เพื่อ
แสดงความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง

2 2 การหาความสัมพันธ์กับแบบทดสอบมาตรฐาน (Correlation with other test)
เพื่อแสดงความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง

2 3 การแสดงความเชื่อมั่นของแบบวัด ด้วยวิธีวิธีหาสัมประสิทธิ์แอลฟา
(α -coefficient) ของครอนบัค (Cronbach)

ตอนที่ 3 การทดสอบครั้งที่ 3 การศึกษาระดับการบรรลุดัศยภาพแห่งตนของนิสิตปริญญาตรี
ในแต่ละสาขาวิชาและในแต่ละชั้นปีที่ศึกษา

3 1 ค่าสถิติพื้นฐานและการประมาณค่าเฉลี่ยประชากรของคะแนนแบบวัดการบรรลุดัศยภาพแห่งตนโดยภาพรวม จากกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสาขาวิชาและชั้นปีที่ศึกษา

3 2 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของการบรรลุดัศยภาพแห่งตน ของนิสิต
ปริญญาตรี จำแนกตามสาขาวิชาและชั้นปีที่ศึกษา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 การทดสอบครั้งที่ 1 การวิเคราะห์ข้อคำถามเป็นรายข้อ เพื่อตรวจสอบ
ค่าอำนาจจำแนกของแบบวัดการบรรลุดัศยภาพแห่งตน

ผู้วิจัยได้นำแบบวัดการบรรลุดัศยภาพแห่งตนที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้น
จากผู้เชี่ยวชาญแล้ว จำนวน 120 ข้อ ไปทดสอบครั้งที่ 1 กับนิสิตปริญญาตรีที่มีความคล้ายคลึงกับ
กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 214 คน แล้วนำผลการทดสอบมาหาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อโดยการหาค่า
สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมจากข้ออื่น ๆ ที่เหลือทั้งหมดโดยการหาค่า
สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product – Moment Correlation Coefficient) แล้ว
คัดเลือกข้อที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ตั้งแต่ 0.200 ขึ้นไป ผลการวิเคราะห์แสดงดังตาราง 4

ตาราง 4 ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบวัดการบรรลุนิติภาวะทางเพศ

องค์ประกอบ	ก่อนการคัดเลือก		หลังการคัดเลือก	
	k	r	k	r
X_1	10	018 - 498	7	225 - 498
X_2	10	- 017 - 456	7	216 - 456
X_3	10	124 - 375	7	218 - 375
X_4	10	- 019 - 524	7	213 - 524
X_5	10	057 - 427	7	215 - 427
X_6	10	- 026 - 387	7	218 - 387
X_7	10	002 - 400	7	269 - 400
X_8	10	088 - 530	8	228 - 530
X_9	10	104 - 470	7	237 - 470
X_{10}	10	116 - 439	9	220 - 439
X_{11}	10	- 123 - 456	7	236 - 456
X_{12}	10	140 - 483	8	283 - 483
รวม	120	- 123 - 530	88	213 - 530

จากตาราง 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า แบบวัดการบรรลุนิติภาวะทางเพศ จำนวน 120 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง - 123 ถึง 530 ผู้วิจัยจึงทำการคัดเลือกข้อคำถามไว้ ในด้านที่ 1 , ด้านที่ 2 , ด้านที่ 3 , ด้านที่ 4 , ด้านที่ 5 , ด้านที่ 6 , ด้านที่ 7 , ด้านที่ 9 และด้านที่ 11 จำนวน 7 ข้อ ด้านที่ 8 และด้านที่ 12 จำนวน 8 ข้อ ด้านที่ 10 จำนวน 9 ข้อ รวมทั้งสิ้น 88 ข้อ ซึ่งมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.213 ถึง 0.530 เพื่อใช้ในการทดสอบครั้งต่อไป

ตอนที่ 2 การทดสอบครั้งที่ 2 การตรวจสอบคุณภาพของแบบวัดการบรรลุศักยภาพ
 แหงตน

2.1 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) เพื่อ
 แสดงความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง

ผู้วิจัยได้นำแบบวัดการบรรลุศักยภาพหงตน จำนวน 88 ข้อ ที่ได้จากการทดสอบ
 ครั้งที่ 1 ไปทดสอบกับนิสิตปริญญาตรีจำนวน 891 คน เพื่อนำมาแสดงความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง
 โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ผลการวิเคราะห์แสดงดังตาราง 5

ตาราง 5 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันเป็นรายด้านเพื่อแสดงความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง
ของแบบวัดการบรรลุศักยภาพตนเอง

องค์ประกอบ	ก่อนการคัดเลือก			หลังการคัดเลือก		
	K	b	R ²	K	b	R ²
X ₁	7	0.409	0.181	7	0.409	0.181
X ₂	7	0.253	0.094	6	0.298	0.110
X ₃	7	0.369	0.143	7	0.369	0.143
X ₄	7	0.473	0.256	7	0.473	0.256
X ₅	7	0.214	0.059	6	0.250	0.068
X ₆	7	0.293	0.123	6	0.333	0.143
X ₇	7	0.409	0.181	7	0.409	0.181
X ₈	8	0.531	0.289	8	0.531	0.289
X ₉	7	0.183	0.247	7	0.483	0.247
X ₁₀	9	0.421	0.197	9	0.421	0.197
X ₁₁	7	0.231	0.289	5	0.372	0.404
X ₁₂	8	0.504	0.201	8	0.504	0.201
รวม	88			83		
χ^2				2881.200**		
df				2659		
χ^2/df				1.084		
RMR				0.036		
GFI				0.930		
AGFI				0.900		

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.1

จากตาราง 5 พบว่า รูปแบบโครงสร้างของแบบวัดการบรรลุศักยภาพแห่งตนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 88 ข้อ มีความสัมพันธ์ระหว่างแบบวัดแต่ละด้านกับแนวคิดหลักที่ผู้วิจัยใช้เป็นหลักในการวิจัย ครั้ง โดยมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ - 0.20 ถึง 0.740 ทั้ง 12 องค์ประกอบ มีด้านความสามารถทางเวลา ด้านการชี้นำตนเอง ด้านค่านิยมของคนที่มีการบรรลุศักยภาพแห่งตน, ด้านการไม่ยึดติดกับหลักการมากเกินไป ด้านความไวในการตอบสนองความรู้สึก ด้านความเป็นธรรมชาติ, ด้านการยกย่องนับถือตนเอง, ด้านการยอมรับตนเอง, ด้านธรรมชาติของมนุษย์, ด้านความสามารถในการมองอย่างกลมกลืน ด้านการยอมรับความก้าวร้าว และด้านความสามารถที่จะมีสัมพันธ์ภาพกันอย่างใกล้ชิดกับผู้อื่น มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ 0.409, 0.253, 0.369, 0.473, 0.214, 0.293, 0.409, 0.531, 0.183, 0.421, 0.231 และ 0.504 ตามลำดับ ค่าสหสัมพันธ์ความแปรปรวนของแบบวัดทั้ง 12 ด้านมีค่า 0.181, 0.094, 0.143, 0.256, 0.059, 0.123, 0.181, 0.289, 0.247, 0.197, 0.289 และ 0.201 ตามลำดับ แต่เมื่อตรวจสอบค่านัยสำคัญทางสถิติของค่าน้ำหนักองค์ประกอบว่า มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 หรือไม่ ปรากฏว่า มีข้อสอบจำนวน 5 ข้อ ที่ค่าน้ำหนักองค์ประกอบไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงทำการตัดข้อคำถาม 5 ข้อนั้นทิ้ง เหลือข้อคำถามจำนวน 83 ข้อ และได้ตรวจสอบค่าน้ำหนักองค์ประกอบอีกครั้ง ได้ค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ 0.250 ถึง 0.531 เป็นค่าน้ำหนักองค์ประกอบ ดังนี้ 0.409, 0.298, 0.369, 0.473, 0.250, 0.333, 0.409, 0.531, 0.483, 0.421, 0.372 และ 0.504 ตามลำดับ พิจารณาแล้วเห็นว่าค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ในระดับที่เหมาะสม แสดงว่าข้อคำถามวัดได้เที่ยงตรงตามองค์ประกอบของการบรรลุศักยภาพแห่งตนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ค่าสหสัมพันธ์ความแปรปรวนของแบบวัดทั้ง 12 ด้านมีค่า 0.181, 0.110, 0.143, 0.256, 0.068, 0.143, 0.181, 0.289, 0.247, 0.197, 0.404 และ 0.201 ตามลำดับ เมื่อตรวจสอบความสอดคล้องของทฤษฎีและการรวบรวมข้อมูลเชิงประจักษ์ ด้วยการทดสอบไค-สแควร์ (χ^2) และได้พิจารณาสถิติตัวอื่นรวมด้วย ค่าไค-สแควร์สัมพัทธ์ (χ^2/df) มีค่าเท่ากับ 1.084 ค่าดัชนีรากที่สองกำลังสองเฉลี่ยของเศษเหลือ (RMR) เท่ากับ 0.036 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) มีค่าเท่ากับ 0.930 และค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) มีค่าเท่ากับ 0.900 ผลการตรวจสอบข้อมูลทั้งหมดแสดงให้เห็นว่า ข้อคำถามในแต่ละองค์ประกอบ มีความสอดคล้องเหมาะสมกับองค์ประกอบแต่ละองค์ประกอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แสดงถึง ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแบบวัดการบรรลุศักยภาพแห่งตน

2.2 การหาสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์กับแบบทดสอบมาตรฐาน (Correlation with other test) เพื่อแสดงความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง

ผู้วิจัยได้นำแบบวัดการบรรลุศักยภาพแห่งตนและแบบทดสอบมาตรฐาน พี โอ ไอ ไปทดสอบกับนิสิตปริญญาตรี แล้วนำคะแนนจากการทดสอบมาตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง โดยศึกษาสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนจากแบบวัดการบรรลุศักยภาพที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นกับคะแนนจากแบบทดสอบมาตรฐานพีโอไอ ได้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แสดงดังตาราง 6

ตาราง 6 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของแบบวัดการบรรลุศักยภาพแห่งตนกับแบบทดสอบมาตรฐาน พี โอ ไอ

องค์ประกอบ	K	r_{xy}
X_1	7	0.766**
X_2	6	0.715**
X_3	7	0.797**
X_4	7	0.796**
X_5	6	0.848**
X_6	6	0.790**
X_7	7	0.674*
X_8	8	0.677*
X_9	7	0.804**
X_{10}	9	0.828**
X_{11}	5	0.666*
X_{12}	8	0.789**
รวม	83	0.860**

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.1

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 6 ปรากฏว่า แบบวัดการบรรลุศักยภาพแห่งตน เมื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างแบบหาสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์กับแบบทดสอบมาตรฐานพี โอ ไอ พิจารณาตามรายด้าน พบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ดังนี้ 0.766 0.715 0.797 0.796 0.848, 0.790 0.674, 0.677 0.804 0.828, 0.666 และ 0.789 ซึ่งเป็นค่าความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 01 และ 05 และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ทั้งฉบับเท่ากับ 0.860 ซึ่งเป็นค่าความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 01 นั่นคือ แบบวัดการบรรลุศักยภาพแห่งตนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีความสัมพันธ์กับแบบทดสอบมาตรฐานพี โอ ไอ แสดงว่า แบบวัดการบรรลุศักยภาพแห่งตนมีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง

2.3 การแสดงหลักฐานความเชื่อมั่นของแบบวัด ด้วยวิธีหาสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient) ของครอนบัค (Cronbach)

ผู้วิจัยได้นำแบบวัดการบรรลุศักยภาพแห่งตน จากข้อคำถามที่ผ่านการยืนยันองค์ประกอบและการตรวจสอบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์กับแบบทดสอบมาตรฐานแล้ว จำนวน 83 ข้อ มาหาค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดด้วยวิธีหาสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient) ของครอนบัค (Cronbach) ซึ่งได้ทำการทดสอบกับนิสิตปริญญาตรีจำนวน 891 คน ผลการวิเคราะห์แสดงดังตาราง 7

ตาราง 7 ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดการบรรลุศักยภาพแห่งตน

องค์ประกอบ	K	r_{tt}	SE _{mean}
X_1	7	583	± 060
X_2	6	553	± 142
X_3	7	506	± 107
X_4	7	674	± 060
X_5	6	461	± 104
X_6	6	455	± 078
X_7	7	615	± 083
X_8	8	754	± 079
X_9	7	685	± 103
X_{10}	9	657	± 100
X_{11}	5	493	± 098
X_{12}	8	685	± 089
รวมทั้งฉบับ	83	934	± 016

จากตาราง 7 พบว่า ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดการบรรลุศักยภาพแห่งตนตามรายด้าน มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 583 , 553 , 506 , 674 , 461 , 455 , 615 , 754 , 685 , 657 , 493 และ 685 ตามลำดับ มีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการวัดรายด้านเท่ากับ ± 060 , ± 142 , ± 107 , ± 060 , ± 104 , ± 078 ± 083 , ± 079 ± 103 , ± 100 , ± 098 และ ± 089 ตามลำดับ ส่วนค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับของแบบวัดมีค่าเท่ากับ 934 ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการวัดทั้งฉบับเท่ากับ ± 016

ตอนที่ 3 การทดสอบครั้งที่ 3 การศึกษาระดับการบรรลุศักยภาพแห่งตนของนิสิตปริญญาตรี ในแต่ละสาขาวิชาและในแต่ละชั้นปีการศึกษา

3.1 คาสถิติพื้นฐานและการประมาณค่าเฉลี่ยประชากรของคะแนนแบบวัดการบรรลุศักยภาพแห่งตนโดยภาพรวม จากกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสาขาวิชาและชั้นปีการศึกษา

ผู้วิจัยได้นำคะแนนจากแบบวัดการบรรลุศักยภาพแห่งตน ซึ่งได้ทำการทดสอบกับนิสิตปริญญาตรีที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 882 คน มาจำแนกตามสาขาวิชาและชั้นปีการศึกษา เพื่อหา คาสถิติพื้นฐานและประมาณค่าเฉลี่ยประชากร ผลการวิเคราะห์แสดงดังตาราง 8 - 9

ตาราง 8 คาสถิติพื้นฐานและการประมาณค่าเฉลี่ยประชากรของระดับการบรรลุศักยภาพแห่งตน จากกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสาขาวิชา

สาขาวิชา	ระดับการบรรลุศักยภาพแห่งตน				การประมาณค่าเฉลี่ย	ความหมาย
	n	M	S	S_M	ต่ำสุด - สูงสุด	
วิทยาศาสตร์สุขภาพ	120	196.971	3.422	327	196.330 - 197.612	สูง
วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	244	197.389	4.086	232	196.932 - 197.845	สูง
มนุษยศาสตร์	241	198.646	3.174	234	198.187 - 199.105	สูง
สังคมศาสตร์	277	198.388	3.488	212	197.972 - 198.803	สูง
รวม	882	197.848	3.611	254	197.598 - 198.099	สูง

จากตาราง 8 พบว่า นิสิตปริญญาตรี สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพมีคะแนนการบรรลุศักยภาพแห่งตนเฉลี่ยเท่ากับ 197.183 คะแนน ซึ่งอยู่ระหว่างค่าเฉลี่ยของประชากร 196.687 - 197.679 นิสิตปริญญาตรี สาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมีคะแนนการบรรลุศักยภาพแห่งตนเฉลี่ยเท่ากับ 197.389 คะแนน ซึ่งอยู่ระหว่างค่าเฉลี่ยของประชากร 196.932 - 197.845 นิสิตปริญญาตรี สาขาวิชามนุษยศาสตร์มีคะแนนการบรรลุศักยภาพแห่งตนเฉลี่ยเท่ากับ 198.646 คะแนน ซึ่งอยู่ระหว่างค่าเฉลี่ยของประชากร 198.187 - 199.105 นิสิตปริญญาตรี สาขาวิชาสังคมศาสตร์มีคะแนนการบรรลุศักยภาพแห่งตนเฉลี่ยเท่ากับ 198.388 คะแนน ซึ่งอยู่ระหว่างค่าเฉลี่ยของประชากร 197.972 - 198.803 คะแนน โดยภาพรวมนิสิตที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง สามารถสรุปจากข้อมูลข้างต้นได้

ว่า นิสิตปริญญาตรี สาขาวิชามนุษยศาสตร์มีระดับการบรรลุศักยภาพแห่งตนอยู่ในระดับสูงที่สุด และ นิสิตปริญญาตรี สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพมีระดับการบรรลุศักยภาพแห่งตนอยู่ในระดับต่ำที่สุด

ตาราง 9 คาสถิติพื้นฐานและการประมาณค่าเฉลี่ยประชากรของระดับการบรรลุศักยภาพแห่งตน จากกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามชั้นปีที่ศึกษา

ชั้นปีที่ศึกษา	ระดับการบรรลุศักยภาพแห่งตน				การประมาณค่าเฉลี่ย	ความหมาย
	n	M	S	S _M	ต่ำสุด - สูงสุด	
ชั้นปีที่ 1	275	196 762	3 435	227	196 317 - 197 207	สูง
ชั้นปีที่ 2	242	197 764	3 286	247	197 278 - 198 249	สูง
ชั้นปีที่ 3	188	198 068	3 730	278	197 522 - 198 614	สูง
ชั้นปีที่ 4 และสูงกว่า	177	198 799	3 874	265	198 279 - 199 319	สูง
รวม	882	197 848	3 611	254	197 598 - 198 099	สูง

จากตาราง 9 พบว่า นิสิตปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มีคะแนนการบรรลุศักยภาพแห่งตนเฉลี่ยเท่ากับ 196 762 คะแนน ซึ่งอยู่ระหว่างค่าเฉลี่ยของประชากร 196 317 - 197 207 คะแนน นิสิตปริญญาตรี ชั้นปีที่ 2 มีคะแนนการบรรลุศักยภาพแห่งตนเฉลี่ยเท่ากับ 197 764 คะแนน ซึ่งอยู่ระหว่างค่าเฉลี่ยของประชากร 197 278 - 198 249 คะแนน นิสิตปริญญาตรี ชั้นปีที่ 3 มีคะแนนการบรรลุศักยภาพแห่งตนเฉลี่ยเท่ากับ 198 068 คะแนน ซึ่งอยู่ระหว่างค่าเฉลี่ยของประชากร 197 522 - 198 614 คะแนน และนิสิตปริญญาตรี ชั้นปีที่ 4 และชั้นปีที่สูงกว่า มีคะแนนการบรรลุศักยภาพแห่งตนเฉลี่ยเท่ากับ 198 799 คะแนน ซึ่งอยู่ระหว่างค่าเฉลี่ยของประชากร 198 279 - 199 319 คะแนน โดยภาพรวมนิสิตที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง สามารถสรุปจากข้อมูลข้างต้นได้ว่า นิสิตปริญญาตรี ชั้นปีที่ 4 และชั้นปีที่สูงกว่า มีระดับการบรรลุศักยภาพแห่งตนอยู่ในระดับสูงที่สุด และนิสิตปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มีระดับการบรรลุศักยภาพแห่งตนอยู่ในระดับต่ำที่สุด

3.2 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของการบรรลุศักยภาพแห่งตน ของนิสิตปริญญาตรี จำแนกตามสาขาวิชาและชั้นปีการศึกษา ด้วยสถิติเอฟ (F-Test) จากการวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทาง (Two - Way Analysis of Variance)

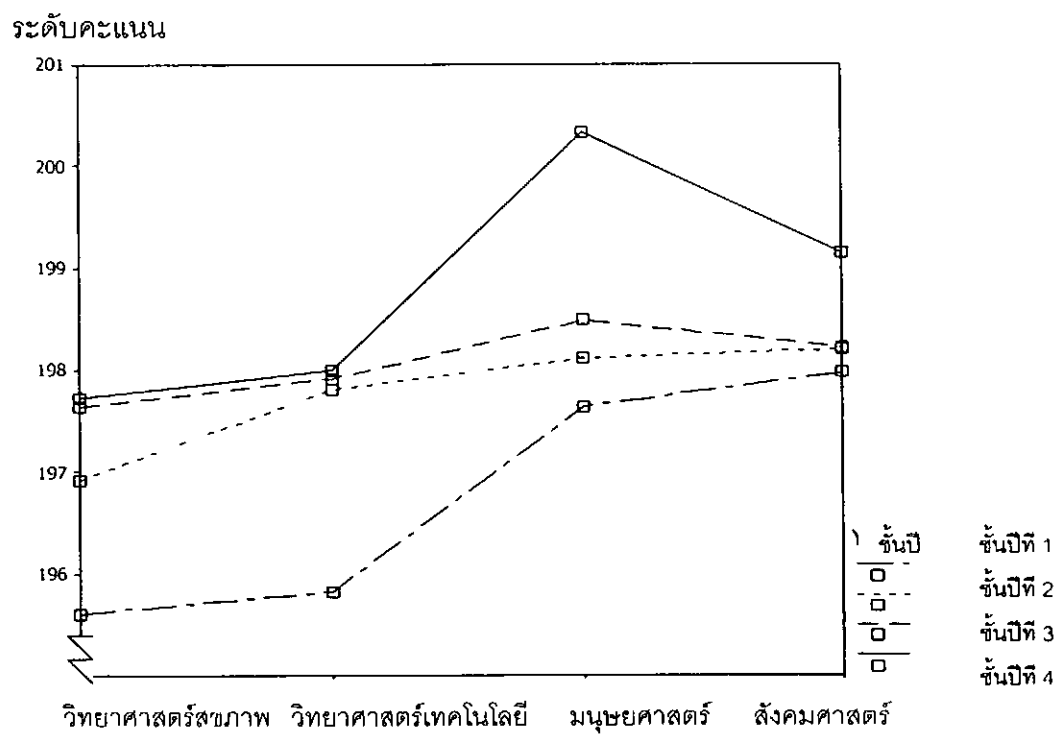
ผู้วิจัยได้นำคะแนนจากแบบวัดการบรรลุศักยภาพแห่งตน ซึ่งได้ทำการทดสอบกับนิสิตปริญญาตรี จำนวน 882 คน มาหาความแปรปรวนโดยจำแนกตามสาขาวิชาและชั้นปีการศึกษา และเมื่อพบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างทำการทดสอบรายคู่ ผลการวิเคราะห์แสดงดังตาราง 10

ตาราง 10 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของการบรรลุศักยภาพแห่งตน ของนิสิตปริญญาตรี จำแนกตามสาขาวิชาและชั้นปีการศึกษา

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
สาขาวิชา	3 ¹⁻¹	339 581	113 194	9 276**
ชั้นปีการศึกษา	3 ¹⁻¹	438 651	146 217	11 982**
ปฏิสัมพันธ์	9 ^{3x3}	143 234	15 915	1 304
ความคลาดเคลื่อน	866	10,567 798	12 203	
รวม	881	11,486 713		

** มีนัยสำคัญที่ระดับ 01

จากตาราง 10 พบว่า นิสิตที่อยู่ในสาขาวิชาที่แตกต่างกันมีระดับการบรรลุศักยภาพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 01 และนิสิตที่อยู่ในชั้นปีที่แตกต่างกันมีระดับการบรรลุศักยภาพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 01 เช่นกัน นอกจากนี้ ตัวแปรสาขาวิชาและชั้นปีการศึกษาไม่ส่งผลให้เกิดผลของปฏิสัมพันธ์ต่อการบรรลุศักยภาพแห่งตนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังภาพประกอบ 10

ภาพประกอบ 10 กราฟปฏิสัมพันธ์ระหว่างสาขาวิชาที่ศึกษากับชั้นปีที่ศึกษาที่ส่งผลต่อการ
 บรรลุศักยภาพแห่งตน

เมื่อทดสอบความแตกต่างของระดับการบรรลุศักยภาพแห่งตน ระหว่างสาขาวิชาและชั้นปีที่
 ศึกษาเป็นรายคู่ ผลการวิเคราะห์แสดงดังตาราง 11 - 12

ตาราง 11 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของการบรรลุศักยภาพแห่งตนของนิสิตปริญญาตรี
ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ที่อยู่ในสาขาวิชาที่แตกต่างกัน ด้วยสถิติทดสอบเชฟเฟ (Scheffe s S-Test)

สาขาวิชา		วิทยาศาสตร์ สุขภาพ	วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี	สังคมศาสตร์	มนุษยศาสตร์
	M	196 971	197 389	198 388	198 646
วิทยาศาสตร์สุขภาพ	196 971	-	- 42	-1 42*	-1 68*
วิทยาศาสตร์และ เทคโนโลยี	197 389		-	-1 00*	-1 26*
สังคมศาสตร์	198 388			-	- 27
มนุษยศาสตร์	198 646				-

* มีนัยสำคัญที่ระดับ 05

จากตาราง 11 พบว่า ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนการบรรลุศักยภาพแห่งตนเป็นรายคู่ระหว่างนิสิตปริญญาตรีในสาขาวิชาที่แตกต่างกัน พบว่า การบรรลุศักยภาพแห่งตนของนิสิตสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพและนิสิตสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ การบรรลุศักยภาพแห่งตนของนิสิตสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพและนิสิตสาขาวิชาสังคมศาสตร์ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 05 การบรรลุศักยภาพแห่งตนของนิสิตสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพและนิสิตสาขาวิชามนุษยศาสตร์ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 05 การบรรลุศักยภาพแห่งตนของนิสิตสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีและนิสิตสาขาวิชาสังคมศาสตร์ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 05 การบรรลุศักยภาพแห่งตนของนิสิตสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีและนิสิตสาขาวิชามนุษยศาสตร์ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 05 การบรรลุศักยภาพแห่งตนของนิสิตสาขาวิชาสังคมศาสตร์และนิสิตสาขาวิชามนุษยศาสตร์ มีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 12 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของการบรรลุศักยภาพแห่งตน ของนิสิตปริญญาตรี ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ที่อยู่ในชั้นปีที่ที่แตกต่างกัน ด้วยสถิติทดสอบเชฟเฟ่ (Scheffe s S -Test)

ชั้นปีที่ศึกษา		ชั้นปีที่ 1	ชั้นปีที่ 2	ชั้นปีที่ 3	ชั้นปีที่ 4 และสูงกว่า
	M	196 762	197 764	198 068	198 799
ชั้นปีที่ 1	196 762	-	-1 00*	-1 31*	-2 04*
ชั้นปีที่ 2	197 764		-	- 30	-1 04
ชั้นปีที่ 3	198 068			-	- 73
ชั้นปีที่ 4 และสูงกว่า	198 799				-

* มีนัยสำคัญที่ระดับ 05

จากตาราง 12 พบว่า ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนการบรรลุศักยภาพแห่งตนเป็นรายคู่ ระหว่างนิสิตปริญญาตรีในชั้นปีที่ศึกษาที่แตกต่างกัน พบว่า การบรรลุศักยภาพแห่งตนของนิสิตชั้นปีที่ 1 กับนิสิตชั้นปีที่ 2 มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 05 การบรรลุศักยภาพแห่งตนของนิสิตชั้นปีที่ 1 กับนิสิตชั้นปีที่ 3 มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 05 การบรรลุศักยภาพแห่งตนของนิสิตชั้นปีที่ 1 และนิสิตชั้นปีที่ 4 และชั้นปีที่สูงกว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 05 การบรรลุศักยภาพแห่งตนของนิสิตชั้นปีที่ 2 และนิสิตชั้นปีที่ 3 มีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ การบรรลุศักยภาพแห่งตนของนิสิตชั้นปีที่ 2 และนิสิตชั้นปีที่ 4 และชั้นปีที่สูงกว่า มีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ การบรรลุศักยภาพแห่งตนของนิสิตชั้นปีที่ 3 และนิสิตชั้นปีที่ 4 และชั้นปีที่สูงกว่า มีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

สังเขป วัตถุประสงค์และวิธีดำเนินการวิจัย

การบรรลุดัศยภาพแห่งตน เป็นความต้องการที่จะรู้จักตนเองตามสภาพที่แท้จริงของตน และเข้าใจตนเองได้ดียิ่งขึ้น ซึ่งส่งผลต่อประสิทธิภาพในการเรียน บทบาท และหน้าที่ที่รับผิดชอบ ตลอดจนการประกอบอาชีพต่อไปในอนาคต จากการวิจัยในเรื่องการพัฒนาแบบวัดการบรรลุดัศยภาพแห่งตนนี้ ผู้วิจัยตั้งวัตถุประสงค์ไว้เพื่อพัฒนาแบบวัดการบรรลุดัศยภาพแห่งตนในรูปแบบวัดชนิดสถานการณ์ สำหรับนิสิตปริญญาตรี และเพื่อตรวจสอบคุณภาพของแบบวัดการบรรลุดัศยภาพแห่งตนที่สร้างขึ้นในด้านค่าอำนาจจำแนก ความเที่ยงตรง และความเชื่อมั่นของแบบวัด ทั้งยังได้ศึกษาระดับการบรรลุดัศยภาพแห่งตนของนิสิตระดับปริญญาตรี ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เป็นนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำนวนทั้งสิ้น 882 คน ที่กำหนดโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 83 ข้อ มีลักษณะเป็นสถานการณ์ 3 ตัวเลือก ซึ่งครอบคลุมองค์ประกอบ ทั้ง 12 ด้าน คือ ด้านความสามารถทางเวลา , ด้านการขึ้นนำตนเอง , ด้านค่านิยมของคนที่มีการบรรลุดัศยภาพแห่งตน , ด้านการไม่ยึดติดกับหลักการมากเกินไป , ด้านความไวในการตอบสนองความรู้สึก , ด้านความเป็นธรรมชาติ , ด้านการยกย่องนับถือตนเอง , ด้านการยอมรับตนเอง ด้านธรรมชาติของมนุษย์ , ด้านความสามารถในการมองอย่างกลมกลืน , ด้านการยอมรับความก้าวร้าว และด้านความสามารถที่จะมีสัมพันธภาพกันอย่างใกล้ชิดกับผู้อื่น โดยมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.934

ในการจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูลนั้น ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความสมบูรณ์ของกระดาคำตอบ ทุกครั้งก่อนที่จะทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการทดสอบครั้งที่ 1 เป็นการวิเคราะห์ข้อคำถามเป็นรายข้อ เพื่อตรวจสอบค่าอำนาจจำแนกของแบบวัด การทดสอบครั้งที่ 2 เป็นการตรวจสอบคุณภาพของแบบวัดที่สร้างขึ้น ด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) เพื่อหาความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง ด้วยโปรแกรม LISREL 8.30 โดยพิจารณาคาสถิติทดสอบไค-สแควร์ (Chi-Square) จะต้องไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่เนื่องจากค่าไค-สแควร์ จะแปรผันตอกกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยจึงพิจารณาคาสถิติอื่น ๆ รวมด้วย ดังนี้ ค่าไค-สแควร์สัมพัทธ์ (χ^2/df) ค่าดัชนีรากของกำลังสองเฉลี่ยของเศษเหลือ (RMR) ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) และวิธีหาสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์กับแบบทดสอบมาตรฐาน (Correlation with

other test) เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง จากนั้น หาค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดการบรรลุดัศยภาพแห่งตน ด้วยวิธีหาลัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient) ของครอนบัค (Cronbach) และการทดสอบครั้งที่ 3 เพื่อศึกษาระดับการบรรลุดัศยภาพแห่งตนของนิสิตปริญญาตรี โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทาง (Two - Way Analysis of Variance) แล้วจึงทำการเปรียบเทียบพหุคูณด้วยสถิติทดสอบแบบเชฟเฟ (Scheffe s S-Test)

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัย เรื่อง การพัฒนาแบบวัดการบรรลุดัศยภาพแห่งตน สำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี ปรากฏผลดังนี้

1 ค่าอำนาจจำแนกของแบบวัดการบรรลุดัศยภาพแห่งตนจำนวน 120 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ - 123 ถึง 530 และได้คัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนกไว้จำนวน 88 ข้อ ซึ่งมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 213 ถึง 530

2 ค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง หาโดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) ของแบบวัดการบรรลุดัศยภาพแห่งตน พบว่าทั้ง 12 องค์ประกอบ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ 298 – 531 โดยด้านความสามารถทางเวลา , ด้านการขึ้นาตนเอง ด้านคานิยมของคนที่มีการบรรลุดัศยภาพแห่งตน , ด้านการไม่ยึดติดกับหลักการมากเกินไป , ด้านความไวในการตอบสนองความรู้สึก , ด้านความเป็นธรรมชาติ , ด้านการยกยอนับถือตนเอง , ด้านการยอมรับตนเอง , ด้านธรรมชาติของมนุษย์ , ด้านความสามารถในการมองอย่างกลมกลืน ด้านการยอมรับความก้าวร้าว และด้านความสามารถที่จะมีสัมพันธภาพกันอย่างใกล้ชิดกับผู้อื่น มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ 0 409 , 0 298 , 0 369 0 473 , 0 250 , 0 333 , 0 409 , 0 531 , 0 483 0 421 , 0 372 และ 0 504 ตามลำดับ คาสหสัมพันธ์ความแปรปรวนของแบบวัดทั้ง 12 ด้านมีค่า 0 181 0 110 , 0 143 0 256 0 068 , 0 143 0 181 , 0 289 , 0 247 , 0 197 0 404 และ 0 201 ตามลำดับ ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการคัดข้อคำถามที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบที่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติออกจำนวน 5 ข้อ จึงเหลือข้อคำถามที่ได้คุณภาพจำนวน 83 ข้อ เมื่อตรวจสอบความสอดคล้องของทฤษฎีและการรวบรวมข้อมูลเชิงประจักษ์ ด้วยการทดสอบไค-สแควร์ (χ^2) และได้พิจารณาสถิติตัวอื่นรวมด้วย คาไค-สแควร์สัมพัทธ์ (χ^2/df) มีค่าเท่ากับ 1 084 คาดัชนีรากที่สองกำลังสองเฉลี่ยของเศษเหลือ (RMR) เท่ากับ 0 036 คาดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) มีค่าเท่ากับ 0 930 และคาดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) มีค่าเท่ากับ 0 900 จากผลการตรวจสอบข้อมูลทั้งหมดแสดงให้เห็นว่า ข้อคำถามในแต่ละองค์ประกอบมีความสอดคล้องเหมาะสมกับองค์ประกอบแต่ละองค์ประกอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น นั้นแสดงถึง ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแบบวัดการบรรลุดัศยภาพแห่งตน

ค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างแบบหาสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์กับแบบทดสอบมาตรฐาน พี โอ ไอ เมื่อพิจารณาตามรายด้าน พบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ดังนี้ 0.766, 0.715, 0.797, 0.796, 0.848, 0.790, 0.674, 0.677, 0.804, 0.828, 0.666 และ 0.789 ซึ่งเป็นค่าความสัมพันธ์ทางบวกและมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ 0.05 และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ทั้งฉบับเท่ากับ 0.860 ซึ่งเป็นค่าความสัมพันธ์ทางบวกและมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 นั่นคือ แบบวัดการบรรลุศักยภาพแห่งตนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีความสัมพันธ์ทางบวกกับแบบทดสอบมาตรฐานพี โอ ไอ แสดงว่าแบบวัดการบรรลุศักยภาพแห่งตนมีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง

3. ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดการบรรลุศักยภาพแห่งตน ซึ่งประกอบด้วยด้านความสามารถทางเวลา, ด้านการชี้แนะตนเอง, ด้านค่านิยมของคนที่มีการบรรลุศักยภาพแห่งตน, ด้านการไม่ยึดติดกับหลักการมากเกินไป, ด้านความไวในการตอบสนองความรู้สึก, ด้านความเป็นธรรมชาติ, ด้านการยกย่องนับถือตนเอง, ด้านการยอมรับตนเอง, ด้านธรรมชาติของมนุษย์, ด้านความสามารถในการมองอย่างกลมกลืน, ด้านการยอมรับความก้าวร้าว และด้านความสามารถที่จะมีสัมพันธภาพกันอย่างใกล้ชิดกับผู้อื่น มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.583, 0.553, 0.506, 0.674, 0.461, 0.455, 0.615, 0.754, 0.685, 0.657, 0.493 และ 0.685 ตามลำดับ ส่วนค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับของแบบวัด มีค่าเท่ากับ 0.934 ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการวัดรายด้านเท่ากับ ± 0.60 , ± 1.42 , ± 1.07 , ± 0.60 , ± 1.04 , ± 0.78 , ± 0.83 , ± 0.79 , ± 1.03 , ± 1.00 , ± 0.98 และ ± 0.89 ตามลำดับ ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการวัดทั้งฉบับเท่ากับ ± 0.16

4. ระดับการบรรลุศักยภาพแห่งตนของนิสิตระดับปริญญาตรี เมื่อจำแนกตามสาขาวิชาที่ศึกษา พบว่า สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มีคะแนนการบรรลุศักยภาพแห่งตนเฉลี่ยเท่ากับ 197.183 คะแนน ซึ่งอยู่ระหว่างค่าเฉลี่ยของประชากร 196.687 - 197.679 นิสิตปริญญาตรี สาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีคะแนนการบรรลุศักยภาพแห่งตนเฉลี่ยเท่ากับ 197.389 คะแนน ซึ่งอยู่ระหว่างค่าเฉลี่ยของประชากร 196.932 - 197.845 นิสิตปริญญาตรี สาขาวิชามนุษยศาสตร์ มีคะแนนการบรรลุศักยภาพแห่งตนเฉลี่ยเท่ากับ 198.646 คะแนน ซึ่งอยู่ระหว่างค่าเฉลี่ยของประชากร 198.187 - 199.105 นิสิตปริญญาตรี สาขาวิชาสังคมศาสตร์ มีคะแนนการบรรลุศักยภาพแห่งตนเฉลี่ยเท่ากับ 198.388 คะแนน ซึ่งอยู่ระหว่างค่าเฉลี่ยของประชากร 197.972 - 198.803 คะแนน โดยภาพรวมนิสิตที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง สามารถสรุปจากข้อมูลข้างต้นได้ว่า นิสิตปริญญาตรี สาขาวิชามนุษยศาสตร์ มีระดับการบรรลุศักยภาพแห่งตนอยู่ในระดับสูงที่สุด และนิสิตปริญญาตรี สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มีระดับการบรรลุศักยภาพแห่งตนอยู่ในระดับต่ำที่สุด

ส่วนระดับการบรรลุศักยภาพแห่งตนของนิสิตระดับปริญญาตรี เมื่อจำแนกตามชั้นปีที่ศึกษา พบว่า นิสิตปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มีคะแนนการบรรลุศักยภาพแห่งตนเฉลี่ยเท่ากับ 196.762 คะแนน

ซึ่งอยู่ระหว่างค่าเฉลี่ยของประชากร 196 317 - 197 207 คะแนน นิสิตปริญญาตรี ชั้นปีที่ 2 มีคะแนนการบรรลุดัศยภาพแห่งตนเฉลี่ยเท่ากับ 197 764 คะแนน ซึ่งอยู่ระหว่างค่าเฉลี่ยของประชากร 197 278 - 198 249 คะแนน นิสิตปริญญาตรี ชั้นปีที่ 3 มีคะแนนการบรรลุดัศยภาพแห่งตนเฉลี่ยเท่ากับ 198 608 คะแนน ซึ่งอยู่ระหว่างค่าเฉลี่ยของประชากร 197 522 - 198 614 คะแนน นิสิตปริญญาตรี ชั้นปีที่ 4 และชั้นปีที่สูงกว่า มีคะแนนการบรรลุดัศยภาพแห่งตนเฉลี่ยเท่ากับ 198 799 คะแนน ซึ่งอยู่ระหว่างค่าเฉลี่ยของประชากร 198 279 - 199 319 คะแนน โดยภาพรวมนิสิตที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง สามารถสรุปจากข้อมูลข้างต้นได้ว่า นิสิตปริญญาตรี ชั้นปีที่ 4 และชั้นปีที่สูงกว่า มีระดับการบรรลุดัศยภาพแห่งตนอยู่ในระดับสูงที่สุด และนิสิตปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มีระดับการบรรลุดัศยภาพแห่งตนอยู่ในระดับต่ำที่สุด

และนิสิตที่อยู่ในสาขาวิชาที่แตกต่างกัน มีระดับการบรรลุดัศยภาพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 01 นิสิตที่อยู่ในชั้นปีที่แตกต่างกัน มีระดับการบรรลุดัศยภาพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 01 เช่นกัน นอกจากนี้ ตัวแปรสาขาวิชาและชั้นปีที่ศึกษา ไม่ส่งผลให้เกิดผลของปฏิสัมพันธ์ต่อการบรรลุดัศยภาพแห่งตนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

อภิปรายผล

จากการวิจัย เรื่อง การพัฒนาแบบวัดการบรรลุดัศยภาพแห่งตน สำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1 ค่าอำนาจจำแนกของแบบวัดการบรรลุดัศยภาพแห่งตน จำนวน 120 ข้อ จากการทดสอบครั้งที่ 1 ได้ข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ - 123 ถึง 530 ข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 200 ขึ้นไป มีจำนวน 88 ข้อ และข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนกน้อยกว่า 200 มีจำนวน 32 ข้อ อาจมีสาเหตุเนื่องมาจากแบบวัดเป็นรูปแบบสถานการณ์ซึ่งยาวมากเกินไป และต้องใช้เวลาในการพิจารณาทั้งข้อคำถามและตัวเลือกค่อนข้างนาน ส่งผลให้นิสิตเกิดความเบื่อหน่ายและเหนื่อยล้า จึงทำให้ค่าอำนาจจำแนกบางข้อต่ำกว่าเกณฑ์ คือ 200 ผู้วิจัยจึงคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 213 ถึง 530 ดังที่ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ (2543 185) กล่าวว่า ข้อสอบที่มีค่าอำนาจจำแนกใช้ได้จะมีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 200 และถ้าข้อสอบข้อนั้นมีค่าอำนาจจำแนกเข้าใกล้ +1 ก็แสดงว่าข้อสอบข้อนั้นสามารถจำแนกได้ถูกต้องสูง

2 ค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) จากการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแบบการบรรลุดัศยภาพแห่งตนพบว่า โครงสร้างการบรรลุดัศยภาพแห่งตนประกอบด้วย 12 ด้าน ได้แก่ ด้านความสามารถทางเวลา , ด้านการขึ้นนำตนเอง ด้านค่านิยมของคนที่มีการบรรลุดัศยภาพแห่งตน ด้านการไม่ยึดติดกับหลักการ

มากเกินไป ด้านความไวในการตอบสนองความรู้สึก , ด้านความเป็นธรรมชาติ ด้านการยกย่อง
 นับถือตนเอง ด้านการยอมรับตนเอง ด้านธรรมชาติของมนุษย์ ด้านความสามารถในการมองอย่าง
 กลมกลืน , ด้านการยอมรับความก้าวร้าว และด้านความสามารถที่จะมีสัมพันธภาพกันอย่างใกล้ชิด
 กับผู้อื่น มีโครงสร้างสอดคล้องกับแนวคิดที่ผู้วิจัยใช้ โดยการทดสอบไค-สแควร์ มีค่าเท่ากับ 0 181
 0 110 0 143 , 0 256 0 068 , 0 143 , 0 181 0 289 , 0 247 0 197 , 0 404 และ 0 201
 ตามลำดับ โดยมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 01 ระบุว่าโมเดลโครงสร้างกับ
 ข้อมูล สาเหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ดังที่ เสรี ชัดแจ้ง (2547 : 29 อ้างอิง
 จาก Wang et al , 1995) กล่าวว่า ค่าไค-สแควร์ขึ้นอยู่กับขนาดกลุ่มตัวอย่าง ในกรณีที่ใช้กลุ่ม
 ตัวอย่างขนาดใหญ่ สถิติไค-สแควร์ อาจจะปฏิเสธโมเดลองค์ประกอบที่เป็นไปได้ทางทฤษฎี เนื่องจาก
 เมื่อกลุ่มตัวอย่างมีขนาดใหญ่ ความแตกต่างระหว่างโมเดลองค์ประกอบกับโมเดลข้อมูลเชิงประจักษ์
 เพียงเล็กน้อยก็จะทำให้ค่าไค-สแควร์มีค่านัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้พิจารณาค่าไค-สแควร์
 สัมพัทธ์ (χ^2 / df) ซึ่งเป็นอัตราส่วนระหว่างค่าสถิติไค-สแควร์ กับจำนวนองศาแห่งความอิสระ โดย
 หลักการทั่วไป ถ้าค่าไค-สแควร์สัมพัทธ์ (χ^2 / df) มีค่าน้อยกว่า 3 000 ถือว่าโมเดลมีความสอดคล้อง
 กับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งไค-สแควร์สัมพัทธ์ในการวิจัยครั้งนี้ มีค่าเท่ากับ 1 084 นอกจากนี้ ผู้วิจัย
 ยังได้พิจารณาค่า GFI และค่า AGFI ดังที่ ไดอแมนโทพอลอสและซิกาว (เสรี ชัดแจ้ง 2547 : 29 ,
 อ้างอิงจาก Diamantopoulus & Siguaw 2000) เสนอแนะว่า ค่า GFI และ ค่า AGFI มีค่ามากกว่า
 0 900 แสดงว่าโมเดลสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ มีค่าดัชนีวัดระดับความ
 กลมกลืน (GFI) เท่ากับ 0 930 และค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) เท่ากับ
 0 900 จากการพิจารณาสถิติต่าง ๆ แสดงว่า แบบวัดการบรรลุดัศยภาพแห่งตนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มี
 ความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ นั้นแสดงถึงความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแบบวัดการบรรลุดัศยภาพ
 แห่งตนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

ส่วนความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง แบบหาสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์กับแบบทดสอบมาตรฐาน
 พี โอ ไอ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ทั้งฉบับเท่ากับ 860 ซึ่งเป็นค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ทางบวก
 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 01 เมื่อพิจารณาตามรายด้าน พบว่า แบบวัดการบรรลุดัศยภาพ
 แห่งตนมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ตั้งแต่ 674 ถึง 848 ซึ่งเป็นค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ทางบวก
 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 01 และ 05 ซึ่งสอดคล้องกับ เพ็ญแข แสงแก้ว (2547 : 13 – 1) ได้
 กล่าวไว้ว่า ถ้าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เข้าใกล้ 1 แสดงว่า ตัวแปรทั้งสองตัวนั้นมีความสัมพันธ์กัน
 มาก นั่นคือ แบบวัดการบรรลุดัศยภาพแห่งตนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง

3 คาความเชื่อมั่นของแบบวัดการบรรลุดัศยภาพแห่งตน ซึ่งประกอบด้วยด้านความสามารถ
 ทางเวลา ด้านการขึ้นาตนเอง , ด้านคานิยมของคนที่มีการบรรลุดัศยภาพแห่งตน , ด้านการไม่ยึดติด

กับหลักการมากเกินไป ด้านความไวในการตอบสนองความรู้สึก ด้านความเป็นธรรมชาติ ด้านการยกย่องนับถือตนเอง ด้านการยอมรับตนเอง ด้านธรรมชาติของมนุษย์ ด้านความสามารถในการมองอย่างกลมกลืน , ด้านการยอมรับความก้าวร้าว และด้านความสามารถที่จะมีสัมพันธภาพกันอย่างใกล้ชิดกับผู้อื่น มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 583 553 506 674 461 , 455 615 , 754 685 , 657 493 และ 685 ตามลำดับ ส่วนค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับของแบบวัด มีค่าเท่ากับ 0 934 ซึ่งเกณฑ์การพิจารณาระดับความเชื่อมั่นที่ยอมรับได้ ควรมีค่าความเชื่อมั่นตั้งแต่ 0 700 ขึ้นไป (บุญเชิด ภิญญอนันตพงษ์ 2545 117) สอดคล้องกับเกเบิล (ลัวัน สายยศ,และอังคณา สายยศ 2543 317 อ้างอิงจาก , Gable 1986 147) ที่ว่า เครื่องมือวัดความรู้สึกหรือจิตพิสัย ควรมีค่าความเชื่อมั่นอย่างต่ำ 0 700 การวิจัยครั้งนี้ ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับของแบบวัดอยู่ในระดับสูง คือ 0 934 ซึ่งเป็นเกณฑ์ที่เชื่อถือได้ แต่จะเห็นได้ว่า มีองค์ประกอบที่มีค่าความเชื่อมั่นต่ำกว่า 0 700 อยู่ถึง 11 ด้าน คือ ด้านความสามารถทางเวลา , ด้านการชื่นชมตนเอง , ด้านค่านิยมของคนที่มีการบรรลุศักยภาพแห่งตน ด้านการไม่ยึดติดกับหลักการมากเกินไป , ด้านความไวในการตอบสนองความรู้สึก , ด้านความเป็นธรรมชาติ , ด้านการยกย่องนับถือตนเอง , ด้านธรรมชาติของมนุษย์ ด้านความสามารถในการมองอย่างกลมกลืน , ด้านการยอมรับความก้าวร้าว และด้านความสามารถที่จะมีสัมพันธภาพกันอย่างใกล้ชิดกับผู้อื่น ซึ่งอาจมีสาเหตุเนื่องมาจากจำนวนข้อคำถาม ดังที่ บุญเชิด ภิญญอนันตพงษ์ (2545 239) กล่าวว่า เครื่องมือวัดใดมีจำนวนข้อน้อยกว่า จะมีความเชื่อมั่นต่ำกว่า ถ้ามีจำนวนข้อมากกว่าจะมีความเชื่อมั่นสูงกว่า

4 ระดับการบรรลุศักยภาพแห่งตนของนิสิตระดับปริญญาตรี เมื่อจำแนกตามสาขาวิชาที่ศึกษา พบว่า สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มีคะแนนการบรรลุศักยภาพแห่งตนเฉลี่ยเท่ากับ 197 183 คะแนน ซึ่งอยู่ระหว่างค่าเฉลี่ยของประชากร 196 687 - 197 679 นิสิตปริญญาตรี สาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีคะแนนการบรรลุศักยภาพแห่งตนเฉลี่ยเท่ากับ 197 389 คะแนน ซึ่งอยู่ระหว่างค่าเฉลี่ยของประชากร 196 932 - 197 845 นิสิตปริญญาตรี สาขาวิชามนุษยศาสตร์ มีคะแนนการบรรลุศักยภาพแห่งตนเฉลี่ยเท่ากับ 198 646 คะแนน ซึ่งอยู่ระหว่างค่าเฉลี่ยของประชากร 198 187 - 199 105 นิสิตปริญญาตรี สาขาวิชาสังคมศาสตร์ มีคะแนนการบรรลุศักยภาพแห่งตนเฉลี่ยเท่ากับ 198 388 คะแนน ซึ่งอยู่ระหว่างค่าเฉลี่ยของประชากร 197 972 - 198 803 คะแนน โดยภาพรวมนิสิตที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง สามารถสรุปจากข้อมูลข้างต้นได้ว่า นิสิตปริญญาตรี สาขาวิชามนุษยศาสตร์ มีระดับการบรรลุศักยภาพแห่งตนอยู่ในระดับสูงที่สุด และนิสิตปริญญาตรี สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มีระดับการบรรลุศักยภาพแห่งตนอยู่ในระดับต่ำที่สุด

ส่วนระดับการบรรลุศักยภาพแห่งตนของนิสิตระดับปริญญาตรี เมื่อจำแนกตามชั้นปีที่ศึกษา พบว่า นิสิตปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มีคะแนนการบรรลุศักยภาพแห่งตนเฉลี่ยเท่ากับ 196 762 คะแนน

ซึ่งอยู่ระหว่างค่าเฉลี่ยของประชากร 196 317 - 197 207 คะแนน นิสิตปริญญาตรี ชั้นปีที่ 2 มีคะแนนการบรรลุศักยภาพแห่งตนเฉลี่ยเท่ากับ 197 764 คะแนน ซึ่งอยู่ระหว่างค่าเฉลี่ยของประชากร 197 278 - 198 249 คะแนน นิสิตปริญญาตรี ชั้นปีที่ 3 มีคะแนนการบรรลุศักยภาพแห่งตนเฉลี่ยเท่ากับ 198 608 คะแนน ซึ่งอยู่ระหว่างค่าเฉลี่ยของประชากร 197 522 - 198 614 คะแนน นิสิตปริญญาตรี ชั้นปีที่ 4 และชั้นปีที่สูงกว่า มีคะแนนการบรรลุศักยภาพแห่งตนเฉลี่ยเท่ากับ 198 799 คะแนน ซึ่งอยู่ระหว่างค่าเฉลี่ยของประชากร 198 279 - 199 319 คะแนน โดยภาพรวมนิสิตที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง สามารถสรุปจากข้อมูลข้างต้นได้ว่า นิสิตปริญญาตรี ชั้นปีที่ 4 และชั้นปีที่สูงกว่า มีระดับการบรรลุศักยภาพแห่งตนอยู่ในระดับสูงที่สุด และนิสิตปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มีระดับการบรรลุศักยภาพแห่งตนอยู่ในระดับต่ำที่สุด

และนิสิตที่อยู่ในสาขาวิชาที่แตกต่างกัน มีระดับการบรรลุศักยภาพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 01 นิสิตที่อยู่ในชั้นปีที่แตกต่างกันมีระดับการบรรลุศักยภาพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 01 เช่นกัน นอกจากนี้ ตัวแปรสาขาวิชาและชั้นปีที่ศึกษาไม่ส่งผลให้เกิดผลของปฏิสัมพันธ์ต่อการบรรลุศักยภาพแห่งตนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1 ด้านการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ในการวิจัยครั้งนี้ ได้ทำการวิจัยกับนิสิตระดับปริญญาตรี ดังนั้น หากจะนำแบบวัดการบรรลุศักยภาพแห่งตนฉบับนี้ไปใช้ ควรมีการตรวจสอบความเหมาะสมของระดับขั้นกับกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการทำการวิจัยเสียก่อน เนื่องจากอาจไม่เหมาะสมกับวุฒิภาวะของกลุ่มตัวอย่าง และอาจทำให้ผลการวิจัยเกิดความคลาดเคลื่อนได้

1.2 แบบวัดการบรรลุศักยภาพแห่งตนฉบับนี้ องค์กรประกอบด้านความสามารถทางเวลาด้านการชี้แนะตนเอง ด้านค่านิยมของคนที่มีการบรรลุศักยภาพแห่งตน, ด้านการไม่ยึดติดกับหลักการมากเกินไป ด้านความไวในการตอบสนองความรู้สึก ด้านความเป็นธรรมชาติ ด้านการยกย่องนับถือตนเอง, ด้านธรรมชาติของมนุษย์ ด้านความสามารถในการมองอย่างกลมกลืน, ด้านการยอมรับความก้าวร้าว และด้านความสามารถที่จะมีสัมพันธภาพกันอย่างใกล้ชิดกับผู้อื่น มีความเชื่อมั่นต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ดังนั้น ถ้าจะนำแบบวัดฉบับนี้ไปใช้ ควรมีการตรวจสอบความเชื่อมั่นขององค์ประกอบทั้ง 11 ด้านนี้ก่อน ซึ่งอาจแก้ไขได้โดย สร้างข้อสอบในแต่ละด้านเพิ่มขึ้น และนำไปหาคุณภาพก่อนนำมารวมกับแบบวัด เป็นต้น

2 ในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ในการสร้างแบบวัดการบรรลุศักยภาพครั้งต่อไป ควรสร้างแบบวัดในรูปแบบอื่นเพื่อไม่ให้เกิดความเหนื่อยล้า เช่น ชนิดข้อความแบบ Bipolar หรือ แบบข้อความ ซึ่งจะใช้เวลาในการทดสอบน้อยลง และอาจส่งผลให้คุณภาพเครื่องมือมีความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่นเพิ่มขึ้น

2.2 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลการบรรลุศักยภาพแห่งตน เช่น เพศ การอบรมเลี้ยงดู ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นต้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กนกรัตน์ สุชะตุงคะ และคณะ (2547 , ม ค – มีย) การวิเคราะห์คุณภาพแบบทดสอบบุคลิกภาพ
คนไทย วารสารจิตวิทยาคลินิก 35(1) 54
- จารุวัฒนา ชินธรรมมิตร (2534) ผลของกลุ่มสร้างเสริมคุณภาพการปฏิบัติงานที่มีต่อการพัฒนา
สัจการแห่งตนของพนักงานโรงงาน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (ศิลปศาสตร์)
กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ทยเอกสาร
- ชูชัย สมितिไกร (2527) การปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่ม เอกสารประกอบคำสอนวิชาการฝึกงาน
ด้านการให้คำปรึกษา 1 เชียงใหม่ ภาคจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- เชิดศักดิ์ โฆวาสินธุ์ (2525) การวัดผลการศึกษา กรุงเทพฯ สำนักทดสอบทางการศึกษาและ
จิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- ณรงค์ชัย พิพัฒนาปราชต์ (2534) ผลของกลุ่มจิตสัมพันธ์ตามทฤษฎีของซูทส์ ที่มีต่อภาวะสัจการ
แห่งตนของหัวหน้างานในโรงงานอุตสาหกรรม วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต
(ศิลปศาสตร์) กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ทยเอกสาร
- ดุจเดือน ชินเจริญทรัพย์ (2533) ผลของกลุ่มจิตวิทยาเพื่อภาวะสัจการแห่งตนตามทฤษฎีของซอสต์
รอมที่มีต่อภาวะสัจการแห่งตนในนักศึกษามหาวิทยาลัย วิทยานิพนธ์ คม (จิตวิทยา)
กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ทยเอกสาร
- ทบวงมหาวิทยาลัย (2543) วิสัยทัศน์การพัฒนาอุดมศึกษาของแผนพัฒนาการศึกษา
ระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 9 (พ ศ 2545 - 2549) กรุงเทพฯ สำนักงานนโยบายและแผน
อุดมศึกษา สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย
- ทัศนีย์ นักบรรเลง (2536) ความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับการมีสัจการแห่งตนของ
นักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 2 ปีการศึกษา 2535 วิทยาลัยพยาบาลพุทธชินราช
ปริญญาโท กศ ม (จิตวิทยาการแนะแนว) พิษณุโลก บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยนเรศวร ทยเอกสาร
- นงลักษณ์ วิรัชชัย (2542) ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น(LISREL) สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัย
ทางสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์ พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย

- บุญเชิด ภิญญอนันตพงษ์ (2545) *ประมวลสาระชุดวิชา การพัฒนาเครื่องมือสำหรับประเมิน การศึกษา (หน่วยที่3) กรุงเทพฯ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาคณะศึกษาศาสตร์*
- ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ (2540) *การเสริมสร้างศักยภาพนักเรียนกรุงเทพมหานครด้านพลศึกษา กรุงเทพฯ SR Printing Limited Partnership*
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2538) *วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์ กรุงเทพฯ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร*
- เพ็ญแข แสงแก้ว (2544) *สถิติเพื่อการวิจัยโดยใช้คอมพิวเตอร์ (SPSS version 10.0) กรุงเทพฯ ภาควิชาคณิตศาสตร์และสถิติ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์*
- มยุรี ศรีชัย (2538) *เทคนิคการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง กรุงเทพฯ ห้างหุ้นส่วนจำกัด วี.เจ. พรินต์ติ้ง ล้วน สายยศ , และอังคณา สายยศ (2540) สถิติวิทยาทางการวิจัย พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพฯ สุวีริยาสาส์น*
- _____ (2542) *การวัดด้านจิตพิสัย กรุงเทพฯ สุวีริยาสาส์น*
- _____ (2543) *เทคนิคการวัดด้านผลการเรียนรู้ พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพฯ สุวีริยาสาส์น*
- วรรณวดี ม้าลำพอง (2530) *การสร้างแบบทดสอบวัดความถนัด เชียงใหม่ โครงการตำราครูทายาท คณะวิชาครุศาสตร์ วิทยาลัยครูเชียงใหม่*
- วิชัย วงษ์ใหญ่ (2540) *กระบวนการค้นคว้าใหม่ การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพของบุคคล กรุงเทพฯ SR Printing Limited Partnership*
- วิรัช วรรณรัตน์ (2532) *การตรวจคุณภาพเครื่องมือในการวัดผลและการวิจัย กรุงเทพฯ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร*
- วิรติ ปานศิลา (2536) *การศึกษาสัจการแห่งตนของหัวหน้าสถานีอนามัยในจังหวัดนครสวรรค์ ปริญญาโท กศ.ม (จิตวิทยาการแนะแนว) พิษณุโลก บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ถ่ายเอกสาร*
- วิสิทธิ์ โจน์พจนรัตน์ (2546) *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 พระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545 กรุงเทพฯ พัฒนาศึกษา*
- สมใจ เกียรติพินิจกุล (2535) *ผลของการฝึกโปรแกรมการพัฒนาจิต โดยเน้นไตรลักษณ์ตามหลักพระพุทธศาสนาต่อสภาวะแท้จริงแห่งตนของนักศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปริญญาโท กศ.ม พิษณุโลก มหาวิทยาลัยนเรศวร ถ่ายเอกสาร*

- สุนัย ดำรงทอง (2536) การศึกษาสัจการแห่งตนของนิสิตปริญญาโท วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว มหาวิทยาลัยนเรศวร ปีการศึกษา 2535 ปริญญาโท กศ ม (จิตวิทยาการแนะแนว) พิษณุโลก บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ถายเอกสาร
- สุรางค์ ไคว์ตระกูล (2544) จิตวิทยาการศึกษา พิมพ์ครั้งที่ 5 กรุงเทพฯ สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สุรางค์ เ่งาสวัสดิ์ (2535) การศึกษาปกติวิสัยสัจการแห่งตนของนักศึกษา หลักสูตรเจ้าพนักงาน สาธารณสุข ในวิทยาลัยการสาธารณสุข ปริญญาโท กศ ม (จิตวิทยาการแนะแนว) พิษณุโลก บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ถายเอกสาร
- แสงเดือน ทวีสิน (2545) จิตวิทยาการศึกษา พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ ห้างจัดการโรงพิมพ์ไทยเสียง
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2547) วันการศึกษาแห่งชาติ กรุงเทพฯ โรงพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด
- สำเร็จ บุญเรืองรัตน์ (2527) ทฤษฎีการวัดและประเมินผลทางการศึกษา กรุงเทพฯ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- _____ (2528) ลักษณะหลากหลาย – วิถีหลาย กรุงเทพฯ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- เสรี ชัดเข้ม (2547, มีนาคม) “การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน” วารสารวิจัยและวัดผล การศึกษา 2(1) 29
- อนันต์ ศรีโสภา (2524) การวัดและประเมินผลทางการศึกษา กรุงเทพฯ อำนวยการพิมพ์
- Allen, Mary J and Yen, Wendy M (1979) *Introduction to Measurement Theory* California Wadsworth
- Anastasi A (1968) *Psychological Testing* 3rd ed New York The Macmillan Company
- Kline, Paul (2000) *The handbook of psychological testing* 2nd ed Great Britain TJ International Ltd
- Maslow , A H (1954) *Motivation & Personality* New York Harper & Nroptjers
- _____ (1968) *Toward A Psychology of Being* 2nd ed New York D Van Nostran Company
- _____ (1978) *The Further Reaches of Human Nature* Middlesex England Penguin Books
- Schultz Duane (1977) *Growth Psychology Model of the Healthy Personality* New York D Van Nostrand

- Scott Wesley (1989 January) A Study of Self – Actualization in Medical Students
Dissertation Abstracts International 49 (7) 2861 - B
- Shostrom Everett L (1966) *Manual Personal Orientation Inventory* Palo Alto C A
 Education and Industrial Testing Service
- _____ (1967) *Man The Manipulator* New Jersey Englandwood Cliffs
- _____ *Freedom To Be Experiencing and Expressing Your Total Being* New Jersey
 Englandwood Cliffs
- _____ (1976) *Actualizing Therapy Foundations for a Scientific Ethic* Palo Alto C A
 EDITS
- _____ (1980) *Personal Orientation Inventory* San Diego California EDITS
- _____ (1983) *From Manipular to Master* New York Bantam
- Stanley Julian C and Hopkin, Kenneth D (1972) *Education and Psychological
 Evaluation* 5th ed New York Englewood Cliff Prentice – Hall
- Tageson C William (1982) *Humanistic Psychology A Synthesis* Illinois The Dorsey
 Press
- Tomalty, Richard Lyall (1986 , January) "Human Potential Seminar for Senior Adults in A
 Community college Setting An Assessment of Growth in Self – Actualization "
Dissertation Abstracts International 46 1840A - 1841A
- Tuckman Bruce W (1975) *Measureing Educational Outcomes Fundamentals of
 Testing* New York Harcourt Brace Jovanovich

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

ค่าสถิติที่ได้จากการทดสอบ

ตาราง 13 ดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบวัดการบรรลุศักยภาพแห่งตน จำนวน 120 ข้อ

ด้าน	ข้อ	ค่า IOC	ด้าน	ข้อ	ค่า IOC
1 ด้านความสามารถทางเวลา	1	0 800	3 ค่านิยมของคนที่มีการบรรลุศักยภาพแห่งตน	1	1 000
	2	0 600		2	0 600
	3	0 800		3	1 000
	4	1 000		4	1 000
	5	1 000		5	1 000
	6	0 800		6	0 600
	7	0 800		7	1 000
	8	0 800		8	0 800
	9	0 600		9	0 600
	10	1 000		10	1 000
2 ด้านการชี้นำตนเอง	1	1 000	4 ด้านการไม่ยึดติดกับหลักการมากเกินไป	1	1 000
	2	0 800		2	0 800
	3	1 000		3	1 000
	4	1 000		4	1 000
	5	1 000		5	1 000
	6	0 600		6	0 800
	7	1 000		7	1 000
	8	0 600		8	0 600
	9	0 600		9	0 800
	10	1 000		10	1 000

ตาราง 13 (ต่อ)

ด้าน	ข้อ	คา IOC	ด้าน	ข้อ	คา IOC
5 ด้านความไวในการ ตอบสนองความรู้สึก	1	1 000	7 ด้านการยกย่องนับถือ ตนเอง	1	1 000
	2	0 800		2	0 600
	3	1 000		3	1 000
	4	1 000		4	1 000
	5	0 800		5	0 800
	6	0 800		6	0 800
	7	1 000		7	1 000
	8	0 800		8	0 800
	9	0 600		9	0 800
	10	1 000		10	1 000
6 ด้านความเป็นธรรมชาติ	1	1 000	8 ด้านการยอมรับตนเอง	1	1 000
	2	0 600		2	0 800
	3	1 000		3	1 000
	4	1 000		4	1 000
	5	1 000		5	1 000
	6	0 800		6	1 000
	7	0 800		7	0 800
	8	0 800		8	0 800
	9	0 600		9	0 800
	10	1 000		10	1 000

ตาราง 13 (ต่อ)

ด้าน	ข้อ	คา IOC	ด้าน	ข้อ	คา IOC
9 ด้านธรรมชาติของมนุษย์	1	0 800	11 ด้านการยอมรับความ ก้าวร้าว	1	1 000
	2	0 800		2	1 000
	3	1 000		3	1 000
	4	1 000		4	1 000
	5	1 000		5	1 000
	6	1 000		6	1 000
	7	0 800		7	1 000
	8	1 000		8	0 800
	9	0 800		9	0 800
	10	1 000		10	1 000
10 ด้านความสามารถในการ มองอย่างกลมกลืน	1	1 000	12 ด้านความสามารถที่จะมี สัมพันธภาพกันอย่าง ใกล้ชิดกับผู้อื่น	1	1 000
	2	0 800		2	0 800
	3	1 000		3	1 000
	4	1 000		4	0 800
	5	0 800		5	1 000
	6	1 000		6	1 000
	7	0 800		7	1 000
	8	1 000		8	0 800
	9	0 800		9	1 000
	10	1 000		10	1 000

ตาราง 14 ผลการวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบวัดการบรรลุศักยภาพแห่งตนจำนวน 120 ข้อ

ด้าน	ข้อ	ค่า r	ด้าน	ข้อ	ค่า r
1 ด้านความสามารถทางเวลา	1	<u>154</u>	3 ค่านิยมของคนที่มีการบรรลุศักยภาพแห่งตน	3	218
	13	231		15	235
	<u>25</u>	<u>018</u>		27	281
	<u>37</u>	<u>166</u>		29	215
	49	318		<u>51</u>	<u>124</u>
	61	427		63	375
	73	319		<u>75</u>	<u>170</u>
	85	397		<u>87</u>	<u>131</u>
	97	225		99	291
	109	498		111	367
2 ด้านการชี้นำตนเอง	2	<u>-017</u>	4 ด้านการไม่ยึดติดกับหลักการมากเกินไป	4	321
	14	235		16	355
	26	255		28	213
	38	216		<u>40</u>	<u>-019</u>
	50	434		52	254
	<u>62</u>	<u>055</u>		64	369
	74	258		<u>76</u>	<u>117</u>
	<u>86</u>	<u>-001</u>		<u>88</u>	<u>127</u>
	98	456		100	369
	110	444		112	524

___ หมายถึง ข้อที่ถูกคัดออก

ตาราง 14 (ต่อ)

ด้าน	ข้อ	ค่า r	ด้าน	ข้อ	ค่า r
5 ด้านความไวในการ ตอบสนองความรู้สึก	5	290	7 ด้านการยกย่องนับถือ ตนเอง	7	400
	17	427		19	322
	29	215		<u>31</u>	<u>023</u>
	<u>41</u>	<u>060</u>		43	269
	<u>53</u>	<u>057</u>		55	327
	65	258		67	291
	77	347		79	274
	<u>89</u>	<u>084</u>		<u>91</u>	<u>108</u>
	101	263		<u>103</u>	<u>002</u>
	113	350		115	400
6 ด้านความเป็นธรรมชาติ	6	309	8 ด้านการยอมรับตนเอง	8	455
	<u>18</u>	<u>020</u>		20	346
	30	254		32	376
	42	279		44	427
	54	387		<u>56</u>	<u>088</u>
	<u>66</u>	<u>-017</u>		68	313
	<u>78</u>	<u>-026</u>		80	530
	90	365		92	228
	102	218		<u>104</u>	<u>037</u>
	114	384		116	383

___ หมายถึง ข้อที่ถูกคัดออก

ตาราง 14 (ต่อ)

ด้าน	ข้อ	ค่า r	ด้าน	ข้อ	ค่า r
9 ด้านธรรมชาติของมนุษย์	9	<u>132</u>	11 ด้านการยอมรับความ ก้าวร้าว	11	250
	21	370		23	346
	<u>33</u>	<u>138</u>		35	334
	45	369		47	255
	57	325		<u>59</u>	<u>079</u>
	69	237		71	339
	81	409		<u>83</u>	- <u>123</u>
	93	470		<u>95</u>	- <u>010</u>
	105	433		107	456
	<u>117</u>	<u>104</u>		119	236
10 ด้านความสามารถในการ มองอย่างกลมกลืน	10	375	12 ด้านความสามารถที่จะมี สัมพันธภาพกันอย่าง ใกล้ชิดกับผู้อื่น	12	408
	<u>22</u>	<u>116</u>		24	283
	34	439		<u>36</u>	<u>168</u>
	46	358		48	326
	58	421		<u>60</u>	<u>140</u>
	70	220		72	466
	82	418		<u>88</u>	<u>127</u>
	94	230		96	295
	106	355		108	433
	118	373		120	483

___ หมายถึง ข้อที่ถูกคัดออก

ตาราง 15 (ต่อ)

ข้อ	X_1	X_2	X_3	X_4	X_5	X_6	X_7	X_8	X_9	X_{10}	X_{11}	X_{12}
11		0 11 3 51								-		
12	-	-	0 47 13 85		-	-	-	-		-	--	
13		-		0 54 16 50		--	-			-	-	-
14	--		-		0 20 6 35		--		--			--
15	-	-		-	-		0 34 10 15	-	-	--	--	
16	--		-	-	-	--	--	0 61 19 64	-	-	--	--
17	-	-			-	-	--	--	0 49 15 47	-		
18	-		-	--			-				0 26 7 20	-
19	--	--	-	-	-	--			-	--	-	0 44 13 84
20	--	0 24 2 31	-	--	-	-	-	-			-	--
21	-	--	0 35 10 83	--	-		-		-	-	--	-
22	--	--	-	0 40 11 74	-	-	-		--	--	--	-
23		-	-	-	0 00 0 17		--	--		-	-	-
24		-				0 23 6 59		-	--	--	-	-
25		--	-				--	0 52 16 41	-			-
26	-	-			-	-		-		0 56 17 79		

ตาราง 15 (ต่อ)

ข้อ	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	X ₆	X ₇	X ₈	X ₉	X ₁₀	X ₁₁	X ₁₂
27				-	-	-			-	--	0 27	-
											7 72	
28	-	0 19 2 90	-		--	--	-	-	--	-	--	--
29			0 48 14 32			-	--	-		-	--	-
30	--			-	--	0 10 2 90	-	-		-	-	--
31	--	-	-	--	--	-	0 50 14 70	-		-	--	-
32	-			-	-	--	--	0 56 17 59	-	--	--	-
33	--	-		--	-	-	--		0 49 15 60	--	--	--
34	-	-	-		-	-	--	--		0 22 6 94	-	--
35	--	--	-	--	-	--	-				0 41 11 42	--
36	--	-	-	--	-	-	--	-		-	-	0 45 13 84
37	0 57 17 93	-		--	-	--	--	-	--	--	--	--
38	--	<u>-0 02</u> <u>0 76</u>			-	-	-	--	-	--	--	-
39	-	-	-	0 34 10 06	--	--	--	-	-	-	--	-
40	-	--			--	0 57 16 50	-	-		--	-	--
41	--		-	--	-	--	0 45 13 15	--	--	--	--	--
42				-	-	-	-	0 41 12 72				--

ตาราง 15 (ต่อ)

ข้อ	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	X ₆	X ₇	X ₈	X ₉	X ₁₀	X ₁₁	X ₁₂
43			-		-	-		-		0 50 16 10		-
44	0 32 10 01	-	-	-	--	-	--	-	-	-		-
45		-	0 18 2 94			-	-	--	--			-
46			-	0 42 12 60	--	--	--	-		--	--	-
47	-	-	-	-	0 18 5 81	-	-	--	--	-		-
48	-	-	-	-	--	--	0 44 13 39	--	--	--		-
49		--	-	--	--	-	-	0 58 18 46		--	--	--
50	--	--	-	-	--	--	--		0 26 8 07		-	--
51	--			-	--	-	-	--	-	0 51 16 26		
52		-	-	--	-	--	--	-	--	-	0 01 0 15	-
53		--		-	-			--	-		-	0 53 16 /6
54	0 29 8 83	-	-		--		-	--	-	--	-	
55	-	0 26 2 24	-	-	-	--	-	--	--	--	--	--
56	-		-	--	0 31 8 38			--	--	-		-
57	-	-		-	--		0 37 10 54	--	-		-	
58	-				--		-	0 64 20 83	--	--		-

ตาราง 15 (ต่อ)

ข้อ	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	X ₆	X ₇	X ₈	X ₉	X ₁₀	X ₁₁	X ₁₂
59	-	-							0 50 15 93		-	-
60		-	-	--	-	-		--		0 59 18 92	-	-
61	-	-								-		0 51 16 24
62	0 32 9 98	-	--	-	-			--	-	--		--
63	--	--		-	-	0 24 6 94		--	-	-	--	--
64	--	-	-	-	-			0 43 12 97	-	-		-
65	--	--	--	-	-	--	-		0 65 21 52	--		
66	--	--	-	-	-		-	--	-	0 25 / 86	--	--
67	--	--	-	--		-			-	-	--	0 48 14 75
68	0 50 15 27	--	--	-	--	--	-	-	-	--	--	--
69	--	0 47 13 94	-			--		--	-	--		
70	--	-	0 39 11 70		-		-				-	--
71	-	--	--	0 59 18 71	--	--	--	--		--	-	--
72	-			-	0 24 3 33		--			--	-	
73	--	-		-		0 29 8 59		-	-	-	--	
74	--		-			-	-		0 58 18 90	--		-

ตาราง 15 (ต่อ)

ข้อ	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	X ₆	X ₇	X ₈	X ₉	X ₁₀	X ₁₁	X ₁₂
75	-				-	-				0 46	-	
										14 46		
76	-		--			-	--	-	-	--	0 57	
											15 81	
77		-	--	--		--	--	-		--	-	0 33
												10 18
78	0 45	--	-	-	-	--		--	-	--	-	-
	13 96											
79	-	0 52	-	-	--	--	--	--	-	--	--	-
		15 50										
80	--		0 43		--	-		--	-	--		--
			12 71									
81			--	0 74	-	-		--	-	--	-	
				24 27								
82	-	-	-	--	0 42	--	-	--		-	-	
					10 13							
83	--	-	-	-	-	0 57	--	-		-	-	-
						17 00						
84	--			-	--	-	0 54		-		--	-
							15 85					
85	--	-	-	--	-	-	-	0 47	-		-	-
								14 29				
86	-	-	-	-	-	--	-	--	--	0 39	--	
										12 29		
87	--	-	-	-	--	--	--	--	--	--	0 35	--
											10 10	
88	-		-	--		-	--	-	--	--	-	0 42
												12 96

___ หมายถึง ข้อที่ถูกคัดออก

ตาราง 16 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของแบบวัดการบรรลุศักยภาพแห่งตนเป็นรายด้าน

ด้าน	ข้อ	b	R ²	ด้าน	ข้อ	b	R ²
1 ด้านความสามารถ ทางเวลา	10	410	170	4 ด้านการไม่ยึดติดกับ หลักการมากเกินไป	2	350	120
	37	570	330		13	540	200
	44	320	110		22	400	160
	54	290	090		39	340	120
	62	320	110		46	420	180
	68	500	250		71	590	250
	78	450	210		81	740	560
2 ด้านการชี้นำตนเอง	11	110	010	5 ด้านความไวในการ ตอบสนองความรู้สึก	3	150	020
	20	240	060		14	200	020
	28	190	010		23	0	0
	38	-020	0		47	180	030
	55	260	090		56	310	090
	69	470	220		72	240	050
	79	520	270		82	420	180
3 ค่านิยมของคนที่มิ การบรรลุศักยภาพ แห่งตน	1	280	080	6 ด้านความเป็น ธรรมชาติ	4	050	0
	12	470	220		24	230	050
	21	350	130		30	100	020
	29	480	230		40	570	320
	45	180	010		63	240	060
	70	390	150		73	290	090
	80	430	180		83	570	330

___ หมายถึง ข้อที่ถูกคัดออก

ตาราง 16 (ต่อ)

ด้าน	ข้อ	b	R ²	ด้าน	ข้อ	b	R ²
7 ด้านการยกย่องนับถือตนเอง	5	220	060	10 ด้านความสามารถในการมองอย่างกลมกลืน	7	310	100
	15	340	120		26	560	310
	31	500	250		34	220	050
	41	450	200		43	500	260
	48	440	210		51	510	260
	57	370	140		60	590	350
	84	540	290		66	250	070
					75	460	210
					86	390	160
8 ด้านการยอมรับตนเอง	6	440	190	11 ด้านการยอมรับความก้าวร้าว	8	0	0
	16	610	370		18	260	070
	25	520	280		27	270	070
	32	560	320		35	410	170
	49	580	340		52	-010	0
	58	640	410		76	570	330
	64	430	180		87	350	120
	85	470	220				
9 ด้านธรรมชาติของมนุษย์	17	490	240	12 ด้านความสามารถที่จะมีสัมพันธภาพกันอย่างใกล้ชิดกับผู้อื่น	9	370	140
	33	490	240		19	440	200
	42	410	170		36	450	200
	50	260	070		53	530	280
	59	500	250		61	510	270
	65	650	420		67	480	230
	74	580	340		77	330	110
					88	420	180

— หมายถึง ข้อที่ถูกคัดออก

ตาราง 17 ผลการวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบวัดการบรรลุศักยภาพแห่งตนจำนวน 83 ข้อ

ด้าน	ข้อ	r	ด้าน	ข้อ	r
1 ด้านความสามารถ ทางเวลา	10	387	4 ด้านการไม่ยึดติดกับ หลักการมากเกินไป	2	335
	37	550		13	500
	44	385		22	32
	54	303		39	306
	62	348		46	387
	68	452		71	537
	78	394		81	658
2 ด้านการขึ้นนำตนเอง	11	230	5 ด้านความไวในการ ตอบสนองความรู้สึก	3	293
	20	477		14	227
	28	264		47	265
	55	385		56	333
	69	478		72	245
	79	531		82	489
3 คานิยมของคนที่มี การบรรลุศักยภาพ แห่งตน	1	324	6 ด้านความเป็น ธรรมชาติ	24	247
	12	459		30	326
	21	384		40	495
	29	470		63	253
	45	286		73	257
	70	369		83	507
	80	458			

ตาราง 17 (ต่อ)

ด้าน	ข้อ	r	ด้าน	ข้อ	r
7 ด้านการยกย่องนับถือตนเอง	5	283	10 ด้านความสามารถในการมองอย่างกลมกลืน	7	341
	15	371		26	50
	31	464		34	260
	41	380		43	518
	48	477		51	492
	57	376		60	563
	84	455		66	246
8 ด้านการยอมรับตนเอง			11 ด้านการยอมรับความก้าวร้าว	75	438
	6	408		86	397
	16	593			
	25	483		18	397
	32	510		27	236
	49	541		35	316
	58	585		76	494
9 ด้านธรรมชาติของมนุษย์	64	392	12 ด้านความสามารถที่จะมีสัมพันธภาพกันอย่างใกล้ชิดกับผู้อื่น	87	290
	85	454			
				9	415
	17	470		19	455
	33	474		36	451
	42	367		53	522
	50	248		61	53
	59	520		67	476
	65	642		77	313
	74	549		88	393

ภาคผนวก ข

คู่มือดำเนินการสอบ
แบบวัดการบรรลุศักยภาพแห่งตน

คู่มือดำเนินการสอบ แบบวัดการบรรลุศักยภาพแห่งตน สำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี

การบรรลุศักยภาพแห่งตน (Self - actualization) หมายถึง การเข้าใจตนเองตรงตามสภาพที่เป็นอยู่ เข้าใจถึงความสามารถ ความสนใจ ความต้องการของตนเอง ยอมรับตนเองทั้งในส่วนที่ดีและส่วนที่บกพร่อง สามารถตัดสินใจเลือกและรับผิดชอบต่อการเลือกของตนเอง แก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง และเป็นสิ่งที่ตนเป็นได้ดีที่สุด ซึ่งสามารถวัดได้จากลักษณะ 12 ประการ ดังต่อไปนี้

1 ความสามารถทางเวลา (Time ratio) หมายถึง ความสามารถในการดำเนินชีวิตอยู่กับสภาวะที่เป็นปัจจุบัน ที่นี่ และเดี๋ยวนี้อย่างสมบูรณ์ หรือสามารถที่จะผูกพันอยู่กับอดีตรวมทั้งอนาคตได้อย่างต่อเนื่องกับสภาวะปัจจุบัน

2 การชี้นำตนเอง (The support ratio) หมายถึง ความสามารถในการดำเนินชีวิตอย่างอิสระ มีลักษณะเป็นตัวของตัวเอง สามารถช่วยเหลือตนเองได้ โดยการชี้นำตนเองนั้นเกิดจากความรู้สึกภายในของตนเอง

3 ค่านิยมของคนที่มีการบรรลุศักยภาพแห่งตน (Self – actualizing value) หมายถึง การดำเนินชีวิตโดยการยอมรับค่านิยมของตนเอง ไม่ขึ้นอยู่กับอิทธิพลของวัฒนธรรมหรือต้องปรับตัวเข้ากับสังคมเสมอไป

4 การตอบสนองต่อสถานการณ์ต่างๆ โดยไม่ยึดมั่นกับหลักการมากเกินไป (Existentiality) หมายถึง การไม่ยึดมั่นกับหลักการมากเกินไป หรือมีการปรับตัวได้ดี มีความยืดหยุ่นในการปรับตัวให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ มีความยืดหยุ่นจากการยึดมั่นในค่านิยมของตน

5 การตอบสนองต่อความรู้สึก (Feeling Reactivity) หมายถึง ความรู้สึกไวต่อความต้องการหรือความรู้สึกของตนเอง

6 ความเป็นธรรมชาติ (Spontaneity) หมายถึง ความสามารถที่แสดงออกมาโดยการกระทำ หรือมีเสรีภาพในการตอบสนองอย่างเป็นธรรมชาติ

7 การยกย่องนับถือตนเอง (Self - regard) หมายถึง ความสามารถในการชื่นชม ชำบชื่นในคุณค่าของตนเอง ยอมรับในความสามารถที่ตนเองมีอยู่

8 การยอมรับตนเอง (Self - acceptance) หมายถึง การยอมรับตนเองทั้งในด้านความบกพร่องและความมีประสิทธิภาพในด้านดีและด้านไม่ดีของตนเอง

9 ธรรมชาติของมนุษย์ (Nature of man) หมายถึง ความสามารถของมนุษย์ในแง่ดี สามารถเข้าใจธรรมชาติของมนุษย์ว่ามีทั้งส่วนดีและไม่ดี มีทั้งเข้มแข็งและอ่อนแอ

10 ความสามารถในการมองเห็นของสองสิ่งอย่างกลมกลืน (Synergy) หมายถึง ความสามารถในการมองเห็นความกลมกลืนของสิ่งสองสิ่งที่ตรงข้ามกัน มองเห็นสิ่งที่ตรงข้ามกันในชีวิตของมนุษย์ว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างมีความหมาย

11 การยอมรับความก้าวร้าว (Acceptance of aggression) หมายถึง ความสามารถในการยอมรับความโกรธ ความก้าวร้าวของมนุษย์ว่าเป็นลักษณะธรรมชาติ ยอมรับธรรมชาติของตนเองในด้านความก้าวร้าวโดยไม่ป้องกันตนเอง ไม่ปฏิเสธและไม่เก็บกดความก้าวร้าวของตน

12 ความสามารถที่จะมีสัมพันธภาพกันอย่างใกล้ชิดกับผู้อื่น (Capacity for intimate) หมายถึง ความสามารถในการสร้างสัมพันธภาพ และอยู่ร่วมกับเพื่อนมนุษย์ได้อย่างดีสามารถสร้างสัมพันธภาพที่อบอุ่นกับบุคคลอื่นได้

โครงสร้างของแบบวัด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบวัดการบรรลุศักยภาพแห่งตน สำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 83 ข้อ แบบวัดมีลักษณะเป็นสถานการณ์ และมี 3 ตัวเลือก โดยให้นิสิตเลือกตอบด้วยการสมมติตนเองเป็นตัวละครในสถานการณ์นั้น ๆ แล้วจะเลือกตัดสินใจตามข้อใด โดยให้ตอบให้ตรงกับความรู้สึกมากที่สุดเพียงตัวเลือกเดียว ซึ่งครอบคลุมองค์ประกอบการบรรลุศักยภาพแห่งตน ทั้ง 12 ด้าน ดังนี้

- 1 ความสามารถทางเวลา (Time ratio) จำนวน 7 ข้อ
- 2 การขึ้นนำตนเอง (The support ratio) จำนวน 6 ข้อ
- 3 ค่านิยมของคนที่มีการบรรลุศักยภาพแห่งตน (Self – actualizing value) จำนวน 7 ข้อ
- 4 การตอบสนองต่อสถานการณ์ต่างๆ โดยไม่ยึดมั่นกับหลักการมากเกินไป (Existentiality) จำนวน 7 ข้อ
- 5 การตอบสนองต่อความรู้สึก (Feeling Reactivity) จำนวน 6 ข้อ
- 6 ความเป็นธรรมชาติ (Spontaneity) จำนวน 6 ข้อ
- 7 การยกย่องนับถือตนเอง (Self - regard) จำนวน 7 ข้อ
- 8 การยอมรับตนเอง (Self - acceptance) จำนวน 8 ข้อ
- 9 ธรรมชาติของมนุษย์ (Nature of man) จำนวน 7 ข้อ
- 10 ความสามารถในการมองเห็นของสองสิ่งอย่างกลมกลืน (Synergy) จำนวน 9 ข้อ
- 11 การยอมรับความก้าวร้าว (Acceptance of aggression) จำนวน 5 ข้อ
- 12 ความสามารถที่จะมีสัมพันธภาพกันอย่างใกล้ชิดกับผู้อื่น (Cysacity for intimate) จำนวน 8 ข้อ

การพัฒนาแบบวัด

ในการสร้างแบบวัดการบรรลุดัศยภาพแห่งตน สำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและพัฒนาแบบวัด ดังนี้

1 การตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้น โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับนิยามปฏิบัติการของแบบวัดการบรรลุดัศยภาพแห่งตนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ได้ข้อคำถามที่สามารถวัดการบรรลุดัศยภาพแห่งตนได้ตรงตามนิยาม จำนวน 120 ข้อ ซึ่งทุกข้อที่ผ่านการพิจารณามีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่าง 0.600 ถึง 1.000

2 ค่าอำนาจจำแนกของแบบวัดการบรรลุดัศยภาพแห่งตนทั้งหมด 120 ข้อ โดยการหาความสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product – Moment Correlation Coefficient) ได้ข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.200 ขึ้นไป จำนวน 88 ข้อ ซึ่งมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.213 ถึง 0.530

3 ค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) ของแบบวัดการบรรลุดัศยภาพแห่งตนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจำนวน 88 ข้อ มีความสัมพันธ์ระหว่างแบบวัดแต่ละด้านกับแนวคิดหลักที่ผู้วิจัยใช้เป็นหลักในการวิจัยครั้งนี้จำนวน 83 ข้อ โดยมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ 0.250 ถึง 0.531 ทั้ง 12 องค์ประกอบ มีมิติด้านความสามารถทางเวลา, ด้านการชื่นชมตนเอง, ด้านค่านิยมของคนที่มีการบรรลุดัศยภาพแห่งตน, ด้านการไม่ยึดติดกับหลักการมากเกินไป, ด้านความไวในการตอบสนองความรู้สึก, ด้านความเป็นธรรมชาติ, ด้านการยกย่องนับถือตนเอง, ด้านการยอมรับตนเอง ด้านธรรมชาติของมนุษย์, ด้านความสามารถในการมองอย่างกลมกลืน, ด้านการยอมรับความก้าวร้าว และด้านความสามารถที่จะมีสัมพันธ์ภาพกันอย่างใกล้ชิดกับผู้อื่น ได้ค่าน้ำหนักองค์ประกอบดังนี้ 0.409, 0.298, 0.369, 0.473, 0.250, 0.333, 0.409, 0.531, 0.483, 0.421, 0.372 และ 0.504 ตามลำดับ พิจารณาแล้วเห็นว่าค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ในระดับที่เหมาะสม แสดงว่าข้อคำถามวัดได้เที่ยงตรงตามองค์ประกอบการบรรลุดัศยภาพแห่งตนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ค่าสหสัมพันธ์ความแปรปรวนของแบบวัดทั้ง 12 ด้านมีค่า 0.181, 0.110, 0.143, 0.256, 0.068, 0.143, 0.181, 0.289, 0.247, 0.197, 0.404 และ 0.201 ตามลำดับ ตรวจสอบความสอดคล้องของทฤษฎีและการรวบรวมข้อมูลเชิงประจักษ์ ด้วยการทดสอบไค-สแควร์ (χ^2) และได้พิจารณาสถิติตัวอื่นร่วมด้วย ค่าไค-สแควร์สัมพัทธ์ (χ^2/df) มีค่าเท่ากับ 1.084 ค่าดัชนีรากที่สองกำลังสองเฉลี่ยของเศษเหลือ (RMR) เท่ากับ 0.036 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) มีค่าเท่ากับ 0.930 และค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) มีค่าเท่ากับ 0.900 จากผลการตรวจสอบข้อมูลทั้งหมดแสดงให้เห็นว่า ข้อคำถามในแต่ละองค์ประกอบ

มีความสอดคล้องเหมาะสมกับองค์ประกอบแต่ละองค์ประกอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น นั้นแสดงถึง ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแบบวัดการบรรลุศักยภาพแห่งตน

แบบวัดการบรรลุศักยภาพแห่งตน มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์กับแบบทดสอบมาตรฐานพี โอ ไอ ทั้งฉบับเท่ากับ 860 ซึ่งเป็นค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ทางบวกและมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 01 เมื่อพิจารณาตามรายด้าน พบว่า แบบวัดการบรรลุศักยภาพแห่งตนมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ตั้งแต่ 674 ถึง 848 ซึ่งเป็นค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ทางบวกและมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 01 และ 05 นั่นคือ แบบวัดการบรรลุศักยภาพแห่งตนมีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง

4 ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดการบรรลุศักยภาพแห่งตน ซึ่งประกอบด้วยด้านความสามารถทางเวลา , ด้านการชี้นำตนเอง , ด้านคานิยมของคนที่มีการบรรลุศักยภาพแห่งตน , ด้านการไม่ยึดติดกับหลักการมากเกินไป , ด้านความไวในการตอบสนองของความรู้สึก , ด้านความเป็นธรรมชาติ , ด้านการยกย่องนับถือตนเอง , ด้านการยอมรับตนเอง ด้านธรรมชาติของมนุษย์ , ด้านความสามารถในการมองอย่างกลมกลืน , ด้านการยอมรับความก้าวร้าว และด้านความสามารถที่จะมีสัมพันธภาพกันอย่างใกล้ชิดกับผู้อื่น มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 583 , 553 , 506 , 674 , 461 , 455 , 615 , 754 685 , 657 , 493 และ 685 ตามลำดับ สหาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับของแบบวัด มีค่าเท่ากับ 934

วิธีดำเนินการสอบ

1 การเตรียมตัวก่อนสอบ ดังนี้

1 1 กำหนดวัน เวลา และสถานที่ในการสอบล่วงหน้า

1 2 เตรียมแบบวัด กระดาษคำตอบให้พร้อมและให้มีจำนวนมากกว่าผู้เข้าสอบ

2 วิธีดำเนินการสอบ ดังนี้

2 1 แจกวัสดุอุปกรณ์ และประโยชน์ของการทำแบบวัดให้ผู้เข้าสอบเข้าใจ

2 2 ผู้ดำเนินการสอบอ่านคำชี้แจงซึ่งปรากฏอยู่ที่แผ่นหน้าของแบบวัดให้ผู้เข้าสอบเข้าใจทุกคน และอย่าให้ผู้เข้าสอบลงมือทำก่อนเวลา ควรให้ลงมือทำแล้วจึงเริ่มจับเวลา ซึ่งในการทดสอบครั้งนี้ใช้เวลา 60 นาที

2 3 การเตือนเวลา จะเตือนเพียง 2 ครั้ง คือ ครั้งแรกจะเตือนเมื่อเหลือเวลาทำแบบวัด 30 นาที และครั้งที่สองเมื่อเหลือเวลาทำแบบวัด 5 นาที

3 เมื่อหมดเวลาทำแบบวัด ให้ผู้ดำเนินการสอบสั่งให้หยุดทำทันทีแล้วเก็บกระดาษคำตอบและแบบวัด

4 เมื่อเสร็จสิ้นการทดสอบ ผู้ดำเนินการสอบตรวจความสมบูรณ์ของกระดาษคำตอบ และกล่าวขอบคุณผู้เข้าสอบที่ให้ความร่วมมือในการทดสอบ

วิธีตรวจให้คะแนน

การตรวจให้คะแนนของแบบวัด มีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

เกณฑ์การให้คะแนน

การให้คะแนน ให้ตามความเข้มของข้อความแต่ละคุณลักษณะ

ให้ 3 คะแนน เมื่อเลือกตอบในตัวเลือกที่แสดงถึงการบรรลุศักยภาพแห่งตนสูง

ให้ 2 คะแนน เมื่อเลือกตอบในตัวเลือกที่แสดงถึงการบรรลุศักยภาพแห่งตนปานกลาง

ให้ 1 คะแนน เมื่อเลือกตอบในตัวเลือกที่แสดงถึงการบรรลุศักยภาพแห่งตนต่ำ

การแปลความหมายของคะแนน

การแปลความหมายตามเกณฑ์ระดับคะแนนจากแบบวัดการบรรลุศักยภาพแห่งตน จำนวน

83 ข้อ คะแนนรวม 249 คะแนน พิจารณาการแปลความหมายของคะแนน ตามเกณฑ์ ดังนี้

คะแนนตั้งแต่ 195 – 249 แสดงว่ามีการบรรลุศักยภาพแห่งตนอยู่ในระดับสูง

คะแนนตั้งแต่ 139 – 194 999 แสดงว่ามีการบรรลุศักยภาพแห่งตนอยู่ในระดับปานกลาง

คะแนนตั้งแต่ 83 – 138 999 แสดงว่ามีการบรรลุศักยภาพแห่งตนอยู่ในระดับต่ำ

การให้คะแนนในแต่ละข้อ

ข้อ	ตัวเลือก			ข้อ	ตัวเลือก			ข้อ	ตัวเลือก			ข้อ	ตัวเลือก		
	ก	ข	ค		ก	ข	ค		ก	ข	ค		ก	ข	ค
1	1	3	2	23	1	3	2	45	1	3	2	67	2	3	1
2	2	3	1	24	1	2	3	46	2	3	1	68	2	3	1
3	3	1	2	25	1	3	2	47	1	3	2	69	3	1	2
4	1	2	3	26	2	3	1	48	3	1	2	70	1	2	3
5	3	1	2	27	1	3	2	49	3	2	1	71	1	2	3
6	1	2	3	28	1	3	2	50	1	3	2	72	3	2	1
7	2	3	1	29	1	2	3	51	3	1	2	73	3	2	1
8	1	3	2	30	1	3	2	52	1	3	2	74	3	1	2
9	1	3	2	31	1	2	3	53	3	2	1	75	2	1	3
10	1	2	3	32	1	2	3	54	3	1	2	76	1	2	3
11	1	2	3	33	1	3	2	55	3	1	2	77	1	2	3
12	3	2	1	34	1	3	2	56	1	2	3	78	3	2	1
13	2	1	3	35	2	3	1	57	1	3	2	79	3	2	1
14	2	1	3	36	1	3	2	58	2	1	3	80	1	3	2
15	3	2	1	37	3	1	2	59	2	3	1	81	3	1	2
16	2	1	3	38	1	3	2	60	1	2	3	82	1	3	2
17	2	3	1	39	1	3	2	61	1	2	3	83	3	1	2
18	3	1	2	40	3	1	2	62	1	2	3				
19	1	3	2	41	3	1	2	63	1	3	2				
20	1	3	2	42	1	3	2	64	3	2	1				
21	1	2	3	43	1	2	3	65	3	1	2				
22	1	2	3	44	1	2	3	66	3	1	2				

แบบวัดการบรรลุศักยภาพแห่งตน สำหรับนิสิตปริญญาตรี

คำชี้แจง

1 แบบวัดการบรรลุศักยภาพแห่งตนนี้ มีข้อสอบทั้งหมดจำนวน 83 ข้อ ขอให้ท่านทำทุกข้อ
 2 แบบวัดการบรรลุศักยภาพแห่งตนนี้ เป็นสถานการณ์เรื่องราวทั่วไป ขอให้ท่านอ่านแล้ว
 คิดว่า ถ้าท่านเป็นบุคคลในสถานการณ์นั้นๆ ท่านจะตัดสินใจทำอะไร โดยเลือกจากคำตอบ
 เหล่านั้น ไม่มีคำตอบใดถูกหรือผิด ดังนั้น ท่านสามารถเลือกคำตอบได้อย่างสบายใจ
เพราะไม่มีผลเสียใดๆ ต่อท่าน ขอให้ท่านตอบให้ตรงกับความรู้สึกและความคิดเห็นของท่าน
ให้มากที่สุด

3 ในแบบวัดการบรรลุศักยภาพแห่งตน แต่ละข้อจะมี 3 ตัวเลือก ให้ท่านเลือกตอบเพียง
 คำตอบเดียว จากข้อ ก ข้อ ข หรือข้อ ค แล้วทำเครื่องหมาย (X) ให้ตรงกับช่อง ก ข หรือ ค ที่
 ท่านเลือกในกระดาษคำตอบสำหรับแบบวัดการบรรลุศักยภาพแห่งตน

ตัวอย่าง

(0) เพื่อนๆของสุนิดาแต่งตัวตามแฟชั่นทุกคนซึ่งบางครั้งสุนิดาคิดว่ามันไปเกินไป ถ้าท่านเป็น สุนิดา
 ท่านจะปฏิบัติตนเช่นไร

- ก แต่งตัวตามเพื่อนๆ
- ข แต่งตัวตามที่ตนเองเห็นว่าเหมาะสม
- ค แต่งตัวเหมือนกับเพื่อนเฉพาะในเวลาที่ได้ด้วยกัน

เมื่อท่านต้องการตอบข้อ ก

(0)	ก	ข	ค
	X		

แต่ถ้าต้องการเปลี่ยนคำตอบจากข้อ ก มาเป็นข้อ ค ให้ทำดังนี้

(0)	ก	ข	ค
	X		X

ขอขอบคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือ

นาสร โสภา

นิสิตภาควิชาการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

1 เพื่อนๆของสุนิดาแต่งตัวตามแฟชั่นทุกคนซึ่งบางครั้งสุนิดาคิดว่ามันไปเกินไป ถ้าท่านเป็นสุนิดา ท่านจะปฏิบัติตนเช่นไร

- ก แต่งตัวตามเพื่อนๆ
- ข แต่งตัวตามที่ตนเองเห็นว่าเหมาะสม
- ค แต่งตัวเหมือนกับเพื่อนเฉพาะในเวลาที่ไปด้วยกัน

2 ประสิทธิ์เตรียมตัวสอบเอนทรานซ์มาเป็นเวลาหลายเดือน เมื่อผลประกาศออกมา ประสิทธิ์ติดคณะที่เลือกเป็นอันดับ 2 ถ้าท่านเป็นประสิทธิ์ ท่านจะปฏิบัติตนเช่นไร

- ก เลือกเรียนมหาวิทยาลัยอื่นในคณะที่เลือกเป็นอันดับ 1
- ข เรียนคณะที่ตนสอบได้แม้เป็นอันดับ 2
- ค รอสอบใหม่จนกว่าจะติดคณะที่เลือกอันดับ 1

3 ปรีชาอ่านประกาศรับสมัครประกวดร้องเพลง ซึ่งเขาเห็นวณาสนใจ ถ้าท่านเป็นปรีชา ท่านจะปฏิบัติตนเช่นไร

- ก ลงสมัครทันที
- ข ให้เพื่อนช่วยตัดสินใจให้ว่าจะสมัครดีหรือไม่
- ค ขอกลับไปคิดก่อนว่าจะตัดสินใจสมัครดีหรือไม่

4 อุดมต้องทำงานพิเศษเพื่อเก็บเงินเพื่อซื้อของที่อยากได้เป็นเวลาหลายเดือน จนถึงวันนี้ที่อุดมซื้อของชิ้นนั้นได้แล้ว ถ้าท่านเป็นอุดม ท่านจะมีความรู้สึกเช่นไร

- ก รู้สึกลำบากกับการเก็บเงินซื้อของที่อยากได้
- ข เฉยๆเพราะการจะได้เงินต้องทำงานแลกมากอน
- ค ภาคภูมิใจว่าเหนื่อยยากเพียงใดกว่าจะซื้อของชิ้นนี้ได้

5 ชนิดาเป็นคนตั้งใจทำงานมากจนบางครั้งเคร่งเครียดเกินไป ต่อมาเมื่อเพื่อนเตือนว่าให้ลดความเคร่งเครียดลงบ้าง ถ้าท่านเป็นชนิดา ท่านจะปฏิบัติตนเช่นไร

- ก รับฟังและนำไปปรับปรุงตนเอง
- ข ไม่ยอมรับฟังและนึกโกรธที่เพื่อนทักท้วง
- ค รับฟัง แต่ไม่คิดที่จะปรับตัวแต่อย่างใด

6 อารีย์อ่านหนังสือพิมพ์ เรื่องลูกเลี้ยงเอาผิดทางพ่อเลี้ยงเนื่องจากพ่อเลี้ยงข่มขืนแม่ของตน ถ้าท่านเป็นอารีย์ ท่านจะมีความรู้สึกเช่นไร

- ก รู้สึกว่าลูกเลี้ยงทำผิดสมควรติดคุก
- ข รู้สึกว่าลูกเลี้ยงทำรุนแรงเกินไป
- ค รู้สึกเห็นใจลูกเลี้ยงและเข้าใจในเหตุการณ์

7 อูษาเป็นเพื่อนรักกับปิยะ ต่อมามีข่าวทราบว่าปิยะติดยาเสพติดเพราะมีปัญหาทางครอบครัว ถ้าท่านเป็นอูษา ท่านจะปฏิบัติตนเช่นไร

- ก คอยๆ ทำตัวห่างเหินจนเลิกคบกับปิยะไปในที่สุด
- ข พุดคุยกับปิยะและเกลี้ยกล่อมให้เลิกยาเสพติด
- ค หลบหน้าปิยะและเลิกติดต่อโดยทันที

8 ในช่วงของการสอบ หลังการสอบวิชาแรกผ่านไป นิตยาคิดว่าตนทำได้ไม่ด้นัก ถ้าท่านเป็นนิตยา ท่านจะมีความคิดเช่นไร

- ก วิชาต่อไปก็คงจะแย่เหมือนวิชาแรก
- ข ต้องตั้งใจให้ดีที่สุดเพื่อวิชาต่อไป
- ค คิดท้อใจบ้างเล็กน้อย

9 พิศมัยต้องการไปดูภาพยนตร์เรื่องหนึ่งมาก แต่เพื่อนๆ ของพิศมัยไม่มีใครต้องการดูภาพยนตร์เรื่องนี้เลย ถ้าท่านเป็นพิศมัย ท่านจะปฏิบัติตนเช่นไร

- ก ไม่ไปดูภาพยนตร์เรื่องนี้เลย
- ข ไปดูภาพยนตร์เรื่องนี้คนเดียว
- ค พยายามโน้มน้าวเพื่อนให้ไปด้วยกัน

10 ในกลุ่มเพื่อนของปวีณมีแฟนกันหมดแล้วทุกคน เหลือเพียงปวีณาคนเดียวที่ยังไม่มีแฟน ถ้าท่านเป็นปวีณา ท่านจะปฏิบัติตนเช่นไร

- ก รับหาแฟนบ้าง
- ข ให้เพื่อนช่วยติดต่อนให้
- ค ไม่สนใจและดำเนินชีวิตต่อตามปกติ

11 ในการทำรายงานกลุ่ม ลีลาได้รับมอบหมายงานชิ้นหนึ่งซึ่งตนเองต้องออกเงินไปก่อนเพราะจะทำให้ได้งานที่รวดเร็ว ถ้าท่านเป็นลีลา ท่านจะปฏิบัติตนเช่นไร

- ก ไม่ยอมออกเงินก่อน จนกว่าจะได้เบิกเงินจากทางกลุ่ม
- ข ขอให้เพื่อนในกลุ่มอีกคนช่วยออกเงินด้วย
- ค ออกเงินไปก่อนเพื่อความสะดวกรวดเร็ว

12 กิตติพงษ์มีทักษะทางการพิมพ์งาน ต่อมาผู้จ้างให้กิตติพงษ์พิมพ์งานให้ ถ้าท่านเป็นกิตติพงษ์ ท่านจะปฏิบัติตนเช่นไร

- ก รับงานนั้นเพราะน่าจะทำได้
- ข ลังเลและขอเวลาตัดสินใจก่อน
- ค รับงานนั้นแต่ขอให้เพื่อนช่วยกันทำด้วย

13 พิษณุได้เรียนคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ตามความตั้งใจ ต่อมาเขาเรียนได้เกรดไม่ดีแถมบางวิชายังตกแต่ก็บากบั่นจนจบ ถ้าท่านเป็นพิษณุ ท่านจะมีความคิดเช่นไร
คิดว่าอะไรที่ผ่านมาก็ให้ผ่านไปไม่น่าจดจำไว้

- ข คิดถึงแต่ความโง่งมในการเรียนของตนที่ผ่านมา
- ค คิดปลอบปล้ำใจในความอดทนไม่ย่อท้อของตนเอง

14 กิตติชิตสนทางด้านการเงิน แต่เพื่อนได้ชวนกิตติไปเที่ยวต่างจังหวัดซึ่งต้องใช้เงินจำนวนมาก ถ้าท่านเป็นกิตติ ท่านจะปฏิบัติตนเช่นไร

- ก ไม่ไป และโกหกवादิดูระ
- ข ไป และแอบไปกู้เงินเพื่อนำมาเที่ยวก่อน
- ค ไม่ไปและบอกเหตุผลตามความเป็นจริง

15 สุนทรีเลี้ยงแมวอยู่ตัวหนึ่ง ต่อมามันโดนสุนัขกัดตาย สุนทรียิ่งให้เสียใจอย่างหนัก ถ้าท่านเป็นเพื่อนของสุนทรี ท่านจะปฏิบัติตนเช่นไร

- ก ปลอบใจสุนทรี
- ข ปลอຍให้ร้องไห้ต่อไป
- ค รำคาญและว่าสุนทรียาวน้าเบื้อ

16 จันทิมาพบว่าพิมลรัตน์แอบลอกรายงานของตน ถ้าท่านเป็นจันทิมา ท่านจะปฏิบัติตนเช่นไร

- ก. แกล้งทำเป็นไม่รู้ไม่ชี้เพราะไม่กล้าตอบว่า
- ข. เก็บกดอารมณ์ไว้และบอกว่าไม่เป็นไร
- ค. พุดกับพิมลรัตน์ตรงๆว่าไม่พอใจที่พิมลรัตน์ทำแบบนี้

17 ศันสนีย์นัดพูดคุยกับเจนจิรา โดยศันสนีย์ต้องการระบายเรื่องการเรียนที่ย่ำแย่ถึงขั้นเกือบโดนไล่ออก ถ้าท่านเป็นเจนจิรา ท่านจะปฏิบัติตนเช่นไร

- ก. นั่งรับฟังเพียงอย่างเดียว
- ข. รับฟังและช่วยคิดหาทางแก้ปัญหา
- ค. โทกไปว่าติดธุระไม่วางไปพบ

18 ในงานวันเกิดเพื่อน ธิดาต้องการจะกลับบ้านก่อนจะดีก แต่เพื่อนๆยังต้องการที่จะอยู่งานเลี้ยงต่อ ถ้าท่านเป็นธิดา ท่านจะปฏิบัติตนเช่นไร

- ก. กลับบ้านเองคนเดียว
- ข. รอให้งานเลิกจึงกลับพร้อมๆคนอื่น
- ค. ชวนให้เพื่อนกลับด้วยกันก่อนสักคน

19 ศศิธรมีน้ำหนักกับส่วนสูงที่ได้มาตรฐานแล้ว แต่เพื่อนๆของศศิธรทุกคนมีน้ำหนักตัวน้อยกว่าศศิธร ท่านเป็นศศิธร ท่านจะปฏิบัติตนเช่นไร

- ก. ไปหาหมอยาลดน้ำหนัก
- ข. ไม่สนใจและปฏิบัติตามปกติ
- ค. ออกกำลังกายมากขึ้น และงดอาหารเย็น

20 อรรถชัยต้องทำงานชิ้นหนึ่งซึ่งเขาไม่ชอบงานนี้เลย แต่ก็รู้ว่งานนี้เมื่อทำเสร็จแล้วจะมีประโยชน์ต่อส่วนรวมมาก ถ้าท่านเป็นอรรถชัย ท่านจะปฏิบัติตนเช่นไร

- ก. ไม่ทำสิ่งที่ฝืนใจตนเอง
- ข. ทำเพื่อเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม
- ค. พยายามหาคนมาช่วยทำงานนี้กับตน

21 วันนี้เพื่อนนัดกันไปเที่ยว อัญชลีได้ไสซุดใหม่ไป เพื่อนๆทมาว่าวันนี้อัญชลีดูสวยเป็นพิเศษ อัญชลี รู้สึกดีใจ ถ้าทานเป็นอัญชลี ทานจะปฏิบัติตนเช่นไร

- ก. เดียงวาก็เหมือนทุกๆวัน
- ข. ถอมตนวามไม่ถึงขนาดนั้นหรอก
- ค. ยอมรับคำชมด้วยความรู้สึกยินดี

22 ประทีปเดินไปโรงอาหารกับเพื่อน ระหว่างทางประทีปก้าวพลาดตกลงทอระบายน้ำจึงโดนเพื่อนๆ หัวเราะ ถ้าทานเป็นประทีป ทานจะปฏิบัติตนเช่นไร

- ก. โหมกระพือกระพือ
- ข. กระดากอายและรีบเดินหนีไปจากตรงนั้น
- ค. ขำตัวเองและคิดว่าต่อไปต้องระวังให้มากขึ้น

23 ผลงานศิลปะที่ธงไชยส่งเข้าประกวดไม่ได้รางวัลอะไรเลย แต่ก็ได้รับคำชมจากผู้เข้าชมเป็นจำนวนมาก ถ้าทานเป็นธงไชย ทานจะมีความรู้สึกเช่นไร

- ก. ถึงจะได้รับคำชม แต่ถ้าไม่ได้รางวัลก็ไร้ประโยชน์
- ข. ผลงานที่ส่งไปมีคุณค่าแล้ว ถึงแม้ไม่ได้รางวัลก็ตาม
- ค. ถึงผลงานจะมีคุณค่า แต่คุณค่าคงจะน้อยมากจึงไม่ได้รับรางวัล

24 ชัยชนะมักได้รับหน้าที่หนักที่สุดเสมอในการทำงานกลุ่มโดยวิเชียรมอบหน้าที่นี้ให้เขา ชัยชนะรู้ว่า วิเชียรไม่ค่อยชอบเขา ถ้าทานเป็นชัยชนะ ทานจะปฏิบัติตนเช่นไร

- ก. รับทำงานหนักต่อไปโดยไม่บ่น
- ข. ตัดพ้อกับเพื่อนว่าทำไมวิเชียรทำกับเขาแบบนี้
- ค. เข้าไปพูดคุยกับวิเชียรตรงๆ ว่าปัญหาคืออะไร

25 ขนิษฐาเรียนที่มหาวิทยาลัยและเธอต้องการอยู่หอพักเพียงลำพัง แต่เพื่อนของขนิษฐาต้องการอยู่หอพักด้วย ถ้าทานเป็นขนิษฐา ทานจะปฏิบัติตนเช่นไร

- ก. ให้เพื่อนอยู่ด้วยกันเพราะเกรงใจ
- ข. บอกเพื่อนไปตามจริงว่าต้องการอยู่ลำพัง
- ค. อยู่คนเดียวแต่ในบางครั้งก็ชวนเพื่อนมานอนพักด้วย

26 วารุณีคบเพื่อนที่แต่งตัวด้วยเสื้อผ้าและเครื่องประดับแบรนด์เนมราคาแพง ถ้าท่านเป็นวารุณี ท่านจะปฏิบัติตนเช่นไร

- ก ไปเช่าชุดและเครื่องประดับแบรนด์เนมมาใช้บ้าง
- ข ใช้ชุดและเครื่องประดับของตนเองที่มีอยู่
- ค ลงทุนซื้อชุดและเครื่องประดับแบรนด์เนมด้วยตนเอง

27 พิมพ์พรรณไปชมภาพยนตร์ซึ่งเนื้อหาเศร้ามาก จึงเกิดความรู้สึกสะเทือนใจมากจนอยากร้องไห้ ถ้าท่านเป็นพิมพ์พรรณ ท่านจะปฏิบัติตนเช่นไร

- ก กลับอารมณ์เอาไว้
- ข ร้องไห้ออกมาตามความรู้สึกของตน
- ค กลับเปลี่ยนโดยการเดินหนีเข้าห้องน้ำ

28 ชิดพงษ์ต้องขอยางงานทางบ้านจนต้องนอนดึกทุกวัน แต่ก็สามารถทำคะแนนสอบได้ดี ถ้าท่านเป็นชิดพงษ์ ท่านจะมีความรู้สึกเช่นไร

- ก เป็นเพราะเพื่อนๆ ให้ความช่วยเหลือจึงได้คะแนนดี
- ข เราสามารถแบ่งเวลาและรู้หน้าที่ของตนได้เป็นอย่างดี
- ค เป็นเพราะตนหัวดีจึงทำคะแนนสอบได้ดี

29 สาวิตรีหักเพื่อนคนหนึ่ง ซึ่งสาวิตรีคิดว่าเพื่อนคนนี้ชื่ออรอุมา แต่เพื่อนคนนี้ชื่อดรุณี ถ้าท่านเป็นสาวิตรี ท่านจะปฏิบัติตนเช่นไร

- ก รีบตัดบทและเดินหนีไป
- ข คุยกลับเกลื่อนและหัวเราะในความหลงลืมของตนเอง
- ค ขอโทษเพื่อนและตั้งใจว่าครั้งหน้าจะไม่ลืม

30 เมธินียืมสมุดจดของพิมพ์พาไปนานหลายวันแล้วแต่ยังไม่นำมาคืน ถ้าท่านเป็นพิมพ์พา ท่านจะมีความคิดเช่นไร

- ก เมธินีคงไม่คิดจะนำมาคืนแน่นอน
- ข เมธินีคงลืมว่ายืมสมุดเราไป แต่ถ้าทวงต้องคืนแน่นอน
- ค ไม่แน่ใจว่าเพื่อนลืมหรือไม่ต้องการคืนกันแน่

31 ตอนเย็นวรรณภาเดินผ่านตลาด และเห็นแม่ค้าขายปลากำลังทุบหัวปลาเพื่อนำไปขาย ถ้าท่านเป็นวรรณภา ท่านจะมีความคิดเช่นไร

- ก สงสารปลาและคิดว่าแม่ค้าใจร้าย
- ข คนซื้อน่าจะซื้อปลาที่ตายแล้วมากกว่า ปลาจะได้ไม่ทรมาน
- ค แม่ค้าทำหน้าที่ของตนเพราะปลาเป็นอาหารของมนุษย์

32 แว่ววรรณโดนอำพาพูดจาเสียดสีอยู่เป็นประจำไม่ว่าแว่ววรรณจะทำอะไรก็ตาม ถ้าท่านเป็นแว่ววรรณ ท่านจะปฏิบัติตนเช่นไร

- ก พยายามเอาอกเอาใจอำพามากขึ้นจะได้เลิกเสียดสีตน
- ข พยายามอยู่ห่างอำพาให้มากที่สุด
- ค ถ้ามอำพาตรงๆ ว่าทำไมต้องว่าตนเป็นประจำด้วย

33 ในวันสุดท้ายของการจ่ายค่าเทอม ปิติทราบว่ามีหนี้ไม่สามารหาเงินมาจ่ายได้เนื่องจากทางบ้าน ชดสนเงิน ถ้าท่านเป็นปิติ ท่านจะปฏิบัติตนเช่นไร

- ก ไม่สนใจ เพราะธุระไม่ใช่
- ข ให้อนิรุทธิ์ยืมเงินบางส่วน
- ค เห็นใจนิรุทธิ์แต่ก็ไม่ช่วยเหลืออะไร

34 ระหว่างการพักครึ่งเวลาของการแข่งขันฟุตบอล ไพบูลย์รู้ว่าทีมของตนยังเป็นฝ่ายตามอยู่มาก ถ้าท่านเป็นไพบูลย์ ท่านจะปฏิบัติตนเช่นไร

- ก ขอพักเพราะคิดว่าอย่างไรทีมของตนก็ต้องแพ้แน่นอน
- ข ต้องพยายามเล่นให้ดีที่สุดเพราะอาจชนะได้
- ค ลงเล่นแต่เล่นแบบไม่จริงจังเท่าใดนัก

35 ครอบครัวของอมรรัตน์ประสบปัญหาทางด้านธุรกิจ ซึ่งทำให้อมรรัตน์ต้องพักการเรียนไปสักระยะหนึ่ง ถ้าท่านเป็นอมรรัตน์ ท่านจะปฏิบัติตนเช่นไร

- ก ขอเรียนต่ออีกสักพัก ถ้าครอบครัวส่งไม่ไหวจึงพักการเรียน
- ข ยอมพักการเรียนก่อนเพื่อช่วยเหลือครอบครัว
- ค ขอร้องให้ครอบครัวหาเงินมาให้ตนเรียนก่อน

36 เพื่อนของไหมทองไปประกวดแข่งขันได้วาที่ได้รับรางวัลชนะเลิศ ไหมทองรู้สึกยินดีกับเพื่อนด้วย ถ้าท่านเป็นไหมทอง ท่านจะปฏิบัติตนเช่นไร

- ก เจียนเฉยและไม่กล่าวถึง
- ข กล่าวชมเพื่อนและแสดงความยินดีด้วย
- ค ไม่กล่าวอะไรแต่ถ้ามีคนชมก็จะกล่าวเสริมด้วย

37 ปียะพงษ์มีฐานะยากจนต้องทำงานส่งตนเองเรียนแต่ปียะพงษ์ก็สามารถจบการศึกษาได้ ถ้าท่านเป็น ปียะพงษ์ ท่านมีความคิดเช่นไร

- ก ภาคภูมิใจที่ตนมีความพยายามไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค
- ข น้อยใจและรู้สึกว่าตนโชคร้าย
- ค เป็นเรื่องธรรมดา ใครๆ ก็ต้องอดทนเช่นนี้เหมือนกัน

38 อภิรักษ์จัดงานที่อาจารย์สั่งไม่ทันจึงขอยืมสมุดจดของอภิสิทธิ์ แต่อภิสิทธิ์ไม่ให้ยืมและบอกว่าคุณ จด ไม่ทันเหมือนกัน ถ้าท่านเป็นอภิรักษ์ ท่านจะมีความรู้สึกเช่นไร

- ก อภิสิทธิ์น่าจะหวงของมากกว่าจดไม่ทัน
- ข อภิสิทธิ์คงจะจดไม่ทันจริงๆ เพราะตนยังจดไม่ทันเลย
- ค อภิสิทธิ์จดไม่ทันหรือไม่อยากให้อืมกันแน่

39 หลังจากดูข่าวโทรทัศน์เรื่องน้องวีนักเทควันโดสาวได้รับเหรียญทองแดงจากกีฬาโอลิมปิก ท่านมีความรู้สึกเช่นไร

- ก ผู้หญิงคนนี้คงจะแข็งแกร่งไม่อ่อนหวาน
- ข น้องวีน่าทึ่งที่ทำได้ดีแม้จะเป็นเพศหญิง
- ค เป็นผู้หญิงไม่น่าเลือกเล่นกีฬาหยาบกระด้างขนาดนั้น

40 จิตราเพิ่งทะเลาะกับเพื่อนไปเมื่อวานนี้ และวันนี้จิตราเองก็ต้องเข้าเรียนห้องเดียวกับเพื่อน ถ้าท่านเป็น จิตรา ท่านจะปฏิบัติตนเช่นไร

- ก เข้าเรียนและตั้งใจเรียนตามปกติ
- ข ร้องไห้เสียใจและไม่เข้าเรียน
- ค เข้าเรียนแต่แอบนั่งคิดกังวลเรื่องเพื่อน

41 ครอบครัวของสุรชัยรับราชการทุกคน แต่สุรชัยสนใจทำงานด้านธุรกิจ จึง ครอบครัวคิดว่าเป็นงานไม่มีเกียรติ ถ้าท่านเป็นสุรชัย ท่านจะปฏิบัติตนเช่นไร

- ก เลือกทำงานทางด้านธุรกิจตามความสนใจของตน
- ข เลือกทำงานรับราชการตามความเห็นของครอบครัว
- ค ทำงานรับราชการแต่ขอทำงานพิเศษด้านธุรกิจ

42 หลังจบการศึกษา อาทิตย์สมัครงานมาเป็นเวลานานแล้ว แต่งานที่ตอบรับไม่ใช่งานที่อาทิตย์อยากทำที่สุด ถ้าท่านเป็นอาทิตย์ ท่านจะปฏิบัติตนเช่นไร

- ก บอกปฏิเสธเพื่อรองานที่อยากทำที่สุดตอบกลับมาก่อน
- ข รับทำงานนั้นไปก่อน
- ค ลังเลและยังไม่ตอบกลับว่าจะทำงานนั้นหรือไม่

43 อาจารย์ขอให้เอกราชช่วยทำงานวิจัยชิ้นหนึ่งเพราะเห็นว่าเอกราชน่าจะทำได้ ถ้าท่านเป็นเอกราช ท่านจะปฏิบัติตนเช่นไร

- ก บอกปัดเพราะไม่แน่ใจ
- ข ขอเวลาศึกษางานวิจัยนั้นก่อนตอบรับ
- ค รับผิดชอบงานวิจัยชิ้นนั้นเพราะเชื่อมั่นว่าตนทำได้

44 ชาคริตประดิษฐ์เครื่องประดับขายและทำรายได้ได้ดีมาก ถ้าท่านเป็นชาคริต ท่านจะมีความคิดเช่นไร

- ก คนที่ซื้อของของตนไปไม่ค่อยมีรสนิยม
- ข ใครๆ ก็ทำได้หากลองทำ
- ค ชื่นชมในความสามารถของตนว่าทำได้ดี

45 เพื่อนๆ ของสุวนันท์นัดทิวหนังสือกันก่อนสอบโดยสุวนันท์รู้ว่าตนเองเรียนอ่อนที่สุดในกลุ่ม ถ้าท่านเป็นสุวนันท์ ท่านจะปฏิบัติตนเช่นไร

- ก ไม่ไปทิวเพราะอายเพื่อนที่ตนเรียนไม่เก่ง
- ข ไปทิวหนังสือกับเพื่อนและถามเพื่อนส่วนที่ไม่เข้าใจ
- ค ไปทิวหนังสือกับเพื่อนแต่จะนั่งเงียบเฉยทำเป็นเข้าใจ

46 แจมจันทร์มีนัดกับสมาพรแต่สมาพรมาสายไป 10 นาที ถ้าท่านเป็นแจมจันทร์ ท่านจะปฏิบัติตนเช่นไร

- ก บ่นว่าเลิกน้อยที่สมาพรไม่ตรงต่อเวลา
- ข ไม่واسมาพรเพราะสายไปแค่ 10 นาที
- ค บ่นว่าสมาพรและยังนำไปเล่าให้เพื่อนๆ ฟังอีกด้วย

47 สินจัยแข่งขันแบดมินตันและพยายามเล่นอย่างเต็มที่ แต่ก็แพ้คู่ต่อสู้อย่างยับเยิน ถ้าท่านเป็นสินจัย ท่านจะมีความคิดเช่นไร

- ก เราคงเล่นได้แย่ สมควรที่จะแพ้แล้ว
- ข เราเล่นได้เต็มที่แล้ว แต่ที่แพ้ไม่ได้หมายความว่าเราแย่
- ค ถึงจะเล่นเต็มที่ แต่ถ้าไม่ชนะก็ไม่มีความหมาย

48 ชูใจและเพื่อนๆ ได้รับมอบหมายให้จัดบอร์ดในงานนิทรรศการ ปรากฏว่ายังเหลืองานส่วนของเพื่อนที่ยังไม่เสร็จและเริ่มจะค่ำแล้ว ถ้าท่านเป็นชูใจ ท่านจะปฏิบัติตนเช่นไร

- ก ช่วยเพื่อนทำงานจนเสร็จ
- ข กลับบ้านเพราะรับผิดชอบงานส่วนของตนเสร็จแล้ว
- ค นั่งรอจนกว่าเพื่อนจะทำงานเสร็จ

49 กรกฎนั่งทำรายงานตั้งแต่เช้าเพื่อส่งในสัปดาห์หน้าจนถึงเวลาอาหารกลางวันแล้ว ถ้าท่านเป็นกรกฎ ท่านจะปฏิบัติตนเช่นไร

- ก ไปทานอาหารกลางวันก่อน
- ข นั่งทานอาหารกลางวันพร้อมกับทำรายงานไปด้วย
- ค ไม่ไปทานจนกว่าจะทำรายงานเสร็จ

50 เสรีเป็นคนเรียนเก่งและสนิทกับอาจารย์หลายท่าน เสรีจึงโดนเพื่อนๆ นินทาว่าเพราะประจบอาจารย์ จึงได้คะแนนดี ถ้าท่านเป็นเสรี ท่านจะปฏิบัติตนเช่นไร

- ก พยายามอธิบายให้คนอื่นเข้าใจ
- ข ไม่สนใจเพราะรู้ว่าความจริงเป็นเช่นไร
- ค ทำตัวเหินห่างกับอาจารย์ให้มากที่สุด

51 อาจารย์มอบหมายงานให้สรยาเป็นพิธีกร แต่สรยารู้ตัวดีว่าพูดไม่เก่ง ถ้าท่านเป็นสรยา ท่านจะปฏิบัติตนเช่นไร

- ก ปฏิเสธอาจารย์เพราะรู้ตัวว่าไม่ถนัด
- ข รับงานอาจารย์ด้วยความเกรงใจแม้ไม่อยากปฏิเสธ
- ค ขอเวลาอาจารย์ในการตัดสินใจก่อน

52 รุ่งทองเห็นเพื่อนทะเลาะกันอยู่จึงเข้าไปไกลเกลี่ยจนเพื่อนเลิกทะเลาะกันและเข้าใจกันได้ ถ้าท่านเป็นรุ่งทอง ท่านมีความรู้สึกเช่นไร

- ก เพราะทั้งสองคนกำลังจะเลิกทะเลาะกันอยู่แล้ว
- ข ตนแสดงเหตุผลได้ดีจนทั้งสองฝ่ายเข้าใจกันได้
- ค เพราะทั้งสองคนไม่อยากทะเลาะกันต่อหน้าตน

53 วินัสทำขนมให้เพื่อนๆ ลองชิม หลังจากชิมขนม เพื่อนๆ ก็นั่งวิจารณ์ขนมที่วินัสทำ ถ้าท่านเป็นวินัส ท่านจะปฏิบัติตนเช่นไร

- ก นั่งรับฟังคำวิจารณ์ของเพื่อนๆ
- ข แกล้งเดินหนีไปเข้าห้องน้ำเพราะไม่กล้าฟัง
- ค นึกโทษว่าเพื่อนอิจฉาที่ตนทำขนมเป็น

54 นันทิดาเป็นเพื่อนกับชลดามานาน แต่ช่วงหลังชลดาไม่ค่อยว่างพบนันทิดาเพราะรับทำงานพิเศษ ถ้าท่านเป็นนันทิดา ท่านจะมีความรู้สึกเช่นไรกับชลดา

- ก เข้าใจว่าชลดาต้องการทำงานเก็บเงิน
- ข ชลดาทำงานเพราะเห็นแก่เงิน
- ค น้อยใจชลดาเล็กน้อยที่ไม่มีเวลาให้กันเลย

55 นพพลตกใจที่วันหนึ่งเขาเห็นอรัญญาร้องไห้ ซึ่งเขาคิดมาตลอดว่าอรัญญาเป็นคนเข้มแข็ง ถ้าท่านเป็นนพพล ท่านจะมีความรู้สึกเช่นไรต่ออรัญญา

- ก คนเข้มแข็งใช้ว่าจะอ่อนแอไม่เป็น
- ข คนเข้มแข็งไม่น่าจะอ่อนแอ
- ค ถึงจะอ่อนแออย่างไร ควรจะเข้มแข็งต่อหน้าคนอื่น

56 อูษาเข้าห้องสมุดเพื่อหาหนังสือไปทำรายงานและได้เจอบุษบาซึ่งมาหาหนังสือทำรายงานด้วยเหมือนกัน ถ้าท่านเป็นอูษา ท่านจะปฏิบัติตนเช่นไร

- ก หลบไปอีกมุมที่คิดว่าบุษบาจะไม่เห็นตน
- ข ทักทายบุษบาแต่เลี่ยงไปหาหนังสือคนเดียว
- ค ช่วยหาหนังสือและค้นคว้าข้อมูลด้วยกัน

57 วิชิตเป็นนักกรีฑา เขาซ้อมหนักทั้งเช้าและเย็นเพื่อเตรียมตัวแข่ง ต่อมาเขาประสบอุบัติเหตุแขนหัก ถ้าท่านเป็นวิชิต ท่านจะปฏิบัติตนเช่นไร

- ก ซ้อมวิ่งต่อไปตามปกติ
- ข งดฝึกซ้อมจนกว่าจะหายจากอาการแขนหัก
- ค เลือกฝึกซ้อมแค่ช่วงเช้าหรือช่วงเย็น

58 เรื่องสั้นที่ทิวาส่งเข้าประกวดได้รับรางวัลชนะเลิศ ถ้าท่านเป็นทิวา ท่านจะปฏิบัติตนเช่นไร

- ก ทำเฉยไม่ค่อยพูดอะไร
- ข ถ่อมตนว่าคงไม่ค่อยมีใครส่งเข้าประกวด
- ค ยิ้มด้วยความดีใจ

59 สุธาถูกเพื่อนต่อว่าเรื่องที่ลืมหารายงานกลุ่มมาส่ง ถ้าท่านเป็นสุธา ท่านจะมีความรู้สึกเช่นไร

- ก เสียใจเล็กน้อย
- ข ขอโทษเพื่อนๆ ในความผิดพลาดของตนเอง
- ค เสียใจมากที่ถูกเพื่อนดอว่า

60 คัทลียาเป็นคนน่ารักจึงมีชายหนุ่มเข้ามาจีบมากมาย แต่สุริวิภาไม่ค่อยมีคนเข้ามาจีบมากนัก ถ้าท่านเป็นสุริวิภา ท่านจะคิดเช่นไรต่อคัทลียา

- ก คัทลียาต้องหวานเสนห์ให้ผู้ชายเหล่านี้นั่นแน่
- ข คัทลียาอาจจะทำอะไรให้ผู้ชายเหล่านี้นี้มีความหวังบ้าง
- ค คัทลียาเป็นคนมีเสน่ห์ใครๆก็อยากเข้าใกล้

61 จินดาอ่านข่าวหนังสือพิมพ์เรื่องโจรสลัดขโมยนมผงเพื่อนำไปให้ลูกที่อยู่ที่บ้านถึง 7 คนเพราะที่บ้านยากจนมาก ถ้าท่านเป็นจินดา ท่านจะมีความรู้สึกอย่างไร

- ก อย่างไรก็ตาม ผิดก็คือผิด
- ข โจรสลัดคนนี้ผิด แต่น่าจะให้โทษสถานเบา
- ค ผิดหรือถูกน่าจะดูที่สถานการณ์ประกอบด้วย

62 บุรินทร์ทราบวาระการต้องไปธุระต่างจังหวัดกับครอบครัวและต้องขาดเรียนหลายวัน หลังจากเสร็จธุระและบรรเทาภาระกลับมา ถ้าท่านเป็นบุรินทร์ ท่านจะปฏิบัติตนอย่างไรต่อภาระ

- ก เฉยๆ เพราะไม่เกี่ยวอะไรกับตน
- ข บอกหัวหน้างานหลักๆ ที่อาจารย์สั่ง
- ค ให้ยิ้มสมจุดดในช่วงที่ไม่อยู่

63 อรดีรับจ้างทำงานพิเศษและทำเงินได้เป็นจำนวนมาก แต่ส่งผลกระทบให้อรดีขาดเรียนและทำการบ้านส่งไม่ทันบ่อยๆ ถ้าท่านเป็นอรดี ท่านจะปฏิบัติตนอย่างไร

- ก ทำงานพิเศษต่อไปเพราะโอกาสดีไม่มีบ่อยๆ
- ข หยุดทำงานพิเศษจนกว่าจะรับผิดชอบการเรียนได้
- ค ทำงานพิเศษจนกว่าอาจารย์จะเรียกไปตักเตือนจึงเลิก

64 สุวัฒน์ตั้งวงดนตรีกับเพื่อนและเข้าประกวดได้รับรางวัลมากมาย แต่เพื่อนบางคนว่าสุวัฒน์ว่าต้องการฮวดสาวๆ มากกว่า ถ้าท่านเป็นสุวัฒน์ ท่านจะปฏิบัติตนอย่างไร

- ก ไม่สนใจ และเล่นดนตรีต่อไป
- ข เล่นดนตรีเฉพาะที่บ้าน พยายามไม่เล่นให้เพื่อนคนที่ว่าเห็น
- ค เลิกเล่นดนตรี ทุกคนจะได้เลิกคิดว่าตนอยากฮวดผู้อื่น

65 หลังสอบเสร็จ เพื่อนๆ ของทองพลชวนไปเลี้ยงฉลองและชวนกันไปเที่ยวกลางคืนต่อแต่ทองพลไม่เห็นด้วย ถ้าท่านเป็นทองพล ท่านจะปฏิบัติตนอย่างไร

- ก ปฏิเสธไม่ไปตามเพื่อนๆ
- ข ไปตามเพื่อนๆ เพราะความเกรงใจ
- ค ไปกับเพื่อนแต่ขอตัวกลับเร็วกว่าเพื่อน

66 เอมอรเป็นนักเรียนทุนซึ่งจะได้รับบรรจงานหลังเรียนจบ แต่เมื่อเอมอรเรียนถึงปี 3 ทางกองทุนยกเลิกการบรรจงานแต่ยังให้ทุนตามปกติ ถ้าท่านเป็นเอมอร ท่านจะปฏิบัติตนเช่นไร

- ก เรียนต่อไปในคณะเดิมแม้ไม่บรรจงานให้
- ข สอบหาที่เรียนใหม่ที่รับบรรจงานด้วย
- ค โอนหน่วยกิตย้ายไปเรียนคณะอื่น

67 มหาวิทยาลัยจัดอบรมอาชีพเสริม ซึ่งเอนกเห็นว่าเป็นประโยชน์ต่อตนเอง ถ้าท่านเป็นเอนก ท่านจะปฏิบัติตนเช่นไร

- ก ไปอ่านประกาศเรื่องการอบรมก่อน
- ข ลงชื่อสมัครในการอบรม
- ค ปฏิบัติกับเพื่อนๆและครอบครัวก่อนสมัคร

68 ปราณีไม่ชอบประภัสสร และต้องการให้รวงข้าวไม่ชอบประภัสสรเหมือนตน แต่รวงข้าวไม่รู้ลึกเช่นเดียวกับปราณี ถ้าท่านเป็นรวงข้าว ท่านจะปฏิบัติตนเช่นไร

- ก นั่งเงียบไม่พูดอะไรถึงเพื่อนคนนั้น
- ข บอกว่าตนไม่คิดอะไรกับเพื่อนคนนั้น
- ค เอาออกไปตามปราณี

69 สมยศนั่งปรับทุกข์กับสุเทพหลังจากรู้คะแนนสอบว่าตนได้ไม่ดีเท่าใดนัก ถ้าท่านเป็นสุเทพ ท่านจะรู้สึกอย่างไรต่อสมยศ

- ก เป็นธรรมดาของคนที่มีผิดหวังก็อยากบ่นบ้าง
- ข สมยศขี้บ่นและนาเบือ
- ค สมยศน่าจะรู้ว่าที่ได้คะแนนไม่ดีเป็นเพราะตัวเองแท้ๆ

70 อิทธิพลทำรายงานชิ้นหนึ่งที่ยากมากและทำให้เขาเริ่มท้อใจ ถ้าท่านเป็นอิทธิพล ท่านจะมีความรู้สึกเช่นไร

- ก ทำไมเราต้องโชคร้ายมาเจอกับอุปสรรคแบบนี้ด้วย
- ข ถึงอุปสรรคจะไม่โชคร้าย แต่ไม่ขอเจอดีกว่า
- ค อุปสรรคนี้คือโอกาสดี ถ้าผ่านไปจะทำให้เป็นคน更强ขึ้น

71 ทิหอพัก ห้องตรงข้ามสุนารีมักจะเปิดเพลงเสียงดังเสมอจนสุนารีไม่มีสมาธิในการอ่านหนังสือ ถ้าท่านเป็นสุนารี ท่านจะปฏิบัติตนเช่นไร

- ก ทนต่อไปไม่ว่าอะไรเพื่อนห้องตรงข้าม
- ข แกล้งเปิดเพลงเสียงดังบ้าง
- ค แจ้งกับทางเจ้าของหอพักให้ตัดเตือนเจ้าของห้องนั้น

72 จูติมาทำงานกลุ่มชิ้นหนึ่ง ผลปรากฏว่า งานสวนที่ผู้อื่นรับผิดชอบเกิดความผิดพลาดต้องแก้ไขใหม่ แต่งานนั้นไม่มีความคล้ายคลึงกับงานของจูติมาเลย ถ้าท่านเป็นจูติมา ท่านจะปฏิบัติตนเช่นไร

- ก เข้าไปช่วยแก้ไขงานนั้น
- ข แนะนำให้คนที่ทำงานใกล้เคียงไปช่วย
- ค ไม่สนใจเพราะงานสวนตนทำเสร็จแล้ว

73 ขณะเรียน สุภาณิกได้ว่าย่นวันนี้สุภาณิกนัดไปดูภาพยนตร์กับเพื่อนๆ ถ้าท่านเป็นสุภา ท่านจะปฏิบัติตนเช่นไร

- ก รีบเรียกสติให้กลับมาสนใจการเรียน
- ข นั่งนึกเรื่องนัดไปดูภาพตร์ต่อไปด้วยความตื่นเต้น
- ค แอบออกมาจากห้องเรียนเพื่อเตรียมตัวไปดูภาพยนตร์

74 ในการประชุมค่ายชมรมอาสาพัฒนาชุมชน สุรางค์ต้องการออกความคิดเห็น ถ้าท่านเป็นสุรางค์ ท่านจะปฏิบัติตนเช่นไร

- ก ยกมือแสดงความคิดเห็น
- ข ไม่ยกมือ กลัวคนอื่นจะหาว่าอยากเด่น
- ค ฝากบอกเพื่อนให้ช่วยแสดงความคิดเห็นให้

75 เมตตาเรียนในสาขาที่เมื่อจบไปทำงานจะได้เงินไม่มากนัก มีแต่คนบอกให้ไปเรียนสาขาอื่นซึ่งสามารถได้เงินดีกว่า แต่เมตตาอยากเรียนสาขานี้มาก ถ้าท่านเป็นเมตตา ท่านจะปฏิบัติตนเช่นไร

- ก ขอเวลาในการตัดสินใจก่อน
- ข ลาออกไปเรียนสาขาอื่นซึ่งได้เงินดีกว่าถึงแม้จะไม่ชอบ
- ค เรียนสาขานี้ต่อไปเพราะรักทางด้านนี้

76 วีระชัยได้รับมอบหมายให้เก็บเงินค่าทัศนาวจรของชมรม แต่มีเพื่อนนำเงินมาให้ช้ากว่ากำหนดหนึ่งวันเนื่องจากทางบ้านส่งเงินมาให้ไม่ทัน ถ้าท่านเป็นวีระชัย ท่านจะปฏิบัติตนเช่นไร

- ก ไม่รับเงินและตัดรายชื่อเพื่อนคนนั้นออกจากการเดินทาง
- ข ไม่รับเงินและให้เพื่อนไปติดต่อกับทางชมรมเอง
- ค รับเงินจากเพื่อนและกลับไปเช็ดยอดบัญชีเพิ่มเข้าไปใหม่

77 มหาวิทยาลัยจัดงานนัดพบแรงงาน ศรีสุดาซึ่งเรียนอยู่ชั้นปีสุดท้ายทราบข่าวนี้เช่นกัน ถ้าท่านเป็นศรีสุดา ท่านจะปฏิบัติตนเช่นไร

- ก ไม่ไปงานนี้เพราะคิดว่ายังเหลือเวลาให้คิดหลังจากเรียนจบ
- ข ไปงานนี้แต่ยังไม่สนใจเท่าใดนัก
- ค ไปงานนี้และรู้ว่าจะสมัครอาชีพอะไร

78 ฟ้าใสไปเที่ยวต่างจังหวัดกับน้องสาวและครอบครัว เนื่องจากไม่ได้เที่ยวมานาน ฟ้าใสจึงพบเห็นสิ่งใหม่ๆ มากมาย ถ้าท่านเป็นฟ้าใส ท่านจะปฏิบัติตนเช่นไร

- ก เที่ยวเล่นกับน้องด้วยความสนุกสนาน
- ข ถึงจะตื่นเต้นแต่ก็แสดงออกไม่มากนัก
- ค ต้องเก็บอาการไม่ยอมแสดงออกต่อหน้าน้องสาว

79 เกียรติศักดิ์เป็นคนเรียนเก่งและยังเป็นนักกีฬา ส่วนดุสิตผลการเรียนพอประมาณ กีฬาก็พอเล่นได้ ถ้าท่านเป็นดุสิต ท่านมีความคิดเช่นไร

- ก ภูมิใจในความสามารถของตนแม้จะน้อยกว่าเกียรติศักดิ์
- ข จริงๆมีความสามารถพอกันแต่ตนไม่ค่อยกล้าแสดงออก
- ค คิดว่าตนเองไม่มีค่าอะไรเลยเมื่อเทียบกับเกียรติศักดิ์

80 เสาวรสทะเลาะกับเพื่อน และเพื่อนตวาดเสาวรสาเอาแต่ใจตนเองเสมอซึ่งเสาวรสเป็นเช่นนั้นจริง ถ้าท่านเป็นเสาวรส ท่านจะปฏิบัติตนเช่นไร

- ก ไม่ขอโทษคิดว่าเดี๋ยวก็คืนดีกันเอง
- ข ขอโทษเพื่อน และรับปากว่าจะปรับปรุงตนเอง
- ค ฝากเพื่อนคนอื่นให้ไปขอโทษให้ แต่ไม่คิดปรับปรุงตนเอง

81 สัญญามักจะพูดถึงข้อเสียของสุรศักดิ์บ่อยๆ ถ้าท่านเป็นสุรศักดิ์ ท่านจะมีความรู้สึกเช่นไร

ก สัญญาเหมือนศัตรู แต่คือมิตรที่คอยเตือนให้เราปรับปรุงตน

ข สัญญาดังตนเป็นศัตรูกับตนอย่างแน่นอน

ค ถึงสัญญาจะมีทาที่คล้ายจะเป็นมิตร แต่ก็ไม่น่าไว้วางใจ

82 นงนุชถือว่าเป็นเพื่อนสนิทกับสร้อยฟ้า จึงถือวิสาสะหยิบเงินในกระเป๋าตังค์ของสร้อยฟ้าไปใช้

ก่อนโดยไม่บอก ถ้าท่านเป็นสร้อยฟ้า ท่านจะปฏิบัติตนเช่นไร

ก ทำตัวปกติเหมือนไม่มีอะไรเกิดขึ้น

ข ตอวานงนุชที่ทำอะไรโดยไม่บอกก่อน

ค ไม่กล้าต่อว่าตรงๆแต่คิดไม่พอใจ

83 ปานวาดนำหนังสือมาคืนห้องสมุดหลายเล่ม แต่บังเอิญสะตูดลัมหนังสือกระจายเต็มทางเดิน

พอดีปรียานุชยืนอยู่แถวนั้น ถ้าท่านเป็นปรียานุช ท่านจะปฏิบัติตนเช่นไร

ก เข้าไปช่วยปานวาดเก็บหนังสือ

ข ไม่ช่วยเพราะคิดว่าอีกไม่นานก็เก็บเสร็จเอง

ค รอดูว่าจะมีใครช่วยหรือไม่ ถ้าไม่มีจึงเข้าไปช่วย

ภาคผนวก ค
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

1 รองศาสตราจารย์ อัจฉรา สุขารมณ	สถาบันวิจัยพฤกษศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นันทนา วงศ์อินทร์	ภาควิชาจิตวิทยา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
3 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พรรณรัตน์ พลอยเลื่อมแสง	ภาควิชาจิตวิทยา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
4 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ฉันทนา ภาคบงกช	สถาบันวิจัยพฤกษศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
5 อาจารย์ ดร. ละเอียด รักษ์เฒ่า	ภาควิชาการวัดผลและวิจัยการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
6 อาจารย์ ดร. พาสนา จุลรัตน์	ภาควิชาจิตวิทยา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
7 อาจารย์ มณฑิรา จารุเพ็ง	ภาควิชาจิตวิทยา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
8 อาจารย์ เพียงเพ็ญ จิรัชย์	โรงเรียนสายปัญญา
ในพระบรมราชินีนาถ กรุงเทพมหานคร
9 อาจารย์ พรศิริ กองนวล	สถาบันราชภัฏธนบุรี
10 อาจารย์ พิสมัย สาระกุล	โรงเรียนวัดศรีจุฬา จังหวัดนครนายก

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นางสาวนภสร ไสภา
วันเดือนปีเกิด	31 มีนาคม 2523
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	41 หมู่ 3 ต. ทาทราย อ. เมือง จ. นครนายก 26000
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	ครูผู้ช่วย
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนวัดเข้มทอง ตำบลบางสมบุรณ์ อำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2541	มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนนครนายกวิทยาคม จังหวัดนครนายก
พ.ศ. 2545	กศ.บ (วิทยาศาสตร์ - คณิตศาสตร์) มหาวิทยาลัยบูรพา
พ.ศ. 2548	กศ.ม (การวัดผลการศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ